לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

על המשמר

יום ה', כ' בניסן תשמ"ח, 7 באפריל 1988 / שנה מ"ח מס' 13619 / המחיר –.2 ש"ח כולל מע"מ

שעון קיץ ממוצאי שבת — המחוגים יוזזו שעה אחת קדימה

כתב „על המשמר"

שעון קיץ יונהג בישראל במוצאי־שבת הקרובה, ה־9 באפריל. בשעה 24.00, יוזזו מחוגי השעון שעה אחת קדימה והשעה תהיה 01.00. שעון הקיץ יהיה בתוקף עד ה־3 בספטמבר 1988. הפרש השעות, בתקופה זו, בין שעון גריניץ' לשעון בארץ, יהיה של 3 שעות.

תקרית דמים בין כפריים למתנחלים: נערה מאלון־מורה נהרגה באבן, 2 תושבים נורו למוות

ההרוגה — תירצה פורת בת 15; ההרוגים מכפר ביתא — מוסא בני שמסא בן 20 וחאתב ג'אבר בן 22 ● כן נפצעו בתקרית 14 מטיילים ו־2 תושבים — מצבו של המאבטח, רומם אלדובי, מוגדר קשה ● האירוע החל בטיול שערכה קבוצת נערים מאלון־מורה באיזור אוצרים והכפר ביתא ● בדרכם נתקלו בנערים שיידו בהם אבנים ובתגובה נורו יריות ממנה התפתחה תקרית הדמים במהלכה נחטפו כלי הנשק מידי המאבטחים, אך לא נעשה בהם שימוש ע"י הכפריים ● שלטונות צה"ל: הטיול לא היה מתואם עם הצבא כנדרש

הנערה תירצה פורת שנהרגה בכפר ביתא (צילום: אופיר מוראזוב אנ.בי.סי)

אבי בניהו, כתבנו הצבאי

נערה בת 15 מישוב אלון מורה, תרצה פורת, נהרגה ועוד 14 מטיילים נפצעו במהלך תקרית המורה בין ערבים תושבי הכפר ביתא, הדרומית לשכם, לבין קבוצת נערים מהיישוב אלון מורה שבשומרון שהיו בטיול רגלי באזור הכפר. בתקרית מן החמורות ביותר שהיו באיזור, נהרגו גם שני תושבים מקומיים מוסא בני שמסה בן 20 וחאתם ג'אבר בן 22, ועוד 2 נפצעו, מיריות שירו המאבטחים של המטיילים מאלון מורה. מצבו של אחד הפצועים, רומם אלדובי בן 26 מאלון מורה, מוגדר קשה. הוא נפצע בראשו ומאושפז בביה"ח הדסה בירושלים.

(סוף בעמוד 4)

הרמטכ"ל: אנו מודים לאותם מקומיים שהגנו על הילדים

אבי בניהו

„בכפר ביתא בוצע רצח אכזרי של נערה מאלון מורה. בשום מקרה אין היתר לרצח כזה" כך אמר אתמול אחה"צ הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון בשיחה עם עתונאים בסמוך לכפר שם נהרגה שעה אחת קודם תירצה פורת מאלון מורה. הרמטכ"ל תאר את השתלשלות העניינים בעקבות תחקיר ראשוני שערך, והוא סרב להשיב לשאלות בדבר ההנחיות החלות באזור על תיאום טיולים מסוג זה ואמר רק כי „הנושא ייבדק". כן סרב להשיב על שאלה בדבר התבונה שבקיום טיולים באזורים כאלה ובזמנים כאלה.

נודה לכל מי שעזר

רב־אלוף שומרון ציין בתודה את העובדה שחלק מתושבי הכפר גילו אחריות בכך שניסו לעצור את ההמון הזועם ובהמשך אף הזעיקו את האמבולנסים אל הכפר, לפנות נפגעים. הרמטכ"ל סיפר גם כי מספר נשים הסתירו בנות מקבוצת המטיילים בבתיהן, כדי למנוע מההמון לפגוע בהן. „במהלך האירוע הזה היו מקומיים שניסו להגן על הילדים, ואנו נודה בקרוב לכל מי שעזר וניסה למנוע את המעשה הזה," הבטיח הרמטכ"ל.

צלם אנ.בי.סי: האירוע הנורא ביותר שנתקלנו בו

אבי בניהו

„ארבעה חודשים אני מכסה את האירועים בשטחים עבור רשת אנ.בי.סי. האמריקנית. האירוע הזה שראיתי היום במרכז הכפר ביתא, הוא האירוע הכי נורא שנתקלנו בו בכל התקופה הזו. אני עדיין הלום" אמר לי אתמול איש צוות האנ.בי.סי. יוני לובינגר. שלושה צוותים של רשתות האמריקניות איי.בי.סי., אנ.בי.סי. וסי.אנ.אנ. הגיעו אתמול אל מרכז הכפר ביתא דקות ספורות לאחר האירוע. במשך דקות ארוכות הם סייעו לפנות ולחלץ את הילדים הפצועים ואף שלחו את אחד מאנשי הצוות להזעיק את עזרת הצבא שלא היה באזור. המום ונרגש מספר יוני לובינגר, איש האנ.בי.סי.: הגענו למרכז הכפר ביתא וראינו 3 פצועים ועוד נערה אחת שכבר היתה מתה. ראשה היה מנופץ. האמבולנסים פינו קודם את הפלשתינים הפצועים ואח"כ, יחד איתנו, את הפצועים שלנו. לאחר שאספו את כל הפצועים נותרו 3 נערים יהודיים במרכז הכפר. נסינו לשכנע אותם שנעזוב ביחד את המקום. אולם הם סרבו בתוקף, אמרו שנער אחד נעדר ולכן יישארו בכפר עד שימצאו אותו. מסביבנו החל להתאסף המון גדול. שלחנו את אחד מחברי הצוות של סי.בי.אס. שיגש לרכב שלנו ויזעיק עזרה במכשיר הקשר. אנחנו צילמנו חיות שירענו שזו תעורת הביטוח שלנו ושל הילדים בפני ההמון. מהגגות נשמעו לעברנו הקריאות „הוד יהוד, הוד יהוד". נסינו לשכנע את הילדים לעזוב את המקום אך הם היו עיקשים בסרובם. ביקשו לאסוף מהרצפה את הדם של חברתם.

„בדיעבד כצלם יהודי אני יכול להגיד כי נשלחנו מהשמים להציל את הילדים האלה, הם היו שנוקשים אותם ואותנו. חשוב שהסיפור הזה יתפרסם, לאורך כל מה שאמרו על הצלמים. הישראליים העובדים ברשתות הזרות. אולי עכשיו יתנו לנו לעבור בשקט באזור הזה ולבצע את עבודתנו העיקרית", מסיים יוני לובינגר, צלם ישראלי בשרות רשת טלוויזיה אמריקנית.

כיצד זה התחיל? הגירסאות השונות

לדברי המטיילים ההתקלות הראשונה במיידי האבנים הסתיימה במו"מ בין הצדדים כשנערים מן הכפר הסכימו להוציאם לדרך הראשית – המהומה החלה כאשר בעוברם בכפר הטילה אשה אחת אבן כבדה בראשו של אלדובי ● לדברי המקומיים קדם להטחת האבן הכבדה מטח יריות של המאבטחים

מנחם ענברי, עתיים

ממקורות ישראליים וערביים, על מאורעות הדמים בכפר ביתא מתבררת התמונה הבאה שאינה חסרה סתירות ואי־בהירות: קבוצה של 16 נערים ונערות בגילי 13 עד 16, רובם מהתנחלות אלון מורה, יצאו לטייל בוואדי שבין הכפר אוצרים לכפר ביתא הסמוך להתנחלות. כאשר ירדו המטיילים אל הוואדי הסמוך לכפר ביתא, ליד חורשת זיתים, הבחינו בהם צעירי הכפר והחלו מיידים אבנים לעברם.

(סוף בעמוד 4)

כפר ביתא נסגר; למנוע מהמתנחלים מעשי נקם

תובעים „עין תחת עין" ודורשים להקים התנחלות במקום ● פרצו לכפר שכן חווארא וחיבלו במכוניות ● רומם אלדובי המאבטח שנפצע, הוא אחד ממנהיגי המתנחלים וכבר הוטלו עליו בעבר הגבלות ע"י צה"ל

אבי בניהו, מנחם ענברי

צה"ל הכריז אמש על אזור הכפר ביתא כעל שטח צבאי סגור כדי למנוע פעולת תגמול של המתנחלים בכפר. אמש, סמוך לשעה 7 החלו להגיע קבוצת מתנחלים שהבהירו כי הם עומדים להקים בסמוך לכפר ביתא התנחלות חדשה. חלק מהם צעקו „אנחנו ננקום, עין תחת עין ושן תחת שן".

צה"ל הוציא את נציגי התקשורת מהאיזור והכריז עליו כשטח צבאי סגור. בשעת מסירת הידיעה ידוע על קבוצת מתנחלים שהתיישבה על

(המשך בעמוד 3)

ההרוגה תירצה פורת (צילום: הפרוקצות בועז לניר)

חגובות על תקרית הדמים ● עמוד 2

הסכם בין האוצר להסתדרות על קיצור התורים לניתוחים בקופ"ח ● עמוד 28

הסלמה חמורה

התקרית החמורה בכפר הערבי ביתא הסמוך לשכם, שבה נהרגה נערה ישראלית ונפצעו עוד 15 מטיילים צעירים מאלון מורה, וכן נהרגו שניים מתושבי הכפר מירי המאבטחים הישראלים, מהווה הסלמה חמורה ביותר במעשי האיבה בשטחים. יש להוקיע את הרצח הנפשע ואת ההתקפה הפרועה של קבוצת צעירי כפר ביתא על צעירים יהודיים, התקפה המעמיקה עוד יותר את האיבה והשנאה בין שני העמים בתקרית הכפר ביתא.

בשעת הזעזוע הפוקד את הציבור בארץ בעקבות רצח הנערה הישראלית מן הדין שלא יינתן פורקן ליצרי נקמה, אשר ירחיבו עד יותר את מעגל השנאה, שפיכות הדמים והמוות. על צה"ל וכוחות הבטחון מוטלת החובה למצוא את המעורבים בתקרית, ואת האחראים למותה של הנערה ולפציעתם של עוד 15 צעירים. יש למנוע בכל האמצעים מעשי תגמול פרטיים בידי מטיילים תושבים בשטחים.

עם זאת יש גם מקום לתהות על מידת אחריותם של מארגני הטיול, הרגלי בכפר הערבי בימים אלה, כאשר „מלחמת האבנים" מצד התושבים המקומיים הינה דבר של יום יום. גם מי שסבור שזכותנו לטייל באופן חופשי בכל ארץ ישראל אינו משוחרר מן השיקול הבטחוני, המחייב שלא לסכן חיי ילדים לשם הוכחת הזכות לחופש הטיול.

יש מקום לציין, כי על פי הדיווחים נמצאו בכפר ביתא מספר תושבים פלשתינים, אשר ניסו למנוע פגיעה במטיילים הישראלים הצעירים, והיו ביניהם, אשר אפילו הסתירו אותם בבתיהם כהגנה מפני מעשי הבריונות של המתפרעים המקומיים. על רקע האירוע המזעזע יש לראות בהתנהגות זו של מספר תושבים מקומיים נקודת אור הראויה לציון.

שפיכות הדמים לא תופסק על־ידי מעשי תגמול, אלא על־ידי חזרה לשפיות אצל שני העמים, שפיות שפירושה קץ לאלימות ההדדית ומאמץ להגיע לפתרון מדיני. בשעות הקרובות מוטלת על צה"ל החובה למנוע בכל מחיר את הנסיון של פעולות תגמול בריוניות מצד המתנחלים.

שמיר: שולץ לא יחזור משרד החוץ: ישוב בקרוב

מזכיר המדינה העריך שהושגה התקדמות מועטה

הליה שחורי

מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ עזב אתמול את ישראל בלא שחל שינוי ממשי בעמדות הצדדים כלפי היוזמה האמריקנית. שולץ עצמו אמר כי הושגה התקדמות מעטה, אך התבררים לא הצטמצמו באורח מהותי. שולץ לא אמר אם הוא מתכוון לבקר בישראל בקרוב, ולפי התרשמות ראש הממשלה יצחק שמיר, ביקור כזה אינו צפוי. מקור בכיר במשרד החוץ העריך אמש, לעומת זאת, כי שולץ עשוי לבוא לאיזור לסיבוב דיונים נוסף זמן קצר לפני, או אחרי פגישתו עם שר החוץ הסובייטי שוורדנדזה ב־21 באפריל.

מקור בכיר בפמליית שולץ אמר כי ישראל עלולה להשאר על הרציף בעת שרכבת השלום תסע לדרכה, אם לא תיענה ליוזמת השלום.

המקור אמר, כי בסיבוב הנוכחי התנהל למעשה מו"מ עקיף בין

(סוף בעמוד 2)

רעל/רגיעה

קושיות אסורות לפסח

א. האם הנשיא חיים (החונן) הרצוג קיבל הבטחה שיתמכו בקדנציה השניה שלו תמורת המשך החנינות?

ב. האם מבקר המדינה יעקב מלץ („רייסר התקשר אלי וביקש...", „שמגר התקשר ושאל...") קיבל את תפקיד המבקר בתמורה לקבלת תפקיד שופט בית המשפט העליון „לכשיוכשר" האיש שהיה באמת צריך להיבחר, לדעת הליכוד, לתפקיד המבקר?

ג. האם אהרון שלוש הוא באמת אחד מאנשי המודיעין המקצועיים ביותר שהיו למשטרה? ואם כן, איך זה שאורן לא ידע זאת כשהכניס לעצמו גול עצמי מקצועי?

ד. האם החתימה על מיזכר ההבנה עכשיו — מצביעה על התוצאות הצפויות של יוזמת שולץ?

ה. האם שולץ באמת כל־כך טיפש, שלא הבין ששמיר אמר „לא" כשפתו הוא. או אולי שמיר כל כך טפש, שלא הבין שבעצם לא אמר „לא" בסופו של דבר?

ו. האם „הבבל"ת" של רבין על הטילים לסין, דומה ל„בבל"ת" של פרס על חשיפת ואנונו, שדומה ל„בבל"ת" של שמיר על פרשת קו 300, שדומה ל„בבל"ת של...?

ז. האם שמיר באמת מתכוון, בעוד כמה שנים כשיהיה ראש ממשלה, לתמוך בתוכנית שולץ (שתיקרא או — קמפ־ג'ורג') רק בגלל שאז יבואו לכאן מייקל דוקאקיס או ג'ורג' בוש ויציעו תוכנית שלום חדשה?

ח. לכמה ימים מספיק פח שמן וג'ריקן דלק ביהודה ושומרון, בהנחה שבימי בית שני הטכנולוגיה היתה הרבה פחות מפותחת? (סליחה על השאלה השייכת לתנוכה).

ט. אם שמונה הרוגים מסמנים תחילת רגיעה, כמה הרוגים זה רגיעה מוחלטת?

י. בעצם, מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות ולמה מעכשיו נאכל אותה 60 יום ויותר — למרות שיש רגיעה יחסית?

איתי לנדסברג

צילום: בועז לניר

הבבל"ת של רבין

ג'ורג', תוכנית, שולץ

בשטח/פסתיכון

ארוויזיון בחולון

„ארבעים שנה למדינה" היה הפזמון הכמעט חוזר בפסתיכון חולון 1988, שדץ אתמול לקראת התחרות הארצית שתתקיים אוטוטו. שישה שירים כולם שירי הלל למדינה הוצגו לבחירה בפני אולם המתנ"ס בקרית־שרת שהיה מלא מפה לפה בחולונים נרגשים וכן בפני שופטים נכבדים, ביניהם רמי פסחזון, עוזי אסנר, קובי לוריא וכמובן ראש עירית חולון.

היתה אווירת ארוויזיון אמיתית עם קלפיות; שני מנחים משעשעים, אילת וגל, וביצועים של שירים לפחות כמו בקדם־ארוויזיון. איזה ילדים, איזה ילדים... איזה ילדים? בכלל לא ילדים. שמלות ערב של גדולות, עיטורי רגליים בתולעות וגברברים בחליפות ועניבות והבעה של בגרות עם ציון של 8 לפחות. אמא ואבא וסבא וסבתא מגלגלים חיוכים ענוגים, נמתחים לקראת סוף ההפסקה. האם זה הפוצי שלי, הגדול מכולם?

אז מי זכה ממש בודקת ה־90 אחרי שפיזרו באולם את בשורת מכבי תל־אביב, רגע לפני סגירת הגליון, נתבשרנו כי השיר הזוכה שייך לבית ספר תיכון קרית־שרת. 10, ממש 10, מגיע להם.

אלישבע איילון

עורך „עמוד־אחורי": אמי לנדאו

עמוד אחורי של "המשמר"

בשטח/סמים

מלחמת חורמה ב...ערבים

מהרגע הראשון היה ברור שמסיבת העיתונאים הזאת מוערת לפורענויות: גם מזנון שסגור לרגל שיפוצים (אין קפה ותה) גם פסח (אין שום סנדוויצ'ים קטנים ונחמדים עם ביצה ופטרוזיליה מלמעלה וגם — איחור של 25 דקות מטעם יזום ומארגן המסיבה, האדון לוסיאן אנגלמאייר מצרפת. אבל מכיוון שאין אנו יכולים להרשות לעצמנו להחשד בקטנוניות, הצטופפנו בחדר הספרייה של בית סוקולוב, על כוס מיץ תפוזים ועוגיות קוקוס כשרות, והאזנו ברוב קשב לצרפתית הנרגשת שבפי אנגלמאייר, ולעברית העילגת שבפי מתרגמו הסימולטני.

הרעיון הכללי נשמע חיובי למדי. לוסיאן אנגלמאייר הוא ראש ארגון „הפטריארך הבין־לאומי" לגמילה מסמים. לארגון 200 מרכזי גמילה ושיקום בכל העולם. הם פועלים בשיטות ייחודיות עם הצלחה של 67 אחוז אצל כלל המטופלים, ועכשיו הוא בא ומציע למדינת ישראל להקים מרכז ישראלי דומה. עד כאן הכל נשמע טוב ויפה אלא שמטעמים השמורים עימו, בחר אנגלמאייר בטקטיקת שכנוע משונה שעלו ממנה ניחוחות לא נעימים במיוחד.

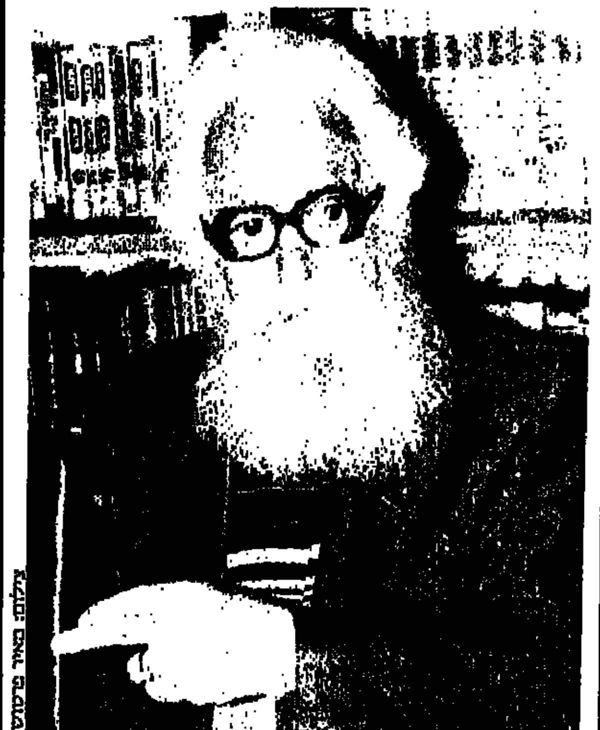

צילום: מאיר פרטוש

אנגלמאייר – עיתונאים לסיור פרטי

המאבק בסמים הוא מלחמה קשה, הסביר לנו אנגלמאייר, אבל לא בלתי אפשרית, בדיוק כמו שהמלחמה בערבים הסובבים אותנו גם היא איננה בלתי־אפשרית. ומכאן התפתחה לה תיזה מרשימה שהשורה התחתונה שלה היתה זו: ישראל מעבירה למדינות ערב האויבות סכומי כסף גדולים עקב צריכת הסמים וגורמת בכך נזק כפול לעצמה: א. הנזק הידוע שגורר השימוש בסם ב. חיזוק הערבים והחלשת ישראל מולם.

בטרם הספקנו להתאושש מהידיעה הזו מצייר לנו אנגלמאייר פרופיל מבעית של חייל ישראלי המכור לחשיש, ומודיע לנו חד וחלק שמדינה במצב מלחמה לא יכולה להרשות לעצמה אף חייל שמעשן סם כלשהו. למי שנותרו עוד ספקות באשר לנחיצותו של המרכז הישראלי, שמר אנגלמאייר חולם להקים בישראל, הוא מספק בנועם את האנלוגיה הבלתי ניתנת להפרכה הבאה: העליה בשנים האחרונות בצריכת הסמים בארצנו הקטנטונת היא מ־7000 נרקומנים ל־200 אלף (!). וזאת לעומת, תקשיבו טוב טוב, ירידה באוכלוסיית הקיבוצים: מ־200 אלף ל־100 אלף קיבוצניקים בלבד! מה הקשר? כידן נשר.

אנגלמאייר הוא איש טיפש ומעצבן וחבל. כי בהחלט עושה רושם שמסתתר מאחורי כל העשן האפל הזה משהו טוב, חרשני, ייחודי. כרגע מטופלים אצלו במרכז בצרפת 120 ישראלים. קבוצה של 60 נרקומנים משכונת התקווה נשלחה לא מזמן לטיפול שם. הטיפול עולה 400 ש"ח לחודש בלבד. אנגלמאייר אפילו נפגש אתמול עם צ'יץ והנ"ל הבטיח לו שתישלח בקרוב ועדה של אנשים שתבדוק את המרכזים. כולם רוצים כבר ללכת אבל אנגלמאייר מחליט לתת הדרך: הוא מציע פתאום לשישה עיתונאים להצטרף אליו לנסיעה, על חשבונו, למרכזים שלו בצרפת, פורטוגל וספרד, לצורך סיקור אובייקטיבי כמובן. התרגיל הראשון של „הילחמו בסמים וכאנתה הזדמנות גם בערבים" לא כל־כך הצליח לו. על כשלון התרגיל השני לא הייתי נותנת את דברתי. נחכה ונראה...

ורד לוי

ציורמצב

אזמל/התעוררות

ילדים בצריח

לפני יותר משנה ארגן גוף שאיני זוכר את מהותו מבצע מדליק. ילדים והוריהם הוזמנו לכיכר מלכי ישראל לרסק לשבבים את צעצועי המלחמה שלהם ולקבל אחרים, הומניים יותר, במקומם. הצלחת המבצע היתה מרהימה. אלפי ילדים, בנים ובנות, עמדו בתור כדי לרסק טנקים, אקדחים ועוד כלי משחית למיניהם.

אולם לא לעולם חוסן. צ'יץ ירום הודו מקפיד מדי שנה לרענן את חינוכם הצבאי של ילדי תל־אביב ומזיו, ביום נכון. חשוב מאד להרגיש לאומה ולילדיה את הצורך שלנו בביטחון. אולם מדוע לא להשאיר את הנשק לשיעורי הגדנ"ע ולשירות הצבאי? מדוע צה"ל ואורי עמית לא יארגנו לילדי רמת־גן תערוכה על שלום — על אמצעי־שלום ולא על אמצעי־לחימה? בימים עברו, בשני העשורים הראשונים לקום המדינה, תערוכות נשק היו חזיון נפוץ. היו גם מצעדים מפוארים ומה לא. לאחר מלחמת יום הכיפורים, לאחר ההלם הגדול, הפך הצבא להיות

חלום החיים שיתגשם בעתיד

חשריון, טנקים אל כיכר מלכי ישראל. בשכנות לו, בעיר הגנים, לא טומן אורי עמית ידו בצלחת. כל שנה נחגג יום הצנחנים והחי"ר ברוב פאר והדר, כשגים קודמות המבטא ה„חג" בולילהרכבתי על האש כשענני השיחים רבצו מעל רמת־גן מספר ימים לאחר מכן. השנה, כנראה לרגל ההתנערות בשטחים, יש לעמית התנערות משלה תערוכת הנשק ואמצעי הלחימה של החי"ר והצנחנים. אמצעי ולא מטרה. אמצעי — אם תרצו מאוד — לשלום. עתה, שש שנים לאחר מלחמת לבנון וארבעה חודשים להתקוממות בשטחים, אנו חוזרים לאחור. ואם כך — יואיל נא צה"ל ויציג את הכלים העכשווים שלו, המספר מודרניים: אלה, חצץ, מקלע, גז, חץ וקשת וכליסטראות יוצגו בקרוב. לתתראות...

אמי לנדאו

תקרית הדמים — תגובות

מפ"ם: למנוע החרפה נוספת

מוטי בסוק

חייקה גרוסמן הביעה אתמול, בשם סיעת מפ"ם, זעזוע עמוק מאירועי כפר ביתא, והשתתפות בצער המשפחות שנפגעו. מפ"ם תובעת מהממשלה למסור הודעה מפורטת על האירוע ולדווח מה בדעתה לעשות כדי למנוע החרפה במצב ושפיכות דמים נוספת. גרוסמן קראה למפלגות המקורבות למתנחלים להפעיל את כל כוחות הנפש על מנת שהם יפעלו באיפוק ולא ייבלו את אש השנאה. מזכ"ל מפ"ם אלעזר גרנות תבע כינוס דחוף של ועדת החוץ והבטחון של הכנסת לדיון בהסלמה המתריפה בשטחים, בניגוד להודעות רה"מ ושר הבטחון על רגיעה ושקט.

שלב דמים חדש

סיעת ר"צ תעשה לכינוס מיוחד של הכנסת בשבוע הבא לדיון בעמדת הממשלה ביוזמת שולץ, בעקבות פתיחת שלב דמים חדש בגדה המערבית. ר"צ קראה לראש הממשלה לענות ליוזמה האמריקנית, ולהפסיק על ידי כך את שפיכות הדמים הנוראה שבה ילדים משלמים בחייהם על סירוב הוריהם להגיע לפשרה.

המתקדמת: קורבנות הכיבוש

עתי"ם

חברי הכנסת מוחמד מיעארי ומתי פלד מן הרשימה המתקדמת לשלום מביעים צער וכאב על שלושת הרוגי ההתנקשות בכפר ביתא, הנערה הישראלית ושני התושבים הפלשתינים. "שלושת ההרוגים הם קורבנותיו הטראגיים של הכיבוש. כל עוד נמשך מצב הכיבוש בגדה המערבית ורצועת עזה, עלולה שפיכות הדמים להימשך. רק שלום ישראלי פלשתיני יכול לשים לה קץ, וקורבנותיו של היום הזה מעידים שוב כי הגיע העת של הפוליטיקאים לפעול במהירות להשיג שלום כזה".

המפד"ל: לרוצץ ראש הנחש

עתי"ם

המפד"ל מביעה זעזוע ושאט נפש מאירועי תקרית הדמים והפורענות שהתרחשו על מטיילי אלון מורה סמוך לישוב ביתא. שר הדתות זבולון המר אמר, כי תקיפת אוטובוס הילדים הינה מעשה ברברי ונפשע וכי על כוחות הבטחון לפעול בתקיפות ובנחישות כדי לגדוע את זרועם של הפורעים ולרצץ את גולגולתו של נחש הזדון המגיח ממאורות דרכים וזורע הרג, הרס ומשטמה. השר המר שיגר תנחומיו למשפחה ששיכלה את בתה ואיחל החלמה לפצועים.
המזכיר המדיני של המפד"ל שאול יהלום אמר כי יש לעגן בחקיקה חסלת עונשים כבדי משקל נגד מרצחים נתעבים, כולל עונשי מוות בפועל, וכן עונשי גירוש והחרמת רכוש נגד מסיתים ומתפרעים.

"שלום עכשיו": שנאה עיוורת

בצלאל עמיקם

תנועת "שלום עכשיו" גינתה במילים חריפות את ההתקפה והרצח נגד המטיילים בהרי השומרון. דובר התנועה אמר לכתבנו כי המעשה המתועב הינו תוצאה של שנאה עיוורת והסתה פלשתינאית נגד תוכנית השלום אותה הביא מזכיר המדינה שולץ. "מי שרוצה להעניק בטחון אמיתי — חייב להפסיק את מעגל ההרג ולדחוף בכל מאודו לפתרון מדיני".

שמיר: א"י נקנית בייסורים

ניצה ריימון

"אבותינו לימדו אותנו כי ארץ ישראל נקנית בייסורים. היום כואב ליבנו על נפילתה בידי מרצחים של בת אלון מורה, שנרצחה בהתקפת מרצחים אכולי משטמה. צה"ל יעשה את הדרוש להענשת המרצחים וינקוט באמצעים שיבטיחו את דרכי ארץ ישראל שתהיינה בטוחות ופתוחות לעוברים בהם" אמר אמש ראש הממשלה יצחק שמיר בעצרת ממלכתית לציון יובל לעליה ב' "אף על פי", של תנועת ז'בוטינסקי, שהתקיימה בנתניה. רה"מ הוסיף כי בימים אלה מתברר שמדינת ישראל היא היחידה בחלק זה של העולם המוכנה למו"מ ישיר לשלום ללא תנאים מוקדמים ומי שיתחמק מדרך זו מחפש דרכים עקיפות, כגון ועידות, גורע מהשלום.

עליה לקבר וגלוי המצבה של חברנו
שמואל שועלי ז"ל
תתקיים ביום א' 10.4.88 בשעה 15.30
בשעה 21.15 תיערך אזכרה בחדר האוכל
המשפחה
וקיבוץ עין שמר

"המשמר" עתון יומי
הוצ"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833.
חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר מע"ל ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' קריהרה 2, בניין סנטר הרצוג 102—121, טל' 3—253161. המען למכתבים ת"ד 1216 ירושלים 91008, חיפה: 33144 רח' סבנור 17, טל' 673673. המען למכתבים ת"ד 4007 חיפה 31040

אמש ב"מוקד"

שולץ בשעת ערב מתקדמת

בילוי של מחצית השעה לניכחו של שולץ בשעת ערב מתקדמת הוא משימה קשה. פניו של האיש כמעט אינן זעות. הראש נע ימין ושמאל בתנועות מבוקרות. אין בדיוקן הזה רמז לעוצמה שהוא מייצג, פרט אולי במבט הממזרי משהו, וחצאי החיוך. גם השפה אינה מעוררת. מילות המפתח של הדיפלומטיה: תהליך, יוזמה, הרחבה, תוכן ומיסגרת; משפטים טאוטולוגיים כמו "דיברנו אודות הדברים האלה, ואלה הרי דברים טובים לדבר אודותם"; פה ושם דימוי בסיסי: השלד של התוכנית הקורם בשר ורם ומצמיח אברים.
יוזמת שולץ כסיאנס ספירטואליסטי. אשר לתוכן — גם הוא, למרבה הצער, אינו מעורר.
בהזדמנות האחרונה בה הופיע שולץ בפני הישראלים הוא לא שלף את ההזמנה המרוברת כל כך לוועידה הבינ"ל. לא בישר בשורה כלשהי. שולץ נראה כמי שאין לו מה להפסיד זולת המסאג'יסטית שלו. הוא ישוב לבית הלבן לעוד סירת קוקטיילים. אנחנו נישאר עם הדם, השינאה, והעתיד הלוט בערפל.

רוביק רוזנטל

שמיר: שולץ לא יחזור

(סוף מעמוד ראשון)
ישראל לירדן על אופי הסדר הביניים, מתוך כוונה להשיג נקודות הסכמה שיביאו בסופו של דבר לוועידה בינלאומית. בשיחותיו בישראל הבהיר מזכיר המדינה, כי ארה"ב לא תחתור להסכמה עם ברית־המועצות על אופי הוועידה הבינלאומית, מעל לראשיהן של מדינות האיזור, ולפני שהיוזמה האמריקנית תזכה לתמיכה יותר רחבה בקרבן. אולם, מזכיר המדינה הרשים את אנשי שיחו בנחישותו לפעול למימוש היוזמה האמריקנית ללא הגבלת זמן. לכן סבור המקור, כי המגעים לא ייפסקו עתה ויש סיכוי, שבשבועות הקרובים יופיע שולץ באיזור שוב, למסע דילוגים רביעי.
אף כי נראה, שסיבוב הדילוגים הנוכחי של שולץ הסתיים בלא כלום, אמר המקור, כי שולץ עשוי לשלוח את השגריר המיוחד קלווריוס להמשך התיווך, לבוא בעצמו כאמור, לקראת סוף אפריל, ולהעמיד את נושא המזרח התיכון כנושא מרכזי בשיחות הפסגה רייגן־גורבצ'וב במאי, במוסקווה. המקור הוסיף, כי משימת שולץ היתה מלכתחילה בלתי אפשרית, אולם עתה אין מקום לפסימיות גמורה.
שולץ דיווח אתמול, בנפרד, לראש הממשלה יצחק שמיר ולמ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס (בפגישה זו השתתף גם השר עזר וייצמן) על שיחותיו שלשום עם חוסיין מלך ירדן ועם חפאז אסאד נשיא סוריה.
שולץ דיווח כי חוסיין מוסיף לתמוך במשלחת ירדנית־פלשתינית וכי הוא הדגיש שחשוב להתחיל במו"מ עתה, משום שבעתיד אולי כבר לא יהיה ניתן להרכיב משלחת כזו, אלא רק משלחת של נציגי אש"ף וחיזבאללה. פרס מסר לשולץ נייר עמדה מפורט לגבי מתכונת הוועידה הבינלאומית, שעל פיו עמד אמש שולץ להשיב לחוסיין.
בפגישה עם שמיר, כשעה וחצי ואשר כרבע שעה ממנה היה בארבע עיניים, מסר שולץ, כי סוריה לא אמרה "לא" ליוזמה האמריקנית, אך למעשה דחתה את עיקרי היוזמה, גילתה עמדה שלילית ולא הותירה ספק, כי היא מתאמת עמדותיה עם בריה"מ.

אזכרה
ליעקב רבי ז"ל
העתונאי והסופר
מראשוני העורכים של "על המשמר"
תתקיים ביום שלישי, כ"ה בניסן תשמ"ח,
12 באפריל 1988, בשעה 6 בערב, בבית סוקולוב בתל־אביב
דברים: שולמית הר־אבן
פרופ. אלי איתן
מארק גפן
ד"ר יהושע ריש
מנחה: א.ב. יפה
מוקירי זכרו של המנוח מוזמנים
בית "על המשמר"
תמר רבי והמשפחה

במלאת שנה למות חברתנו
שושנקה הורוביץ ז"ל
נעלה לקברה ביום א' 10.4.88
בשעה 15.30
המשפחה
וקיבוץ יקום

במלאת שנה לפטירתו של חברנו היקר
ליאון שקולניק ז"ל
נעלה לקברו ביום ראשון 10.4.88 בשעה 16.15
קיבוץ ניר יצחק

חולפת שנה בלי יקירנו
רפי גאון ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום א' 10.4.1988 כ"ג בניסן תשמ"ח
בשעה 17.30, בבית העלמין החדש בשכ' הדרומי באשקלון.
נפגשים ליד השער
המשפחה

צלצול מהיר — אלישבע איילון

שמואל פלד מנהל מחלקת המטבע בבנק ישראל:

שטר של 20 ש"ח יקל על עסקות במזומנים

מדוע החלטתם להנפיק שטר חדש של 20 שקלים?
— החלוקה העשרונית של אחד, חמש, עשר ועשרים מקובלת מאוד בעולם, היא מיועדת לאפשר ביצוע של עסקות במזומנים בצורה קלה והיעילה ביותר. בנק ישראל מעוניין שכמות השטרות, או המטבעות המתגלגלת בשוק תהייה קטנה ככל שניתן, כך מתייעל ביצוע העיסקה וכך גם חוסכים כסף בהטבעה או בהדפסה של כסף. ההרכב הזה מצוי במדינות רבות בעולם ואנו פשוט הולכים בעקבותיהם.
מי מחליט שמשה שרת יופיע על השטר?
— כל הליך חוקי במטבע או בשטר, נוצר כתוצאה מהחלטה של הנגיד, מאישור של המועצה המייעצת של בנק ישראל ומאישורו של שר האוצר. לצד הנגיד ישנה ועדה ציבורית שהוא ממנה. היושב הראש הנוכחי שלה הוא השופט לשעבר לנדאו. יושבים בה נציגי הציבור, אמנים, גרפיקאים והיא בעצם מייעצת לנגיד לגבי כל הפרטים והמוטיבים שיופיעו על השטרות והמטבעות. הנגיד קובע חותם רק מבחינה פורמלית.
מדוע החלטתם להנפיק מטבע של שקל שהוצא מן המחזור ובו מופיע דיוקנו של הרמב"ם?
— זו מדיניות שאנו נוקטים בה מספר שנים. כשמפסיקים להנפיק שטר אנו מנפיקים כמות מסויימת של מטבעות, במקרה הזה מיליון מטבעות, כדי להנציח את הדמות שבמקרה זה היא הרמב"ם.

שריד: להבטיח שידור מלא של משחק הגמר בכדורסל

מוטי בסוק

יוסי שריד (ר"צ) קרא אתמול להנהלת רשות השידור להבטיח שידור טלויזיה מלא של גמר גביע אירופה לאלופות בכדורסל. שריד טען אתמול כי פנייתו של ח"כ אברהם שפירא לביטול השידור, היתה יכולה להצחיק, אלמלא נוכחנו לדעת כי העסקנים הדתיים הם שצוחקים אחרונים.

במלאת שלושים
למותו של חברנו היקר
יעקב גלזר ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום שני 11.4.88 בשעה 21.15
בחדר האוכל בקיבוצנו
בית רמות מנשה

במלאת שנה לפטירתה של חברתנו
שרה פרידמן ז"ל
נעלה לקברה להתייחד עם זכרה
ביום ראשון, כ"ג ניסן תשמ"ח, 10.4.88
בשעה 15.30
המשפחה
וקיבוץ שריד

גלוי המצבה על קברה של חברתנו
שרה'לה כוכבי ז"ל
יתקיים ביום א' 10.4.88 בשעה 15.30
בשעה 21.15 תתקיים אזכרה בחדר האוכל
המשפחה
וקיבוץ עין החורש

14 שנה לנפילתו של
אברהם פלדמן
בננו, אחינו, חברנו
נפקוד את קברו ביום א' כ"ג בניסן 10.4.88
בשעה 15.30
המשפחה
וקיבוץ שמיר

"מלחמת חפירות" — הגדיר שולץ את שליחותו לאחר שיחה עם שמיר

שולץ ומובארק, אתמול בקהיר, מובארק דוחק בשולץ להמשיך במסע הדילוגים עד שיושגו תוצאות (תצלום: איי.פי.)

רויטר, עתי"ם, סי"צ

בקריאה נרגשת לישראל להסכים ליוזמת השלום של ארה"ב יצא אתמול שר החוץ האמריקני בדרכו לקהיר, והבטיח שמאמציו להביא שלום למזרח התיכון יימשכו.
"אני מבטיח לכם — מאמצי השלום יתמידו. הזמן לא יחכה לנו. עשו כן ליוזמה זו. הבה נגביר את מאמצינו להפוך את היוזמה למציאות". במלים אלה סיים את דבריו הנרגשים.
ג'ורג' שולץ אמנם לא פרץ בבכי, כפי שעשה, במעמד דומה הנרי קיסינג'ר כאשר נכשל במאמציו הראשונים להביא להסכם להפרדת כוחות בין ישראל לבין מצרים, אך ניכר היה שהמכשולים בדרך להגשמת היוזמה מטרידים אותו. הוא דיבר ברגש ובעצב כשאמר: "אי אפשר להסות את המכשולים הרציניים העומדים בדרך אל השלום." בהמשך דבריו הוסיף: "בכל הכנות אינני יכול לומר שהדברים הולכים ומתגשמים". הוא ציין כי הושגה התקדמות מסויימת, אך הודה יחד עם זאת "חילוקי הדעות לא צומצמו במידה ניכרת".
שולץ תיאר אתמול לאחר שיחה עם ראש הממשלה יצחק שמיר — את שליחות השלום שלו למזרח התיכון כמעין "מלחמת חפירות". "כאשר אתה שוהה למטה בחפירות ועוסק במלאכה, אתה יודע כמה זו קשה, אך אין זה מפחית במידה כלשהי מחשיבות המשך המאמץ" דברים אלה אמר כאמור בתום שיחתו עם שמיר.
הוא חזר והטעים כי מנוי וגמור עימו להמשיך במאמצי השלום. לאחר השיחות אמר דובר ראש הממשלה אבי פזנר לכתבים: ראש הממשלה הטעים שישראל מוכנה לנהל שיחות ישירות עם כל שכנותיה של ישראל ללא כל תנאי מוקדם, כדי לפתור את הבעיה".
הוא חזר והצהיר כי החלטתו נחושה להמשיך בדילוגים הדיפלומטיים, כדי להגיע לפריצת הדרך על כינוס ועידת שלום.
"קיבלנו תשובות שונות, לאך לא שמענו 'לא' ואף לא 'הן', להצעותינו. הבחנתי בכך שקיימת מידה של גמישות בגישתם של שני העמים, הערבים והישראלים, שכל אחד מהם מבקש להכיר את עמדת רעהו" אמר שולץ.

אווירה מתוחה בדיון שקיימו השר ברלב וצמרת המשטרה על מימצאי "דו"ח אדן"

זהבה מרום

במשרד המשטרה דנו אתמול במשך שעות ארוכות בדו"ח מבקר משרד המשטרה שעיקרו דן ב"טוהר המידות במשטרה".
בדיון שהחל בצהרים השתתפו שר המשטרה חיים בר־לב, המפכ"ל רב ניצב דוד קראוס, המבקר אברהם אדן, עוזר המבקר איתן גולן, ראש אגף החקירות היוצא ניצב יגאל מרכוס, וראש אגף החקירות הנכנס ניצב יהושע כספי.
אנשי המשטרה תקפו את המבקר ומסקנותיו. המשטרה מצידה הגישה תגובותיה לכל מימצא ומימצא מ־13 המקרים שפורטו בדו"ח המבקר. הנוכחים בפגישה הביעו דעתם, כי לאברהם אדן יהיה קשה להצדיק את מסקנותיו על בסיס המימצאים ולאחר בחינת התייחסות המשטרה. כן התרשמו הנוכחים כי המבקר "נעול על התפיסה", כדברי אחד הנוכחים, לפיה נערך הדו"ח, ואינו מקבל את התייחסות המשטרה למימצאיו.
ממשרד המשטרה נמסר, כי הם לא יפרסמו דבר בנושא הדו"ח עד אשר ידון תוכנו ביום ג' הקרוב, בישיבה משותפת של ועדת הפנים והוועדה לביקורת המדינה של הכנסת.

אונ' בן־גוריון בנגב — קרן חבצלת
קיבוץ מגן – משפחת מעין
קיבוץ שובל – משפחת שור
ערב העיון השנתי לזכרם של
חגי מעין ז"ל
ואבידע שור ז"ל
אשר נפלו בפשיטת צה"ל לביירות ב־10.4.1973.
ייערך ביום ראשון ה־10.4.88 בשעה 20.15
באודיטוריום 06 בקרית האוניברסיטה.
בתוכנית:
1. אלוף אמנון שחק – ראש אמ"ן
"אביב נעורים" 1973:
טרור – פתרונות או ופתרונות היום
2. הסופר נתן שחם – שעור בהיסטוריה
3. קטעי נגינה
4. דפנה זהבי (נגן) – שירה

הודעה ללקוחות
"בנק הפועלים בע"מ מבקש להודיע ללקוחותיו, כי ביום 17.4.88 יחוייבו חשבונותיהם בדמי ניהול פקדון ני"ע למשמרת, עבור שלושת החודשים: ינואר, פברואר ומרץ 1988.
נתונים מפורטים על גובה סכומי החיוב מצויים בסניפי הבנק, וכל לקוח יוכל לקבל נתונים על הסכום המדוייק שבו יחוייב חשבונו, בסניף הבנק בו מתנהל פקדון ניירות הערך שלו".
בנק הפועלים

לחברינו
ג'נט ושלום כהן
ברכות לבביות
להולדת הנכד
עובדי "הדפוס החדש"
ובית "על המשמר"

הרמטכ"ל ואלוף הפיקוד עם המתנחלים באלון מורה (צילום: בועז לניר)

שולץ העביר הבהרות מישראל לחוסיין; מובארק: אני מעודד — הושגה התקדמות

שולץ העביר תשובות לשאלות בדבר מימדי נסיגה ישראלית אפשרית משטחים, מעמדה של ירושלים, וסמכויות הוועידה הבינ"ל ☐ שולץ יגיע היום לריאד ומחר ישוב לירדן

אורי הורוביץ, רויטר, עתי"ם וסי"צ

שר החוץ האמריקני סיים אתמול את שיחותיו עם הנשיא מובארק וחזר לירדן שם הוא אמור להפגש עם המלך חוסיין. היום אמור שולץ לטוס לריאד. בסיום שיחותיו עם מלך סעודיה אמור שולץ לשוב מחר (ביום שישי) לרבת עמון.
הנשיא מובארק הצהיר בתום שיחותיו עם שולץ שהוא "מעודד מאוד" ושקיימת התקדמות. הוא ציין שהוא האיץ בשר החוץ האמריקני להמשיך במאמציו עד שתתכנס ועידה בינלאומית במזרח התיכון. כשנשאל נשיא מצרים מהם המכשולים שעומדים עוד בדרך למו"מ, השיב שהם נסובים בעיקר בנושא הדרכים לכינוס הוועידה ו"עוד".
מובארק גם חזר וטען שהכדור עדיין נמצא במגרש הישראלי ואם יסכים שמיר להצעת שולץ, אזי יעבור הכדור למגרש הערבי. העיתון "אל־אהראם" מתח אתמול ביקורת על דברי שולץ בירדן, וטען שיש בהם משום הצבת תנאים מוקדמים לערבים.

תשובות לחוסיין

בביקורו הנוכחי ברבת עמון ישיב שולץ על השאלות שאותן הציג ביום שלישי מלך ירדן. מקורות דיפלומטיים אמרו כי השאלות נגעו למימדיה של נסיגה ישראלית אפשרית משטחים כבושים, המעמד של ירושלים, הסמכויות של ועידת שלום בינלאומית והיצוג הפלשתיני.
לדברי מובארק, יבקר שולץ פעם נוספת בישראל לאחר ביקורו בסעודיה, ולדעתו, דבר זה "מצביע על כך שיש התקדמות בתהליך השלום".
רדיו קאהיר קרא לנשיא רייגן "לנקוט עמדה תקיפה יותר כלפי ישראל בחודשים המעטים שנותרו לו בבית הלבן".
הפרשן ציין כי מצרים איננה מבקשת "להביא לעמדה אמריקנית נגד ישראל, אולם האמריקנים יכולים לעשות הרבה יותר".

המשכים

כפר ביתא נסגר — למנוע

(סוף מעמוד ראשון)
הארץ בסמוך לכפר לצד הדרך המובילה אליו והדליקו מדורה. ככל הנראה הם מתכוונים לשהות שם במשך כל הלילה.

פרצו לכפר שכן

מקורות ערביים מסרו לכתבנו כי מתנחלים משטו על הכפר חווארה שליד ביתא, פרצו לבתים וחוללו שם הרס, היכו נשואי פנים והיכלו במכוניות. מחר אמורים המוני מתנחלים לבוא לאלון מורה כדי להשתתף בהלוויה וקיים חשש כבר מהתפתחויות חמורות.

ייהרסו בתים?

כתבנו מעריך, על סמך התרשמות משיחה עם אנשי בטחון, כי הכפר ביתא ייענש קשות, וכי בתים רבים ייהרסו, בתיהם של אלה שהשתתפו בתקיפת המטיילים. צה"ל כבר המיר את הקריטריונים להריסת בתים ובאחרונה הרס בתי מסיתים; וסביר להניח כי הקריטריון הזה יושם עתה בביתא. גורמי הבטחון מקווים שצעד מעין זה עשוי לסייע בהרגעת המתנחלים.

שומרון ניסה להרגיע

הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון נועד אמש עם ראשי המתנחלים שהתכנסו בהתנחלות אלון מורה, וניסה לשכנע אותם להימנע מפעולות תגמול נגד הערבים — אבל הם לא היו מוכנים להבטיח לו זאת. בהתנחלות אלון מורה מתקבצים מתנחלים מכל האזור וראשיהם מקיימים שם ישיבה מתמדת. בפתח ההתנחלות הם העמידו שומרים, ואינם מתירים לעיתונאים להיכנס.

אלדובי — מהמנהיגים

רומם אלדובי, המאבטח שנפצע קשה בביתא, הוא מנהיג גרעין קבר יוסף שבלב שכם. חברי הגרעין הזה נחשדו בזמנו בידי אנשי הבטחון בביצוע פעולות מתגרים במתנחלות הפלישים שליד קבר יוסף, ובזמנו הוצא צו צבאי האוסר עליו את הכניסה לשכם.

נציגי "סולתם" וצבא ארה"ב חגגו השלמת עיסקת הענק

דליה רפאל, וושינגטון

אתמול בערב התקיימה מסיבה גדולה במלון מריוט שבפרבר של וושינגטון, לכבוד השלמת עיסקת הענק בין "סולתם" לצבא ארה"ב. התנוי השמחה היו נציגי השותף האמריקני בפרוייקט, חברת "מרטין מארייטה", ישעיהו גביש מנכ"ל כור תעשיות ונציגות רחבה של משפחת זבלדוביץ השותפה במפעל. כן השתתפו מנהל המפעל ד"ר ברק ואישים רבים מהקונגרס, הפנטגון וצבא ארה"ב. במקום נמסרו התרזים לצדדים.
"המרגמה הישראלית גברה על מתחרות מכל העולם" סיפר בגאווה גלוריה פויז זבלדוביץ, אשר גם עסק בכל השלבים של עיבוד העסקה בארה"ב, בקונגרס, בפנטגון ורשויות הצבא. "במיוחד הצרפתים והספרדים התחרו בנו קשות", הוסיף. "אולם ה־120 הישראלית ניצחה בהתמודדות המכבית, בניסויי אש שהתקיימו באברדין שבמדינת מרילנד, כבר ב־1985. בשבוע שעבר סיימה במקום הראשון גם מבחינת המחיר שמציעים יצרניות, ובכך ניתן היה לחתום על העסקה ולברך על המוגמר. "מדובר על מאות מליוני דולרים, במשך השנים הבאות" אומר זבלדוביץ. "סולתם" זכתה בבלעדיות לגבי אספקת מרגמה זו לצבא ארה"ב. "לפחות לעשר השנים הקרובות. עוד הוא אמר כי זוהי הפעם הראשונה שישראל מצליחה למכור לצבא ארה"ב "מערכת שלמה", כלומר כלי הנשק והתחמושת עבורו. "סולתם" תספק, ע"פ העסקה שנחתמה, את המרגמה והמגנים עבורה — מרכיב תורם להמשכיות העסקה והרחבת היקפה. הצבא האמריקני לא רק שיקנה את כל מרגמותיו הכבדות החדשות מ"סולתם", אלא גם יחליף את הכלים הנמצאים ברשותו באלה מתוצרת ישראל.
ההשפעה על "סולתם", שנקלע לקשיים בשנים האחרונות, תורגש בהקדם, אם כי בהדרגה. "לעת עתה", מעריך זבלדוביץ, לא יהיה צורך עוד בפיטורי עובדים (שפגעו בעבר במפעל המשמש מקור תעסוקה ראשון במעלה לתושבי העיירה יוקנעם). בהמשך, תוך שנתיים־שלוש, תיתכן גם הרחבה ואף תוספת עובדים למפעל.
יחזקאל (חיקי) פרנקו, נציג "כור" בניו־יורק, מרגיש גם כן את חשיבות העסקה, שהיא "יוצאת דופן" לדבריו, שאין הוא מעז אפילו להסתכן בהערכה דולרית לגביה. המשמעות העיקרית, לדעתו, היא באפשרויות העתידיות הטמונות בחוזה, אשר תאפשרנה, עם דרישת צבא ארה"ב התאמה והמשך מכירת הציוד.

המשכים

כיצד זה התחיל?

(סוף מעמוד ראשון)

לוויי של התושבים

המלווים שהיו חמושים ברובי עוזי ואם־16, הקיפו במהירות את הצעירים הערבים, ירו באוויר אולם הירי לא הרגיע את הצעירים. התפתח משא־ומתן בין הצדדים והמטיילים הסכימו שהצעירים הערביים יעבירו אותם בשלום אל הדרך הראשית תוך מעבר בכפר. כאשר נכנסו המטיילים לכפר החלו צעירים בכפר לטווח בהם ברוגאטקות, והרוחות בכפר השתלהבו.

אשה השליכה אבן כבדה

מוכתר הכפר ניסה להרגיע את הרוחות ואליו הצטרפו רבים מתושבי הכפר. אולם לפתע השליכה אחת מן הנשים אבן כבדה על אחד המלווים הישראלים ופצעה אותו בראשו. לדברי מקורות ערביים החל עימות זה כאשר המלווה ירה תחילה על מיידי האבנים, ורק אחר כך הוטחה האבן בראשו. בעקבות כך החלה בכפר מהומה כללית, הערבים השליכו אבנים כבדות על אנשי הקבוצה המוקפים, והמלווה ירה מכלי נשקו. באירועים אלה נהרגה תרצה פורת (15) ו־14 מטיילים נפצעו. ההרוגים הערביים הם מוסא בני שמסה (20) ואחמד ג'בר (22) שנפגעו שניהם בראשם. כן נפצעו שני צעירים ערביים המאושפזים בשכם ומצבם מוגדר כקשה.

גירסה שונה

על פי גירסתו של אחד מנהגי האמבולנס של בית החולים בשכם, היו בתקרית זו שני אירועים של מטחי ירי.

במטח הראשון ירו שני המלווים הישראלים אשר הרגו את מוסא שאמסה. לשמע קולות הירי והצווחות השתלהבו היצרים, ונורה המטח השני בו נהרג אחמד ג'בר והצעירה הישראלית. הצעירים החלו להימלט, חלקם חזרו לוואדי ואחרים פנו מערבה אל הדרך הראשית. אחד מהם נתפס בידי צעירים שקשרו אותו והכניסו אותו לדירתם, אולם הוא הצליח להימלט מידיהם.

סיפורי הפצועים

שמואל פוקס (16) ומורה מאלון מורה (26) הובאו במסוק ממחנה צבאי בשומרון למרכז הרפואי הדסה עין כרם בירושלים.

פוקס שנפצע קל מרסיס בחזהו סיפר, כי קבוצת המטיילים עברה בשקט את הכפר אוצרים, והתמקמה ליד נחל בוואדי הסמוך לכפר כדי לאכול. "פתאום זרקו עלינו אבן. המאבטח רדף אחרי זורק האבנים וירה באוויר. ראינו שאנחנו מוקפים סביב, ועל ההרים קרוב אלינו עומדים עשרות נערים ערביים ומיידים עלינו אבנים באמצעות רוגאטקות. לא היה לנו לאן לברוח. הם ניסו להתקרב אלינו והמאבטח ירה שוב באוויר. בשלב זה פגעו בנו כמה מן האבנים".

פוקס סיפר כי כמה מן המטיילים ניסו לשכנע את הערבים בשפתם, שיפסיקו ליידות אבנים, ובאותו רגע ניסה אחד הנערים הערביים לחטוף את נשקו של אחד המאבטחים. המאבטח ירה בצעיר ופצע אותו.

בשלב זה הציעו כמה מהצעירים הערביים למטיילים ללוותם ברגל, כדי להוציאם מהוואדי, עד שהגיעו לכפר ביתא. לדברי פוקס נמנעו הערבים לזרוק אבנים, ורק כאשר הגיעו לכפר התקרבה אשה וכידה אבן גדולה וזרקה את האבן על ראשו של רומם אלדרוזי המאבטח.

"פתאום שמענו יריות, החלו שוב לידות בנו אבנים, היו פצועים רבים וכל הערבים נעלמו. חיכינו שם שעה עד שהגיעו אמבולנסים של הצלב האדום. ניסינו לטפל בפצועים, להנשים נערה אחת, לא ידענו איך להזעיק עזרה".

תקרית דמים

(סוף מעמוד ראשון)

ראשי הצבא ומפקדים בכירים באיזור עושים מאמצים רבים כדי להרגיע את אוכלוסיית המתנחלים שבשומרון, ולמנוע תגובות אלימות מצידם כנגד רצח הילדה. במערכת הבטחון קיים חשש כי הנהגת המתנחלים לא תצליח לשלוט על האוכלוסיה וננקטים צעדי בטחון מתאימים. בכפרים באיזור שכם קיים חשש מפעולות תגמול של המתנחלים בתגובה על רצח הילדה שראשה נופץ באבנים. כזכור לפני כשנה נרצח באותו איזור הילד רמי חבה אף הוא מאלון מורה.

השתלשלות האירועים

● התקרית החלה אתמול לאחר השעה 2.00 אחה"צ, כאשר קבוצה של כ־20 נערים בגילים 16־14, בלווית 2 מאבטחים חמושים, טיילה באיזור השומרון. הם הורדו מרכב שהביא אותם סמוך לישוב אוצרים, והיו אמורים לטייל ברגל מאוצרים ועד לביתם שבאלון־מורה.

● כתבנו הצבאי מציין כי הטיול לא היה מאושר ומתואם עם שלטונות הצבא באזור, כפי שהוגדר הדבר בנוהלים בשטחי הגדה המערבית.

● כשישבו הילדים לנוח בוואדי שבקרבת הישוב ביתא, יידו לעברם נערים מהכפר מספר אבנים. אחד המלווים פתח באש וככל הנראה ירה באוויר. הנערים המשיכו במהלך הליכתם לכיוון הכפר עצמו ... שהם מלווים כל העת בנ...יים מקומיים.

● בסמוך מאוד לכפר ... לעברם מהגבעות הסמוכות נערים פלשתינים נוספים שיידו לעברם אבנים, תוך שהם מובילים אותם למרכז הכפר. בשלב זה השתלשלות העניינים אינה ברורה, אולם בתוך דקות הפך המקום לשדה קרב כאשר הערבים מסתערים על הקיימים ומיידים בם אבנים. אחד המאבטחים של הקבוצה פתח באש והרג שני תושבים ערבים ופצע שניים נוספים.

● נשקם של המאבטחים, רובים מדגם עוזי ואם־16, נחטפו ע"י ההמון הזועם. כלי הנשק נמצאו אח"כ בסריקות של צה"ל בכפר והתברר כי לא נעשה בהם שימוש. התושבים יידו אבנים והרגו ילדה אחת מהקבוצה, פצעו קשה מאבטח בראשו ופצעו 13 נוספים באורח קל ובינוני.

התושבים הזעיקו אמבולנסים

כל אותה עת לא היו במקום כוחות צבא. חלק מתושבי הכפר ביתא ניסו לעצור את ההמון שהיכה בילדים. חלק מהנשים שבכפר לקחו אליהן מספר נערות מהקבוצה והחביאו אותן בתוך חשות ובבתים במטרה להסתירן מההמון הזועם. במקביל הזעיקו תושבי הכפר אמבולנסים מהעיר הסמוכה שכם. בשלב זה מסרו אף דווח על נער אחר מהקבוצה שנחטף והוא הוכרז כנעדר. היה חשש כי תושבי הכפר מחזיקים אותו כבן ערובה.

הנער הנעדר נמצא

מייד עם קבלת הידיעה הוחשו אל הכפר וסביבתו כוחות רבים של צבא גם היחידה למלחמה בטרור של משמר הגבול הגיעה למקום בשל הידיעות על הנער החטוף. בדיעבד הסתבר כי הנער רץ בחדר ונתפס ליד אחד הבתים. הוא נקשר והוכה אולם הצליח להשתחרר והוא ברח באופן עצמאי דרך השדות עד לכביש הראשי המוליך משכם אל צומת תפוח.

לא ירו בנשק החטוף

צה"ל הטיל מיד עוצר על הכפר ביתא ועם פינוי כל הנפגעים לבתי החולים הדסה ירושלים ותל השומר החל בסריקות בכפר במטרה ללכוד את מיידי האבנים ואת רוצחי הילדה. כל הגברים בכפר רוכזו בנפרד לצורך חקירה, והן נמצאו שני כלי הנשק שנלקחו ממאבטחי הטיול. כאמור לא נעשה בהם שימוש. הישוב אלון מורה הסמוך נסגר אף הוא בפני ... קשורות ביוזמת ראשי הישוב. ... עם התקרית הגיעו הרמטכ"ל ... אלוף פיקוד מרכז ושר הבטחון.

טיול ללא אישור

"אמור הטיול של הנערים מאלון מ... התבצע ללא אישור הצבא ... ידיעתו וזאת בניגוד להוראות ... המחייבות באזורים אלה. ספק ... אם היה צה"ל מתיר לנערים ... אלון מורה לטייל ללא ליווי צבאי ... איזור שכם. גורם צבאי בכיר אמר ... ל"על המשמר": "מי שיודע ... שצריך מאבטחים באוטובוסים ... יהודים. בצירי התנועה ... בשטחים, בטח מבין גם ... צריך תיאום עם הצבא כשמטיילים ... עם ילדים על הגבעות באזורים ... ובזמן כזה, הדבר מחייב לא ... אומר" הקצין הבכיר.

רפול בכנס "צעירי צומת": צריך להפוך את הסיר ולהתחיל מחדש

דורית גפן

צריך להפוך את הסיר ולהתחיל הכל מחדש — אמר אתמול ח"כ רפאל איתן בכנס ארצי ראשון של הדור הצעיר של צומת שהתקיים בת"א. בהתייחסו להתרחשויות באיזור טען רפול, כי אנחנו יצרנו את התסבוכת במו ידינו. לדבריו עדיף להחזיק בשטחים ולטפל באוכלוסיה מאשר למסור את השטחים עם האוכלוסיה. מי שמחזיק בשטחים — שולט בארץ ישראל — אמר. על האוטונומיה אמר כי היא למעשה מדינה פלשתינית על פי הסידור האמריקני והמצרי. לתנועה שלנו אין פתרונות. הערבים לא רוצים, שילכו. הערבים לא צריכים לא יכולים ולא רוצים אוטונומיה, אמר.

רפול טען, כי החזון הלאומי אבד ומערכת החינוך לא מסוגלת לתת לו את מקומו הראוי במערכת החינוך, וללמד את מה שהיה פעם מובן מאליו לכולם. מילים כמו "למען המולדת" הם היום כמו קללה, מילים גסות, או שוביניזם. תלוי בהשקפה. הוא טען, כי הצביעות קורעת את הנוער. "השומר הצעיר" היו חלוצים — מה קרה להם? רק הכיבוש הלא נכון של ה־67 קובע? הם יושבים על אדמות שכבשו ב־'48, ועל זה הם לא מוכנים לוותר. עוד אמר, כי הנוער רואה את הגישה הפוליטית שניזונה מיריבות פוליטית, וזה מחלחל עד השורשים. בהתייחסו לסרבנים הצעירים שאל רפול: שיגידו הסרבנים למיניהם, וכל אלה שלא רוצים לרכא — האם הערבים הישראלים לא מרוכאים? האם סאסא יושבת על אדמה יהודית טהורה? מה אומרים לילדים של סאסא או עין דור או גזית? מה אומרים לפליטים של ג'נין, שעוברים כל יום לעבוד בעפולה, ורואים את חורבות הבתים שלהם מ־'48'. בכנס השתתפו כמה עשרות צעירים, ביניהם סטודנטים ותלמידי תיכון, אשר דנו בדרכה של צומת ובאידיאולוגיה שלה.

גדעון אלטשולר טען, כי מנהיגות מערכת החינוך נתונה בידי אנשים שמשתפים פעולה עם האויב. הוא תקף את שר החינוך אשר אמר, כי יש לאפשר ללמוד את האמנה הפלשתינית. בפנותו אל הצעירים קרא להם: "אתם צריכים להחזיר את הכבוד של הנוער לאחר שהשפילו את הדור הצעיר". אליעזר גולן מיסוד המעלה אמר בדברי ברכתו, כי היום יותר מתמיד ברור שחילופי אוכלוסין הם בלתי נמנעים. רפול אמר לאותם צעירים: בעוד 10 שנים אתם תנהלו את העניינים. בזה צריך לרצות ובזה צריך להאמין.

רפול בבית סוקולוב: "לתנועה שלנו אין פתרונות" (תצלום: מאיר פרטוש)

ח"כ גרוסמן תשא דברים בטרבלינקה, בעצרת לציון 45 שנה למרד בוואַרשה

יוסף גלילי

סגן יו"ר הכנסת ח"כ חייקה גרוסמן יוצאת לפולין יחד עם קבוצת חברי כנסת כדי להשתתף באירועים לציון 45 שנה למרד גטו וארשה. באירועים שיתקיימו באמצע אפריל ישתתפו 1200 ישראלים. ח"כ גרוסמן תשא דברים בעצרת המרכזית שתתקיים בטרבלינקה, בנוכחות נציגי השלטונות ונציגי הקהילות היהודיות מארה"ב ומאירופה. ח"כ חייקה גרוסמן ועמיתיה יניחו זרים לרגלי האנדרטה של לוחמי הגטו בשם כנסת ישראל.

בנאומה שתשא בעצרת ב־17 לאפריל תבטא ח"כ חייקה גרוסמן את עומק הרגשות המתעוררים בדרכה על אדמת טרבלינקה שם ניספו 800 אלף יהודים, ביניהם יהודי וארשה, ביאליסטוק והסביבה, שם היתה חייקה מראשי הלוחמים.

נשיא הפדרציה העולמית של יהודי פולין, סטיפן גראייק, מסר כי, בין השאר, תתקיים תערוכת ציורים שצויירו במחנות ריכוז, ייחנך אתר הנצחה מיוחד בכיכר השילוחים בוורשה — האומשלגפלץ — שממנו גורשו לטרבלינקה 320 אלף יהודי וורשה ולאחר מכן תצא "שיירת החיים" לצעדת שיחזור "מיצעד המוות", מוורשה לטרבלינקה. במצעד ישתתפו ניצולים "ממיצעד המוות". כן יתקיים חידון נוער בינלאומי וסימפוזיון מדעי בהשתתפות חוקרים בעלי שם בנושא הלחימה של יהודים ופולנים בנאצים. כן ייערך מיצעד זיכרון מאושוויץ לבירקנאו בו יקחו חלק 1500 בני נוער, כמחציתם מישראל.

ב־19 באפריל, יום חמרה, תתקיים עצרת זכרון רבת משתתפים ליד האנדרטה לזכר הנופלים במרד.

כ־3500 יהודים מכל העולם יגיעו במיוחד לפולין, כדי לקחת חלק באירועים. בין הבאים מישראל יהיו גם השרים יצחק נבון ואברהם שריר, נשיא ההסתדרות הציונית שמחה דיניץ ושבעה חברי כנסת.

● 600 ילדים חולי סרטן ובני משפחתם טסו בשמי הארץ ובילו בלונה פארק ביום של כיף שאירגנו האגודה למלחמה בסרטן ועיריית תל־אביב יפו. "הטיסה במטוס לא היתה מפחידה כמו ספינת הפיראטים בלונה פארק — אמר אחד הילדים — אבל נהנתי משניהם ומהופעת האמנים מאד".

● בית החולים כרמל בחיפה ציין כחול המועד פסח לידה עשירית של תינוקת מבחנה. ענת יעקובסון (31) שמאז נישואיה לפני חמש שנים לא ידעה פרי בטן, ילדה במזל טוב בת במשקל של 2,300 ג', לאחר שעברה הפרייה חוץ גופית. התינוקת נולדה בלידה רגילה.

שוקלים לאפשר הפרייה מלאכותית גם לרווקות

עמירם כהן

ועדת מומחים בראשותו של פרופ' גרייכמר הגישה לשרת הבריאות המלצות חדשות בדבר פעולתו של בנק הזרע, בין היתר מציעה הוועדה לאפשר לנשים לא־נשואות לקבל זרע (מתורם זר) באמצעות בנק הזרע.

על פי החוק הקיים מאז 1979 נשים שאינן נשואות אינן מורשות להשתמש בשירותי בנק הזרע בין בזרע מוקפא ובין בזרע טרי. בנק הזרע מצוי בשבעה מרכזים רפואיים גדולים ונמצא בפיקוח משרד הבריאות. כל זאת אמר לכתבנו ד"ר יורם לוטן, משירותי האישפוז במשרד הבריאות, שהוסיף כי אם יתקבלו ההמלצות הללו יפסק האבסורד השורר כיום שבו מותרת "הפרייה חוץ גופית" (הפריית מבחנה) לנשים לא נשואות אך הפרייה מלאכותית־אסורה.

מסקנות ועדת גרייכמר אומצו ע"י המנכ"ל הקודם של משרד הבריאות הפרופ' מיכאלי ומזה מספר שבועות הן מצויות על שולחנה של שרת הבריאות.

היועץ המשפטי של משרד הבריאות, צבי לוין, אישר שבקרוב יערך דיון בהמלצות ועדת גרייכמר והכחיש שגורמים הלכתיים מעכבים את אישור ההמלצות.

כתבת תחקיר על בנק הזרע מופיע היום בגליון "התוספת".

דראושה לא ייבחר "באופן טבעי" ליו"ר המפלגה החדשה

כתב "על המשמר"

אחדים מראשי המועצות המקומיות הערביות ששמותיהם הוזכרו כמי שתומכים בח"כ עבדל ווהב דראושה, בהקמת המפלגה הערבית הדמוקרטית, הודיעו כי אין זה בטוח שדראושה, שפרש ממפלגת העבודה, יעמוד בראש המפלגה.

"ח"כ דראושה יתמודד על ראשות המפלגה, כמו שאר החברים" אמרו ראשי המועצות. הם הבהירו לדראושה זהו משמעות כי אין הוא מנהיג המפלגה. בשבת יתקיים הכנס הראשון של המפלגה בנצרת.

80 תלמידי י"א מהשומר הצעיר יצאו לביקור בפולין

משלחת בת 80 חברי תנועת השומר הצעיר, תלמידי כיתות י"א, תצא היום (יום ה') לפולין כדי לבקר במחנה ההשמדה אושוויץ, בפולין. ביום הזכרון לשואה ולגבורה, ביום ה' 14/4 תקיים המשלחת טקס זכרון באושוויץ.

במשלחת משתתפים בני השכבה הבוגרת של השומר הצעיר מן העיר והקיבוץ בישראל, וכן מאוסטרליה, דרום אמריקה וארצות הברית. מן הקיבוץ הארצי נמסר לכתבנו כי במהלך השנה הנוכחית יצאו לאושוויץ 430 בני נוער, רובם תלמידי י"ב. הביקור במחנה ההשמדה היווה סופו של תהליך לימודי. המשלחת הנוכחית קיימה ימי עיון מרוכזים. שדנו בשואה ובמרד.

● המושב הראשון של הכינוס הארצי הל"ו של התנ"ך מטעם החברה לחקר המקרא בישראל שהתכנס ברמת גן סיים את דיוניו בסיור לימודי בשפלת יהודה. הצרי הכינוס היו אורחי עירית לוד

לח' אברהם אגבר וב"ב
מזל טוב
להולדת הנכד
"הדפוס החדש"

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל
השבוע
☆ התרומה הגבוהה — מעזבונו של ארנסט מיכאל כולסדל באנסטר, ז"ל — 113, 278 ש"ח
☆ התרומה המרגשת — לכבוד יום הולדתו של הבר מצוה לוינסקי תרומה שושנה קצנגולד מתל־אביב — 90 ש"ח
☆ התרומה הצעירה — אורנים — בית־הספר לחינוך של התנועה הקיבוצית, טבעון. — 222 ש"ח
היום יותר מתמיד — תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רח' ד' (אריה) 12, הקריה, תל־אביב 64734

מוסף ▢ שבת

עורכת: עדה סער עריכה: שולה כ'קלוריא עיצוב גראפי: רחל דביד

אקדח "קולט" 0.45 מ"מ מסוג תופי

אקדח גרמני "וולטר", פי.פי. קוטר 7.65 מ"מ

מתחמשים

מאז ההתקוממות בשטחים חלה עליה של כ־50 אחוז בבקשות רישוי לנשק ■ כ־200 אלף כלי נשק מוחזקים היום בידי אזרחים ■ המדינה מציבה קריטריונים חמורים, אבל אינה מחייבת ביקורת תקופתית

רונית מורגנשטרן

כפר תת־תקווה. חול־המועד. שעת־צהריים בחנות הנשק י.א., חברה ישראלית לנשק ולתחמושת בע"מ, שקט. אבל בעלי החברה ממהרים להרגיע אותי, שמדובר בשקט שלאחר הסערה; לפני החג מילאו המוני בית־ישראל את חנויות הנשק והצטיידו בתחמושת ובקליברים גדולים יותר. אלה שהספיקו להוציא רשיונות חדשים רכשו לעצמם את הנשק הנכסף, והיום הם מטיילים עם האקדח בתא־הנהג, או בנרתיק, או סתם תקוע בחגורת המכנסיים, מגניבים מבט וגם ליטוף למתכת הקרירה, כשהאשה אינה מסתכלת. כי, מי שאינו יודע, האקדח לבעליו, זה שמשוגע לעניין, הוא כמו הצעצוע האהוב ביותר לילד, שלא לדבר על אנלוגיות פרועות אחרות עם נופך פסיכו־אירוטי ואגרסיבי, ו... שמענו על זה.

מישהו מפר את השקט בחנות. נכנסים קונים, אב ובנו. האב, איש־ביטחון, מבקש לקנות לבנו, סג"מ צעיר, אקדח. יעקב שמיטמן, מבעלי החנות, בפנים קורנות: "הבן סיים קורס קצינים, אז קונים לבן אקדח. הרבה עושים את זה". הוא מרוצה. הבן: "יש לי כבר אקדח, אבל אני רוצה קליבר גדול יותר", והוא מוציא, מבויש משהו, קופסה ובה אקדח קטן, קליבר 0.22 (טוטו), ששמיטמן מתבונן בו בחיוך ורחמים. האב במהירות: "תביא לו וולטר' פי.פי.קי' כמו שלי". וולטר, אקדח גרמני, קליבר 7.65 מ"מ, או 9 מ"מ, נחשב למעולה. כפי ששמיטמן אומר: "וולטר זה המרצדס של האקדחים" ומחירו של הוולטר כ־1600 ש"ח.

הוולטר מגיע. האב לוקח אותו לידו, מלטף, ממשש, מתבונן קצת ממרחק, מצטחק: "מאז הצבא אני עם נשק, כשאני בלי אקדח, אני מרגיש ערום". שמיטמן: "קודם כל, בודקים אם המראה החיצוני מוצא־חן, אחר־כך בודקים מה שבפנים".

בחנות של "להב" בתל־אביב, החברה הגדולה והוותיקה בארץ בתחום הנשק, התכונה גדולה יותר. יש אפילו בחורה לרפואה, אוהבת אביגדור, מבקעת־טבעון, שבאה להחליף את הצ'כי הקטן שלה במשהו "יותר רציני". יש לה רישיון לאקדח כבר 10 שנים: "הוא נותן לי תחושת בטחון, כוח. הוא לא צמוד אלי כל הזמן, אבל אם אני יוצאת לטיול, אז רק עם אקדח. בבית אני מסתירה אותו במדף הכי גבוה בארון, בין הבגדים, שהילדים לא יגיעו".

נתונים (עפ"י הממונה על רישוי־נשק במשרד הפנים, משה וייס): יש כ־200 אלף כלי־נשק בידי אזרחים בישראל. מתוכם כ־150 אלף אקדחים. השאר רובי ציד, טוטו, אוויר וכו'. אין נתונים לגבי כמות הנשק הלא־חוקי, המתגבב בעיקר בקרב העולם התחתון, אך לא מדובר באלפים בודדים. עיקר הנשק הלא־חוקי מגיע מגניבות: כאלף כלי נשק (אקדחים בעיקר) נגנבים מבעליהם בשנה, נשק־שלל, נשק צה"לי גנוב והברחה.

עומס עבודה במשרד הפנים

לאחרונה, מאז החלה ההתקוממות בשטחים, יש דרישה הולכת וגוברת לנשק, לתחמושת ולהחלפת קליבר קטן בגדול יותר. במשך החדשים האחרונים חלה עליה של כ־50 אחוז בבקשות רישוי לנשק, המגיעות בעיקר מעבר לקו הירוק ובסמוך לו — ירושלים, פ"ת, כפר־סבא, אבל גם מתל־אביב והמרכז.

וייס: "יש עומס עבודה עצום. הפקידים שלי משתגעים". בגלל העומס ובגלל העובדה, שהמשטרה מקדישה כוחות לשטח, מתעכב היום אישור רישיונות לנשק. בדרך כלל אורך תהליך האישור או הסירוב כ־6 שבועות עד 3 חדשים. ממשרד הפנים נמסר לנו, כי יש מאמץ בנפת־יהודה, מרחב־העמקים ומרחב־הגליל לזרז שם את תהליך האישור.

במדינת ישראל יש חוק המחייב אזרח, שבבעלותו כלי נשק, ברישיון החוקה. את הרישיון מנפק משרד הפנים בתיאום עם המשטרה ומשרד הבריאות. ילד בן 14 יכול לקבל רישיון לרובה־אוויר, בהסכמת הוריו. כדי לעבור לכלי רציני יותר, צריך להגיע לפחות לגיל 18, ואז לגשת לסניף משרד הפנים בעיר, למלא טופס בקשה לרישוי לכלי־ירי, שבו יצוין גם סוג הנשק אותו רוצים לרכוש.

בשלב ראשון בודק משרד הפנים אם הפונה זכאי בכלל לנשק; הקריטריון הרחב, שהחוק מציב, אומר: אדם, שעיסוקו או מקום מגוריו עלולים להעמידו בסכנת חיים. לקריטריון זה נכנסים אזרחי מדינת ישראל הגרים מעבר לקו הירוק, או נמצאים שם לצורך עבודה (צריך להוכיח), כמו מדריכי תיירות, נהגי מוניות ונהגי תובלה. גם בעלי חנויות לתכשיטים מקבלים, ולאחרונה נכנסו לקריטריון גם חקלאים, שאדמותיהם נמצאות מרוחקות מיישוב, או שמעבדים שדות בשעות הלילה, וגם בעלי יאכטות. קשה מאד היה לקבל את הקריטריונים האלה ממשרד הפנים, למרות שזכותו של הציבור לדעת עליהם. לדעת משה וייס, ככל שהציבור יידע פחות את הקריטריונים, כן ייטב... שוטרים עם חצי שנת שירות לפחות ואנשי־קבע עם יתרת שרות של חצי שנה לפחות (חמישה וחצי חודשים לא יספיקו) נכנסים אף הם לקריטריון. כל השאר יסתפקו בנשק קר, קראטה, מדיטציה — וזה יעבור.

הגבלות קשות

לפני 10־15 שנה לא היו הקריטריונים לקבלת רישיון לנשק חמורים כל כך. בעקבות פעולות המחבלים במעלות, אוטובוס הדמים, הצהיר שר המשטרה דאז, שכל אזרח זכאי לנשק. מאז השתנו פני הדברים והקריטריונים הוחמרו, בעיקר בגלל התנגדות המשטרה והשב"כ, שחששו מפני מאגר

(המשך בעמוד הבא)

שליפה, פליטה, יריה

למעלה מ־80 אחוז מרוכשי כלי הנשק בישראל הם גברים. יש לכך סיבה אובייקטיבית — נשים פחות עומדות בקריטריונים של משרד הפנים בדבר מגורים ועבודה במקום שיש בו סכנת חיים. אבל גם נשים מעבר לקו הירוק, שזכאיות לנשק, אינן מממשות זכות זו מעבר לאחוזים המקובלים.

מדוע הן נרתעות מנשק?

הפסיכולוג יגאל קידר: "הנשק היה מאז בריאת האדם סוג של הבלטת אבר המין הזכרי. מדוע אוהבים הבנים להתחפש לקאובואים וחיילים? יש טרמינולוגיה זהה לפעילות המינית הגברית ולפעולת הנשק: שליפה, פליטה (של כדור, של זרע), יריה. הנו נשק עם פעולה של חדירה, נעיצה, אפילו הכדור מזכיר בצורתו אבר מין זכרי".

אסתר עילם, יו"ר התנועה הפמיניסטית: "משרד הפנים מקשה יותר על נשים, ואלה שזכאיות לנשק מחוץ לקו הירוק נמצאות במגזר בו תפיסת הנשיות שלהן היא כזו שזקוקה להגנת הגבר. אלה נשים שלא היו בצבא, נשק הוא בכלל סמל הגבר, אנחנו בדילמה בנושא הזה — מצד אחד רוצות להגן על עצמנו, אבל אנחנו סולדות ממלחמות. נשק הוא סמל למיליטנטיות ופטריארכליות, שמשניהם אנחנו סולדות".

למשה וייס, הממונה על רישוי נשק במשרד הפנים, יש סיבה פרקטית לכך שנשים ביהודה ושומרון לא מעוניינות באקדחים: "רובן לא לובשות מכנסיים. איפה ישימו אותו?"

אקדח השירות של משטרת ישראל, אף און 38. נכנס לשימוש לפני כשנתיים

(המשך מהעמוד הקודם)

נשק בידי הציבור, שחלקו ייגנב ויגיע לגורמים פליליים ועויינים. ההגבלות הקשות בישראל על רישוי נשק מטרידות את סוחרי הנשק המקומיים באופן טבעי, כמו גם צרכנים רבים. במערב ארה"ב (אבל לא בניו-יורק) די ברישיון נהיגה כדי להיכנס לחנות כלי נשק ולבקש אקדח. ממלאים טופס ממשלתי במקום.

שמיטמן: „ההגבלות חמורות מדי. זו מדינה דמוקרטית וזכותי להגן על עצמי. אם אני טוב לצבא ויכול להפעיל טיל בצבא, אני לא יכול להחזיק אקדח? שיעשו בדיקות פליליות ונפשיות וביקורת תקופתית של כלי הנשק, שאינן בגדר חובה היום. אנשים מגיעים אלי עם אקדחים מהוכי-דעם, שבכלל לא פועלים. מה היה קורה אילו היו במצב מסוכן ופתאום האקדח לא יורה? צריך גם לחייב אחזקת האקדח בקופסה מוגנת מפריצה. אבל לא שפקיד יחליט אם אני זכאי בכלל לנשק או לא."

האב שבא לקנות אקדח לבנו: „במדינה כמו שלנו, לכל אחד צריך שיהיה נשק. בשעת סכנה, עד שהמשטרה מגיעה, יש קטע ארוך בו אתה נמצא לבד מול התוקף".

דוד ש., אישקבע, מתכוון לרכוש אקדח: „לדעתי צריך להחמיר את הקריטריונים. יותר מדי נשק מסתובב במדינה הזאת, ויותר משהוא עוזר להגנה, הוא מביא לתאונות קטלניות, להתאבדויות ומגיע לגורמים בעולם התחתון".

בינתיים, חוץ מההקלות לחקלאים ולבעלי יאכטות, אין כוונה להקל בקריטריונים, בגלל התנגדות המשטרה והשב"כ. ומכיוון שבמקום שבו מגבילים את הטבע האנושי נחלץ המוח האנושי תמיד לעזרתו, או מנסים לעבור על משרד הפנים: קשה, אבל היו מקרים שזה הצליח. להלן עדות אישית, השם שמור במערכת: „למשל, אם רוצים לפברק ניירות שעובדים מעבר לקו הירוק. משרד הפנים דורש אישור ממקום העבודה על מתן שירותים או על הפצת סחורה מעבר לקו הירוק, פלוס שלוש חשבוניות מעבר לקו הירוק. חצי מדינה עובדת עם השטחים, אז מה הבעיה להשיג את זה?..."

בדיקות במשטרה ובמשרד הבריאות

לאחר שהמועמד עובר את הקריטריונים של משרד הפנים, מועברת בקשתו למשטרה ולמשרד הבריאות. משרד הבריאות בודק אם האיש (למעלה מ־80 אחוז ממורשי הנשק הם גברים) מופיע על כרטסת המאושפזים בעבר או בהווה בבית-חולים לחולי-נפש. המשטרה בודקת אם יש לאיש עבר פלילי אלים. הכוונה לעבירות סמים, שוד, אונס וכו'. אבל, כאמור, לגורמים הפליליים יש מקורות אספקה משלהם, והם לא ממתינים לאישור „הפקיד בירושלים". כמובן נבדק אם אין למבקש עבר של עריק מצה"ל או פסילת רישיון מן העבר. לאחר שחוזרות התוצאות של משרד הפנים, הוא מודיע למבקש על אישור או על דחיית בקשתו. משרד הפנים אינו מנמק בדרך-כלל את הסיבה לדחיה.

ערבים תושבי הקו הירוק, אזרחי ישראל, זכאים לנשק על-פי אותם הקריטריונים שצוינו לעיל. לאחרונה, בעקבות האירועים בשטחים, החלו להישמע קולות הקוראים להגביל רישוי נשק לערבים ישראלים. דני, סוחר נשק מחולון: „יש היום הרבה נשק לערבים ביפו ובכפרים. הם עובדים הרבה עם השטחים, או הם בקריטריונים. נכון שמקשים עליהם, או הם קונים יותר רובי ציד, כי מטרות צייד נחשבות פחות מהגנה עצמית, אבל ברובה צייד אפשר להרוג בירייה אחת ארבעה אנשים".

למרות הכחשות משרד הפנים והמשטרה, לערבים קשה יותר להשיג נשק. הם מקבלים יותר דחיות ללא הנמקה, ותהליך הרישוי שלהם מתעכב עד למקסימום ויותר.

ערבי, שבקשתו נדחתה, שמו שמור במערכת: „הם בודקים אותנו בדרך-כלל נדחים, או שמקבלים אחרי ערעורים, אפילו עד בג"ץ".

משה וייס, משרד הפנים: „כל בעל תעודת זהות כחולה זכאי לרישיון. אולי המשטרה מעבירה גם לבדיקה בטחונית..."

במטה הארצי אומרים: „בודקים רק היבטים פליליים. מכיוון שחוק העונשין מתייחס גם לעבירות בטחוניות, הן נמצאות ממילא-בתיקים."

לאחר קבלת האישור ממשרד הפנים הולך המבקש לחנות נשק וקונה את כלי הנשק הרצוי לו, אך עדיין אינו מקבל אותו לרשותו. עם שטר המכר ועליו מספר הכלי הוא שוב הולך לסניף משרד הפנים, משלם אגרה בסך 10 ש"ח, עובר מטווח והולך עם האקדח הביתה. הרישיון תקף לשלוש שנים, אם כי לא מיום קבלתו. משרד הפנים מחדש את הרישיונות לכולם כל שלוש שנים באופן אוטומטי, לאחר ביקורת במשטרה ובמשרד הבריאות, כמובן. בסוף שנה זו — 1988 — למשל, שוב מתחדשים הרישיונות.

מעדיפים קליברים גדולים

על הכלים עצמם אין היום כל ביקורת מעבר לזו של בעליהם. שמיטמן: „אנשים שלא החזיקו נשק בחיים שלהם, יכולים לקבל פה רישיון לנשק. בשוייץ יש מחוץ לכל עיר מטווח, וכולם הולכים עם הכלים שלהם למטווח פעם בשנה, תובה".

אם עד לפני 6-5 שנים העדיפו הישראלים קליבר קטן, היום יש העדפה לקליברים גדולים — 9 מ"מ ומעלה. שמיטמן: „היו מקרים שפצעו תוקפים ב־0.22, ובכל זאת הם המשיכו לתקוף. בקליבר גדול יותר מפיל הדף הכדור את התוקף, אפילו אם הוא רק פוצע אותו".

בישראל מובילים בין האקדחים הקולט 0.45, הברטה, הוולטר, הסמית והאף. אן. החברה הישראלית לנשק ותחמושת בע"מ, החלה לייצר חיקוי לקולט האמריקאי, „גל", שאושר על-ידי מכון התקנים האמריקאי ויש כוונה ליצאו למולדת הקולט... הקולט, שיוצר לראשונה ב־1911, שימש עד לאחרונה את צבא ארה"ב, שהחליט לעבור לברטה האיטלקי. שהמחסנית שלו מכילה יותר כדורים ויש לו פעולה כפולה, אפשרות לכדור בקנה.

קריטריונים לאקדח טוב מגדיר שמיטמן: „פלדה טובה, אחיזה טובה, שטוח, נוח לנשיאה, דיוק, יחס נכון בין משקל קת לקנה, שמביא ליציבות, קליבר שמפיל את התוקף מההדף". בכל שהכדור על תרמילו ארוך יותר, הוא קטלני יותר, כי כמות חומר הנפץ שאפשר למלא בו גדולה יותר. אלה בדרך כלל שייכים לאקדח ה„מאגנום".

היום מקובלים יותר אקדחי המחסנית — עד 15 כדורים במחסנית, עם אפשרות לאחר בקנה בחלק מהאקדחים. יש גם אקדחי-תופי עם תוף מסתובב, שטוענים בהם כדור (5 כדורים) — קצב טעינה איטי לעומת החלפת מחסנית. לכן, ובגלל תכולת כדורים גבוהה יותר, מעדיפים את החצי-אוטומטי (מחסנית), לדברי שאול דרבי, מנהל מחלקת נשק ב„להב".

משקל אקדח ממוצע נע סביב 600 גרם. הוא קטן וניתן להסתרה תחת הבגדים, וכאשר לכוח ההרתעה שלו אין ויכוח. היום כמעט ולא קונים רובים למטרות של הגנה עצמית.

דרך-אגב, ניתן לרכוש רובי-חיצים וחץ וקשת, שיורים חצי-מתכת גם ל־100 מטר (אקדח יעיל בדרך-כלל ל־15 מטר, אלא אם כן אתה צלף במיוחד). אין צורך ברישיון לרובה-חצים. □

תאונות לא קורות, הן נגרמות

לפני כמה שבועות מת בתאונת אקדח מנהל מחוז חיפה בבנק הבינלאומי, מיכאל דנה. הוא נפגע בשעת ניקוי האקדח שלו. מקרים דומים נוספים אירעו בעבר, היו גם מקרים בהם הגיעו ילדים לאקדח של אבא ופגעו באחים שלהם. כמה הצעות כדי להימנע מתאונות:

א. להרחיק אותו ממקום הגישה של ילדים.
ב. לנהוג תמיד באקדח כאילו הוא טעון; כלומר, אם הוא נצור.
ג. לפני ניקוי להוציא מחסנית, להסתכל לבית-הבליעה ולראות אם אין כדור בקנה.
ד. בשעת בדיקת אקדח להטות את הקנה ב־45 מעלות כלפי מטה.

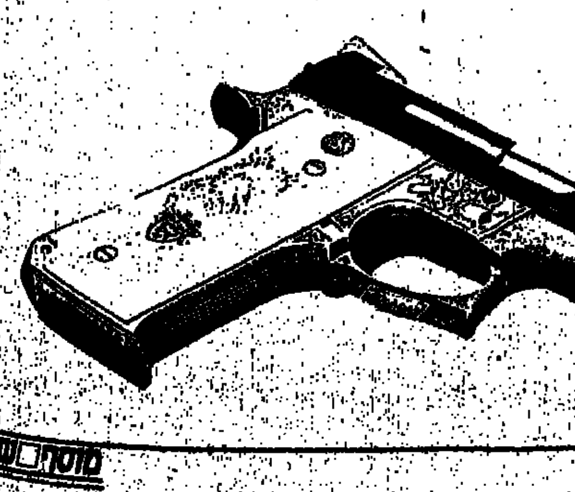

מחירים

אקדחים ניתן לרכוש חדשים או במצב משומש, ואז המחיר יורד ב־50 אחוז. המחירים הבאים הם באדיבות „להב", י.א. — החברה הישראלית לנשק ותחמושת בע"מ", ו„בית-הנשק":

	חדש
ברטה 0.22	520 ש"ח
ברטה 9 ארוך	1600 ש"ח
ברטה 9 קצר	1000 ש"ח
וולטר 9 קצר	1550 "
קולט 9 ארוך	1500 "
אף.אן. 9/7.65 קצר	517"
אף.אן. 9 מ"מ	1800

דרך אגב, יש הנחה של 10 אחוז לכוחות הביטחון. היום יש גם הנחה דומה למתנחלים ומבצעי מכירה ביישובים היהודיים בשטחים.

אקדחה מסוג „גלי" — חיקוי ישראלי של קולט אמריקאי

ליד גדר המערכת

מתקנים את גדר המערכת

אבי בניהו

מנקודת התתך בגדר המערכת בצפון, מהמקום בו עמדו ביום שלישי בבוקר עתונאים ואנשי צבא ליד גופותיהם של שני מחבלים, רואים היטב את גגות הרעפים של כפר יובל הסמוך. רק מעט יותר ממאה מטרים הפרידו בין שלושת המחבלים של ג'ורג' חבש, שיצאו לפעולת-הרג ראוותנית בישראל, לבין התושבים והילדים של כפר יובל.

מילה ראשונה בעקבות האירוע הזה, שרבים דוגמתו ידע גבול הצפון בשנה האחרונה, מגיעה לתושבים האזרחיים של אצבע הגליל.

רק מי ששמע אתמול, ביום שאחרי, את מזכיר כפר יובל מדבר בגלי צה"ל, יוכל אולי להבין את הקשר העמיק שנרקם בגבול הצפון בין מרכיבי ההתיישבות והבטחון. „לא, אין לנו מה לבקש, אנחנו ערוכים במיגון", מזכיר הכפר למראיין. „ומה עם משבר המושבים?" הקשו בגל"צ. „המשבר לא פגע בכפר יובל, לא התפרקנו", סירב המזכיר להתלונן. דבר אחד הוא כן רצה. הוא ביקש לאחל החלמה לפצועי צה"ל ולומר תודה רבה לכוחות הבטחון. „בכפר יובל אנחנו יודעים שיש על מי לסמוך", אמר.

שמעתי את הדברים, וחשבתי על הקשרים שבין צה"ל לאוכלוסיה יהודית מקומית באזורים אחרים. למשל, בשטחים. חשבתי על השוני וההבדל שבין הרב לוינגר למזכיר כפר יובל; על השוני שבין דניאלה וייס לרחל רבין, מזכירת קיבוץ מנרה; על עמידתם של תושבי הצפון לעומת הנטל של המתנחלים על צה"ל.

הקשר בין הצבא לישובים בצפון אינו חדש. בכל בסיס צבאי, בכל מחנה, בכל חדר-אוכל צבאי או לשכת מפקד בכל דרגה, מופיעה סיסמה גדולה על פלקט: „המשימה — הגנת ישובי הצפון".

המסר הזה לחיילים העמיק בתקופתו של אלוף הפיקוד הנוכחי. בכל טכס, בכל מסדר ובכל שיחה עם חיילים, מסבירים כי כל רצועת הבטחון, בלבנון, המוצבים, השלג, הקור, הם בעיקר לטובת הילדים ביפתח, מנרה, כפר יובל וקרית-שמונה. המסר הזה עובר.

כשראיתי אתמול בשמונה וחצי בבוקר את הטרקטוריסט מכפר יובל, מפלח במחרשתו את השדה שמעבר לגדר, שעות ספורות לאחר התקריות, וכששמעתי אחר-כך את מזכיר הכפר ואת המפקדים בשטח, הבנתי שהמשימה בגבול הצפון מושגת בכוחות משותפים של חיילים ואזרחים.

● אזור הבטחון

עם הגעתם של שלושה מחבלים אל גדר המערכת בגבול הצפון מעלה שאלת ברבר יעילותו של אזור הבטחון בדרום הלבנון, בו מחזיקים צה"ל וצד"ל.

בפיקוד מסכמים, מספר עובדות מדויק החודש לפני שלש שנים כונן אזור הבטחון. בשנתיים האחרונות, בין אפריל 86' לאפריל 88', נרשמו 16 חוליות מחבלים שעשו דרכן אל גדר הגבול במטרה לחדור ולבצע פיגוע בתוך ישראל. 10 חוליות אותרו וחוסלו בתוך אזור הבטחון, חמש חוליות סיימו את משימתן בקרב עם חיילי צה"ל סמוך לגדר המערכת. חלק מחוליה נוספת, שהגיעה בסיוע גילשונים, הצליח לחדור לישראל ולהרוג 6 חיילי צה"ל. בשנה האחרונה נהרגו עוד כ־250 מחבלים, מרביתם בגבולו הצפוני של אזור הבטחון. רק בארבעת החודשים האחרונים נהרגו 12 מחבלים ועוד שניים נתפסו על גדר הגבול בדרכם אל שטח ישראל. בהגנה על ישובי הצפון נהרגו בארבעת החודשים האחרונים שלושה חיילים מהצנחנים ושני חיילים מהשריון. עם כל הכאב על החללים, הרי המאזן הכולל הינו לטובת אזור הבטחון.

השטח הזה, בו מחזיקים צה"ל וצד"ל, השיג עוד מספר יעדים: כל אמצעי הירי תלול-המסלול של המחבלים (קטיושות ומרגמות), שהטרידו מאד את ישובי הצפון לפני מלחמת לבנון, הורחקו צפונה, וברוב המקרים אינם יעילים נגד מדינת ישראל.

בסיסי היציאה וההיערכות של המחבלים נמצאים 10 ק"מ צפונה מהגבול הבינלאומי ומישובי הגליל, דבר המקנה לצה"ל יכולת היערכות קרובה יותר למלחמה במחבלים. המשמעות העיקרית של אזור הבטחון היא בכך שרוב ההיתקלויות והקרבות אינם נערכים בשטחנו, ובכך שמרבית החוליות מאותרות ומנוטרלות בתוך שטח לבנון ולא ליד קרית-שמונה או מנרה.

בחמישה מקרים הגיעו המחבלים עד לגדר לאחר שחצו את אזור הבטחון. אמנם לא ניתן לסגור שטח באופן הרמטי, אולם אזור הבטחון מקנה לישובי הגליל „בטחון סביר" כדי לקיים שיגרת חיים נורמלית.

המשמעות העיקרית של אזור הבטחון בצפון היא בכך שרוב ההיתקלויות והקרבות אינם נערכים בשטחנו. רוב החוליות מאותרות ומנוטרלות בתוך שטח לבנון ולא ליד קרית-שמונה

● המחבלים

מאז חודש ינואר השנה יש מאמץ כללי של כל ארגוני המחבלים בדרום לבנון לחדור אל תוך שטח מדינת ישראל ולבצע פיגועי-מיקוח או פיגועי-תופת ראוותניים. הסיבה לכך נעוצה בעיקר ברצון של הארגונים להוכיח סולידריות עם ההתנערות בשטחים ולקחת חלק פיזי במאבקו של העם הפלשתיני. ב„חגיגה" הזו משתתפים כל הארגונים: הפת"ח של ערפאת, אבו-ניראל, ג'ורג' חבש, אבו מוסה, וגם הארגונים השיעים. הצלחתו של ארגון אחמד ג'יבריל בפיגוע „ליל הגילשונים" המריץ את יתר הארגונים המבקשים להתחרות על ליבם של הפלשתינים. מחבל אחד בודד שחדר בלילה חשוך עם גילשון והרג שישה חיילים ישראלים הפך לסמל עבור הפלשתינים. יתר הארגונים מנסים לחקות הצלחה זו.

הארגונים השונים בדרום לבנון נמצאים כעת בשלב התעצמות: גיוס אנשים מהפזורה הפלשתינית ומדרום לבנון, רכישת נשק ואמצעי לחימה ממקורות שונים, אימונים בבסיסי אימון בלבנון, ופיתוח כוחות ימיים ואוויריים.

תקיפות חיל האוויר הישראלי, המתבצעות מעת לעת על ריכוזי מחבלים, מטרידות את הארגונים וגורמות להם אבדות, אולם אין הם מוציאות אותם מיכולת פעולה. הארגונים בדרום לבנון מסתגלים לתקיפות האוויריות.

לא מן הנמנע כי המחבלים מכינים לנו בגבול הצפוני „קיץ חם", שילך ויתחמם. בוודאי ככל שתימשך ה„אנתיפאדה" בשטחים.

● גבעתי

לאחר שירות ממושך ברצועת עזה ופרסומים רבים על „חריגים" בקרב חובשי הכומתה הסגולה של חטיבת „גבעתי", היו זקוקים לוחמי החטיבה להצלחה וזו בחיסול חוליית המחבלים כמו אוויר לנשימה.

הדבר היה דרוש לשמה הטוב של החטיבה, קודם-כל כלפי הצבא פנימה. אנשיה היו זקוקים לכך עבור תדמיתה הציבורית ועבור הרמת המורל בקרב לוחמים ומפקדים.

„גבעתי" היא חטיבה צעירה. לפני חמש שנים הוקמה מחדש והיא נוטלת כעת חלק פעיל בהגנת ישובי הצפון ובמשימת השיטור ברצועת עזה. מפקד החטיבה של „גבעתי" אומר שהפעולה בעזה איננה „משימת שיטור" אלא פעולה צבאית רגילה, אולם רוב חייליו חושבים קצת אחרת. בכל מקרה, חטיבת „גבעתי" הגיבה ביום שלישי לפנות בוקר טוב ומהר, וביצעה את משימתה לשביעות רצון כולם.

שר הבטחון יצחק רבין, מיהר אתמול ליד גדר המערכת להסיק מעובדה זו כי הפעילות בשטחים אינה פוגעת במישור המבצעי של צה"ל, „כפי שטענו כל מיני מומחים".

עם כל ההצלחה של גבעתי, שמעתי לפני שבוע שיחה בסאגל של קצינים, שהביעו דאגה מהשפעת ההעסקה בשטחים על כושרו של צה"ל בעתיד.

„אנחנו מעדיפים את לבנון ואת גבול הצפון על פני רצועת עזה. המעבר משם לצפון היה חד מדי. עבודתנו, אבל אם יחולט שבעזה מתנהלת המלחמה האמיתית של מדינת ישראל, אז גבעתי תהיה שם", אמרו החיילים לרבין וביטאו היטב את צה"ל כולו.

שר הבטחון יצחק רבין (במרכז) ואלוף הפיקוד יוסי פלד (משמאל) מגיעים למקום ההיתקלות עם המחבלים

□

סוף פסוק?

שר החוץ ג'ורג' שולץ הגיש הצעה, שכל מרכיביה נועדו להרגיע את ישראל. מה עוד נדרש כדי לפקוח את עיניהם של סרבני הוועידה?

מארק גפן

ב עת כתיבת שורות אלה, מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ עדיין נמצא בארץ (בשובו מרבת־עמון ומדמשק), לקראת סיום שיחותיו בישראל. אם לא יתרחש נס, הוא ישוב לוושינגטון בידיים ריקות. נכון, הוא יכול לטעון שלא קיבל תשובות שליליות ליוזמתו מאף גורם — אף לא ישראל, לא ירדן ובוודאי שלא סוריה, לא הסכימו לתוכניתו, שנועדה לשמש פשרה המאפשרת הסכמה לפתיחת התהליך המדיני.

שולץ נמצא במצב מוזר, כאשר הציג ברבת־עמון תוכנית, שמרכיביה מוסכמים בישראל עם שמעון פרס, אך נשללים על־ידי יצחק שמיר. כאשר שולץ אומר שהוא מעודד משיחותיו עם חוסיין, הוא בוודאי התרשם שהמלך אולי גילה נטייה למה שמקובל על שמעון פרס, אך כמדינאי זהיר לא העז לאמר אפילו "כן" מסויג, כדי שלא יימצא במצב שבו מנהיג ערבי ראשון מגלה הסכמה לפשרה נועזת (שלושת הלאווים המוסכמים על שולץ ופרס), שנדחתה על־ידי יצחק שמיר. למעשה, כשלון היוזמה מקורו בהתנגדותו העיקשת של שמיר לקיום הוועידה הבינלאומית כנקודת פתיחה למשא־ומתן ישיר בין הצדדים הנוגעים לסכסוך המזרח־תיכוני. מן הדיווחים על ביקורו של שולץ ברבת־עמון אפשר להתרשם, כי שולץ עמד במבחן של עקביות בעמדותיו־הבטחותיו לישראל. הוא עמד על מתכונת ועידה בינלאומית כמסגרת שאינה מקבלת החלטות, התנגד לשיתוף אש"ף במשא־ומתן, דחה את רעיון המדינה הפלשתינית, ואף הבהיר בצורה ברורה שלא תהיה חזרה לגבולות 1967. אילו שלטה בישראל ממשלה שפויה, היה עליה לקבל את יוזמתו של שולץ — על־פי פרשנותו — בשתי ידיים. אבל הליכוד, והעומד בראשו שמיר, לא יגידו "כן" לשולץ. הם ינסו לשחק על הזמן על־ידי התחמקות ממתן תשובה ברורה.

רבים תמהים למה שולץ עשה את הנסיון הזה ביודעו היטב את עמדותיו של שמיר ואת יחסי הכוחות בממשלה ובכנסת. לקראת ביקורו ראה שמיר לשדר פומבית לשולץ שאין לו סיכוי לשנות את התנגדותו של הליכוד לוועידה בינלאומית. אני מניח, כי שולץ לא שגה באשליות, ואם החליט על סיבוב נוסף של שיחות, הרי עשה זאת כדי להוכיח, שארצות־הברית, הידידה הנאמנה (ואולי היחידה) של ישראל, יצאה מגדרה כדי לסייע לישראל להחלץ מן המבוך המסוכן שעלול להסתיים במלחמה. אך יש לזכור גם, כי ארצות־הברית, בהיותה ידידתנו, אינה מבססת את מדיניותה מתוך ראיית האינטרס הישראלי בלבד. ארצות־הברית מעורבת מאד באזור הזה ויש לה עניין לשמור על מעמדה בקרב ארצות־ערב, במיוחד אלה הנחשבות כמתונות. ארצות־הברית, כמו מדינות אלה, עוקבת אחרי התפתחות המלחמה במפרץ הפרסי, מתוך דאגה שהפונדמנטליזם האיסלמי יתפשט וישטוף ארצות מתונות אלה, ימוטט את משטריהן, ויילכד את עמי ערב למלחמת קודש "לשחרור ירושלים", ולמעשה לחיסול מדינת ישראל. על־פי האינטרסים האמריקניים, יוזמה מזורזת להשכנת השלום במזרח־התיכון תשים סכר להתפתחות מסוכנת כזאת. כל ישראלי שפוי חייב לאמר, כי שיקולים אמריקניים אלה משתלבים עם השיקול הלאומי הקיומי של ישראל.

מדינאי שקול, לא תמים

ג'ורג' שולץ הוא מדינאי שקול, אך לא תמים. כאשר החליט לפתוח את ביקורו בארץ בפנייה אל העם בארץ באמצעות התקשורת, לא עלה בדעתו, כי דעת הקהל בארץ תכופף את שמיר ותאלץ אותו לסגת מעמדותיו הסרבניות. איני מאמין גם בהשערה כאילו שולץ התכוון לטווח ארוך יותר, כלומר להשפיע על הבוחר הישראלי, שעליו להכריע בעוד מספר חודשים מה תהיה דמות הממשלה הבאה. שולץ מודע לעובדה, כי לא רק בממשלה הנוכחית, אלא גם בקרב הציבור קיים "תיקו", חלוקה לשני מחנות מגובשים. מגמתו של שולץ בפנייה אל דעת הקהל היתה לפי דעתי אחת: "אנו, ארצות־הברית, עשינו הכל כדי לשבור את הקפאון באזור, להפסיק את שפיכות הדמים בשטחים, לאפשר לכם משא־ומתן ישיר עם ארצות ערב והפלשתינים, וזאת בתנאי ערבות אמריקנית שתמנע כל כפיית הסדר עליכם. אתם הישראלים, באמצעות ממשלתכם, דחיתם את הנסיון הזה ומעתה האחריות על אשר עלול להתרחש תהיה על ממשלתכם".

למעשה, זה היה שידור חוזר של אזהרתו של הנשיא רייגן בעקבות פגישתו עם שמיר: "כל מי שידחה את היוזמה יצטרך לתת את הדין בפני עמו".

שר החוץ שולץ הגיש הצעה שהיו בה כל המרכיבים שנועדו להרגיע את ישראל. הצעה שנאמר עליה, כי היא תפורה על־פי מידותיה של ישראל. אשר לוועידה הבינלאומית — אותו דחליל של הליכוד, המפחיד את דעת הקהל בישראל, כאילו הסכמה עליה תביא אותנו להסדר כפוי, כמעט לחיסול של מדינת ישראל — הרי שולץ מציע ערבויות של ארצות־הברית, שלוועידה זו לא תהיה שום סמכות לכפות הסדר, וכי אם תתעורר סכנה כזאת תוכל ישראל לפרוש ממנה בתמיכתה של ארצות־הברית. שולץ הצטרף גם לשלושת הלאווים של שמעון פרס — לא למשא־ומתן עם אש"ף, לא למדינה פלשתינית, ולא לחזרה לגבולות 1967. מה עוד נדרש כדי להרגיע את הספקנים־סרבנים בישראל. הם יכולים לעלות טענה אחת בלבד — אין אנו סומכים על ארצות־הברית, אין אנו מאמינים בכך שעם היפתח הוועידה לא יתחיל כרסום בעמדותיה של ארצות־הברית, והיא תתכחש להבטחותיה הנוכחיות. אך על כך היתה תשובה מוכנה בפיו של שולץ. ארצות־הברית הבטיחה ומקיימת את התחייבותה כלפי ישראל בשלושה שטחים חיוניים ביותר לקיומה של ישראל: נמשך הסיוע הבטחוני שבו תלוי חוזקו של צה"ל, ארה"ב מגישה לנו סיוע כלכלי נדיב ביותר, ונוסף לכך היא תומכת בנו בזירה המדינית, לעתים בודדה לגמרי באו"ם, במועצת הבטחון ובפורומים בינלאומיים אחרים. כיצד אפשר לפקפק באמינותה של ידידה גדולה העומדת לימינה של ישראל במבחניה הקשים ביותר?

גמישות עם תקיפות

בשיחותיו בישראל היה שולץ גם גמיש וגם תקיף. נתחיל מן ההגדרה השניה — הוא היה תקיף בתביעתו לקבל את יוזמתו כמקשה אחת, כאשר כוונתו העיקרית לכך שאין לתלוש ממנה את הוועידה הבינלאומית, שהרי שולץ ניסה לקבל הסכמה ישראלית, כאשר עדיין קיימת התנגדות או הסתייגות ממנה מכמה גורמים אחרים. שולץ יודע, כי אם "יתפשר" עם שמיר ויוותר על המרכיב של הוועידה הבינלאומית ביוזמתו המדינית, ייוותר לבדו עם שמיר. לא הערבים ולא מוסקבה, יהיו מוכנים לתהליך מדיני. למען האמת, שולץ ממילא מחמר, שכן עדיין אין לו הסכמה ערבית לפירוש שלו של הוועידה הבינלאומית. אמרנו, כי שולץ היה גם גמיש, ואכן הוא הסכים לשוחח, כדרישתו של שמיר, גם על "המהות". טענתו של שמיר, כי צריך לנטוש את הפרוצדורה ולדבר על המהות, יש בה מידה גרושה של צביעות. מה פירושה של המהות? לכל בר־דעת ברור, כי הכוונה היא לברר ספציפית איזה מחיר מוכנה ישראל לשלם בעד כינון השלום, והרי כאן קבור הכלב. הליכוד דבק בנוסחה של "אף שעל", של התנגדות מוחלטת לנוסח המקובל של "שטחים תמורת שלום". היום זוהי לא רק נוסחה של המלך חוסיין, אלא גם נוסחה אמריקנית. אך יצחק שמיר התאהב לפתע בהסכמי קמפ־דיוויד ובמשטר של אוטונומיה בשטחים. הוא שוכח, כי המשא־ומתן על האוטונומיה נכשל בזמנו בגלל עמדת ממשלת הליכוד. הוא שוכח, כי היום האוטונומיה "למשך שנים מספר", כדרישתו של שמיר, היא בלתי קבילה ובלתי מציאותית נוכח הסערה הפוקדת את תושבי השטחים. נכון, כי הצעתו של שולץ כוללת גם הסדר של אוטונומיה, אך מדובר במספר חודשים בלבד, כהקדמה לשיחות השלום שמטרתן להביא להסדר קבע. שמיר דבק כעת באוטונומיה, רק משום שזו, על־פי גירסתו, תעניק לישראל רווח זמן של חמש שנים ללא הכרעה מדינית.

יצחק שמיר ו"המכבה האמריקנית". עוד נסיון לדחיית זמן

מחווה ללא חידושים

אני סבור, כי שולץ לא ימשיך בסיבובים נוספים של שיחות במזרח התיכון. אומנם הוא לא יקבל תשובה שלילית רשמית, שכן הממשלה שלנו לא מסוגלת היום לקבל שום החלטה חד — לא בעד יוזמתו של שולץ, וגם לא נגדה. אך בפועל יחזור שולץ לוושינגטון (אחרי הביקור במוסקבה) בידיים ריקות. קיימת עדיין אפשרות אחת — אם כי לדעתי סיכוייה קלושים — כי שולץ ייזום יחד עם שווארנאדזה הסובייטי פנייה אל מזכ"ל האו"ם לשגר לישראל ולערבים הזמנה לפתיחת הוועידה הבינלאומית. זה יהיה מהלך תקיף, אך תוצאותיו אף הן מפוקפקות. ככל שאנו מכירים את שמיר הוא יסרב לבוא לוועידה כזאת. אומנם ישראל תוצג לעיני העולם כולו כסרבנית השלום, אך הדבר לא יגרום לשמיר שום התרגשות או חרטה, כמו שלא מזיז לו כיצד נראית ישראל בימים אלה של התקוממות העממית בשטחים.

אמנם אנשי הליכוד מנסים לנחם את העם באותה בשורה שפורסמה לפני יומיים בדבר אישור מחדש של ההסכם לשיתוף פעולה אסטרטגי בין ארה"ב וישראל, אירוע שיתרחש ביום העצמאות הקרוב. זוהי בהחלט מחווה מצד הממשל האמריקני, אך אין בה, מלבד הטקס החגיגי, שום דבר חדש שאינו קיים בפועל גם היום.

אני לא סבור, כי בוויכוח עם מתנגדי יוזמתו של שולץ יש מקום להשתמש בנימוק, שארצות־הברית תפנה לנו עורף כתגובה על מדיניות הסירוב ליוזמת השלום. הדבר הזה אומנם ייתכן עם חלופי הממשל האמריקני לאחר הבחירות, אך עניין השלום לא צריך לעניין אותנו מתוך התחשבות בעמדתה של ארצות־הברית. זהו עניין הנוגע כולו ישירות לנו, למדינת ישראל ולעמה. רק אנחנו נאכל את הדייסה ששלטון הליכוד מבשל לנו, רק אנחנו נצטרך להתמודד עם המהומות בשטחים, עם שפיכות דמים המעמיקה את האיבה בינינו לבין הפלשתינים.

ואילו מנהיג "חרות" יוסיף לטעון, כי הוא מוכן ללכת לכל מקום בעולם, כדי לדבר ישירות עם הערבים, הוא מוכן אפילו לתיווך אמריקני־סובייטי, ובלבד שלא יובילו אותו לשולחן הדיונים על־פי יוזמתו של שולץ, שהיא כיום היחידה שלה סיכוי (וגם זה עדיין לא בטוח) להושיב את כל הצדדים ליד שולחן דיונים אחד. שכן שמיר מציל בימים אלה את ישראל מן "הסכנה האמריקנית", וכגיבור וקוף־קשת ינסה לצבור קולות בבחירות בתור מנהיג שיכול היה לעמוד נגד מעצמה אדירה. גיבור המגונן על עתידה ובטחונה של ישראל. גיבור, שהפך את השטחים ללבנון במהדורה חמורה ומסוכנת יותר.

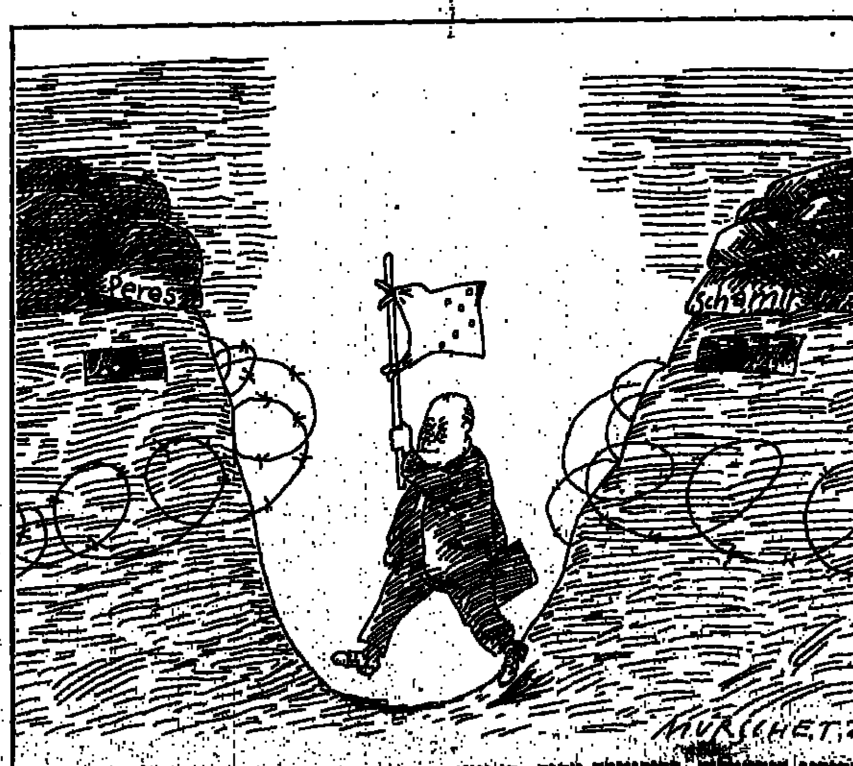

אמריקני בירושלים. קריקטורה מתוך "די צייט"

למקומות, היכון, רוץ

ביום חמישי הבא יינתן במערך אות הזינוק. מאות מועמדים ייצאו לדרך הארוכה, שבקצה 64 המקומות הראשונים בכנסת הבאה. הרבה שמות חדשים, הרבה שמור־לי־ואשמור־לך

מוטי בסוק

ב יום חמישי הקרוב (14.4.88), תחל ההרשמה להתמודדות על מקום בכנסת, בדרך המאבק במרכז המפלגה. מאות אישים, יש הנוקבים אף במספר האסטרונומי 300, יתמודדו על 29 המקומות הראשונים. ההרשמה במרכז תסתיים ב־24.4.88 בשעה 18.00. ב־26.5.88 יבחרו 1250 חברי מרכז מפלגת העבודה את 29 הנבחרים.

12 בעלי הדם הכחול (פרס, נבון, רבין, הלל, קיסר, ברעם, ואנשי "יחד"), 23 נבחרי המחוזות ו־29 נבחרי המרכז, יאיישו את 64 המקומות הראשונים ברשימת המערך לכנסת השתים־עשרה. הדרוג הסופי של 52 מעובדי המרכז והמחוזות ייעשה ביום חמישי 16.6.88 על־ידי מרכז העבודה, בארבעה סיבובי בחירה. מקומם של בעלי הדם הכחול, כפי שנכתב בשבוע שעבר, ידוע ומובטח מראש.

בינתיים מגבירים כ־300 המועמדים, המבקשים לזכות באמון המרכז בחצי־הגמר, את כל מאמציהם לקראת ה־26.5.88. נעשות עסקות ארוכות־טווח, בבחינת אתה תורה לאנשים שלך לבחור בי לפאנל (חצי־גמר), ואני ואנשי נבחר בך בגמר, בסיבוב הראשון או השני, בשלב השיבוץ הסופי.

בשלב חצי־הגמר יש חמישה סוגי שריונים. יהיו התוצאות במרכז אשר יהיו — חמש הנשים הראשונות, שני הצעירים הראשונים, הערבי, הדרוזי ונציג השכונות הראשונים ייכנסו לרשימת ה־29. לאמור, מי שאיננו אישה, ערבי דרוזי, איש שכונות, וגם לא צעיר, פנויים בפניו רק 21 מקומות. השריון הוא חד־צדדי. כלומר, אם ברשימת 29 המקומות הראשונים ייכללו למשל שבע נשים, כולן תעלנה לשלב הגמר. אם המחוזות יתגברו על עכבות ישנות ויבחרו נשים (למשל ערנה סולודר בתק"ם), לא תפחת מכסת הנשים, חמש, שהמרכז חייב לשבץ ברשימת ה־29 שלו. אותם דברים אמורים כמובן לגבי ארבעת סוגי השריונים האחרים.

כאמור, במרכז אמורים להתמודד כ־300 איש על 29 המקומות היקרים מכל. כעשרה מועמדים על מקום. חלק מהמועמדים ייבחרו ללא קושי. אחרים חורקים בחודשים האחרונים שיניים, חורשים את הארץ לאורכה ולרוחבה, ואינם מרפים ממקשי הטלפון. חלק מהמועמדים מפעיל מטות שלמים, העובדים בנוסח הבחירות בארה"ב לקונגרס ולסנט. מועמדים רבים מוציאים את החסכונות האחרונים שלהם, ולוקחים הלוואות בבנק, כדי שיוכלו לממן את השירותים שהם מקבלים ממשרדי פרסום וממשרדים ליחסי ציבור.

ברלב מתנדנד, בעיות לארד

17 שרים וח"כים יתמודדו בחצי־הגמר במרכז על עתידם הפוליטי: שושנה ארבלי־אלמוזלינו, חיים בר־לב, משה שחל, יעקב צור, גד יעקובי, אבא אבן, ז'אק אמיר, חיים רמון, נאוה ארד, דב בן־מאיר, מוטה גור, הרב מנחם הכהן, אברום בורג, פרופסור דוד ליבאי, אהרן נחמיאס, אורה נמיר ויצחק פרץ. כלומר, כבר כרגע ברור, כי המרכז יבחר בשלב חצי־הגמר מינימום 12 שמות חדשים. אם יהיו שרים או ח"כים שלא ייבחרו על־ידי המרכז, ויהיו כנראה כאלו, יהיה מספר השמות החדשים גדול יותר. מעריכים כי לדב בן־מאיר (תחול שוחר גדול עבר בינו לבין מזכיר המחוז שלו, ת"א, אליהו שפייזר) אין סיכויים להיבחר, וכי השר בר־לב, והח"כים יצחק פרץ, ז'אק אמיר ואהרן נחמיאס, מתנדנדים.

שלוש ח"כיות בלבד, ארבלי־אלמוזלינו, אורה נמיר ונאוה ארד, מתמודדות דרך הרשימה הארצית, כאשר לנשים שמורים חמישה מקומות. 14 נשים כבר הודיעו כי בדעתן להתמודד על שני המקומות הנוספים: יעל דיין, ניצה שפירא־ליבאי (אשתו בנפרד של ח"כ דוד ליבאי), ד"ר רפאלה בן־דרור בילסקי, אסתר ביתן, רוחמה הרמון, אנעם זועבי, שרה אל־ספקטור, דפנה שרפמן, הרצליה לוקאי, ליאורה לנגר, בקי פריישטט, ציפורה צור, אילנה צ'רנובורדה ואילנה מורן.

את מטה הבחירות למען שרת הבריאות מרכז בעלה, נתן אלמוזלינו, לשעבר מראשי ההסתדרות. אומרים שהוא עושה עבודה יוצאת מהכלל. שושנה ארבלי־אלמוזלינו ואורה נמיר ישובו לכנסת השתים־עשרה, אליבא דכל המומחים למרכז העבודה. לנאוה ארד יש בעיות. אין ודאות כי שתי המועמדות הנוספות שייבחרו בשלב חצי־הגמר, יצליחו להשתבץ במקום בטוח ברשימה, בשלב השיבוץ הסופי. יתכן איפוא כי למרות כל השריונים הנשים בעבודה יגיעו לכנסת עם משלחת קטנה יותר מאשר בכנסת הקודמת.

על שני המקומות המיועדים לצעירים (עד גיל 35) בחצי הגמר, מתמודדים אברום בורג, בנו של מנהיג המפד"ל, אפרים זינגר (זיגי), מזכיר המשמרת הצעירה, אימיק לוי, מאנשיו של השר גד יעקובי במשרד הכלכלה, דפנה שרפמן דורון שורר ויוסי שפרלינג. ההתמודדות בין השישה, רובם המכריע מועמדים טובים מאד ומתאימים לכנסת, שקולה מאד. בורג נהנה מצד אחד מיתרון ניכר, חשיפה תקשורתית קבועה, כולל בטלוויזיה. מאידך, הוא איננו מוכר אישית לחברי המרכז. הוא גם נתפש על־ידי מרביתם כחדש, וכמוצנח לצמרת המפלגה. מסיבה זו לא ברור כלל, אם היותו יועץ לשמעון פרס, נחשב במרכז העבודה לנכס או לנטל. עם זאת צריך לזכור כי בבחירות למשלחת העבודה לקונגרס ההסתדרות הציונית הוא יצא מצוין, מקום שני. כנגד זינגר טוענים כי איננו כריזמטי, וכי לא הצליח להנהיג את המשמרת הצעירה. זינגר נחשב ליונה. אימיק לוי מעורה מאד בחיי המפלגה, דפנה שרפמן נחשבת ליונה צחורה, דורון שורר, כלכלן, נציג חוג "תפנית", הוא אלמוני בינתיים לרוב חברי המרכז. יוסי שפרלינג היה יו"ר הסתדרות הסטודנטים בירושלים ואחר־כך יו"ר וההסתדרות הארצית.

על המקום של השכונות מתמודדים שלושה: ציפורה צור משכונת רמת־אליהו בראשון־לציון, אלי בן־מנחם וימין סוויסה. לפי כל הסימנים שני המועמדים העדיפים הם שני הגברים. בן־מנחם הוא נציג השכונות של דרום ת"א, חבר ותיק בעבודה, ואילו ימין סוויסה הוא איש "האוהלים" בירושלים, כשנתיים בעבודה, יונה ברעותיו הפוליטיות. יודעי ח"ן אומרים כי בן־מנחם יזכה בכרטיס יקר של השכונות.

לערבים ולדרוזים קבעו בעבודה סידור מיוחד ומעניין. הערבי הראשון בחצי־הגמר יוצב במקום ה־40 ברשימת המערך לכנסת. הדרוזי הראשון יזכה במקום ה־35. כלומר, הם לא יצטרכו להתמודד בשלב השיבוץ הסופי, כמו 12 בעלי הדם הכחול. לפי כל הסימנים יהיה הנציג הדרוזי של העבודה בכנסת הבאה סאלח טריף. הוא יקרים במרכז את כמאל מנצור. הנציג הערבי יהיה נאואף מסאלחה מכפר קרע, איש הוועדה המרכזת של ההסתדרות. גם למחמוד דיאב מטמרה סיכויים לזכות במינוי.

70 רצים במחוזות

כ־300 אישים ירוצו, כאמור, דרך מרכז המפלגה. זאת בנוסף לכ־70 הרצים במחוזות. מרבית השמות אנונימיים למרבית הציבור. יש שמות בין המבקשים להיות ח"כים, לראשונה בחיים, הנראים על־פני השטח כבעלי סיכויים טובים. נזכיר את הבולטים ביניהם: לובה אליאב, ראש עיריית אשקלון אלי דיין, ראש המועצה המקומית שדרות אמיר פרץ, המנכ"ל המדיני של משרד החוץ ד"ר יוסי ביילין, הפרופסור למשפטים שמעון שטרית, ראש המועצה המקומית אזור יצחק אלישיב, ראש המועצה המקומית ערד אברהם (בייגה) שוחט, ראש תנועה העבודה הציונית יחיאל לקט, הנץ הטורף מכפר תבור מיכה גולדמן (הציע להחיל את החוק הישראלי על שטחי תוכנית אלון בגדה המערבית), ויו"ר אגף הבחירות בעבודה רענן כהן. דרך אגב, ניסים זווילי, ראש מחלקת ההתיישבות בסוכנות היהודית, הודיע כי לא ירוץ לכנסת. נעשים מאמצים לשנות את החלטתו מתוך הערכה כי הוא יכול להיות ח"כ טוב.

כיצד מתבוננים המועמדים הישנים למבחנם הגדול? יש אישים, כמו מיקי בר־זוהר (במחוז ת"א), העובדים באופן שיטתי, שלוש ושתי שנים, מאז הבחירות הקודמות, לקראת מה שהם מעריכים ומקווים שיהיה יומם הגדול. ויש אישים, כמו שר המשטרה חיים בר־לב, המסתפקים באיגרת לכל 1250 חברי המרכז, מתוך תקווה והערכה כי שמם הולך לפניהם. מוטה גור, גם הוא רמטכ"ל בעבר, ופוליטיקאי בעל אופק רחוק, מתאמץ קצת יותר. הוא מרבה להופיע בחודשים האחרונים בכינוסי העבודה בכל רחבי הארץ.

קברניטי המערך, מועצה מסורת לבחירות דמוקרטיות במרכז ובמחוזות, חשבו וקיוו למערכת בחירות נוסח בר־לב וגור. לרוע מזלה של מפלגת העבודה רבים במפלגה, ולאו דווקא מאוהבי הקיר, עושים ללעג את כל הכוונות והרעיונות הטובים, את כל שיטת החשיבה הדמוקרטית. בעבודה מדברים היום על עסקות, על התקשרויות, על בריתות, שכל מטרתן להכשיר לאנשי מנגנון אפורים, חסרי כל כישורים, מקום בכנסת. מחוז ירושלים, מחוז ת"א ומחוז חיפה מתקשרים כדי שהמועמדים שלהם זיסמן, שפייזר וגרפונקל ישבו בכנסת, וכדי שאלי דיין ולובה אליאב ישארו בחוץ. לי לא ברור, מדוע

(המשך בעמוד 12)

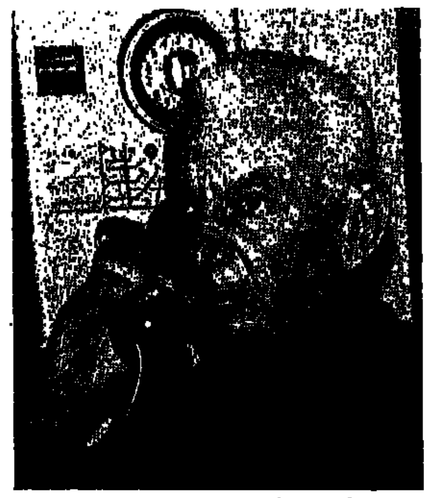

חיים ברלב — לא ברור

שבח וייס — בלי טובות הנאה

אברום בורג — חשיפה תקשורתית

נאוה ארד — בסימן שאלה

כנס עדתי מובהק

מ אז נכתבה הרשימה הקודמת על המערך, לפני שבוע, אירעו בשולי העבודה שני סיפורים אופייניים ומאפיינים. ועדת החוקה של התנועה פסלה את מועמדותו של ד"ר תא"ל (מיל.) אפרים סנה לכנסת, במחוז השרון, בטענה כי נרשם מאוחר מדי (בחודש) למפלגה, ואילו בתל־אביב התקיים כנס של ח"כים ומועמדים יוצאי צפון־אפריקה.

●●●

אליבא דכולם במערך אפרים סנה הוא מועמד מצוין לכנסת, תוספת כוח רצינית למערך. מהבודדים במפלגתו שיכול להתמודד עם הליגה הראשונה של צעירי הליכוד, מרידור, נתניהו ואולמרט, ולצאת כשידו על העליונה. ד"ר אפרים סנה נרשם מאוחר לעבודה, לא משום שעשה לעסקיו או לביתו במונטה־קארלו, והודו או מיאמי. ד"ר סנה הצטרף מאוחר לסניף השרון של מפלגת העבודה, כיוון שהיה בשירות העם והמדינה בצה"ל, בשטחים, כראש המינהל האזרחי. בעתונים לא נאמר מי מנה להוועדת החוקה וביקש את הפסילה של סנה. אולם לא צריך להיות גאון כדי לנחש כי "הגיבור" רץ לכנסת דרך מחוז השרון, וכי הוא חשש מאד מהרוקטור. ומי מנסה להגיע לכנסת, במפלגת העבודה, דרך מחוז השרון? יו"ר המערך בכנסת, ח"כ רפי אדרי, אל"מ (מיל.) אפרים חירם (פיוטוסקה), שלום תנעמי ועופרה צונסקי. לשני האלמונים האחרונים, דרך אגב, אין כל סיכוי להגיע לכנסת.

●●●

ב־29.3.88 התקיים בבית העבודה בת"א כנס עדתי מובהק של ח"כים ושל מועמדים יוצאי צפון־אפריקה.

מטרת הכנס, שמור לי ואשמור לך, או דחוף אותי ואדחוף אותך, כיוון שכולנו באנו לארץ ממרוקו, היה בכנס מיוצגנו מפרשת סנה, רפי אדרי, וחזו גם ח"כ אהרון נחמיאס, פרופסור שמעון שטרית ושאול בן־שמחון.

מישהו היה מעלה על הדעת כנס מקביל באחרות? מישהו שמע פעם בעבר, אפילו לפני עשר שנים, על התכנסות משותפת של למשל דוד לוי, מאיר שטרית, דוד מגן ואחרים? מוזים כי אדם כמו רפי אדרי, יו"ר המערך בכנסת, יו"ר חברה המאוחית לשיכון עובדים וסולל־בונה, רואה עצמו עדיין כנציג של עדה מסויימת, ולא של כלל חברי המערך.

עופר ניר ■ רואים את הקולות

שואת היחיד, שואת הרבים

ה תכניות לציון יום הזכרון לשואה ולגבורה, בטלוויזיה על שני ערוציה, מתאפיינות השנה בכאבו של היחיד. שישה מיליון הוא נתון, משפחה מתה היא טרגדיה אנושית.

ביום ג', 12 באפריל, משעה שתיים בצהריים, במשבצת הסרטים באורך מלא של הטלוויזיה החינוכית, יוקרן סרט משנת 1949 בשם „ארוכה היא הדרך", וזהו סרט של השחקן־במאי ישראל בקר, והוא גם מופיע בתפקיד הראשי. הוא מעלה את סיפורה של משפחה יהודית בפולין, לפני ואחרי מלחמת העולם השניה, בקר מגלם את אחד מבני המשפחה, המנסה לשקם את חייו לאחר המלחמה ולחפש את מי שנותר בחיים מבין קרוביו. הסרט הזה הופק בפולין על־ידי חברת סרטים יהודית, והוקרן — בהצלחה ניכרת — בארץ ובעולם, בראשית שנות ה־50. זו הקרנתו הראשונה בטלוויזיה. יצחק שאולי יראיין את ישראל בקר לפני ההקרנה.

ביום רביעי וחמישי, בשעה חמש־ושלושים אחר־הצהריים, יוקרן הסרט „יומנה של אנה פרנק", הפקה של הבי.בי.סי. שהוקרנה באנגליה לפני כשנה וחצי. היומן, היא קראה לו „קיטי", היה מתנתו של האב, אוטו פרנק, ליום־הולדתה ה־13. פרנק האב, יהודי גרמני, עזב עם משפחתו את המולדת, עם עליית הנאצים לשלטון. הוא פתח עסק מצליח באמסטרדם, אך עם הכיבוש הנאצי ובעקבות חוקי הגזע, נאלץ להעביר את העסק לבעלות וניהול של אחד מעובדיו, נוצרי. משפחת פרנק, יחד עם בני משפחת ואן־דאם (אחר־כך הצטרף יהודי נוסף, דוסל), נכנסה למחבוא, שהוכן מבעוד מועד, ביולי 1942, לאחר שהבת הבכורה מרגוט קיבלה צו גירוש למחנה העבודה ווסטרברוק. הם שהו שם שנתיים, עד אוגוסט 1944, כאשר, בעקבות הלשנה, פרץ הגסטאפו למחבוא ותפס את כולם. היומן נותר מאחור. אוטו פרנק גילה אותו רק לאחר השחרור. הוא היה היחיד מבני המשפחה, שהצליח להישרד. אנה ומרגוט היו בטרנספורט האחרון שיצא מהולנד, הן נפטרו, ממחלת הטיפוס, במחנה ברגן־בלזן, חודשים בלבד לפני כניעת הנאצים.

אוטו פרנק היסס, תחילה אם לפרסם את היומן, בו ראה מזכרת אינטימית מבתו. הוא פירסם אותו, בסופו של דבר, כמילוי צוואתה של אנה, שרצתה להיות סופרת. „אני רוצה לחיות גם לאחר מותי", כתבה. „אני מודה לאלוהים, על שהעניק לי את המתנה הנפלאה הזאת, היכולת לבטא את אשר כתבתי."

בית אנה פרנק באמסטרדם הפך למוסד. קרן אנה פרנק פועלת לא רק נגד אנטישמיות, אלא נגד גזענות בכלל. למעלה מחצי־מיליון מבקרים במוסד מדי שנה. מי מהם ייצא מן הבניין, כשהוא נושא את המסר הפשוט והנאיבי של אנה פרנק, „אני מאמינה שבני־האדם טובים הם"?

טרנס דיקס, שהפיק את הדראמה, אומר כי „ביסודו זהו סיפור אופטימי ואנושי ולעתים אף מצחיק." דיקס והבמאי, גארת' דייויס, שיבצו לתפקיד הראשי את קתרין שלזינגר, בתפקידה הראשון בטלוויזיה, היא קרובת־משפחה לבמאי ג'ון שלזינגר ולשחקנית פגי אשקרופט, ודומה דמיון רב לאנה פרנק.

בערוץ 2, ביום רביעי, בשמונה בערב, יוקרן

ימים רביעי וחמישי, 17:30, יומנה של אנה פרנק

בשידור חוזר סרטם של חיים גורי, דוד ברגמן וז'אקו ארליך „המכה ה־81", קובץ המבוסס על סרטים תיעודיים, חלקם גרמניים וגם תמונות סטילס שצולמו בתקופת השואה. שם הסרט נגזר אף הוא משואת היחיד. סיפורו של נער שהצליח לשרוד גם לאחר שהולקה שמונים מלקות. את המכה ה־81, סיפר, כך ספג כאשר לא האמינו לדבריו.

בערוץ 2, בערב יום השואה ולמחרת, יוקרנו עדויות של ניצולים, במסגרת פרוייקט תיעוד של בית התפוצות. ביום רביעי, בתשע־ושלושים, יוקרן סרט המתעד את שחרור אושוויץ על־ידי הצבא האדום.

סרט הקולנוע, שיוקרן ביום רביעי בטלוויזיה הכללית, הוא „הספינה מלאה" של הבימאי השווייצרי, מרכוס אימהוף. הסרט, משנת 1981, מבוסס על פרשה אמיתית. הוא מספר על קבוצת יהודים המצליחה לגנוב את הגבול, מגרמניה לשוויץ, ושם היא מתגלה. זרועות החוק פועלות ביעילות שווייצרית שקטה. רוב השחקנים אינם מוכרים, להוסיף לאמינות הכמו־תיעודית של הסרט (ביניהם שחקן גרמני, קורט בואיס, שהוחרם בתקופת השלטון הנאצי וכמעט שנשכח), החוק מנצח, בסופו של דבר. הם נשלחים חזרה לגרמניה, אל המוות. אימהוף, הבמאי, אומר שקצה נפשו בהמחשת הזוועה באמצעות חיילים נאציים אכזריים המובילים יהודים להשמדה. הוא רצה להמחיש אותה באמצעות האנשים הפשוטים, הרגילים, האנטישמים החביבים האלה. „מי שהיה בזמן ההוא בעד או נגד הזרים, הפליטים — מחזיק ברעותיו. גם כיום", הוא אומר, „כך הם מגיבים היום, כך הם יתנהגו מחר, כמו תמיד, אצלנו בשווייצריה הכל מאוד מאופק. זו הצביעות הלאומית שלנו, זו האנטישמיות השקטה, הכמעט ידידותית, האגואיזם שאנחנו מעריצים."

ביום חמישי, בשעה עשר בבוקר, בטלוויזיה החינוכית, תוקרן התכנית „הכברי המת". שיחזור חיי היום־יום בבית היתומים של יאנוש קורצ'אק, עם תמונות ארכיון. אלי גודנשטיין, שלומית הגואל ודמי.ברוך, בסרט לפי תסריט של שמואל הספרי, שזכה בפרס הסרט הלימודי הטוב ביותר בשנה שעברה.

בשעה 10.30, קטיצה קרימה, בזמן ובמקום,

מאירופה לארצות־הברית. מאושוויץ, לסקוקי; פרוור שקט בשיקאגו, בו מתגוררים יהודים רבים, חלקם ניצולי שואה, קבוצה ניאו־נאצית מבקשת לערוך מצעד ברובע הזה, התושבים היהודים נחלקים בדעותיהם, המתונים רוצים לשמור על שקט, שיעבור המצעד ויחזרו לחיים הרגילים. קבוצה אחרת, בראשותו של מכס פלדמן, תובעת צעדים חריפים ומאיימת להגיב באלימות, אם יותר לקבוצה לצעוד ברובע. בית־המשפט העליון מתיר לנאצים לצעוד, אך הם, ברגע האחרון, משנים את דעתם ורובע סקוקי חוזר לשלוותו. הסרט מבוסס על מקרה אמיתי ומופיעים בו, בין היתר, אלי וואלך ודני קיי, הפעם בתפקיד דרמטי מרשים.

ושוב, חזרה אל הזוועה השקטה, התודרת. בשעה ארבע, בחינוכית, „שם סאלוניקי... אושוויץ". סרט תיעודי, העוקב אחר משלחת של שמונה מניצולי קהילת סאלוניקי ביוון, היוצאת לשיחזור מסעה האחרון לאושוויץ. הסרט, שהופק בשנה שעברה, יחד עם „יד ושם" וגלי צה"ל, מתעד את המסלול שעשו נציגי הקהילה, מישראל לסאלוניקי, עיר שהיתה מנוהלת כמעט כולה על־ידי היהודים, שמנו 70 אלף נפש. מסאלוניקי לאושוויץ, לתחנה האחרונה, כפי ששר יהודה פוליקר, בן לניצול שואה מאותה קהילה.

מסע אחר, לאותו מקום, מתועד בסרט „הדור השלישי", שתיסרט וביים הפרופסור ישעיהו ניר, ניצול שואה בעצמו. ביום חמישי, מוצאי יום השואה, בשעה תשע ושלושים בערב. נכדיהם של ניצולי השואה, הדור השלישי, בביקורם בגרמניה, במסגרת חילופי משלחות נוער. תלמידים מבתי־ספר בבאר־שבע וירושלים מבקרים אצל בני־גילם בעיר דכאו, קרוב למחנה הריכוז. הסרט צולם בקיץ, בשנה שעברה, ולפרופסור ניר היה זה ביקור ראשון בגרמניה מאז תום מלחמת העולם השניה. הוא עוקב אחר תגובות הצעירים, הישראלים והגרמנים, בעת ביקורם במחנה הריכוז, ומפגיש את הצופה עם הדור השני והראשון, שלגביהם השואה היא עדיין זכרון חי וכואב, יום־יומי.

קלאוס ברבי, הקצב מליון, נתפס בבוליביה לאחר מצוד עקשני. ביום שבת, במסגרת השידורים בערבית, בשעה ארבע־ושלושים, תוקרן דרמה תיעודית של הבי.בי.סי. על ברבי האיש ועל משפטו. הסרט צולם במקביל למשפט, שהתקיים בצרפת.

ועוד פן אחר לשואה. הדור השני, היוצר בעקבות זכרונות הדור הראשון. שלמה ארצי ויהודה פוליקר, כל אחד בנפרד, ועכשיו שניהם ביחד, במופע חד־פעמי מטעם עיריית תל־אביב, שיתקיים בתיאטרון הקאמרי בערב יום השואה, 13 באפריל. פוליקר וארצי, בנים לניצולי שואה, יגישו שירים שנכתבו בתקופת השואה ושירים שנכתבו עכשיו. הטלוויזיה הצרפתית תצלם חלקים מן המופע הזה.

יום חמישי, 16:00, „שם סאלוניקי... אושוויץ"

אלפי אורחים אתיופיים חפים מפשע הושלכו אל בתי־הסוהר. באתת — שבוע של טרור, אלימות ודם. האתיופים מעריכים את מספר ההרוגים בשבוע של מעשי־הגמול ב־30,000; ההיסטוריונים האיטלקים מקטינים אותו ל־6,000.

מרומא הגיעו אל גראציאני, ואל יד־ימינו קורטזה (אשר שימש כמזכ"ל הסניף האתיופי של המפלגה הפאשיסטית האיטלקית), מברקי עידוד שהמריצום „לבצע ניקוי־בית מקיף" בין המורדים באתיופיה. „את כל האזרחים ואנשי הדת (האתיופים) החשודים במשהו, יש לחסל" — נאמר באחד המברקים של הדוצ'ה. ואמנם, לפי הוראת „המשנה למלך" גראציאני, ריכז הגנראל הפאשיסטי מאלטי במנזר דברה־ליבאנוס 197 נזירים ו־99 דיאקונים קופטיים, והוציא להורג את כולם, לרבות ה„אבונה" (האפיפיור הקופטי) פטרוס. כדי לרצוח את כולם, השתמש הצבא האיטלקי במכונות ירייה. ומתוך מגמה לקצור עד כמה שאפשר באינטליגנציה האתיופית, הממשל הצבאי האיטלקי, נוסף על חיסול הכמורה, גם גירש לאיטליה 400 בני־אצולה אתיופים.

ההיסטוריון האיטלקי, מומחה לתולדות הכיבושים האיטלקיים באפריקה, ג'ורג'ו רושאט, כותב בנושא אתיופיה את הדברים הבאים: „האיטלקים השתמשו באמצעים טכניים ובטרור פוליטי בקנה־מידה כה רחב, שאפשר להשוותו רק להתנהגות הצרפתים באלג'יריה ובווייטנאם".

מספר ההרוגים בשנות הכיבוש האיטלקי הוא, לפי מקורות אתיופיים, קרוב ל־300,000, ונוסף על כך כמספר הזה של אלה אשר מתו מרעב ותלאות בעקבות השמדת הבהמות (5 מיליוני שוורים ופרות, 7 מיליוני ראשי צאן, מיליון סוסים, 700,000 גמלים). הנתונים ממקורות אתיופיים אולי מוגזמים, אך ממשלת איטליה הסכימה בשנת 1956 לשלם לממשלת אתיופיה 6 מיליונים ו־250 אלף לי"ש, בתנאי שלא ייחשבו כשילומים אלא כסיוע טכני ופיננסי...

„גולגולת תחת גולגולת"

קיימת גם בעיה של פשעי המלחמה האיטלקיים ביוגוסלביה, שנייחד עליה כאן את הדיבור בקצרה. באפריל 1941 כבש הצבא האיטלקי את השטחים היוגוסלביים לאורך חופי הים האדריאטי. חודשים מועטים לאחר־מכן התחילה לפעול תנועת הגרילה נגד הצבא האיטלקי הכובש בקרואטיה, בוסניה, דאלמאטיה ומונטנגרו. באביב 1943 מנה הצבא האיטלקי, שנלחם נגד הגרילה היוגוסלבית, 33 דיוויזיות, ובהן למעלה מ־600 אלף איש. מדובר במלחמת דמים קנאית ביותר. בחוזר לפקודיו, שיגן להם הגנראל רואטה, אשר פיקד על הגייס השני של צבא הכיבוש האיטלקי, את הסיסמה: „לא שן תחת שן, אלא גולגולת תחת גולגולת".

ממכתבים פרטיים של חיילים איטלקים בחיל הכיבוש ביוגוסלביה מתקבלת תמונה של אכזריות כמעט נאצית כלפי האוכלוסיה שנחשדה באהדה לפארטיזנים של טיטו. כותב חייל מגדוד אשר שירת בספאלאטו (ספליט) בדאלמאטיה, אל הכרו בפירנצה: „כאשר אנו תופסים אחד מהם (מן הפארטיזנים — א.ג.) אנו משנים את קלסתר פניו. לפני כמה ימים יצאנו לסבניך, ופלוגה מיוחדת שלנו הוציאה להורג 26 איש. בחלקי נפל בדיוק ראש הקומוניסטים של קרואטיה כולה..."

חייל אחר, מן העיירה הקטנה מונטספרטולי בקרבת פירנצה, כותב הביתה את הדברים הבאים: „הרסנו את הכול מלמעלה עד למטה, בלי לחסוך את החפים מפשע... אנו הורגים כל הלילה בירית משפחות שלמות, מרחוק או מקרוב... אם נראה סימן של תנועה כלשהי אנו יורים, ומי שמת — מת. גם בלילה האחרון היו חמישה מתים — שתי נשים, ילד ושני גברים..."

בסבניך שבדאלמאטיה, על כל עמוד־חשמל שנעקר על־ידי הפרטיזנים, הוצאו להורג שלושה בני־ערובה. באיזור מונטנגרו, על כל קצין אשר נהרג או נפצע על־ידי הפרטיזנים, נורו 50 בני־ערובה. במקרה אחר נורו בבת אחת, ללא כל משפט, 180 איש. במארס 1942 גורשו ונורו בעיר לובליאניה כלבד 878 בני־אדם, ולכך יש להוסיף 2,858 חשודים באהדה לפרטיזנים, שנתפסו ונוסלו בסוף חודש יוני של אותה שנה.

ברשימת 1,200 פושעי המלחמה נפקד כמובן מקומו של בניטו מוסוליני, שבעלות הברית ראו בו את פושע המלחמה מס' שתיים (אחרי היטלר) אשר היה צריך לעמוד למשפט בנירנברג, אילו נשאר בחיים אחרי סיום המלחמה. אך יש רבים המפקפקים אם הדבר הזה אכן היה מתרחש. יש הטוענים שהדבר היה נמנע על־ידי וינסטון צ'רצ'יל, אשר היה מעוניין שהמכתבים הרבים אשר החליף הדיקטטור האיטלקי לא יובאו בפני השופטים ובפני העולם כולו.

מוסוליני — פושע המלחמה מספר שתיים

גאזים רעילים מול לוחמים בחץ וקשת

למוסוליני אצה הדרך להשלים את כיבוש אתיופיה, והוא הורה לתוכה מיד עם ראשית הפלישה (1935) מספר אדיר של אנשי צבא וכמות עצומה של נשק חריש, ארטילריה כבדה, אמצעי תחבורה ותובלה. בראש מכונת המלחמה הקולוניאלית עמד פייטרו באדוליו, שבא במקומו של דה־בונו אשר נראה רך־אופי מדי בעיני הדוצ'ה. כדי להשלים את המלאכה מהר ככל האפשר, השתמשו האיטלקים בכל האמצעים נגד האוכלוסיה, שלחמה עדיין בחיצים וקשת, ואשר בפעם הראשונה ראתה מטוס. כדי להאיץ את הפעולות עוד יותר, נתן מוסוליני רשות לבאדוליו להפעיל גאזים רעילים, שהוטלו מהשמיים על האוכלוסיה חסרת האונים, על הכפרים, על בעלי החיים, על חשורות המעובדים, על ירקות ועצי פרי. ההיסטוריון דל־בוקה מצטט את דבריו של חיילה סלאסיה, קיסר אתיופיה דאז: „כל יצור חי, שבא במגע עם הגשם הקטלני אשר ירד מן המטוסים ברח תוך צעקות אל הבקתות או לעבי היער, כדי למות שם. גופות היו מוטלות בכל מקום, בכל חורש, תחת כל עץ. חיש מהר רבץ על האיזור כולו ריח שקשה היה לשאתו. אי־אפשר היה לחשוב על קבורת המתים כי מספרם עלה על אלה שנותרו בחיים. צריך היה להתרגל ולחיות בתוך הסכה. על הדשא, בקרבת המטה הראשי שלנו, היו מוטלות 500 גופות במצב של רקבון. גם על האתיופים אשר נמנו אחרי התבוסה לכיוון אשאנגי, המטיר באדוליו גשם של רעל, ללא כל רחמים. הרעל סיים את מה שהתחילו הפצצות..."

תליית מפקדים אתיופים, או הטבעתם במי האגמים, כאשר אבן כבדה קשורה לצווארם, היתה מעשה יומיומי. אך אכזריות הצבא האיטלקי גברה שבעתיים אחרי ההתנקשות בחייו של גראציאני, ב־19 בפברואר 1937. הגנראל הזה, הכלול אף הוא ברשימה השחורה של פושעי המלחמה (ואף הוא לא הועמד לדין), היה בעל נסיון רב באפריקה עוד משנות העשרים, כבר שארגן מתנות ליבוב לאוכלוסיה האוהדת של לוב, שאיטליה (הטרום־פאשיסטית) כבשה אותה עוד בשנת 1911. גראציאני, שהתמנה על־ידי מוסוליני ל„משנה למלך" של אתיופיה, ראה בהתנקשות נגדו מצד המורדים האתיופים פגיעה ביוקרת „האימפריה הרומית החדשה", והגיב עליה באכזריות יוצאת מן הכלל: למעלה מ־6,000 אתיופים נרצחו בדם קר בגמול על ההתנקשות. מאות בתים וכנסיות הועלו באש.

[...] של 1,200 פושעי המלחמה האיטלקיים, [...] לא הועמד לדין [...] בינלאומי אחר.

העניין כולו הועמד [...] ורשימה ארוכה [...] „ג'נוסייד [...] „אפריקה", [...] שההיסטוריון והאמריקני מייקל פאלומבו גילה בארכיוני האו"ם. אותם מסמכים הפונוז לפני החוקרים לפני כחודשיים. השבועון הנ"ל, הלא־קונפורמיסטי, שיגר שליחה מיוחדת (שהיא, אגב, בתו של כותב שורות אלו) אל ההיסטוריון פאלומבו, אשר פרש בפניה, ובאמצעותה בפני איטליה כולה — ידיעה רחבה של פשעי מלחמה איטלקיים שאיש כאן לא רצה לדעת עליהם.

הרשימה כוללת 1,200 איטלקים שביצעו פשעי מלחמה, ובראשם המארשאל פייטרו באדוליו, האחראי הראשי למעשי הרצח ההמוניים באתיופיה בתוקף תפקידו כמפקד הגייסות האיטלקיים אשר כבשו את הארץ הזאת. למרות העובדה שעם כניעת איטליה לבעלות הברית (בספטמבר 1943) נעשה באדוליו ראש הממשלה בדרום־איטליה המשוחררת, הוסיף שמו להתנוסס במקום הראשון ברשימת פושעי המלחמה האיטלקים. עם שחרור רומא, ביוני 1944, קמה ממשלה חדשה בהשתתפות המפלגות האנטי־פאשיסטיות של „הוועד לשחרור לאומי", נאלץ באדוליו להתפטר, והיה עלול להיעצר בתוקף צו המעצר הבינלאומי נגד פושעי המלחמה של מדינות ה„ציר". הוא נמלט אל שגרירות בריטניה ברומא, ואת מעצרו מנע וינסטון צ'רצ'יל עצמו, אשר אסר לנגוע באישיות שעשתה שירות כה רב לבעלות הברית, ובראש־ובראשונה לבריטניה. אולם, צו המעצר לא בוטל, והוא נמצא עד עצם היום הזה בארכיוני ה„פורין אופיס" הבריטי וה„סטייט דיפרטמנט" האמריקני.

בידי המדינאים והדיפלומטים הבריטים והאמריקנים עלה למנוע לא רק את העמדתו לדין של באדוליו, אלא גם את זו של שאר פושעי המלחמה האיטלקים ברשימת ה־1,200. בארכיונים בריטים, אמריקניים וגם איטלקיים מצוי תיעוד עשיר ורב־עניין של המניעים הפוליטיים להתעלמות המוחלטת מאחריותם הפלילית של אישים איטלקים לפשעי מלחמה. האמריקנים והבריטים הסכימו ברצון לדעתו של ראש ממשלת איטליה אלצ'ידה דה־גאספרי, כי בעשיית חשבון עם פושעי מלחמה איטלקים יהיה „כדי להשליך את הארץ, שזה־עתה חזרה אל הדמוקרטיה, אל זרועות הקומוניסטים". אך גם הקומוניסטים, שאחרי המלחמה דרכו בעוז על הבמה הפוליטית (עם שובו של טוליאטי מבריה"מ), גרסו כי „לאיטליה, שנולדה מן המחתרת, לא היה כל עניין לראות עצמה בראי של פשעי המלחמה".

האתיופים הגישו רשימות ארוכות של פושעי מלחמה איטלקים, אך היו חלשים מכדי שקולם יישמע. גם ליוגוסלבים, שאף מאחריהם היתה תלויה קשת שרצים לא מבוטלת של פשעי מלחמה, היה לחץ מוסרי חלש מכדי שיתחשבו בהם בעלות הברית, אשר בינתיים נכנסו אל עידן המלחמה הקרה. אכן, שיכחה מודעת בכל הנוגע לפשעי המלחמה האיטלקים...

וההיסטוריון האיטלקי אנג'לו דל־בוקה, אשר פרסם שבעה כרכים על מלחמות אתיופיה כותב

[...] בעיות הגנות לגבי אמיות [...] עם עליית רופאים [...] הקליטה, מותנה [...] לכוכת רופאים מומחים [...] תקופת הסטאז' שלושה [...] להם רק כמה שנות [...] לרתת את תחילת עבודתו [...] לפחות.

[...] משרד הקליטה יכול לטעון ש„ניסה להקל", ומשרד הבריאות טוען להגנתו בכך שפירסם את הידיעה על שינוי החוק ברשומות ובעיתונים השונים, יש גורם אחד — מחלקת העלייה בסוכנות היהודית — שאינו יכול לטעון דבר. שליחי העלייה של המחלקה — וכאלה לא חסרים באמריקה הלטינית — לא הודיעו על השינוי בחוק למי שאינפורמציה זו היתה עבורו גורלית.

את חיים אהרון וצוות עוזריו, שעמדו בראש המחלקה לעלייה בסוכנות והיו אחראים לאי־מסירת המידע לעולים, לא ניתן למצוא במשרדים, שעליהם חלשו עד לפני מספר שבועות. במקומם יושב שם היום אורי גורדון, שקיבל את ראשות המחלקה. לגורדון, הנלחם זה שנים בביורוקרטיה, אין מידע חדש. לנו אמר: „קיימנו ישיבה עם כל האחראים על המחלקה ושם דרשתי לבדוק את כל מערכת העברת המידע מישראל לתפוצות. יתכן כאן שעולים נפגעו מאי העברת אינפורמציה מעודכנת בעניינים רלוונטיים. ננסה לעזור להם, אך חוק הוא חוק, לא נוכל לפעול כנגדו..."

ד"ר מאוריציו גודפריבר: סטירת לחי

„אני לא מתווכח על זכותה של ישראל, כמו כל מדינה מפותחת, להציב תנאים לקבלת אישור עבודה במקצועות שונים, כולל רפואה", אמר לנו ד"ר ארנסטו גליזר (36), רדיולוג בעל 14 שנות נסיון בתחומו. ד"ר גליזר הגיע בנובמבר מארגנטינה, השתקע לצורך לימוד השפה במרכז הקליטה ברעננה, ובשל טעות של העוסרות

ד"ר ארנסטו גלזר: תשובות סתמיות

המטפלים בארץ לא הגיש את תעודותיו לאישור עד חודש ינואר, התאריך הקובע. הוא מוסיף: „למרות זאת, נראה לי הגיוני, כי במדינה אשר משקיעה הון ומאמצים כה רבים בשליחים ובפעולות הסברה, שעודדו אותנו לעלות לארץ כבעלי־מקצוע, תינתן לנו כל האינפורמציה הנדרשת לתכנון עלייתנו, ולא יספקו אותנו בתשובות סתמיות בסגנון 'נראה ש...' או בתשובות הברמניות בסגנון 'יהיה בסדר'..."

לבעיית הקושי בקבלת מידע ברור בארץ, קודמת בעיית היעדר האינפורמציה המתאימה עוד בארצות המוצא. כך חש ד"ר מאוריציו גודפריבר (26), שהגיע לארץ בפברואר עם אשתו ושתי בנותיו. לישראל בא לאחר שנים של פעילות ציונית בלה־פאס, בירת בוליביה, אלא שכאן, כך הוא אומר, קיבל סטירת לחי, כאשר נודע לו נוסח חוק רישוי הרופאים החדש. „אילו היינו יודעים שנחויב בקורסים ובמבחנים, בוודאי היינו מתכננים אחרת את עלייתנו. אולי היינו לומדים לקראת המבחנים עוד בבוליביה, בסביבה המוכרת, ובלי לטלטל את כל המשפחה. ואולי היינו נבחנים בשגרירות הישראלית — כפי שנעשה עם רואי־חשבון עוד לפני עלייתם — או שהיינו בוחרים להגיע לכאן מוקדם יותר, כדי

למקומות, היכון, רוץ

(המשך מעמוד 9)

שפייזר חותר לקדנציה שלישית בכנסת, אחרי שתי קדנציות עלובות ביותר. אבל מי שמכירים את זיסמן וגרפונקל, טוענים כי שפייזר לידם גאון.

שיטת הבוסיזם שוב עובדת

איך עושים עסקה? הרי אנשי מחוז ת"א, ירושלים וחיפה אינם כובות על לוח השח־מט של מזכירי המחוזות ואיך יודעים אנשי המחוז השני כי העסקה היא עסקה, לאמור אנשי מחוז ירושלים, כולם כולם, יצביעו עבור שפייזר?

התשובה לשאלה הראשונה ידועה זה ארבעים שנה. שיטת הבוסיזם הישנה של מפלגת העבודה, בעבר מפא"י, שוב עובדת במלוא הקיטור. למזכיר המחוז השפעה עצומה על עתידם, כולל הכלכלי, של הצירים שלו במרכז. רובם עובדים במנגנון המחוז, במועצת הפועלים, במפעלי חברת העוב־דים. דב בן־מאיר, למשל, נבחר לכנסת האחת־עשרה, כיוון שהיה מזכיר מועצת פועלי ת"א. בארבע השנים האחרונות, כח"כ וכחבר מועצת

עיריית ת"א, לא שמר על הקשר עם הקבוצה שלו, עם הגרופים ממועצת הפועלים, ובעוד כחודש הוא יפסיד את מקומו בכנסת.

שיטת ההבטחה של העסקות הללו מאד מעניינת. אנשי מחנה שפייזר, למשל, יתעניינו אצל אחרוני החברים במחוז ירושלים, כבדרך אגב, עבור מי הם אמורים להצביע במרכז, בשלב השיבוץ הסופי, ובאיזה סיבוב הצבעה. אם התשובה תואמת את ההסכמים, יוכל שפייזר לישון יותר בשקט.

וקיים כמובן גם הסיפור הישן של המתנות. זה עובד בעיקר, במה שמכונה מחנה רבין. לשר הבטחון יש שליטה טובה, הרבה יותר משל פרס, על חייליו, והוא יכול להכניס בשלב חצי־הגמר במחוזות ובמרכז, ובשלב השיבוץ הסופי במרכז, את אנשיו למקומות טובים. ההכללה הזו נכונה, בערבון מוגבל. יש גם שייכות אחרת, שתיתן בוודאי את אותותיה בשלבי הבחירה השונים, בעיקר בשלב השיבוץ הסופי במרכז. מדובר בצבע הפוליטי של המועמד. יונים יעדיפו להצביע בעד יונים. ניצים ישמחו להצביע בעד ניצים. אורה נמיר, חיים רמון, יעקב גיל, ד"ר יוסי ביילין, יקבלו הרבה קולות בשל היותם יונים. לרוע מזלן של היונים, בעבודה יש הרבה יותר מועמדים טובים בקרב בעלי העמדות המתונות, מאשר בקרב הניצים.

ח"כ וייס: הדמוקרטיזציה הוחטאה

פרופסור שבח וייס, ללא ספק אחד הח"כים הפעילים ביותר בשתי הכנסות האחרונות, סבור כי שיטת הדמוקרטיזציה בעבודה החטיאה את מטרתה. "השיטה נועדה לצמצם את השפעת המנגנון ולהגדיל את השפעת החברים בבחירת נציגי המפלגה. בפועל קרה ההפך. במקום להימלט מחוקי הברזל של האוליגרכיה, ההוקים משתלטים עלינו, מתברר כי האוליגרכיה, הביורוקרטיה המפלגתית, יותר שגונה ממה שהעריכו. מי שיבדוק את הרכב של מועצות המחוז, (מי שיבחרו את נציגי המחוזות לכנסת), ימצא כי ברובן הצליחו המזכירים והצירים לכנסת, לבנות הרכב שבו רבים מאד זוכרים להם חסדים. רבים במועצות מייצגים אינטרסים סקטוריאליים, גילדריסטיים, יוניוניסטיים, הקשורים אותם למזכירי המחוזות. רבים אחרים חותרים למשרות במועצות הפועלים, במועצות העיריות, במישור הציבורי הארצי, בסוכנות. יש החותרים לחברות בדירקטוריונים ציבוריים או ממשלתיים. הם תולים את יהבם במזכיר המחוז. לחלק גדול מהם אבד השיקול של האינטרס התנועתי הכולל, או לכל היותר הוא הופך לשיקול שולי. אצל חלק גדול מחברי מועצת המחוז יכתיבו את הבחירה שני קריטריונים: התועלת האישית והפחד. אני, השוהה בכנסת יומם ולילה, כדי לשרת את המערך ואת האינטרסים של תושבי חיפה, אינני יכול להציע לחברי מועצת המחוז שום טובת הנאה, שום משרה. ברור שלביורוקרטיה המפלגתית במחוז יש יתרון עצום עלי. בארבע השנים האחרונות הופעתי ב־1034 אסיפות הסברה מטעם המערך, לעיתים שלוש ארבע פעמים ביום. מתי היה לי זמן להכין את מערכת הבחירות שלי במחוז, להפעיל מכבש לחצים על הבוחרים? כל מזכירי המחוזות הגדולים רצים לכנסת. קיימת סכנה שכולם ייכנסו ויהפכו לרפובליקה אוליגרכית קשוחה. איך נופיע בכנסת עם נבחרת שלא תהיה לה תשובה לנתניהו, אולמרט, מרידור ולנדאו מימין לצבן, שריד, אלוני, גרנות ווירשובסקי משמאל?"

וייס יתמודד על קדנציה שלישית בכנסת במחוז חיפה, למרות שהיו לו סיכויים טובים מאד גם בהתמודדות במרכז המפלגה. יצחק רבין הבטיח לו תמיכה מאסיבית במרכז. מזכ"ל המפלגה עוזי ברעם האיץ בו, כשם שהאיץ בח"כים אחרים, להתמודד במחוז, כדי שגם אזורי הארץ השונים ישלחו לפאנל השיבוץ מועמדים טובים. במחוז יצטרף וייס להתמודד עם עמיתו הח"כ אמנון לין, עם מזכיר המחוז דב גרפונקל, עם היועץ המשפטי של מועצת פועלי חיפה עו"ד יוסי כ"ץ, ד"ר עדה אהרוני, ראובן אהרוני מקרית־אתא, ושמואל רייניש, המועצה המקומית נשר.

וייס חד־משמעי בניסוחיו: "אם מרכז העבודה, בשיבוץ, לא ידאג שב־50־45 המקומות הראשונים שלנו, יהיה מיצוי של מיטב הכוח הפוליטי והציבורי שיש לנו, כולל אנשים בעלי יוקרה ומוניטין ציבורי, אנשים שיודעים לנאום, בעלי

השכלה רחבה, ונציגי אמת של ציבורים אמיתיים כולל עיירי פיתוח ועירי עובדים — נאבד את צלמנו ואת השלטון. על המרכז מוטלת אחריות היסטורית למנוע הסתננות אוליגרכית של אנשים בלתי מתאימים לכנסת. אנחנו צריכים לבחור במנהיגים אמיתיים ולא במנהיגים מנויסים. אם לכנסת יבחרו מטעמנו אפרטצ'יקים למיניהם, או לעזאזל עם כל הדמוקרטיזציה. נפסיד בבחירות ונהיה ראויים לעונש הזה, מטעמו של הבוחר".

מרכז חכם ישבץ מועמדים לא מתאימים, נבחרי העסקות למיניהן, בסוף הרשימה, מעבר למקום ה־60. מרכז לא אחראי, מרכז חשבוי בידי המנגנון, הביורוקרטיה הפנימית, השפייזרים למיניהם, ימיט אסון על רשימת המערך.

בן־גוריון, בארי וקשר השתיקה

אבי גמר

על מה שתק איסר בארי? הסוד השמור ביותר מאז מותו של מי שהורח מתפקיד ראש מחלקת מודיעין בצה"ל, הופקד בידי בנו, איתי, וכנראה גם בידי אחיו. השבוע למדנו, כי מדובר במשפטו של מאיר טוביאנסקי, וכי לא אחר מאשר דוד בן־גוריון, הוא אשר אישר את הוצאתו להורג.

אולם, מאחר שרובה המכריע של אוכלוסיית המדינה לא נולדו עדיין באותם ימים רחוקים של חורש יוני 1948, או שטרם הגיעה ארצה — מן הראוי לחזור על סיפור המעשה.

עוד לפני שהבריטים פינו את ארץ־ישראל, החלו פגזים של הלגיון הירדני ליפול על מיתקנים שונים של "ההגנה", ובניהם מפעלים של התע"ש בירושלים. הש"י — שירות הידיעות של "ההגנה" — החל לחפש את מקור הדליפה. החשד נפל על המהנדס מאיר טוביאנסקי, איש חברת החשמל ומפקד ב"הגנה" בירושלים. הטענה היתה שהוא מסר לבריטים את רשימת המקומות הרגישים, ואלה העבירו אותם לידי הלגיון הערבי (צבאו של עבדאללה, בפיקודו של הבריטי המתאסלם, גנראל גלאב), שהורדו להפגיז אותם.

מפקד הש"י, איסר בארי ("איסר הגדול"), הורדו להקים בית־דין שדה, בהרכב בנימין ג'יבלי, אברהם קדרון ודוד קרון, וטוביאנסקי הובא בפניו בבית ג'יז (ליד הראל של היום). טוביאנסקי טען להגנתו, כך נמסר אז, כי רשומת המקומות נמסרה, משום שרצה למנוע מהם הפסקות חשמל, שהיו כה נפוצות אז בתנאי ירושלים שבמצור. בית־הדין קיבל את טענתו של בארי שהיתה זו בגידה, ודן את טוביאנסקי למוות. בארי הרכיב מיד חוליית יורים והאיש הוצא להורג ב־30.6.48. זה היה המקרה היחיד במלחמת השחרור.

המשפחה נאבקה ארוכות לטיהור שמו, ולבסוף החליט בן־גוריון, בשנת 1949, להביא את הנושא לחקירה מחודשת. טוביאנסקי זוכה ונגד בארי התנהל משפט, שבסיכומו נידון בארי ב־23.11.49 ליום אחר מאסר, אך קיבל חנינה מהנשיא.

מאוחר יותר הורח בארי מתפקידו ואיסר הראל ("איסר הקטן") התמנה לראש שירות הידיעות. חבריו של בארי טענו, כי בן־גוריון עשה מה שעשה בגלל הזדהותו של בארי עם מפ"ם. בספרו, "הממונה", לא נמנע הראל מלציין, כי בהיותו ראש המחלקה המיוחדת של הש"י שעסקה בציבוריות היהודית, מנע ממפקדו בארי ידיעות, משום שהטיל ספק בכשרותו. איסר הגדול עצמו נמנע מלהגיב. הוא הסתגר בביתו שבחיפה ונמנע מלומר דבר על הפרשה. הוא מת ב־1958, מסוגר ושותק, ועדיין מאמין בצידקתו. ואולם הוא הפקיד בידי בנו, איתי, מסמך — והשאיר בידיו את שיקול הדעת אם לפרסמו או מה לפרסם מתוכו.

מאוחר יותר, בזמן הוויכוח הגדול אשר חצה את מפא"י, יצאו להגנתו ידידיו מן "ההגנה", ובראשם אלוף (מתפטר) אליהו כהן (בן־חור) המנוח. הם גם קיוו, כי בנו איתי יפר את קשר השתיקה. אולם הוא, מסיבותיו שלו, נמנע אז מלהסגיר את הסוד.

עתה, 40 שנה אחרי, פורש איתי בארי את המסמכים. הוא גם פורש את הפרשיות האחרות, אשר עמדו למכשול בהמשך דרכו של בארי: הריגת מודיע ערבי ופרשיות כברות נגד האיש חתוק של חיפה, אבא חושי, שבעטיין הודח והורד לדרגת טוראי.

איתי בארי מגלה עתה כי דוד בן־גוריון, בכתב ידו, אישר את הקמת בית־דין־השדה שדן את טוביאנסקי, וכן את הוצאתו להורג. הוא טוען, כי אביו אמר לו שנמנע מלהפר את קשר השתיקה, שכן הדבר היה מביא להפלתו של בן־גוריון, ולדידו של איסר בארי — הדבר היה פוגע בבטחון המדינה.

עתה, 40 שנה אחרי, דברים כאלה שוב אינם יכולים להזיק. גם המתוקנות שבאומות העולם מגלות אחרי 40 שנה את סודותיהן. האם צדק בארי? האם היה טוביאנסקי בוגד, כפי שחשבו? — את אלה, כנראה, תוכל לשפוט רק ההיסטוריה. אולם, כל מי שעוסק בהיסטוריה, מן הדין שיזכור, כי עליו להסתכל על האירועים של אז בעיניים של אז ולא בעיניים של היום — אי־אפשר להיות חכם־שלאחר־מעשה.

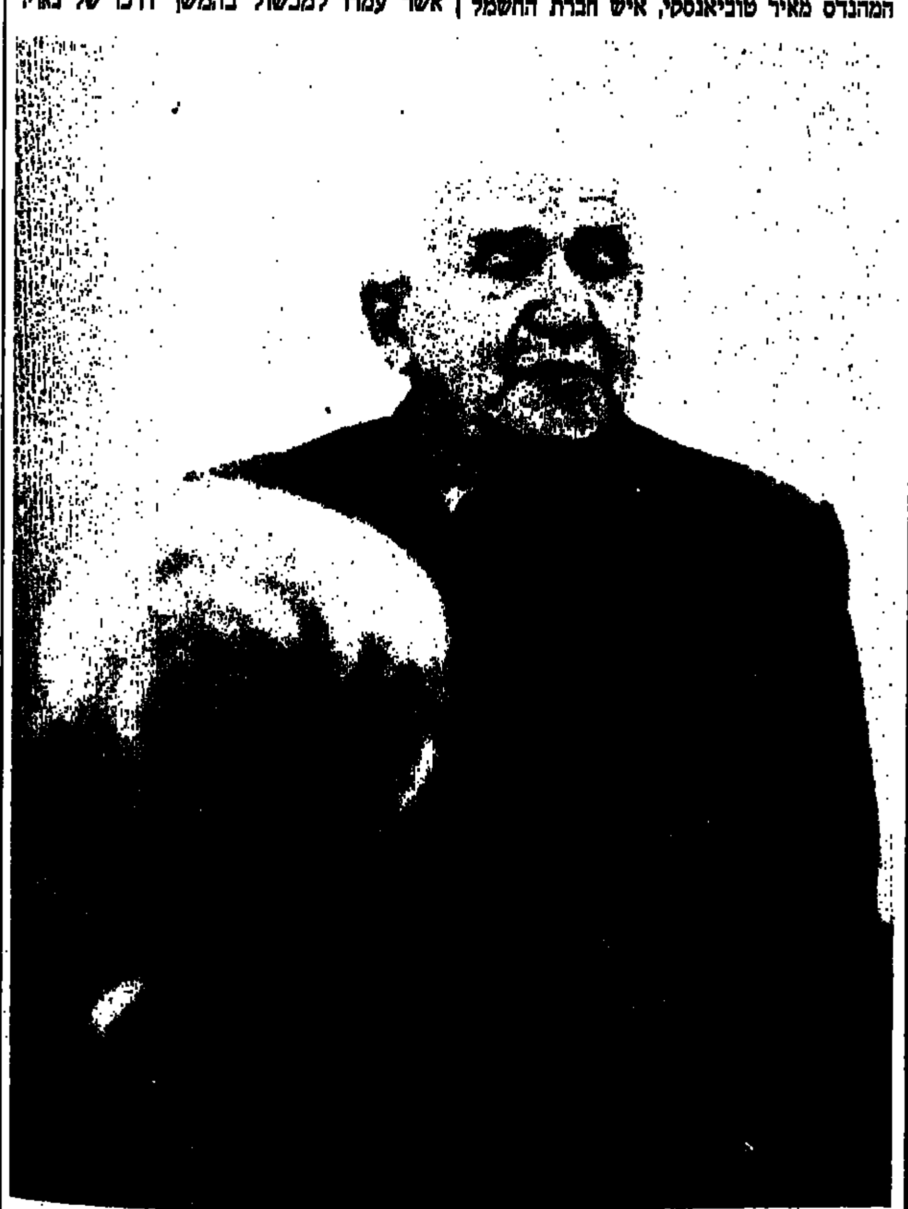

דוד בן־גוריון. אישר את ההוצאה להורג, נתן להשליל את בארי ושתק

דורית קדר ■ תערוכות

מנקודת מוצא

יפתח ברקין, גלריה "רגע", תל־אביב

יפתח ברקין, מציג את "אדם מחומרי ביתר" בגלריה "רגע" בתל־אביב, עד ה־19.4. כנקודת־מוצא נשתמש בדבריו של האמן עצמו, שכן לברקין יש יכולת ביטוי מילולית, שבהחלט משקפת את רצונותיו ואת דרכו האמנותית:

"נקודת המוצא בעבודות אלו הוא הכאוס, התוהו הקיומי, ניסיון לתת ביטוי ציורי לפחד ממנו ולמשיכה החזקה אליו. אני מניח, שקיימת כאן נקודת התחלה ממשית, שרק ממנה אוכל לבחון את עמדתי לגבי אומנות, ידע, טבע. אני מודע לעובדת היותי פועל בעולם של ידע ותרבות. לכך שהנני תוצר של קשר עם אותו עולם. יש בעבודות כעין שאלה, האם אוכל להניח לעולם זה לזמן מה, לידע הרב ולתרבות — שבחלקם אינם ניתנים לעיכול והם מבלבלים בעושרם ובקסמם — ולפעול בקירבת החיים, בקשר העדין שבין אמנות וחיים. באותו מקום שבו הכתם עדיין אינו ציור, שהקו אינו טעון במשמעות, ולציור אין, למעשה, כיוון, והוא אינו מתחבר לאומנות. חשוב לי לחוש את רגע היווצרות הכיוון, רגע הטענת המשמעות, על־ידי עמידה והתבוננות במצב הגולמי 'החי', הבלתי מתובר לעיתים, הבלתי מזוהה ומפוענח. חשוב לי לחוש את אותה 'מצוקה לעיצוב', להטענת משמעות, את אותו מקום בו אי־הסדר, הבלבול, הסתירה הפנימית לעיתים, נעים לקראת אירגון עצמם, לקראת התגבשות, כשאני המעצב, והמבון, נמצא ווורם יחד איתם. באותו מקום בו מתחילה להיווצר דמות מתוך התוהו, מתוך הלחץ לזיהוי עצמי, לביטוי".

בתערוכה כנה ומעניינת זו יש התאמה מוחלטת בין סגנון העשייה לבין הקונצפט המלווה אותה. ה"ציור הרע" אינו תוצר של אופנות מוחצנות, אלא צורך של התבטאות, כלי להבעת מצוקות נפשיות חזקות מאוד, והדברים מבצבצים ועולים על פני השטח. הציור אכן נראה ככאוס, כהתחלת הדברים ואולי גם כסוף הדברים (מעניין מאוד שבמיתוסים של הבריאה, שאולי מצביעים על מהות קיומית אוניברסלית — התחלת הבריאה וסופה הם היינו הך, ומי שרוצה להבין את אחת התופעות עשוי דווקא להתחיל להבין את רעותה).

אצל ברקין, באופן אינסטינקטיבי, יש פסיחה בין מערבולת החיים, שבכל כל מקרה מובילה למוות, בין יצריות וכח מיני — ראה את דימוי אבר המין התוזר על עצמו שוב ושוב — לבין חוסר־אונות, דלקת, מוות, חולי וכאב — ראה אף את כותרות הציורים שמעבירים את התחושות בצורה פיוטית. ברקין אכן מתעקב על ראשית ואחרית, על העיקר, אך דווקא עיקר זה אינו נהיר, עוטה מסתורין של בריאה ופחד נורא מהמיתה, שאין יודעים לאן היא מובילה.

תהפוכות הנפש מוצאות ביטוי באמצעות התנגשויות של כתמים נוזליים, מעגלים מסוחררים, ערבסקות המתקשרות עם הכל. חומריות ראשונית, פנימית, אורגנית, המשקפת בצבעוניותה ערכים שמעבר לה. עם זאת ישנם סממנים רציונליים ותרבותיים — כמו מגדל סכמטי, שלפעמים הוא מעין אובליסק, ובמובן הפרוידיאני הוא שוב נועד לסמל את האבר הזכרי. המגדל הפאלי הזה אינו ממשי. בעבודה אחת הוא נוטה לנפול, ובשניה — הוא סכמטי מאוד.

מערכת מעגלים די סדירה נעה בין האורגני והיצרי לבין הסכמטי והשכלתני. הרצון (לפעמים) לקשר בין המערכות מעיד על תהליך של רציונליזציה, אך הרציונליזציה — סופה שתיכנע בפני החירה הגדולה ותתמסר לחירתם של "לחץ הרוח" או ל"סימני השקיעה", המגולמים בחלק של אבר פאלי וביצית מאדימה (שהיא מעין חמה), שהרי הפגישה בין השניים תוליד בעל כורחה את החיים ואת המוות.

תערוכה עמוסה בחומר של החיים עצמם, וכמו שמכנה זאת ברקין בעצמו היא "אדם מחומרי ביתר", כאשר את הבית יש להבין כגוף האדם, שהוא כלאו, אבל זהו כלי שבאמצעותו, ורק באמצעותו, ניתן לפעמים להגיע לתחושה קטנה של שחרור מהכלא.

אתי בת־יעקב בגלריית הקיבוץ

בגלריית הקיבוץ מציגה אתי בת־יעקב תערוכה דומה. התערוכה מוקדשת לזכרו של אחיה שרגא, והיא אכן עוטה אווירה של מעין מצבה רעיונית.

טוב עשה האוצר יגאל בן־נון, שלא העמיס יתר על המידה על החדרים, ובכך ידע להעניק אווירת התייחדות. סדרת צילומי משפחה בשחור־לבן ממוקמת מול עבודת ענק, שהצבע השחור דמוי הופת שולט בה. הזכרנו בעבר את ההשפעה של גרשוני על ציוריה של בת־יעקב. אף כאן דומה שתו ידו של גרשוני חזק מאוד, על אף שהאמנית טוענת שהדברים צומחים מבטנה, ובהחלט יתכן שתחושות חזקות מאוד מולידות דרכי התבטאות וכתב־יד דומה. בכל מקרה, העבודה היא מעין עקרב שחור, מסוגר וממולכד, שבתוכו מילים כ"יתברך" וסמלי מגן דוד (גרשוני???). בחדר השני נמצאים מעין שלושה "קברים", שבאחר מהם מתחילה לנבוט החיטה (על־פי הקטלוג, עבודה זו מוקמה בהקשר אחר ומכונה "שורש עבודת המקום").

אין עוררין על כך שהאמנית עמלה על החצנת כאבה משך שנים רבות, ואין עוררין על קיומו של כאב כזה, אך יש איזו החצנה חזקה במכלול, הגורמת לתחושה של פאתוס. (ראה את דמותה של האמנית בסדין, שרועה ליד עבודותיה בתנועות מוקצנות מאוד).

אולי כדאי בהקשר זה לצטט את הרמן ברוק, חוקר אמנות, שכתב ב־1952 על בעית ה"אני" של האמן והקשרה ליצירה: "כל עוד האובייקטים הינם אך ורק אנתיטזה ל'אני' שלך — לעולם לא תתפוס את מהותם האמיתית, ואף מידה של התבוננות חזקה, תיאור או העתקה לא יסייעו לך בכך. אתה יכול להצליח, אולם אך ורק אם יעלה בידך לשחרר את עצמך מה'אני' שלך על־ידי השלכתו אל תוך האובייקט, כך שהאובייקט יוכל לדבר במקומך. זאת בגלל שאתה, אינדיבידום העומד בפני האובייקט, הנך בעל רשמים סוביקטיביים שניתן להשוותם לשפת חיות, שאינה שפה כמעט, ולכל היותר אתה יכול להשמיע קולות של ענג או פחד, אזהרה או התעוררות... אבל שפה אמיתית לא רק שהיא מנציחה את ההתרשמות הרגעית מהאובייקט, אלא גם את מהותו, ועל כן נדרשת התייחסות הרבה יותר אינטימית, עשירה ורגישה עם האובייקטים, והתייחסות ישירה זו מתממשת אך ורק על ידי הכנת ה'אני' לאוביקט. אותו אדם המסתפק בקריאות סובייקטיביות אינו אמן ואינו משורר. וידוי אינו כלום, אבל כוח החזון — הוא הכל".

אנו מציעים לבת־יעקב לעשות הליך של הפנמה ולתעל את רגשותיה הכנים אל תוך האובייקטים (ראה את הסקירה לעיל על ברקין). הכאב האמיתי שחש המבקר בתערוכה יהפוך אז, באמצעות קטרזיס אמנותי, לחוויה אמיתית.

דני ורט ■ קולנוע

מנקודת מבט

"להתראות ילדים", קולנוע צפון, תל־אביב

בשפע סרטי הילדות והנוסטלגיה תופס סרטו של לואי מאל, "להתראות ילדים", מקום מכובד. קו ישיר נמתח מסרט זה ל"אפס בהתנהגות", סרט המופת הקלאסי של ז'אן ויגו. לואי מאל, כך נמסר במערכת יחסי הציבור לסרט, הגה את הרעיון על־פי זכרון ילדות שליווה אותו משך כל השנים. היום, כשהוא כבר בן 55, שבע נסיון קולנועי, התפנה להעביר לקולנוע את החוויה האוטוביוגרפית באישי שמבין כל סרטיו עד כה. זה הסרט על הילדות, שבדרך־כלל כל במאי צעיר יוצר כסרט ראשון. השנים הארוכות בהן התבשל אצלו הרעיון, תרמו לעיצובו ולסגנונו הדרמטי.

אין זו ילדות מרדנית בנוסח "400 המלקות" הנפלא של טריפו, ואין כאן העליצות והתחרווה המאפיינים את סרטו המצליח של ז'אן לו איבר, "מופשה בכפר", המוצג בימים אלה בארץ. "להתראות ילדים" הוא סרט קפדני, חמור סבר. סרט המנסה להיות מדויק מאד בעיצובו הצורני והרוחני. כובד הראש המאפיין את הסרט הוא כנראה גם הסיבה העיקרית לשובל תוארי הכבוד שהוא כבר גורר אחריו, ביניהם פרס אריה הזהב בפסטיבל ונציה וגם שבעה פרסי סזר בצרפת, ועוד לפניו שתי מועמדויות לאוסקר בתחום הסרט הזר והתסריט המקורי.

יצירתו של מאל מבוססת ברובה על תסריטיהם של אחרים. הסרטים היחידים שאת תסריטיהם כתב בעצמו הם אלה שהיתה בהם נגיעה אישית לחייו. שניים שקדמו לסרט זה הם "הלחישה שבלב" ו"לאקומב לוסיין", שהיו מעין סקיצות מוקדמות ושניתן למצוא בהם קווי דמיון לחלקים בסרט הנוכחי.

עם "להתראות ילדים" שב מאל לצרפת ממנה נעדר כעשר שנים, כהן פעל בארה"ב ושבהן היה יותר כמו במאי אמריקני מהמניין, עם סרטים מוצלחים כמו "אטלנטיק סיטי" ו"ארוחת הערב שלי עם אנדרה", או מוצלחים פחות כמו "המפצחים". שובו של מאל למולדת, על מנת לטפל בנושא רצוני שיש בו דברים עמוקים בתודעה ההיסטורית־לאומית של צרפת, הוא אחת הסיבות לפופולריות של הסרט ולהערכה הביקורתית, שאולי היה בה מעט מההגזמה.

שני נושאים עיקריים שצצים כאן נדונו אצלו בעבר. האחד, מלחמת העולם השנייה, שבה עסק ב"לאקומב לוסיין", והשני, הילדות, שכבר שימשה אותו ב"זאזי במטרו", "הלחישה שבלב" ו"ילדה יפה". המעיין בביוגרפיה הפרטית של מאל יוכל לגלות בקלות את המקבילות בסרט, עובדה שמאל עצמו טרח להדגיש גם במהלך ביקורו לאחרונה בארץ. גיבורו הקולנועי ז'וליין קנטין הוא בן דמותו, כמו שמרבית הדמויות המאכלסות את סרטו מתבססות על אנשים שהכיר.

ז'וליין קנטין (גאספאר מאנס) הוא בן למשפחה פריזאית עשירה, מתומכי המרשל פטן, הנשלח עם אחיו הבכור לפנימיה קתולית ליד פונטנבלו. ז'וליין בן ה־12 הוא נער מחונן וחווה קשה את רגע הפרידה מאמו היפה, ואשר הפירוד של הוריו השפיע עליו קשה. הפנימיה מיועדת לבני עשירים. היא מנוהלת בידי כמרים קתוליים. המחנכים מטיפים לחיים ספרטניים, להסתפקות במועט ולעורה לוולת. המזון מחולק בהקצבה, החרדים אינם מוסקים. עניין של חינוך, אבל גם מאילוציה של המלחמה. המלחמה המתחוללת באירופה אולי לא משפיעה ממש על חיי הנערים בפנימיה, אבל נוכחותה מורגשת — ההפצצות שמאלצות ירידה למרתף, הפסקות חשמל והעיסוק בשוק שחור, כשנערים מחליפים ריבות מהבית תמורת סיגריות, אותן הם מקבלים מג'וזף, נער המטבח הצולע.

לפנימיה מגיעים שלושה נערים חדשים. אחד מהם, ז'אן בונה (רפאל פו'טו), ממוקם במיטה הסמוכה לז'וליין. ז'אן הוא נער מיסתורי. הוא אינו מרבה לספר על עצמו. המיסתורין שאופף את הנער וגם העובדה שהוא נוטל מז'וליין את זכות הבכורה בידענותו או ביכולתו לנגן בפסנתר ולכבוש את לב המורה למוזיקה, מלבים קנאה אצל ז'וליין, הוא תוהה על חברו לכתה ומנסה לדלות פרטים על חייו. בחטטו בין חפציו של ז'אן נחשף הסוד: שמו האמיתי הוא קיפלשטיין, כלומר הוא יהודי. בכך מוסבר סירובו לאכול בשר חזיר והטקס הדתי שהוא עורך באחר הלילות. המושג יהודי הוא חדש לז'וליין. "אתה יהודי", אומר לו ז'וזף כשהוא מנסה להתמקח עמו. וכאשר הוא שואל את אחיו מדוע היהודים שנואים, התשובה היא "מפני שהם חכמים מאיתנו וגם משום שהם צלבו את ישו".

עולם הילדות בפנימיה אינו עולם נוסטלגי, אין כל נסיון של התייפיפות. הסרט מורכב מסידרת חרדות, כמו הרטבות הלילה של ז'וליין, ביקורם של אנשי המשטרה בפנימיה, קטע הסעודה עם אמו של ז'וליין במסעדה, כאשר אנשי וישי הנכנסים לתוכה מנסים לסלק לקוח יהודי. השיא הוא משחק הילדים ביער, כאשר ז'וליין וז'אן תועים בחשיכה. חיילים גרמנים מגלים אותם ובונה מנסה להימלט בתגובה אינסטינקטיבית. פה ושם מרשה מאל לעצמו כמה רגעים של חסד. גילוי המין והארוטיקה בקריאה ב"אלף לילה ולילה" לאורו של פנס בלילה, או הקרנת "המהגר" של צ'רלי צ'פלין, כמעין קרן אור באפלה.

הסרט הוא של ז'וליין ומנקודת מבטו. זהו המבט שעוקב כל העת אחר ז'אן, וזהו המבט שהוא שולח לכיוונו של ז'אן כשאיש הגסטפו מחפש את היהודים בכתה. יתכן שהמבט אל בונה הוא זה שמסגירו לקראת גורלו המר.

מאל מיקם את סרטו בין שתי סצנות פרידה. הפרידה של ז'וליין מאמו בתחנת הרכבת בראשית הסרט (היחסים הכמעט חושניים בין האם לבנה מזכירים את יחסי האם והבן ב"לחישה שבלב") ולבסוף הפרידה מז'אן והאב שנתן חסותו ליהודים בסיום הסרט. "להתראות ילדים", אומר האב לפני לכתו לתלמידים המסודרים בשורות.

עוד נושא שמשלב מאל בסרט מקשר אותו ל"לאקומב לוסיין", והיא דמותו של ז'וזף (פרנסואה נגרה), עובד המטבח שהכל מתעללים בו ולבסוף מסלקים אותו מהפנימיה עם גילוי עסקיו בשוק השחור. כמו בסרט שלפני 15 שנה, מרובר בתהליך היווצרותו של פאשיסט, ולא מתוך מניעים אידיאולוגיים. הנער חסר ההשכלה נוקט אקט מחאה נגד משפיליו.

סרטו של מאל הוא סרט שקול ומדוד, סרט בסגנון פשוט, לא ראוותני, כיאה ליוצר מנוסה שאינו מצטעצע עם החומר. משחק מצוין של הנערים גאספאר מאנס ורפאל פו'טו, כמו גם של יתר המשתתפים.

לא קולנוע מלהיב אבל קולנוע מכובד מאד.

הרגעים האחרונים. ז'ולין מנופף לשלום לז'אן, הנלקח על־ידי הגרמנים

צבי טימור ▪ עסקנים

אין צורך בכישורים

מפלגות בישראל נערכות לבחירות. סימן לכך, למשל, הוא חידוש המו"מ בין חירות לבין קומץ עסקנים הנקראים המפלגה הליברלית, שאינם מייצגים דבר חוץ מעצמם וקומץ חסידיהם. כפי שנתגלה, הבעיה המרכזית של האיחוד היתה ונשארה בכך שהליברלים צריכים לצרף אלף איש למרכז חירות, אך יש להם רק 700. לא מן הנמנע שבקרוב יופיעו מודעות במדור „דרושים", שיבקשו מועמדים למילוי התפקיד. כישורים אינם נדרשים. התנאי: השקפה ממוצעת של חבר חירות. הרי כבר כיום קשה להבדיל בין התבטאויות של שרה דורון וחיים קאופמן או מודעי ומיכאל איתן. גם בני שליטא יוסיף כוח אלקטורלי כביר לרשימה המלוכדת של הליכוד, בעוד ששריר יגייס קולות ברחבי תבל.

מעניינת רק הסרת התנגדותו של דוד לוי לתהליכי האיחוד. לפני שנה ניסה לוי לטרפד את ההסכם ולהכניס מקלות בגלגלי המיזוג, כי חשש שהליברלים יטו את כף המאזניים לטובת מחנה שמיר. כיום, כנראה, שוב אין לו פחדים מסוג זה. לוי הסיק את המסקנה המתבקשת, שלכל אחד יהיה „הליברל" שלו. אם שריר־פת יתמכו בשמיר־ארנס, יתמוך מודעי בשרון, ונסים יתמוך במחנה לוי. בין ה־700 והאלף יהיו מאות שיחליפו נאמנויות לעת הצורך ויצטרפו למגישי ההצעה הגבוהה ביותר. מאחר שכיום המחנות מיוצבים, ושמיר שולט בתנועת החירות, אין ללוי מה להפסיד מתהליך האיחוד. הוא יוכל רק להרוויח ממנו.

דוד לוי שגה כפי הנראה בהיערכותו הפוליטית בין המחנות. הוא ניסה להתחרות עם שרון בעמדות הקיצוניות והבלתי מפשרניות. אולם בתחום זה שרון אינו בר־תחרות. לשרון פתרונות מוכנים, הוא מסוגל לפתור את בעיית האינטיפאדה תוך יום. למחרת הוא יקים מדינה פלשתינית מעבר לירדן. שרון מוכן לכבוש שוב את הר הבית וגם את הגדה המערבית, שלא לדבר אל הרובע המוסלמי בעיר העתיקה.

לוי שכח כי שעתו היפה ביותר בפוליטיקה היתה דווקא כאשר ניהל את הקרב הפוליטי בממשלה נגד שרון, בתקופת מלחמת לבנון. כאשר התייצב נגד תוכנית הזחילה לביירות ונגד השיטה שלממשלה נמסר מידע „לפעמים לפני האירועים ולפעמים אחריהם."

אילו דוד לוי לא היה נגרר בהתחרות אחרי התואר של ראש מחנה הסרבנים, תחום בו שרון וארנס טובים ממנו, עשוי היה לתרום תרומה חיובית לשפיות הדעת בקרב חברי הליכוד ובקרב חברי תנועתו. אולם לוי לא למד כנראה את השיעור הפוליטי של מלחמת לבנון ותרם לאווירה הדמגוגית השוררת במרכז מפלגתו. כראש אחד ממחנות הסירוב, ללא צבע יחודי משלו, אין ללוי סיכויים להגיע לפיסגה.

□

עמרי מישור ▪ ציטוטים

גן פתוח

שגב (בן 5) שואל את נמרוד (בן 4 וחצי): „רוצה לשחק ב„מהומות בשטחים"?"

נמרוד, בעיניים מפולבלות עדיין ממנוחת הצהריים, מהנהן „הן".

שגב: „אתה רוצה להיות, חייל או ערבי?"

נמרוד: „אני רוצה להיות ב„טובים".

שגב נבוך. אולי בגלל אביו השמאלני. אינני יודע. אני יודע שהשתררה ביניהם דוממית מבוכה פוליטית. דילמה ילדותית. קבוצת „ערבים" רעשנית חדרה מכיוון חצר המשחקים לגן וקטעה את הדוממיה. שגב הצטרף לחיילים. נמרוד המשיך להתלבט ולאכול בננה.

*

המשחק האקטואלי „מהומות בשטחים" נעשה פופולרי בגן רימון שבקיבוץ דליה. פעמיים השתתפתי בו וכשהגיעו לאבנים הפכתי לשר החוץ שולץ. ביד רמה ובצעקה בוטה הפסקתי את המהומות. לא לפני שהילדים שאלו אותי בקנאה:

„אז למה מותר בשטחים?"

בגן רימון יש קסדות. לא בעיה לארגן „אלות". קימת הילדים מחדריהם במנוחת הצהריים מעוררת בלאו הכי אסוציאציה של מהומות. הקסדות והאלות משתלבות להפליא בחוויית הריצה לחדר הרחצה. יש חבלים המשמשים כאזיקים. רעות אומרת לאופיר: „אני אקשור לך את העיניים כמו שראו בטלוויזיה". בדיוק כמו שראו בטלוויזיה בורח אופיר ל„גבעה" של חדר האוכל.

*

חייל בן 6 מסביר לי בכובד ראש: „אנחנו קושרים לערבים את העיניים ואת הידיים". חיילת קצוצת שיער, בת 5 וחצי, מקפידה להוסיף: „וגם את הרגליים. שיקפצו כמו קנגורו".

הרוחות מתלהטות. המון הערות של ה„חיילים", המתוסכלים מחוסר יכולתם להפוך את ה„ערבים". חיילת קטנה קובעת: „הערבים מלוכלכים". חיילת אחרת מוסיפה: „כולנו צריכים לשמור על ארץ נקיה".

□

עמידם כהן ▪ על הפנים

עם הפיתות

ביפו אין היום שמץ סיכוי לחניה. הפקקים מתארכים עד מוזיאון האצ"ל.

עם ישראל נוהר לעיר הפיתות, שבוע בלי פיתות הרי אי־אפשר.

אני רואה אותם חולפים בדיזנגוף, מדלגים עם נשותיהם וטפם משאוורמה ל„בורגר־ראנץ'", מפיצריה לגלידריה, מהכיכר בדרום עד „הסינית האדומה" בצפון, מתקווה לאכזבה: יש פיתות?

היתה בעיר שמועה, שבירמיהו יש. איזו מהומה ואנדרלמוסיה התרחשה שם על לא מאומה: פיתה לרפואה לא נמצאה שם.

והיום, עוד לא יצא הפסח, יעמדו מאות ילדים ומבוגרים בצידי הדרכים: חמש בשקל וחצי?

עם מוגדר על־ידי מספר מאפיינים. בין היתר על־פי מה שמכונה על־ידינו, החילוניים, „מורשת תרבותית". עם ללא מורשת קרוי ערב־רב, אספסוף.

לא צריך להיות יהודי דתי כדי להבין שהמצה בפסח — גם היא מורשת.

כל היהודים בכל העולם, שבוע אחד בשנה אוכלים מצות. למה כל־כך קשה?

מה שמרגיז, נכון, זו הכפיה. ועקי „החמץ" ו„החזיר" ו„השבת" עושים לך רצון לעשות להם דווקא. אבל אתה לא אוכל מצות בשביל הרבי מלובביץ'.

מול שיש לנו את המורשת של מכבי ת"א.

הו, הא, פרטיזן אכלה אותו!

אינטנטש־אופי

גם את זה כבר יש לנו.

ב„דיזנגוף סנטר" יושבת נערה חיננית ותמורת שבעה ש"ח בלבד — מה זה שבעה ש"ח, באמת — אומרת לך, פעם אחת לתמיד, מי אתה.

כלומר, המחשב שלה יאמר לך. מספיק שתשרבט לנערה דוגמה של חתימתך — ותוך חצי דקה תתקתק לך המדפסת את פרופיל האישיות שלך, על־פי הניתוח הגרפולוגי שיעשה המחשב (מהמלה היחידה שכתבת). כי המערכת „היהודית והכלכלית מודדת בדייקנות את תכונות הכתיבה שלך לרבות לחץ, מהירות וכיוון..."

ואתה בהחלט יכול להיות מרוצה מהתוצאה. בעיקר ממה שלא גילה עליך המחשב.

אתה קורא שם שאתה פיקח ומעשי ובעל יכולת אבחנה מהירה ואתה גם רגיש אך יודע שלא להיגרר לתגובות אמוציונליות ומצווה לשמור על חוש מידה וכו' וכו'.

ואם מצא כך המחשב משהו פגום, זה תמיד על תנאי: „חסרה" לך, לעתים, מידה של דינמיות. לא תמיד אתה מהיר בהוצאת תכניותיך לפועל.

דבר אחר שכח המחשב לספר עליך ועל כל מי שנתן שם שבעה ש"ח: לעתים אתה פתי מאמין לכל דבר.

□

יוסף מונדי ▪ רשימות מן החבית

ההולכים למות מצדיעים לך

העיתונות מספרת שמונה וילברשטיין נפטרה. לא היו סמים בגופה. מצאו אותה יושבת על כסא, מכורבלת בתוך עצמה במצב עוברי. היא היתה בת ארבעים, ולמרות שבמשך שנים ארוכות השתמשה בסמים קשים, היתה עדיין אשה יפה.

יש סוג של בוהמה תל־אביבית, שאף פעם לא הייתי מקורב אליה. אני מדבר בפירוש על העבר, כי בעבר אכן נראו בתל־אביב ניצנים של חיים בוהמיים. אבל התקופה הזאת לא תשוב יותר; למעשה היא הלכה לעולמה עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים.

מונה אכן היתה יפהפיה מהממת. ראיתי אותה ב„כסית", כשהיתה בת 16. כולם הסתכלו עליה, אי־אפשר היה אחרת. אחר־כך באו הסרטים של אורי זוהר, ומונה הופיעה על המסך. כאן קרה תהליך מאוד מוזר, אם כי הוא ידוע היטב לכל אדם העוסק במדיה של הבמה. לפעמים אתה פוגש בחיים נשים בעלות יופי נדיר ומהמם, ואתה אומר בלבך שעל הבמה היופי הזה יהפנט את הקהל. אתה מבקש מאותה יפהפיה לעלות על הבמה, ולפתע קורה דבר משונה. דרך הראי העקום של הבמה, אתה שם לב לכך שהיופי שראית בחיים נעלם כלא היה, ואותה נערה שרק לפני רגע נראתה לך פצצה של ממש, ואפילו חשקת בה פיזית, על הבמה הופכת למשהו לגמרי סתמי וחסר כל עניין. אין ספק שמדובר בקרינה פנימית, או באותה יכולת של האדם לשחרר את היופי הפנימי שלו. קורה גם תהליך הפוך. למבחני במה מגיעות מדי פעם נערות שנראות לגמרי סתמיות, אך כשהן עולות על הבמה, אתה נדהם לגלות שלפניך נשים יפות להפליא.

לתופעה הזאת יש רק הסבר אחד, הכשרון. כלומר, יש הבדל כמעט תהומי בין החיים לבין השפה האמנותית, ורק הכישרון הפרטי מסוגל לשחרר מתוך האדם את יופיו הפנימי. זה גם מה שקרה למונה בסרט. היא נראתה שם וולגרית, ומה שבטוח, לגמרי נערה סתמית.

לפני שבע שנים העליתי בתיאטרון „הבימה" את המחזה שלי „חמשיה". במזנון של „הבימה", על כוסית וודקה או עראק, נהגתי לשבת ולשוחח שעות ארוכות עם שרגא הרפז ועם מונה, שהיתה אז חברתו. כאן היכרתי את מונה היטב. הבנתי, שלמרות הכל היא היתה אשה יפה להפליא, אך היופי שלה היה שייך רק לתחום אחד — החיים עצמם. שאלתי אותה פעם מדוע, עם הנתונים הטבעיים ועם היופי שלה, לא השכילה לתפוס איזה מיליונר אמיתי ולחיות איתו כמו מלכה באמריקה. הרי חיים רק פעם אחת, ואם הטבע העניק לה יופי חיצוני, היה עליה לנצל אותו עד הסוף, כדי שלפחות תחיה ברווחה כלכלית. אני לא זוכר את התשובה שלה, אם כי נדמה לי שהיא אמרה, כי היא נמשכת באופן כפייתי לכוחות הרס שבתוך עצמה. בכל אופן, טיפשה היא לא היתה, ויש להניח שהיתה מודעת היטב למצבה הטראגי. יחד עם זאת, אנחנו רגילים לראות במסוממים אנשים אומללים. ידיד שנהג לקחת הרואין, אבל למזלו הרב לא הפך עבד לסם, העיד באוזני שהסם הזה נתן לו את התחושה שיכול היה להימצא, ולו לרגעים בודדים, בגן־עדן.

רבים הם אלה שהיכרתי והלכו לעולמם בטרם עת. היוונים נהגו לומר, שהאלים ממיתים אנשים צעירים כיוון שהם אוהבים אותם. יש להתווכח עם האימרה הזאת, ואני מניח שהיא באה כדי להצדיק את מותם של אנשים צעירים בשדה הקרב. אבל אנשים שאני היכרתי, נפלו חלל בקרב אחר, שאינו פחות אכזר מהמלחמה. זהו הקרב על החיים. אני זוכר בתל־אביב בחור בשם יוש. היו לו פנים מאוד אקספרסיביים ובקלות רבה יכול היה להפוך לשחקן קולנוע. אך יוש לא רצה לעשות כלום. את הנחמה מצא רק בשני אופנים: שתיית אלכוהול בכמות מופרזות, או עישון חשיש כדי למסטל כבר את הראש. בלכתי פעם בשדרות סנט־ג'רמן דה־פרה, פגשתי את יוש יושב על ספסל ושותה בקבוק יין. איך הגעת, שאלתי. בחורה הביאה אותי, ענה. ואכן, יוש הסתובב כמה שנים בעיר האורות וחי בבית מלון זול עם בחורה ישראלית שאהבה אותו, עד לאותו שלב בו החליטה שעליה להקים משפחה וללדת ילדים, ואז עזבה אותו.

יוש נשאר ילד, אפילו בשעה שהתקרב לגיל ארבעים. הוא תמיד ציפה שהעולם הגדול יביא לו משהו חדש. פעם, בפאריס, בחג הסילבסטר, הוזמנתי לגלריה של ציור כדי לחגוג את ראש השנה. יוש עבר, והכנסתי אותו פנימה. הייתה שם חבית יין אלזאסי, השקיתי את יוש, ובשלב מסוים התעצבנתי והתחלתי לצעוק עליו: מדוע, לכל הרוחות, אתה לא עושה משהו עם החיים שלך? איפה השאפתנות שלך? הרי אתה לא בחור מטומטם... כן, צעקתי כמו טיפש, כי באותם ימים האמנתי שאכבוש את העולם בדומה לאלכסנדר מוקדון ולא יכולתי לסבול לידי אנשים המתייחסים באדישות מוחלטת לסביבתם. יוש לא ענה. הוא ישב על הכסא, שתה, ולפתע אחז את ראשו בשתי ידיו כאילו הפך לנגד עיני לציור של ואן־גוך. באותה שניה חדלתי לגעור בו. אולי הבנתי לשנייה אחת את גודל היאוש שאחז בבחור, ומעל לכל את כסילותי הרבה, עת ניסיתי לדרבן אותו לחיים אחרים מאלה שהיה מסוגל להם. יוש הלך, ויום אחד, כאן בתל־אביב, דחף לפיו צינור של גז. כך נפרד מהעולם הזה, שבמוקדם או במאוחר נאלץ כולנו לעזוב אותו.

באותה חבורה היושבת כעת למעלה (נעים לחשוב כך), ב„כסית" השמיימית, מוישה מגיש לכולם מכל טוב, כמובן בתשלום, כי גם שם לא ניתן דבר בחינם. ושם אני רואה את ביג ג'ו. הנה לכם עוד דמות שצמחה מהאגדה התל־אביבית. על ביג ג'ו נאמר שאביו שלח אותו ללמוד רפואה בשוויץ. כעבור שנה הגיע האב לביקור, והנה, ביג ג'ו לוקח אותו לטיול קצר בעיר ז'נבה. הם מגיעים אל בניין מפואר, והאב, מתוך אינסטינקט, שואל את בנו מהו הבניין. ביג ג'ו לא מתעצל, שואל את השוער למה משמש בניין כה מפואר, והשוער עונה בנימוס אירופאי, שהבניין הוא לא פחות ולא יותר מאשר הפקולטה לרפואה... כן, ביג ג'ו היה דברן גדול, והוא דיבר בקלות לפחות חמש שפות. קראו לו ביג ג'ו מפני שהיה שמן וכל חייו סבל מסכרת קשה. למרות מחלתו היה מכור לעישון חשיש באופן כפייתי, ויש להניח שלבסוף היה זה הסם אשר גרם לעוורונו.

מבחינות רבות, בדומה למונה ולהבדיל יונה וולך, שכן היא הגשימה את עצמה בכתיבת שירים נפלאים, כל החבורה הזאת היתה שייכת לדור ההיפים, לדור הסמים ולתקוות האבודות. ביג ג'ו לא התאבד, הוא נפטר ממחלה קשה. אך לא רק ביג ג'ו הלך ממני, אני יכול למלא כאן דפים שלמים על מכרים שנפלו חלל ולא הצליחו לעבור את גיל הארבעים. בשבילי הם לא מתים. בלילות של בדידות תל־אביבית — כן, בדידות קשה וחסרת פשרות — הם לידי, אני נזכר בהם, מנהל איתם שיחות דמיוניות, וכך לפעמים אני מצליח להרדם.

נ.ב. ועל עמוס בנימיני, הגנגסטר הגדול, זה שמכר את הסלע בבת־ים ומת באוסטריה לפני שנה — בפעם אחרת.

□

יואב אביב ▪ זכוכיות

מונה היפה

פעם סבתא שלי נתנה לאחותי הקטנה את הבובה, שהיא, סבתא, קיבלה במתנה מסבתה, כשהיתה בת שנתיים. פניה של הבובה היו חלקים, שיערה גלש, ובכל זאת ידעתי לפי הלבוש והתסרוקת, ואפילו לפי המבט שלא היה לה בעיניים, שהיא בובה קשישה שהזדקנה בשיבה טובה.

פעם חבר שלי אמר לי, שמונה וילברשטיין יותר יפה עכשיו מאי־פעם. אני זכרתי אותה בובה. פעם היו לה עיניים מהממות, היו לה פנים חלקות ונקיות. היא היתה רכה. פשוט חלום.

באחרונה כבר היו לה סימנים, אבל לא אותם סימנים של בובה. כמה תלמים עמוקים של דאגה וחרדה נותרו בפניה — זה היה הזמן, היו אלה האירועים. העיניים שלה נותרו מהממות, אלה היו אותן העיניים, אבל הן נראו מפוחדות, מפחדות מהבאות.

לפני שעלינו לבימת מועדון „צוותא" בחיפה, לספר לקהל מהם סמים, כיצד נגמלים מהם ומה מרגיש מכור לסמים, היא הפשילה שרוולים, וכמו ילדה שעלבו בה אמרה „אני נקיה". לא היתה לה מסגנת מריה על הורדעות, את המשמעה היא לא הראתה.

על המצבה שלה יהיה כתוב:

מונה וילברשטיין
שחקנית קולנוע יפהפיה
תל־אביב 1947־1988

או משהו אחר בסגנון דומה.

לפני שלושה חודשים היא חשבה שאולי עוד אפשר אחרת. שאולי אפשר לשנות את סוף הסיפור, והיא ניסתה לכתוב לו את הסוף. היא חלמה כמו כולנו על „הפי־אנד". על הסוף הזה היא דיברה בפחד. היא כמעט זעקה שהיא לא רוצה אותו. „שכבתי על הספסל בגן, מכרתי את גופי ונשמתי בשביל הסם, לא היה איכפת לי שום דבר... פעם מצאו אותי מכה והביאו אותי לבית־חולים, שטפו לי את הקיבה. הרופאים אמרו שזה נס רפואי, שהם לא מאמינים שאחרי כמות כל־כך גדולה של סמים אני עדיין בחיים... אתה יודע, אני לא רציתי למות על הספסל ההוא בגן. זה עושה לי לא טוב לחשוב על זה שכך הייתי נגמרת".

והיא המשיכה, ספק אומרת ספק מהרהרת בקול, „לא ידעתי שאני צריכה לשנות את החברה שלי ואת עצמי כדי להפסיק". זה מה שהיא אמרה שם, ב„צוותא", לפני שעלינו לבימה, היא אמרה „אני יכולה לדבר אפילו שעתיים". אמרתי לה, „לא רוצה שעתיים, תני להם רק עשרים דקות מחייך של נרקומן". אחרי שש דקות היא התחילה להתפתל. מונה, השחקנית, שהבימה היתה לבית, עיוותה את פניה היפים עד שהקמטים נראו כמו תלמים. היא גימגמה. הוצאתי אותה מהצרה בשאלות שהובילו אותה בבטחה עד סוף הערב.

בחיים לא מצאה את מי שהיה מוכן להוביל אותה בבטחה. בחיים היא היתה לרבים סיפור. אחד מאותם סיפורים שרוצים רק לחלום עליהם, לא לגעת בהם כדי לא לקלקל את החלום.

החלום הזה התחיל להשתמש בסמים כבר בגיל 15. „ההידרדרות שלי לא היתה בבת־אחת. קודם התחלתי לגנוב".

החלום הזה היה יפה כלפי חוץ והרוס מבפנים. „רציתי להיגמל, אבל לא הבנתי שאני צריכה להודות בפני עצמי שאני נרקומנית".

ואחר־כך היתה לה תקופה טובה, לפני ששבה ונשברה. היא אמרה: „עכשיו אני מתעסקת במחשבים. זה בדיוק כמו הסמים, אבל אמרו לי שזה לא חוקי".

מונה גם סיפרה סיפורים. אולי כדי שתוכל להאמין במשהו שיעזור לה לצאת חזרה אל מעגל החיים. מונה ידעה שהמעגל הטבעי שלה, בו היתה מאז ילדותה, הוא מעגל המתים. „אני נולדתי נרקומנית", אמרה.

הסיפורים אולי היו הצעד הראשון שלה והוצאה מאותו מעגל אכזר. היא ניסתה להרים רגל ולהתקדם עוד צעד, אבל לא היה מי שיעזור לה. ואני לא בטוח אם לא היה שם, בקרבתה, מישהו שהחזיר אותה למרכז שלולית הרפש.

„הגמילה שלי בעצם לא נגמרה. היא לא תיגמר אף פעם", אמרה. „בכל בוקר אני מתחילה את המלחמה מחדש, כל יום שעובר זה סיום של מלחמה מתישה, ואם ניצחתי אני מברכת".

מונה וילברשטיין — שחקנית קולנוע. אולי היא הספיקה לכתוב לסיפור העצוב הזה סוף אחר, אבל היא לא הספיקה לשחק אותו.

□

לציונות לסוציאליזם וללא צבע מאכל

עורכת עמלה עינת   עיצוב אסולין

יש דיבור אחר

המוסף המצדיע ביותר במדינה. גליון מס׳ 1 ואחרון. מוקדש לאח הגדול מ„דבר" עם צאת ספרו השני („דבר אחר לגמרי")

קונצנזוס

בשבוע שעבר חגגו את צאתו לאור של הספר „דבר־אחר לגמרי" — האסופה השניה מתוך עיתוני דבר־אחר, הרואים אור זה שנים, מדי יום רביעי, כמוסף סאטירי בלתי־תלוי בעתון „דבר". לרגל המאורע ולרגל חגיגות הפסח החליט „יש דיבור" להקדיש את מלוא עמודו השבועי ל„דבר־אחר". בהזדמנות זו ברצוננו לאפשר לכם הצצה חפוזה אל מאחורי הקלעים של חרדי־המיטות שבמערכת „דבר־אחר". לפרוש בפניכם מעט מן הבעיות של הסאטירה הפוליטית. להביא לכם קטעים שנכנסו לעיתון וקטעים שלא נכנסו, להסביר למה לא נכנסו, וכן לצטט ראיונות פיקטיביים עם מיטב כתבי העיתון ועורכיו.

העורך

הסאטירה — מניעה, דרכיה ובעיותיה

מניעה

כידוע לכם — המצב בטטה. כאשר מגיע מאן־דהוא במדינתנו לגיל המופלג של שמונה־עשרה שנה, הוא נתקל ללא רחם בהרבה צרות שמתרגשות ובאות עליו. נמנה לדוגמא את השירות בצבא, מילואים, מיסים שונים ומשונים שזורמים ישירות לגופים כמו חברות ממשלתיות, ישיבות וחרדיות ובכלל. לאט לאט לומדים לגלות כי הכנסת, הממשלה, ההסתדרות, הממסד הדתי ודומיהם מנהלים מאבקי כוח על גבנו — גבו של האזרח הקטן, באשר הוא קטן. ולא כל־כך מעניין אותם אם בתי־החולים יפעלו או לא יפעלו; אם אנשים חיים במצוקה או ברווחה; אם האוטובוסים יגיעו בזמן או לא יגיעו בכלל; ואם נוכל לנצל את המצאת הטלפון או שלא נוכל.

רגע אחד מחנכים אותנו על ברכי ערכים נעלים כמו חיי אדם ושוויון, וברגע הבא שולחים אותנו למלחמות ולאפליות.

בקיצור, לפתע אדם יכול למצוא את עצמו נבוך מול השלטונות ולהבין שמה שחשוב היום זה בעצם לא האנשים אלא הרשויות ולהצטער על־כך שהרשויות והמוסדות לא זקוקים אף הם לטיפול רפואי, כי אז ודאי היו בתי־החולים עובדים כמו שצריך.

בקיצור, עם כל הצרות האלה, „ילדים" ניתן להתמודד בכמה דרכים: או שנשפיל ראש, נשלים עם המצב ונאכל לעצמנו את הלב; או שנלמד את המשחק, נפעל לפיו — ננסה לרכב על העגלה המדרדרת, כמו שאומר המשפט העתיק: „ברומא יש להתנהג כמו רומאי"; או שנילחם במצב הקיים כמו שנלחמים בתחנות־רוח, אולם עם סיכויי הצלחה רבים פחות; או שנעשה צחוק מכל מה שקורה כדי להקל על עצמנו, כמו שנאמר: „אדם צוחק — צרותיו מותק" — הבעיה של דרך זו היא שכדי לצחוק ממה שקורה צריך גם לדעת מה קורה. מכל מקום — דרך זו היא דרכה של הסאטירה.

דרכיה

בבואך לכתוב סאטירה אודות תופעה מסוימת, עליך להסתמך על־כך שהקורא מכיר את התופעה, ורצוי גם שהיא תפריע לו באותה מידה בערך בה היא מפריעה לך, כדי שהדבר יעניין אותו. טעות היא לכתוב על נושאים שאינם ידועים לאף־אחד, כמו איזה מחלוקת בלתי־מתיישבת בתוך בית־ספר חמש דקות מכפר־סבא — למרות שברוב המקרים המחלוקות והוויכוחים שבין חברי־כנסת, ממשלה ודומיהם, מתנהלים ברמה גבוהה הרבה פחות מוויכוחים בכיתות הנמוכות ביותר של הגנון. אך במה שקורה בכנסת יש עניין ציבורי, ולכן הוא יכול להיות בסיס לכתיבה סאטירית. מה־גם, שזוהי עבודה קלה, כי דברי נציגינו השונים בבית־המחוקקים נשמעים ממילא כמו בדיחה.

בעיותיה

אחת הבעיות המרכזיות בכתיבת סאטירה היא: איך להצליף במישהו עד זוב דם מבלי לפגוע ברגשותיו. איך לרדת על מישהו כסאח, מבלי לעלוב בו עד עמקי נשמתו. בעיקר אסור לפגוע ברגשותיהם של הקוראים, כי הרי אז תשבור את מטה־לחמך וזה לא מה שפיללת לעשות.

יש עוד הרבה בעיות בכתיבת סאטירה: היא מתבססת כידוע על שטויות, מחדלים ותחלואי החברה, בדיוק כמו שהרופאים מתפרנסים על תחלואיהם של האנשים, והקברנים על מותם של אותם אנשים. רופא, אם האנשים בריאים — הרי שהוא מובטל; סאטיריקן — אם אנשים לא עושים שטויות, גם הוא מובטל. אבל למרבה המזל אנשים לא מפסיקים לעשות שטויות ולא מקפחים את פרנסת כותבי הסאטירה (תודה לאל).

משפט קדמוני אומר: „הכלבים נובחים והשיירה עוברת". מאז ימי קדם היה גורל הסאטירה עלוב למדי. הסאטירה צועקת והשחיתות נמשכת. הציור שלמעלה מתאר בצורה ציורית ביותר גורל זה.

ראיונות

ראיון 1

ראיון עם דב בר־אחר, מייסדו ועורכו הראשון.*)

יש דיבור: תרשה לנו לקרוא לך דובק.

דב בר־אחר: בשמחה, ישו.

ישו: איך התגלגלת לענף הסאטירה?

דובק: זוהי שאלה הנוגעת להסטוריה של העתונאות בארץ. בתקופת הפילוג הגדול במדינה, התפלג גם עיתון „דבר" לשני מחנות — „דבר" ו„דבר־אחר"; ואני שייך למחנה השני (כאלה הם החיים). שני המחנות היו לשני עיתונים נפרדים, לכל עיתון עורכת נפרדת ומערכת נפרדת. מאוחר יותר, בתקופת האחדות והצמצום בעם, קוו הגבולים בין שני העיתונים והוחלט לאחדם מחדש.

באותה תקופה של אחדות מדכאת, הורגש גם הצורך בסאטירה, והוחלט שאחד מהעיתונים ישנה את צבעונו ויהפוך לעתון סאטירי. תקופה ארוכה לא היה ברור על איזה מהם הוחלט, אך לבסוף התברר מעל לכל ספק, כי עיתון הסאטירה הוא „דבר־אחר". וכך, באופן טבעי ביותר, הפכתי בין־לילה למייסדו ועורכו הראשון של העיתון המצורף ביותר במדינה.

עוד באותו לילה גייסתי את טובי הכותבים של עיתון „דבר" והשתלטנו על הארכיון. החזרנו אותו למקומו רק אחרי שגמרנו לצלם את כולו.

מאז — „דבר־אחר" הוא העיתון של המדינה.

ישו: אני מבקש ממך לא לעשות פה פרסומת לעיתון שלך, אנחנו למרות־הכל אורחים במקום אחר.

דובק: סליחה!

ישו: תודה רבה לך! נעבור למרואיין הבא.

* דב בר־אחר, מייסדו ועורכו הראשון של העיתון, בוגר מספרת טימון. על שמו נקרא העיתון — „דבר־אחר".

ראיון 2

„יש־דיבור" מראיין את הסקסולוגית רות קריי־לילה*).

ישו: רותי, מה חלקה של הסאטירה אצל בני נוער מתבגרים?

רותי: ישו יקירי. כידוע לך חשוב מאד לאונן. האוננות הינה צורך נפשי ומוטורי, המופיע כבר אצל העובר ב... אמו. זה צורך ההולך ומתחדד עם השנים. חשיבותה של האוננות רבה כאמצעי לפורקן ורגיעה.

ישו: כן...

רותי: אצלנו, בעתון „דבר־אחר", יקירי, אנו נוקטים באופן עקבי בקו זה. כמו האוננות, גם הסאטירה היא אמצעי לפורקן ורגיעה, אך היא אינה גורמת לצמיחת שערות על כפות־הידיים, ועל כן היא עדיפה אלפי־מונים על האוננות, למרות שכמותה, היא מחנכת להגיב לסביבה ולא לגלות אוזלת־יד.

ישו: כן...

* רותי קריי־לילה, עורכת מדור הסקסולוגיה ב„דבר־אחר", בוגרת הפקולטה למדעים ערטילאיים באוניברסיטת כלכותא.

ראיון 3

„יש דיבור" מארח את הברונטולוגית תקווה בת־אלפיים*

יש דיבור: מהו בדיוק תפקידך בעיתון, תקווה בת אלפיים?

תב"א: ובכן, עוד בזמן בריאת־העולם נעשו מחדלים רבים הן ע"י האל והן ע"י אדם. אם בזמן ההוא היה לנו עיתון סאטירי ראוי לשמו, היינו יכולים היום להתפנות לכתיבת סאטירה אקטואלית בלבד. אך כיוון שלא היה אז עיתון כזה, נוצרו פערים גדולים, וכיום אנו נאלצים להקדיש חלק ניכר מהסאטירה לתקופות לא־רלוונטיות כמו — יציאת־מצרים, כיבוש הארץ, פרשת דוד ובת־שבע וכיו"ב.

ישו: ומה מקומך את בתוך כל הבלגן דלעיל?

תקווה: בבלגן הנ"ל אני פשוט זכיתי מן ההפקר, ותפקידי הוא למלא את החסר. אני עוסקת בענייני תקומה, עצמאות, חזון, גלות ועם.

ישו: לא זכיתי בתקווה מן ההפקר. נעבור למרואיין הבא.

* תקווה בת־אלפיים — להיות עם חופשי בארצנו, ארץ ציון ירושלים.

ראיון 4

תא הכתבים הצבאיים של...

ראיון עם כתבי „דבר־אחר", מיכאל הספנתעירי* וזליג טלינגר**

יש דיבור: מיכאל וזליג יקרים. שאלה שמציקה לי זה זמן רב: כיצד מטפל הצבא בסאטירה המוטחת כלפיו?

זליג טלינגר ומיכאל הספנתעירי: יותר טוב מבערבים.

* מיכאל הספנתעיר — בוגר המכללה לבטחון לאומי, יו"ר החוג הדרמאטי במכללה.

** זליג טלינגר: שם בדוי של מיכאל הספנתעיר.

קיבוץ

מין צורת התיישבות העוברת בתורשה או בדרך של הידבקות. כיום ידוע כי ישנם אנשים הנושאים את גן־חק. אף כי הם עצמם אינם קיבוצניקים. הק: חי על פי הכלל: כל אחד עושה את צרכיו על פי יכולתו. חק. חוקם ע"י חלוצים מרושיה ומתנדבות משוודיה וככה הוא גם נראה: מבנה הקיבוץ הוא כדלקמן: במרכז (איפה שהיה חדר האוכל הישן) עומד בית חרושת לגומי סינטטי פלסטקס ומסביבו מפוזרים בתי ילדים, מגדל מים, סילו, גורן וחצי גורן, על פי מסורת הראשונים. בגורן מזדיינים ובחצי גורן מאוננים. רוב תושבי הק. הם קיבוצניקים וכמעט שלא ניתן לזהות ביניהם עירוניים למעט בקיבוץ עיר־עירון, שהוא בכלל מושב (ע"ע אגלס יהודה ושומרון).

בית כנסת בבירוביג'אן

תיקון טעות

טריק מלוכלך שבו משתמשים בדבר אחר כל פעם שיש איזו בדיחה שלא שייכת ולא יודעים איפה לדחוף אותה. לדוגמא:

תיקון טעות

בגליון הקודם נפלה טעות מצערת, בכתבה „החומור בצבא" נכתב בטעות:

חייל שנשען על קנה רצוץ טען את גולגלתו

וכמובן שהיה צריך להיות:

חייל שנשען על קנה טעון רצץ את גולגלתו.

כלי לתיקון טעויות

פועלי כל העולם (פכ"ה)

שורה הומוריסטית שיושבת ממש מעל הלוגו של דבר אחר, המרמזת על שניגותם של עורכי דבר אחר ושורשיה נעוצים בתקופה שהעתון דבר היה עתון פועלים.

למשל: פועלי כל העולם — באומריה כבר הייתם

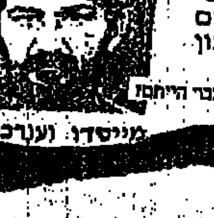

מייסדו ועורכו

חמוד קחון ואביב ארהוד

דפים לספרות

עורכת: יעל לוטן   עורך משנה: אילן שיינפלד

פרקי ישו
רומן בלתי־גמור של חיים הזז

א.ב. יפה

לכתוב רומן על ישו ועל תקופתו — איזה אתגר למספר איזה פיתוי — מותח, מושך, מגרה לכל סופר, ולסופר יהודי על אחת כמה וכמה ועם זאת: איזו הרפתקה מסוכנת! כי מי שנוטל יוזמה כזאת חייב לדעת שלא רק סכנת הכשלון האמנותי אורבת לו, אלא גם סכנת המחלוקת (הדתית, החברתית, התרבותית) רובצת לפתחו. וכבר התנסו בכך כמה מחשובי הסופרים בני־עמנו בדורות האחרונים. שלום אש פירסם ב־1939 את הרומן שלו „האיש מנצרת" והואשם על ידי מבקריו בכוונות מיסיונריות בשל „האידיאליזציה המוטעמת בנוסח הפרשנות הנוצרית" (א. שאנן), אך הוא לא נרתע ועוד הוסיף שמן למדורה כאשר השלים את הטרילוגיה שלו בשני הכרכים הנוספים, „השליח" (1943), הוא פאולוס, ו„מרים" (1948), ונמצאה מגמתו מפוקפקת ביותר, אם לא פסולה לחלוטין מבחינה יהודית. אהרן אברהם קבק פירסם את הרומן שלו על חיי ישו, „במשעול הצר", בשנת 1937, וספר זה נחשב ליצירתו השלמה ביותר. הוא כתב את ספרו זה לאחר משבר נפשי עמוק שהביאו בחזרה אל האמונה והוא ביקש להערות לתוך דמותו של ישו משהו מלבטיו וחיפושיו שלו. הוא העיד על עצמו „ישו שלי אינו פילוסוף מיטפיזיקאי; הוא יותר משורר עם הרגשת־עולם עמוקה. אלוהיו הוא אלוהי החיים..." והוא העמיד את תורתו ההומאנית הגדולה של ישו „בניגוד לקנאים, המאמנים את ידיהם בחץ וקשת. מוסריות נעלה ונאצלת של בשר־ודם, מוח, חולשות ויצרים מזה." (א. שאנן). ונזכיר עוד את מחזהו של נתן ביסטריצקי „יהודה איש קריות" (1950), שהוא נסיון לזרוע אור מיסטי על הפרשה מנקודת ראות אחרת.

חיים הזז ניגש לכתיבת „פרקי ישו" שלו, כנראה בעיצומה של מלחמת העולם השניה, ובין השנים 1947־1948 פירסם ב„דבר" שבעה־עשר פרקים ולא יסף עוד. בהזדמנויות שונות הביע תקוותו לחזור ליצירה זו ולהשלימה, אך עד כמה שידיעתנו מגעת לא נסתייע הדבר בידו. פרופ' שמואל ורסס, שכתב את המחקר המקיף היחיד על יצירה בלתי גמורה זו של הזז** סובר כי „אחת הסיבות המעכבות בעד המספר בהשלמת הרומן היתה כרוכה בכורח לקבוע עמדה בסוגיית ההשתלשלות המפותלת של תקופת חייו האחרונה של גיבורו זה", והוא מניח כי „הזז אולי נרתע מהכרעות עקרוניות בנידון זה ויכול אתה לומר כי היו לו פתרונות מקוריים משלו בנידון זה, שלא היה סיפק בידו לממש אותם מימוש בדיוני מלא." ועוד נחזור לסוגיה זו בהמשך דברינו.

גלות וגאולה

אך אם יש מקום לדיון בתכליתו הסופית של הזז ביצירה זו, הרי שאין מחלוקת באשר לנקודת המוצא שלו ולהשתלבות המלאה והאורגנית של הנושא במכלול יצירתו. ראשית, יש להזכיר את עיסוקו האובססיבי בנושא הגלות והגאולה בתולדות ישראל, שנהפך לנושא מרכזי ביצירתו הסיפורית על שלביה השונים, החל בסיפורי המהפכה שלו ועד לסיפוריו מחיי יהודי תימן, במחזהו על רקע תקופת שבתאי צבי וסיפוריו האקטואליים מחיי קיבוץ־הגלויות בשנות החמישים בישראל. אך דומני כי ההקבלה העיקרית היא בין סיפורי המהפכה של הזז, בנוסח הראשון שלהם, לבין פרקי ישו. סיפורי מהפכה אלה („מוח ומוח", „פרקי מהפכה" ו„שמואל פרנקפורטר") ספוגים היו אווירת אותם הימים — הימים שלפני ההתפכחות והכפירה — שכמיהת הגאולה המיסטית כמו־עלתה בהם בקנה אחד עם חריפה ואלימות. הצעירים היהודים שנתפסו לאמונה במהפכה הבולשביסטית והיו בהולים לקיים מצוותיה בקנאות וללא מעצורים, גם כאשר פגעו באחיהם בני־עמם, מונעים היו על ידי אותה ערבוביה שיסודות ההפיכה והמיסטיקה שימשו בה יחדיו, כמו בפואמה של אלכסנדר בלוק „שנים עשר". ואולם, גיבור המהפכה הקרוב ביותר במהותו לדמות ישו, הריהו שמואל פרנקפורטר, שהגיע אל המהפכה לא מן התיאוריה המארקסיסטית, אלא מתורת המוסר הפרטית שלו, העשויה מירקם של רעיונות נוצריים־טולסטויאניים. ועל כן הוא הרבה יותר מרוסן במעשיו, אנושי ומוסרי יותר בכל הוויותיו, והוא מצטייר בסיפורו של הזז כ„איש האלהים" היוצא לכפרים להרביץ תורה בגויים, „להדליק אור־האמת ביערות וביישובים הקטנים החשכים..." הוא מלמד את האיכרים „דרכי אהבה ואמת" והוא מצטייר בעיניהם כדמות אחד מקדושי הנוצרים. „ימים על ימים התהלך שמואל בכפרים הקרובים והרחוקים, בדמיון ישו גדל־פרע ותתום זקן שחרחר, ואסף צאן־ילדים אל תוך עגלתו והוליכם אל בית האורחים העתידים. לרוסיה החפשית," עד שנתפס בידי חיל ה„לבנים" ונרצח („נצלב") בידי אחד הקצינים שלהם. ולהשלמת ההקבלה כותב הזז בסיומו של הסיפור: „ונשמע בכפרים, כי קם שמואל מעם המתים ונישא אל מלכות־השמיים, מאז נהרו יום יום וירדו אל סטישקי, הבקעה הירוקה, המוני גויים וגויות, מתלחשים, מתפללים ומצטלבים. ביראה ובאמונה סבבו למקום הקבר המשוקע, וכפריים כפרים כרעו והתפללו שם בדבקות וביראה."

מסלול הקבלה שני הוא מתחום תולדות ישראל כמובן. כשכתב הזז פרקים אלה באמצע שנות הארבעים היה בעיצומו מאבק כוחות הישוב נגד שלטונות המנדט, והדיו חדרו לתוך פרקי סיפור אלה בעקיפין, כאשר המספר יצר את הניכוח בין „מלכות הרשעה" ומה שהיא עוללה לבחורי ישראל („מלכות הרשעה חובשת אותם וכופתת אותם בקולרין ומעלה להם לגרדום כשהם טרפים. צלובים על כתמם") סוחרי־ליים רומיים מתנכלים ליהודים („ראו! בחור אחד עומד במקום הגרפה, דומה תורת כותם, מיידי קפצו עליו והיו חובטים אותו עד שנפל לארץ כשהוא זועק ושותת דם. ואלמלא שנזדמן לשם קנטוריון אחר באותה שעה שכבר היו מאבדים לו מן העולם.") ולבסוף משתמש כאן הזז במטבע לשון זו שעתידה היתה לשמש כותרת לספרו המאוחר יותר על השניים שמרדו במלכות־הרשעה של ימינו והעלו על הגרדום: „בקולר אחד." מכאן, שבלי לומר את הדברים במפורש, יצר המספר את הרושם שעיקר המחלוקת לא בתוך המחנה היהודי היתה אלא בין יהודים לרומאים ואף רמז רמז מוקדם על גורל שהיה צפוי לישו מידי שלטון העריצות של מלכות רומי.

בועז קייזמן: מתוך תערוכתו בגלריה שרה, גבעתיים

גיבוש תורתו

כל פרקי ישו שכתב הזז ופירסם באמצע שנות הארבעים, נסבו רק על חייו ופעולותיו בתוך המחנה. ואף לאחר שגיבש את תורתו שלו, שחכמי ישראל ראו בה סטיה, לא כיוון ישו אלא להעידה לבני עמו והזהיר מה עלולים הגויים לעשות הימנה. כנאמר בקטע מתוך פרקי־הפתיחה. „אלו הם":

„— תורה שאני בא ליתנה תורה תמימה היא, תורת אהבה וחסד, תורת רחמים וצדק, תורת ענוותנות וסליחה וכפרה, ואין יכולים לקיימה אלא ישראל, שכבר עמדו אבותיהם על הר־סיני וקיבלו את הדיברות הראשונות, וניתנו בהם שלושה סימנים: רחמנים וביישנים וגומלי־חסדים. ואילו גויים הללו, שלא עמדו על הר סיני ולא פסקה זוהמתם, עבודתם עבודה־זרה, וכל עצמם שלהם שופכי־דמים, אכזרים ורשעים, אוהבי מלכות ושלטון, מכבשים ארצות, מחריבים מדינות, משתעבדים במועטים וחלשים ומדכאים אותם ביסורים להנאתם ולשבחם, אין אלו יכולים לקבל תורה שאני בא ליתנה. שאם נותנה אני להם עתידים הם לעשות אותה עבודה־זרה, פלסתר ותועבה, תרבות אנשים חטאים, תוספת צביעות והנאה וגניבת־דעת לעיקר רציחה ואכזריות ורשעות שבהם, וכחזיר זה שהוא פושט את טלפיו ראו שאני טהור לא, תורה שלי אינה להם. לא היא תורת אהבה וחסד לפי כוחם ולא היא תורת רחמים וסליחה וכפרה לפי טבעם ולפי מה שהם. תלא ליה קרא לדבר־אחר ואיהו דיוזיה עביד. אל ייכנסו דברי קדושה במקום טומאה."

תורתו של ישו לא כבת אחת נולדה ונתגבשה, היא היתה פרי התפתחות איטית והדרגתית, ומה שהשמיע בדרשה הזו שלו, כבר אמר קודם למקוטעין בהזדמנויות אחרות, בוויכוח עם אותו ליסטים שנטפל אליו בגידופים ובאיומים, אמר ישו:

„שנו רבותינו, לעולם יהא אדם מן הנרדפים ולא מן הרודפים, חזרו ושנו, גדולים נמוכי־רוח לפני הקדוש־ברוך־הוא, ושילשו ושנו, עלובים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, עושים מאהבה ושמחים ביסורים — עליהם הכתוב אומר: ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, ואף אני אומר לך: אשרי הענוים, כי הם יירשו ארץ, אשרי הנרדפים, שלהם ניתנה מלכות השמיים"

כשחזר ישו לגליל מנדודיו במדבר, כבר היתה תורתו מוגמרת ומסויימת, „על כל פרישות, חסידות, קדושה ומלכות שמיים שבה", וכאן מרמז המספר על מגרעת שבה, שהיתה תורה ערטילאית, „תורה שכולה היא לשם שמיים ואין בה כלום מן היישוב: כביכול, כאילו העולם כל־עצמו כולו אינו אלא מדבר, לא בו דריכה ודרכיה, ולא בו אומה וצרכיה, לא משא ומתן ומחיה ולא פריה ורביה ולא שאר מידות, שהן מהלכות על־פני החיים, וכמין מלכות בלא תגא והקדוש־ברוך־הוא מלך בה. הבריות בינתיים, כולם נוחים ועלובים, כולם נכנעים ושפלי־ברך, מוכנים לכל תקלה ולכל אונס שיוולד ומצפים לרגלו של משיח ולחיי עולם־הבא."

ישו עומד בפולמוס מתמיד עם אלה החולקים על תורתו ועל דרכו, והוא מנסה לשכנע אותם באמת שלו. וככל שהוא פורש לתוך עולמו ועוצם עיניו שלא לראות את המציאות, הולך ומקצין אותו ויכוח, עד שהוא נראה כאותו תמהוני שאינו יודע מה הוא סח. כך בוודאי נראה היה לאנשי כפר נחום כשאמר להם:

„לעולם אל יהא אדם נותן דעתו על צרכיו ואומר: ,מהיכן אחיה אוכל ושותה, מהיכן אחיה לובש ומתכסה?' שאבינו שבשמיים נותן לכל אחד ואחד כדי פרנסתו ולכל גוויה וגוויה די מחסורה..."

אופיינית במיוחד היא הדרשה שדרש בכפר נחום, שהיתה עיר של חכמים וסופרים. בא ישו ודרש לפניהם דרשה שהיה בה מן החידוש. „שהיה דורש לא כתלמיד חכם שהוא בקי במקרא ובמשנה ובאגדה, אלא כחכם ומבין מדעתו. כנביא שרוח הקודש מדברת מתוך גרונו... נמצאו דבריו מלאים טובה וברכה, שהם מכוונים את האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים, מחיי שעה לחיי עולם, מעולם בטל ועובר לעולם קיים ועומד, וכולם הם דומים להיות תרומות מתרומות מידותיו של הילל הזקן."

וכך הוא הולך ומכשיר עצמו לקראת המעמד הגדול של דרשת ההר, בפרהסיה ובטומבי גדולה, כיאה למעמד שהוא מייחל לראותו חזרה על מעמד התגלות ה' למשה:

„לא באו שעות מועטות עד שנגלה ישו על ראש ההר. היה הוא מהלך יחף ויורד לאטו למטה, עד שהגיע לחצי ההר ועמד. הניסים והנפלאות שקיווה להם יבואו — לא באו. קולות וברקים לא היו. ענן כבד לא ירד על ההר וההר לא חרד.

„מייד הרים את קולו ופסק פסוקיו ואמרו „— אשרי נמוכי הרוח, כי להם ניתנה מלכות שמים. אשרי הענוים כי הם יירשו ארץ.

„וכן כל שאר אותה פרשה."

לפני שהגיע לאותה דרגה של בטחון בדבריו ובאמיתו, ידע ישו לא מעט רגעים של חולשת דעת וספקות. היה שוקע בהרהורים כבדים, היה עורך חשבון נפשו ומחשב דרכו כשהספקות אוכלים בו, ואז היו מתגלים אותם ניגודים חריפים שבאופיו: „אוהב שלום ובעל מחלוקת, ביישן ועזפנים, נוח לבריות ומבקש להעמיד על שלו, ענוותן ועיניו גבוהות, עלוב ונפשו רחבה, ומהלך בגדולות ובנפלאות וידיו ריקות... ואין מוצא מנוחה לעצמו."

המחלוקת

הפרקים שכתב הזז על ישו עוסקים ביחוד בהתפשטות תורתו והשפעתו, כשהוא כובש לבבות וקונה לעצמו חסידים, המוכנים ללכת אחריו, כגון אותו שמואל ציידא, ראש הדייגים הסמכותי, ואנשי שלומו. אך ככל שעצמה השפעתו על בריות ומחנה חסידיו גדל, החלו לחלוק עליו גם אותם חכמים שהיה מקובל עליהם בראשית דרכו. תחילתה של המחלוקת נעוצה בקנאתם של אותם חכמים שנפגעו בכבודם ממנו או שנתקנאו בו בשל הצלחתו למשוך את לב הבריות בכוח הכריזמה שלו.

כותב הזז: „נכנסה קנאה ביניהם לבינו, בשביל שהיו הכל רצים אחריו ומניחים להם ולתורתם והם דומים מושלכים כבית הכנסת כתרומה זו שמושלכת בזווית הבית. ולא זו בלבד שהבטיל את הציבור מסופריו ומחכמיו, אלא עוד שינה מן המנהג שהיה נוהג קלות בעצמו ומחזר על העיירות כחרב העוברת ממקום למקום וכרוכל זה שמוכר מיני סדקית ונמצא תנאתו קרובה לבריות, בתוך שלהם, בכל מקומות מושבותיהם."

ככל שניסו החכמים להניאו מתורתו וממעשיו לא עלה הדבר בידיהם. ישו היה בוטח באמיתו. החכמים אמרו לו דברים קשים, ביטלו דיעותיו, היו „גוזפים בו ודוחים אותו ויורדים לחייו." תחילה ביקש להתעלם מהם. לאחר שהדברים החריפו, שוב לא יכול היה לנהוג כך. ותגיעו הדברים לידי מחלוקת גלויה, והאשמות והטחות דברים כנגדו. הם היו טוענים כי ישו „מגלה פנים בתורה שלא כהלכה עושה את התורה פלסתר." ועוד היו אומרים עליו „רוח של שטות נכנסה בו" „תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו לא תלמיד חכם הוא, בור ועם הארץ הוא שלא עבר על מפתחה של תורה" וכיו"ב. „מן אותה שבת ואילך רבו מחלוקות בבית־הכנסת. בכל פעם שבא לדרוש, מייד קופצים היו עליו אותם „סבי דבותא" ומקפחים אותו בהלכות."

וככל שגדל הפער בינו לבין החכמים, החלה הקרקע נשמטת מתחת לרגליו עד שמצא את עצמו מחוץ למחנה. אלא, שבנקודה זו נעצר המספר. כנראה שהתלבט כיצד לטפל בשלב זה בחיי ישו ולא מצא פתרונות שיניחו דעתו. על כן נשארה יצירה זו בלתי גמורה.

אך גם כך, חשובים בעינינו פרקי ישו בשל העוז של הזז להציג לפנינו את דמות ישו ללא משפטים קדומים, בלי רמז לגזירה שווה בין ישו והנצרות בגילגוליה המאוחרים, בזכות כושר התיאור של ארץ ישראל באותה תקופה, השיקוף המדוקדק של נופים, בריות והליכותיהם, וצורת דיבורם, בזכות שיחזור האווירה הכללית. אין זה רומן מגמתי כמו אלה שכבר הזכרנו בראשית דברינו, אך זוהי יצירה הזזית טיפוסית, המשתלבת בתשתיתה האידיאולוגית בתוך הקורפוס של יצירות המספר.

(הרצאה באוניברסיטת תל־אביב, במעמד הענקת הפרסים ע"ש דב סדן)

* א. שאנן: מילון הספרות החדשה, העברית והכללית, 1959

** ש. ורסס: מעגנון עד הזז, ירושלים תשמ"ז

תיאטרון מקצה אל קצה

חנה רוזנטל

דן אוריין, "דרמה ותיאטרון"
הוצאת אור־עם 1988

"קריאת מחזה יכולה להיות חוויה מעניינת ומהנה, אם זוכרים שהמחזה אינו מיועד לקריאה בלבד. על־פי רוב הוא נכתב כדי להיות מוצג בתיאטרון. לימוד של מחזה צריך, איפוא, לכלול את מרכיביו התיאטרליים ואת חומר התיעוד של הצגות שונות של המחזה כפרשנויות המעשירות את הבנתו." פיסקה זאת, הפותחת את הספר "דרמה ותיאטרון", מגדירה את תחומי המחקר בהם יעסוק המחבר ובעקיפין מחייבת אותו לצורת כתיבה ייחודית. שטר זה נפרע לכל אורך הספר, שעם היותו אקדמי, יש בו מן הוויזואליות ומן הפלסטיות ומן החיות של התחום האמנותי בו הוא עוסק.

הילדים של ליידי מקבת

ספר זה שייך להתפתחויות האחרונות בחקר הדרמה. אפשר לשייך אותו לתפיסות שנקראות סטרוקטורליות ולתפיסות שנקראות סמיוטיות. הוא מנסה להציג סינתזה של שיטות מחקר, תיעוד וגישות בביקורת הדרמה והתיאטרון, כפי שהתפתחו ב־30 השנים האחרונות.

בתחום זה שרר קיפאון במשך 2400 שנה כמעט. מאז כתב אריסטו את "הפואטיקה" שלו — טקסט שכמעט התקדש — התפרסמו מעט־מאוד ספרי ביקורת שעסקו בדרמה שמיועדת להיות מוצגת בתיאטרון. כמעט כל הביקורות עד שנות הארבעים במאה הזאת התייחסו אליה כאל ז'אנר ספרותי, ורק מעטים הודו בחצי פה שזהו ז'אנר "מעורב".

בשנות העשרים והשלושים של המאה הזו התפתחה ביקורת הידועה בשם ה"ניו קריטיסיזם" — ביקורת חדשה (ת.ס. אליוט, ליביס, נייטס), שראתה בדרמה חלק מביקורת השירה. כשהתפרסם ספרו של ברדלי, "טרגדיות שקספיריות", שניסה להבין את הרקע לפעולות של הדמויות ולמעשים שעשו, יצא נייטס במאמר ביקורת חריף תחת השם, "כמה ילדים היו לה לליידי מקבת?" כלומר, האם היו, או לא היו לה ילדים והאם מה שעשתה קשור לעובדת היותה אם. "הביקורת החדשה", שקידמה מאוד את קריאת שקספיר המשורר, עיכבה באופן משמעותי את קריאת שקספיר המחזאי.

שקספיר כלל את הוראות הבימוי למחזותיו בדיאלוגים של המחזות עצמם (רגש החוזר ונשנה אצל אוריין). הוא היה שחקן ובמאי, שכתב את מחזותיו כדי שיוצגו בתיאטרון. תפיסה זו בולטת בספרו של מרווין רוזנברג (1978), שמסתיים בפרק בשם "הילד החיוני של ליידי מקבת". זו ממין השאלות שבמאי — שהיה הפרשן האמיתי של היצירה הדרמטית, פרשן הפעולות התיאטרליות של הדמויות ושל המוטיבציות שלהן — חייב לשאול את עצמו וגם לענות עליהן, כשהוא מנחה את השחקנית המשחקת את תפקיד זה. בכך הוא שונה מן הפרשן הספרותי, שלא היה מעז להציג ספקולציות כאלה משום שהן, כביכול, לא נובעות מן הטקסט, מן המלים.

הביקורת בעלת האופי הספרותי שלטה עד שנות ה־60 של המאה הזו. היא לא טרחה להכיר הפעילות התיאטרונית, בעיקר משום שראתה את המחזה בקומפוזיציה של מלים ולא של פעולות. התפיסה הזאת מסתמכת על התייחסותו של אריסטו לדרמה, אך שוכחת שזו היתה טובה רק לדורו. כל יצירות הספרות אז נקראו בקול, ומשום כך יש הגיון מסויים בטענתו של אריסטו, שהשפעתה הרגשית של הטרגדיה היא לאו דווקא בהיותה מוצגת אלא בקריאתה בקול במקומי. כך המשיכה הביקורת במשך שנים לעסוק ביצירה הדרמטית כבטקסט כתוב שתפקידו להציג סיטואציה אנושית על־ידי דמויות.

השלד ועטיפתו

בתחילת שנות ה־70 הופיעה קבוצת חוקרים שביקשו להבין את היצירה מתוך התבנית שלה. בעלי התפיסה הסטרוקטורליסטית הזאת (ג'ייל סטיין, פול לויין) ניסו לראות את הטקסט כמערך שלדי שמיועד להיות מוצג בתיאטרון. המחזה מורכב מחומרים שונים: מדיאלוגים, אך גם ממה שהדמויות עושות, מן האינפורמציה המנחה את התנהגות השחקן על הבמה, את תנועותיו ונעימות קולו. הם ביקשו להתייחס לאינפורמציה הנתונה באשר לעיצוב הבמה, התפאורה, התלבושות, המוסיקה — ואפילו למקום ההצגה. החלק המעניין בתופעה היה האופי הספוראדי של הקבוצה. העובדה שהקשר בין החוקרים האלה, שלא היו מודעים אחד לעבודת השני, או שלא טרחו לקרוא — דבר שעיכב כמה בין את התפתחות האסכולה הזאת. מאוחר יותר חלה התפתחות חשובה במחקר הסמיוטי, שביקש להבין את התקשורת האנושית כולה, כולל האמנות, כמערכות של סימנים. באשר לתיאטרון, ביקשו הסמיוטיקנים לא לתת העדפה למערכת המילולית אלא לראות בתנועות, בהבעות הפנים של השחקן, את מערכת הסימנים המרכזית, באשר אלה משקפות את האמת של הדמות ושוברות את משמעות האמירה. למשל, שפת הגוף והכוונות שהם מלבישים על המלים "אני אוהב אותך". רוב החוקרים שעסקו בסמיוטיקה הם

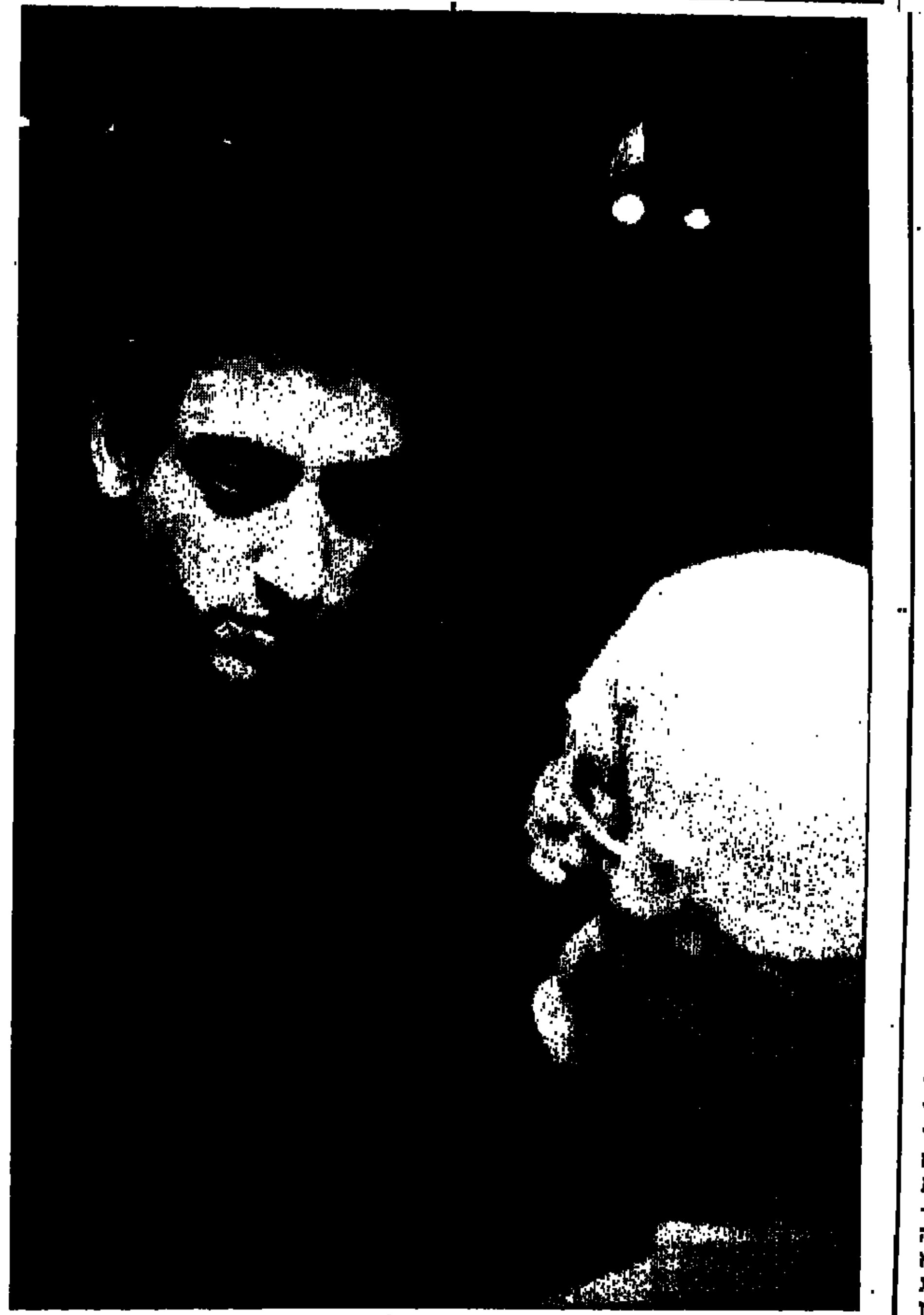
משה בקר בתפקיד המלט בתיאטרון "הבימה"

צרפתים או דוברי צרפתית — תדיאוש קוואן הוא החלוץ, ואוריין מרבה להתייחס אליו בספרו. שמות אחרים שעולים הם אן אוברספלד ופאטריס פאוויס. ולאחרונה גם מרטין אסלין הידוע.

חלק גדול מן המחקרים שהשתמשו במינוח הסמיוטי קשים לקריאה ואינם נותנים כלים נכונים לבדיקת הטקסט הדרמטי בהקשר התיאטרלי שלו. והרי טקסט ביקורת שעוסק בחקר דרמה ותיאטרון חייב להיות זמין מאד ושימושי לעוסקים בתחום הזה. ישנה בעיה נוספת: החלוקה למערכות־סימנים משתנה מחוקר לחוקר: יש הקוראים לאיפור ואף לשיער מערכת־סימנים, יש הבוחרים לציין את פני השחקן. במערכת סימנים אחת, יש המדגישים מאד את עניין הלבוש ויש המתכחשים אותו לתפאורה. בפועל יתגלו ההבדלים בהתייחסות המבקרים לפרשנות של המחזה כהצגה על במה. יתנהלו ויכוחים עד כמה נאמנה ההפקה לרוח הדברים אותם ביקש להביע המחזאי, או האם קיים קשר בין הטקסט הדרמטי לפרשנויות של ההפקות התיאטרליות, וכו'.

ביקורת ההפקה התיאטרלית — שהיא כיוון חשוב בביקורת הדרמה — זוכה להתייחסות מכובדת בספר. מובאות בו מספר דוגמאות ולקוחות מתוך מחקרים שהישוו הפקות תיאטרליות של "מות הסוכן" של ארתור מילר ו"אמא קוראז'" של ברטולד ברכט למחזה הכתוב ולהנחיות המחזאי. למשל, בהפקה שנעשתה בברודווי ב־1949 נתפס "מות הסוכן" כשברון החלום האמריקאי; ואילו באירופה הוא נתפס על־ידי כמה במאים כביקורת על המשטר הקפיטליסטי — שתי מגמות שונות, שהיו להן סימנים מובחנים בהנחיית השחקן, בעיצוב הבמה ובהכנת הקהל.

דוגמא נוספת לפרשנויות שונות שמביא אוריין היא העגלה ב"אמא קוראז'", שאצל ברכט היא באה לייצג את האשליה של [illegible], שחושב שעל־ידי עסקים במלחמה יוכל להרוויח מן המלחמה; סמל זה מתעצם במהלך ההצגה. בהפקה האמריקאית [illegible] של שלכבר, מוחלפת העגלה — הקשורה באומה זו לעגלת חלוצים ולכן היא מייצגת ערך חיובי — לחנות עם קופה רושמת. שכבר לקח את הרעיון של ברכט ותרגם אותו למערכת סימנים אחרת, שהתאימה לקהל היעד שלו.

אך גם אם הספר "דרמה ותיאטרון" משתדל לייצג את כל האסכולות, המחבר עצמו נוטה לאסכולה של סטיין הסטרוקטורליסט ושל קוואן ופאוויס הסמיוטיקאים. הוא מושפע השפעה רבה גם מן המחקר השקספירי של רוזנברג, ומתוך הביבליוגרפיה בולט שמו של דני בבלה, במיוחד בפרקי התפאורה, מקום ההצגה והבמאי.

הקהל

ב"דרמה ותיאטרון" ישנו נסיון שיטתי להראות קו של תקשורת תיאטרלית מקהל היעד, מהנמענים, מהקולטים את היצירה. כל מחזה נכתב כדי להיות מוצג בתיאטרון לפני קהל, שהוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשיקולי הדעת של המחזאי, מה להכניס לתוך המחזה, ממה להימנע, היכן להדגיש דברים, היכן הם מובנים מאליהם. אם המחזאי רוצה לשעשע, עליו לדעת מה משעשע קהל זה (לזאת מוקדש הפרק הראשון בספר); אם הוא רוצה להרגיז (כברכט, כסובול) ולגרום לו לחשוב, עליו להכיר היטב את סף־הסובלנות של הקהל על מנת לגרותו לתגובות. עליו לכוון את המחזה ואת מבצעיו כדי לעורר, לקבל תשומת־לב.

מחזאי יודע לעתים קרובות מי הלהקה, מי המעצבים, באיזה תיאטרון יוצג המחזה. לעיתים שייך המחזאי לזרם או לתפיסה תיאטרונית מסויימת: אם זה ריאליזם, או אקספרסיוניזם, או תיאטרון הברתי־ישראלי, הוא פועל כתוך מסגרות אלה. אבל בעיקר ובראש וראשונה מכוון המחזאי את עצמו לקהל היעד שלו, והוא צריך לדעת מהן ציפיותיו של זה.

מחזאי שכותב לקהל מגוון, קהל שהוא פחות־או־יותר מן המעמד הבינוני בכל העולם, אינו יכול לצפות שזה יהא פתוח במיוחד לאלמנטים של תיאטרון נסיוני — הוא מדי שמרני לכך. עליו לזכור שתיאטרון היה ויהיה תמיד גם מקום מפגש חברתי. הוא יכול לנצל את האלמנט הזה, אך לא לטשטשו או למנוע אותו. עליו לקחת בחשבון את קיומה של תגובה קולקטיבית של קהל, מבלי לשכוח שקיים גם הבדל משמעותי בין צופה לצופה באולם. הקהל, שהספר מנסה לעמוד על תהליכי הקליטה שלו, עדיין נשאר בגדר נעלם.

אותה חשיבות שנותן המחבר לקשב לצופה הוא נותן לקשב לקורא — להקל עליו להבין את תהליכי היצירה התיאטרלית. משום כך יש בספר התייחסות למיגוון מסויים של יצירות שחוזר על עצמו, ויש בכך מן התבונה. המחבר השתמש בעיקר במחזאים ידועים, כמו מולייר, שקספיר, צ'כוב, איבסן, ברנרד שאו, ופחות במחזאים פחות מוכרים. הוא שב ודן במחזות נבחרים, כמו "המלך ליר" ובהפקות תיאטרליות של המחזה, כמו, למשל, של פיטר ברוק ושל ג'ורג'יו סטרהלר. הוא הדין לגבי צ'כוב, שביצועים בימתיים של ארבעה ממחזותיו נדונים כאן.

גישה זו מקלה מאוד על הקורא שלא מכיר את כל הספרות הדרמטית, ואינו מסוגל לדלג מתקופה לתקופה ב־2400 שנות הדרמה במערב. בשיטה זו של התמקדות במחזות מוכרים היטב קל יותר להגיע לקורא המצוי.

המבצעים

הספר עוסק גם בהפקה. הוא מנסה להסביר דברים די מסובכים בצורה בהירה, לתת לקורא כלים והסבר למערכות־הסימנים שכולל המחזאי במחזה: ההוראות לכל המשתתפים במערכת התיאטרלית, לשחקן, למעצבים, לבמאי — אם זה ירצה, כמובן, להשתמש בהן.

מחזאי חייב להכיר את אמנות המשחק. לא מקרה הוא שמחזאים רבים היו שחקנים או במאים. הכלי החשוב ביותר שיש למחזאי הוא השחקן. הוא חייב ללוות את השחקן בהוראות במחזה ועם זאת להשאיר לו חופש פעולה רב. משום כך הדמות בדרמה היא שלדית. לדעת אוריין, שקספיר הוא הדוגמה המובהקת לשיטה זו — שקספיר לא הכניס כמעט הוראות מפורשות, אבל אלה נכללות בתוך האמירה. צריך רק לפענח את הכתוב. לדוגמא מביא אוריין את מוטיב הכריעה ב"מלך ליר" — חמש פעמים מוכרות כריעות־ברך במפורש. רק פעם אחת היא מופיעה כהוראת במה, ובהצגה היא מתבצעת פיסית 11 ו־12 פעמים. נוסף לכך היא נזכרת מילולית פעמיים־שלוש בלי שתבוצע. ג'סטה סימבולית זו, החוזרת כמוטיב המלווה את ליר, היא ביטוי סמלי־מטאפורי להשפלה — בפרשנויות שונות כמובן. אוריין בחר בשלוש הפקות: ליר מטורף בהפקה של הנרי אירווינג ב"ליסיאום" של לונדון 1892, ליר רב־עוצמה ואירוני של גילגוד ב"אולד וויק" בלונדון ב־1940 ובאינטרפרטציה הגרוטסקית של הבמאי ג'ורג'יו סטרהלר ב"פיקולו תיאטרון די מילנו" ב־1927 — עולם של קרקס, בו היה ליר טינו קרדו מלך הקרקס; שם כולם כרעו ברך, אבל בצורה אחרת.

המחבר מקדיש מקום רב לצד העיצובי של התיאטרון — לבוש, מסכה, אביזר, תפאורה ומקום הצגה: כיצד השפיעו הוראות המחזאי בנושאים אלה על השחקן ועל מערכת־היחסים שלו עם הקהל. כמו כן יש כאן דיון מפורט בתפאורות: כיצד התפאורן והמחזאי משתפים פעולה בהפקה הראשונה של המחזה, איך קורה לעתים מזומנות שהוראות התפאורה של התפאורן מופיעות כחלק מן הטקסט תחת שמו של המחזאי. למשל, שמו של ג'ו מילציינר לא מופיע כלל במחזה "מות הסוכן" של ארתור מילר.

בספר מושוות תפאורות של "המלך ליר" מאז הופיע לראשונה ב־1605 על במה ריקה, דרך המאות ה־18 וה־19, בהן היו התפאורות בסגנון של ריאליזם ארכיאולוגי — "קירות מקושטים בראשים מפוחלצים של פרים, צבאים ובעלי־חיים אחרים. מסביב על הקירות היו תלויים כלי־משחית רבים," (עמ' 129) דרך במות אבסטרקטיות של המאה ה־20, שהמפורסמת בהן הבמה החשופה של פיטר ברוק ב־1962, שיצר רושם ש"העולם אריש, האדם גלמוד, מבודד עד אבסורד" ועד של סטרהלר והמעצב שלו דמיאני — "תיאטרון גדול של מטורפים, עולם שאינו אלא קרקס גדול" (132). הפרק שעוסק במקום ההצגה אינפורמטיבי ברובו, ומצביע על השפעתו על המחזאי, על השחקנים, על המעצבים ועל הקהל — ככל שהאולם גדול יותר והארוע חברתי יותר כן קטנה חשיבותה של ההצגה המוצגת.

המחבר מנסה להבין את חשיבות מיקומו הגיאוגרפי של התיאטרון. הוא מביא לדוגמא צילום אויר של פאריס, המגלה שהבניין הקרוב ביותר לבניין האופרה של פאריס הוא בניין הבורסה. לבורגנות הצרפתית של השליש האחרון של המאה ה־19, כאשר נבנה בית האופרה, היה עניין מיוחד למקם את מרכז הבידור במרכז העסקים. ולהיפך, מי שיוצר תיאטרון נסיוני, הרפתקני, מעדיף למקמו במרתפים, בבניינים נטושים.

(המשך בעמוד 20)

[illegible]

"אנגלית." וכו' וכו'. זו, למשל, "הפלמ"חניק מחפש את האתמול", (1979), ותגובתו של אילון לספרו של יצחק רבין, "פנקס שירות": "זה כבר לא התפרסם פה ספר פוליטי מרתק כל כך, מציק ומביך כל כך." מעניין היום להיזכר בימים שרבין תיאר את פרס כ"חתרן בלתי נלאה" ש"זרע כל השנים זרעי רעל" וכיו"ב. "מבלי משים," (כותב אילון) "הריקון העולה מתוך עמודים אלה הוא של מניפולטור. אין־זכר בספר הזה לחזון כלשהו, או לחלום. אין אידיאה מנחה, אין פילוסופיית־חיים או תכנית מדינית, אין תפיסה

[illegible]

דיין הוא האיש שקבע כי מוטב שארם א־שייך בלי שלום משלום בלי שארם א־שייך. "כעמר סיני נתחדש ביניינו," מצטט אותו אילון. "בישאר כאן לנצח" ("ימי האופירה האחרונים"). ואילו לאחר הסכם השלום, גילוי מצרים: "הארץ הרחוקה הזאת — לפתע היא קרובה כל כך". הירח התהפך על צידו. הצד האפל נראה בעין. אתה דורך על אדמתו, לוחץ ידיים, מחליף דעות, מתיידד. הלם ההתוודעות מרעיש פי כמה, כאשר אתה מהרהר בו ערב יום העצמאות הל"א למדינת ישראל," ("הלם ההיכרות").

[illegible]

זוהי [illegible] בהיסטוריה האמריקאית, אבל לא בישראל. העימותים כאן מצלמים את המציאות כאילו היתה המילה האחרונה ממש, בלי תחושה של זרימת ההיסטוריה, של הדיאלקטיקה הטמונה בה. גם בארגנטינה הוא מנוכר, עוד יותר מאשר בארה"ב, והוא מצלם את המצב אחרי נפילת שלטון הגנרלים. את העבר שקדם לאותו שלטון הוא מכיר רק מדבריהם של בני שיחו. כך מצטיירת תמונה מעוותת ולא אמינה של ימי פרון הראשונים, של שלטונה של אוויטה פרון, ומכאן גם אי־יכולתו להבין את ה"פרוניזם", שהוא מציג אותו כמופרעות נפשית גרידא. מי שזוכר את ארגנטינה בימי פרון הראשונים (כלומר, לפני מפלתו ובעיקר בימי חייה של אוויטה, שהיתה הכוח והמוח האמיתיים), יודע

[illegible]

"פינוי" — מילה בקייה, המעוררת אסוציאציות לא בלתי־חזויות של גינוי שכונות "עוני"..." שמתנגדים למשטר בשטחים הכבושים אינם בעלי דעה אלא "מסיתים". לעולם אינם משכנעים את זולתם אלא "מדיחים" אותם; אף אינם מפגינים, כי אם כמעט תמיד "מתפרעים"." והוא משבח את דור ההורים, שהשתמש בביטוי המפורש, "שטחים כבושים" ולא, כמקובל, "מוחזקים". (אילון עצמו השתמש בביטוי מוחזקים עד שלב די מאוחר.)

גם כשהוא מתאר את אנשי קריית־ארבע, את מצבם של הכפרים הערבים בישראל, את רצועת עזה, את

(המשך בעמוד 20)

ירח בעמק איילון

רות נצר

לאה אילון, "בא הירח ובא הלילה", שירים
הוצאת כתר, 1988

בחלום, בהוויה וביצירה הספרותית אנו כותבי התסריט, אנו השחקנים הראשיים, אנו המביימים את עצמנו ואנו הצופים בדרמה. כשהדרמה הפנימית לובשת חזות תמונתית היא עשוייה להזמין את הקולנוע כעולם דימויים, המשמש ביטוי לתהליכים הנפשיים. לאה אילון היא הכוכב הראשי בקולנוע הפנימי שלה, בו מככבים שחקני קולנוע ידועים כמרילין מונרו, ג'ק ניקולסון, חנה שיגולה, ג'ימס דין, רט בטלר ועוד. הקולנוע משמש מטאפורה למצב חווי ("הייתי קוּנית מעולה", עמ' 11), בו מימוש כל המשאלות הוא אפשרי. הוליווד ולוס־אנג'לס שלחוף האוקיינוס משמשים כתפאורה, וברקע מהדהדים רוכבי האופנוע האלימים, לבושים בגדי עור. כל אלה מגולמים בתמונה השירית: "הרעש האינסופי של הגלים כאילו מכריזים אותם" (עמ' 40) ו"כשאני מטיילת על ידיך / כאילו אני דורכת על רצועות של פילם" (עמ' 19).

קסם המיתוס

ספר השירים החדש של לאה אילון עשוי כרטיסי־פרקים, כסיפור עלילתי בו המשוררת מספרת על אהבה בלתי־אפשרית, הכרוכה בקינאה, שמוליכה לתאוות־רצח בלתי נשלטים. דרך כוכבי הקולנוע היא יכולה לחוות את האהבה הפרטית שלה כמיתוס: "בתוך אהבה כמיתית ומיואשת" (עמ' 21) "האהבה הזאת היתה מיתוס" (עמ' 16). מיתוס האהבה הוא השכיח בין מיתוסי הקולנוע (מיתוסים הם תהליכים נפשיים שטבועים כדגם ארכיטיפי בלא־מודע הקולקטיבי וחוזרים על עצמם בחיי כל אדם. הם מקבלים תוקף מיסוי על ידי המסורת, המגלמת אותם בסיפור על אלים או אנשים קדמונים דמויי אל).

מיתוס האהבה הספרותי־קולנועי מורכב מאהבה עזה ממוות, שהיא התמסרות טוטאלית, אהבה בלתי־אפשרית האהבה כגאולה. מרכיבים נוספים הם: יחסי אהבה־שנאה, מיניות אלימה, קינאה, נקמה, רצח. וזה התסריט של לאה אילון: "ברצון שלי לתת לך את הכל" (עמ' 13), "מאכילה אותם בתשוקות איומות של הלב / — מתכוונות שלי / ישבת בתוך שטף הרצח וחוח / ... מיתי קנאית והנוקמת" (עמ' 9).

הקולנוע נותן לגיטימציה למלוא הדרמאטיות של הדחפים הקיצוניים שלה: "אם לא נותנים לאילוה קאמן לביים את / הדרמאטיות של הפגישה הזאת המסמרת אתך / לא זוכים לתשומת הלב שלך" (עמ' 40). המשוררת מזהה עצמה עם הכוכבניות של הוליווד, כמותן היא מתנה אהבים עם הכוכבים, שחייהם והדמויות שגילמו כרוכים בתשוקות עזות ומוות. בהזדהות זו רופפים הגבולות בין מציאות לבין דימיון: "ידעתי שאני אסטרונאוטית" (עמ' 10) והדימיון חודר למציאות: "עשיתי את זה גם במציאות" (עמ' 21). במקביל, מתרופפים הגבולות בין הדחף לבין מימושו (הרצח מותר): "הצדק עומד מאחורי / את כל רציחות הקינאה שלי" (עמ' 14).

קסם המיתוס הוא גם סכנתו. להיות מיתוס פירושו להיות שבוי בידי כוחות ארכאיים ולהישלט על ידם. בעולם הקולנועי שלה אין איסורים על דחפים. הכל מותר "ובכיתי..." (מאיסורים כל כך מפורשים בתורה שמופרים" (עמ' 11). מעקה הבטחון של גבולות המוסר והחוק החברתי התרופף: "אני מביטה באוקיינוס הגואה מעט / מקשתות הבטחון שהתעקמו אליו בגללי" (עמ' 41). הרצח לגיטימי, אין אשם ("אינך תופשת את האשמה" — עמ' 35) ואין טוהר מהשוטר ("שום בית סוהר לא יתגבר עלי" עמ' 84). המשוררת מנכסת לעצמה את המיתוס הניטשיאני על האדם־אל שחוקי החברה האנושית לא חלים עליו, ולכן אינו בר־עונשין. בנוסף לכך המיתוס הפרטי שלה הוא, כי היא לא שייכת למציאות האנושית, היא בת אלמוות: "המון יש בינינו, כמו לזוג אלים / ואני כבר ארע באולם הקולנוע האפל / כיצד להתמודד / עם המוות" (עמ' 26). "אני מחוסנת נגד כל הגזרות שבעולם / ... נגד כל הדברים הארציים... יש לי פוליסת ביטוח נגד הצרות של בני התמותה" (עמ' 14). "אני מרגישה כאילו שאינני בת תמותה / שאני מחוסנת נגד המוות" (עמ' 40).

מתוך האלמוות, שהיא מייחלת לה אולי הנצח הוא הנצחת החיים והאישיים הסוערים ביצירה האמנותית־שירית־קולנועית. זו המהות של חומר הגלם היומיומי ביצירה בת האלמוות. בשירתה של לאה אילון היצר מזין את היצירה, והמימוש השירי־סובלימטורי הוא אולי המאפשר את בלימת הדחף, והיצירה האמנותית היא הנותנת צידוק לסבל ולדחפים האישיים, כשהם נכנסים לתבניות הלגיטימיות אסתטיות של האמנות, אשר כהן "הגלים הקרים / שנתנו לי השראה... / כיצד ארצה / ושרגלו כאמנות לשם אמנות, בלהיטות אחרי הדור מרטיק, אסתטיות קיצונית, אינדיבידואליזם מופרז / ומסתורין" (עמ' 13).

הכוכבים, הירח, האוקיינוס הם שותפים בדרמה השירית הקולנועית שלה. עימם נוצר עולם מאגי של טבע חי ובעל־עוצמה כמו עוצמת דחפיה. כוכבי השמיים וכוכבי הקולנוע הם כמעט היינו הך ומתחלפים זה בזה.

במיתוסים העתיקים ההתרחשות האנושית לוותה בהתרחשות בטבע. מנקודת מבט אגוצנטרית, זו של האדם בשחר התפתחותו, בטרם הופרד מהטבע ומטבע עצמו, יכול אדם לחוות עצמו כיוצר הבריאה, בה הכל מתרחש סביבו ולמענו: "הכוכבים מלאי חמה עבור אותי מלכה" (עמ' 29), "הגלים המהרים... רוחקים כי שאהיה שלך" (עמ' 23), "השמש היום ראתה ויוצא, הירח ישוב לאחור" אז "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון".

אשה, ילדה

המשוררת חווה עצמה כמרילין מונרו בפתח המנהרה התת־קרקעית — מנהרה כסמל הרחם, הנפש הלא־מודעת, מכנה מניעים כוחות המניעים אותה. "הירח העימות לי את השמלה כמו למרילין מונרו בפתח מנהרה תחתית... שיטיפי את רוחות המנהרה" (עמ' 47).

בדומה למנהרה, האוקיינוס מסמל את מעמקי הנפש הלא־מודעת, ואת זרמיו המסוכנים: "גלים מרי נפש / שהוציאו את ניצרות הרימונים שלהם / וסתמו את המכונית שלי אליהם" (עמ' 14).

הירח הוא סמל נשיות מובהק, סמל המחזוריות הריגשית־הביולוגית של הנשיות האירציונאלית שמלכותה מלכות הלילה (גם הלילה מופיע תדיר בשיריה: "ובא הלילה"). אלות הגורל הנשיות הקדמוניות רבות העוצמה היו אלות ירח. "כשהאור של כתור הירח נצלב לי על הכתפיים. / עכשיו הכל מוכן לרצח" (עמ' 14). הירח גם מתקשר לשיגעון. ירח־לונה. לונה — LUNNTIC (משוגע): "הציור הכי עליון שלי הוא הסרט לה לונה" (עמ' 39). "אבל שטן איום מפתה אותי להוציא אותך מדעתך" — (עמ' 48). המשוררת חווה את דחפיה ככוחות נשיים דמוניים, כוחות הירח, הלילה והאוקיינוס. היא אשה פטלית דמונית, שמזכירה את אפרודיטה אלת האהבה: "אני מוכרחה שיהיה לי כוח מגנטי אליך" (עמ' 32) ו"רציתי להמשיך ולהיות בעלת השער היפהפה ביותר / ומעוררת הקנאה הגדולה ביותר" (עמ' 29). היא מזכירה גם את הרה, האלה השתלטנית, הקנאית והנקמנית: "אני רוצה להיות האחת והיחידה / שלך... להשמידי ובלי הבחנה / את כל הנשים שיש בעולם" (עמ' 42).

מאחורי האשה, התובעת את הגבר בכוליות חסרת שיעור, מפרפרת ילדה קטנה, חסרת אונים, מפוחדת ונואשה. "שהתחננתי לא להיות לבד / ושנשכב במיטה ונעשה אהבה" (עמ' 10) "הם שוכבים זו עם זה / ישנים ערומים זה בזה / מהחום של סודים ויסורים" (עמ' 12) "ישבתי עם חוות אבודה הלושה" (עמ' 25).

האוכל מופיע פעמים רבות, ובכמויות מוגזמות בשירים ומעיד על עוצמת הרעב של הילדה הקטנה, ועל אי־היכולת להשביע, ככל שתיתן: "10 ליטרים שלמים של גופת צופים" — (עמ' 41) "מגדל של חביתות בסירות הם" (עמ' 46). דמות פאתטית זו נרמזה כבר בהזדהות עם מרילין מונרו, כמותה היא עשוייה להיות קורבן למיתוס האהבה.

אמנם, התרופפות הגבולות ההדוקים מאפשרת שטף שירה עתיר־ביטוי ובוטח, אך זו גם חולשתה — סחף הדחפים הוא גם סחף השירה ובלא משמעת עצמית נפגע העיצוב השירי. העיצוב חיוני לשיר כדי שיוכל להכיל את תכניו. הדחפים ההרסניים עשויים, איפוא, להרוס גם את השיר. דחפים עזים, המשולבים בכישרון שירי רב, יוצרים שירה בעלת כוח, שירה מן הבטן, הנותנת ביטוי מלא של תחושותיה הראשוניות בממלכת הירח והלילה, בשפה דיבורית. שירה שאינה נזקקת ליופי של מליצות הלשון.

חלון ראווה

בחיפוש אחר זהות עצמית

סומרסט מוהם, „חוד התער", מאנגלית: ליאורה הרציג, הוצאת זמורה־ביתן, 1987
סומרסט מוהם, „עוגיות ושיכר", מאנגלית: אליעזרה איג־זקוב, הוצאת זמורה־ביתן, 1988

המספר והמחזאי הבריטי ויליאם סומרסט מוהם הלך לעולמו בשנת 1965 בגיל 91, אחרי שזכה להיות אחד הסופרים הפופולאריים ביותר ברחבי עולם — אם כי הביקורת והמחקר הספרותי מעולם לא התייחסו אליו כאל סופר חשוב. בששים שנות עבודתו הספרותית (מאז 1897, כאשר הופיע בדפוס ספרו הראשון ועד 1958, כאשר חדל לכתוב מפאת זיקנה מופלגת) חיבר עשרות רומאנים, סיפורים, מחזות, מסות ומאמרים, שהופיעו במאות מהדורות בלשונות שונות והופצו במיליוני עותקים. הם הביאו לו לא רק פירסום עולמי, אלא גם כסף רב והפכוהו לסופר־מיליונר.

אך המעניין הוא כי הזמן לא הביא כנראה ל„התיישנות" ביכולתו של סומרסט מוהם למשוך ולרתק גם את הקורא בימינו, לעורר את סקרנותו — ולמכור רבי־מכר ישנים כחדשים. הראייה לכך: הופעת ספריו בעברית בקצב מוגבר, במהדורות חדשות ובתרגומים חדשים. בתקופה האחרונה הוגשו מחדש לקורא העברי, כזה אחר זה, „הפרוטה והירח", „בכבלי־אנוש", „ליזה מלמבת", „הצעיף הצבעוני", „שם בווילה" ועוד. ואילו עתה הופיעו כמעט בעת ובעונה אחת שני רומאנים נוספים שלו, „חוד התער" ו„עוגיות ושיכר".

„חוד התער" הוא מספריו המאוחרים של סומרסט מוהם — וגם מספריו הנודעים ביותר. כשם שגיבורו של רומאן אחר שלו, „הפרוטה והירח", בן־דמותו של הצייר פול גוגן, נוטש את הציוויליזציה המערבית, את משפחתו ואת עבודתו הבטוחה כסוכן־בורסה כדי לתור אחר טעם חדש לחיים ולאמנות־הציור שלו, במעין עולם־בראשית באי הטרופי טהיטי, כן נמלט גיבור „חוד התער", לארי דארל, מחיי־הבורסה של שיקאגו אל המסתורין ובקשת השלווה שבפילוסופיה ההודית, אל תורתו של גורו בארצו של מהטמה גאנדי. אם תרצו, יש במעשהו ובדרכו של דארל מן „החזרה בתשובה" נוסח הודו של איש תרבות המערב. בשני המקרים, פול גוגן כגיבור „הפרוטה והירח" ולארי דארל ב„חוד התער", מודגש עניין החיפוש אחר זהות עצמית, אחר המהות האמיתית־הפנימית של האדם, שגילויה יש בו כדי להביאו להשלמה עם עצמו, למנוחה נפשית, לפיתוח כוחותיו היצירתיים.

התהייה אל גילוי הזהות העצמית תופסת מקום חשוב גם ברומאן „עוגיות ושיכר", אם כי הוא שונה בעלילתו ובאווירתו מ„חוד התער". כאן מסופר על אשת סופר (יש המזהים בו בגיבור־סופר זה את תומס הרדי, מן הקלאסיקנים של הספרות האנגלית), אשר אינה שומרת אמונים לבעלה ואף בורחת ממנו עם מאהב מפוקפק לארצות־הברית. בהזדמנות זו כותב מוהם על חייהם „הפרטיים" של סופרים ועל כתיבתם, על מעמדם בחברה הסובבת אותם ובמשפחה.

אין זאת אלא שסומרסט מוהם ידע את סוד הכתיבה לקהל רחב, ידע לרקום עלילה סיפורית של ממש. אפילו בשעה שביקש להחדיר נימה הגותית מעט, כמו ב„חוד התער", הוא עשה זאת בצורה השווה לכל נפש. לא סטה מהדרך הסיפורית הנקוטה בידיו. הוא השתדל תמיד לבנות סיפור מהנה, במידה מסוימת גם בעל יסודות בידוריים — מודרך על־ידי ההשקפה כי „אדם בר־דעת אינו קורא רומאן כמשימה: הוא קורא לשם בידור". ועוד סיבה להצלחתו בקרב קוראים מארצות שונות: כסופר הוא היה „אזרח־העולם" — ויש בסיפוריו מן האוניברסאליות. מוהם היה אנגלי כמוצאו, אך נולד בצרפת, למד בגרמניה, שהה תכופות בארצות־הברית וסייר רבות בעולם. כך נפגשות בחייו וביצירתו אנגליה וצרפת, אירופה ואמריקה והמזרח הרחוק; יש בכתיבתו מהחיות הצרפתית ומהספקנות והשנינות של האנגלי. מעל לכל הוא היה סופר מקצועי זהיר, שביקש את הדרך הקצרה אל המוני הקוראים, אף אם תמורת ויתור על עמקות וחידוש שבמקוריות.

לראות את הדברים נכוחה

מירון בנבנישתי, „הקלע והאלה", שטחים, יהודים וערבים
בית הוצאה כתר, 1988

ד"ר מירון בנבנישתי הוא אחד מן המעטים אשר דיבר, כתב והזהיר מאז מלחמת ששת הימים כנגד תוצאות הכיבוש בשטחים, מצב האוכלוסיה הערבית שם והמיוחד המצב בירושלים — וצדק. בין היתר הוא העלה את הדיעה, כי הסכסוך הישראלי־ערבי היה מסיכסוך בין מדינות לסיכסוך בין יהודים ופלסטינים עם כל המשתמע מזה: את מסקנותיו ודעותיו בנושאים אלה הוא פיתח גם במחקריו, ובספריו באנגלית ובעברית: „הצלבנים בארץ הקודש", „מול החומה הסגורה", „עיר וכלכה חומה", „סיכסוכים וניגודים", „לקסיקון יהודה ושומרון".

גם בספרו החדש, „הקלע והאלה", המתייחס למצב האקטואלי ביותר בשטחים הכבושים, הוא מביא מן הידע הרב ומנסיונו העשיר בתחום זה, אשר נרכשו בזכות כל אשר חווה וראה בילדותו, נעוריו וחייו בירושלים, המחולקת בין יהודים וערבים, לימודיו האקדמיים באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת הארווארד, מחקריו על סיכסוך־הדמים בצפון אירלנד (עם כל השוני שבמצב שם וכאן), עבודתו כסגן ראש עיריית ירושלים האחראי על מזרח העיר אחרי מלחמת ששת הימים. בספר, שכתיבתו נסתיימה בפברואר 1988, הוא מתמקד גם על דברים שכתב וקבע בעבר, כגון הטיעון ששליטת ישראל בשטחים יצרת מצב בלתי־הפיך, וכן בדבר השפעתו השלילית של שלטון הכיבוש המתמשך על החברה הישראלית, ערכיה ויסודותיה. ואילו לגבי ההתעוררות הנוכחית בשטחים, שהחלה לפני כמה חודשים, הוא מציין: „התקוממות בדצמבר 1987 היתה בחינת חזרה על מחדל יום הכיפורים 1973. ב־1973 התעלמו הישראלים מסימנים שהעידו כי מתרגשת ובאה התקפה מבחוץ; ב־1987 התעלמו מסימנים שהעידו כי מתרגשת ובאה התקוממות מבפנים. מפקדי הצבא, שבויים בקונצפציה של סיכסוך בין־מדינתי, התכוננו ל„התקפת צבאות ערב". הם לא צפו שאת האיום יממשו צעירים חמושים באבנים ובצמיגים ישנים".

כמובן, גם שמו של הספר, „הקלע והאלה", לקוח משני המושגים, שחדרו באכזריות למציאות־חיינו בעצם הימים האלה: הקלע שבידי הצעירים הערבים המתקוממים בשטחים והאלה שבידי חיילי צה"ל הניצבים מולם.

ספר חדש בהוצאת „מסדה"

למען הפילים – למען האדם

רומן גארי, „שורשי השמים", עברית: מרדכי שניאורסון
בית הוצאה כתר, 1988

אנחנו כנראה בדרך אל השלמת מה שקרוי „כל כתבי" רומן גארי בתירגום עברי. ספריו של מספר צרפתי זה, ששלח יד בנפשו לפני שמונה שנים אחרי שפירסם חלק מיצירתו גם בשם בדוי, אמיל אז'אר, מופיעים אצלנו בזה אחר זה, לרוב במהדורות עבריות נאות.

אחרי „הבטחה עם שחר", „לילדי ל"י", „עפיפונים", „כל החיים לפניו", „חינוך אירופי" ואחרים — הגיע עתה תורו של הספר „שורשי השמים". רומאן זה ראה אור במקורו הצרפתי ב־1956 בהוצאה היוקרתית גאלימאר, עורר ויכוחים והערכות סותרות, שנעו מן השלילה אל השבח והגבוה, וזכה בפרס גונקור. מאז הוכתר בהצלחה בקרב קהל־הקוראים הרחב והופץ במאות אלפי עותקים.

הספר מתאר את המאבק שמנהל אדם לבן באפריקה, לוחם תנועת־ההתנגדות הצרפתית בימי מלחמת־העולם השניה, לשמירה על הפילים מהכחדה בידיה „אנשי הציוויליזציה", לשמירה על אוצרות־הטבע מפגיעתם של גמירותו. אולם מאבק זה למען חיי הפילים מסמל כאן גם את המאבק לחירותו של האדם, הוא ביטוי להומאניות, לדרישות שגיבש גארי לאחר כל אשר חווה מבשרו בעת מלחמת־העולם השניה, המתקשרים בשאיפה לתקן את העולם, להעביר ממנו את הסבילות והרשע, להחדיר רגש של כבוד וצדק — כפי שהוא עצמו התבטא.

בהקדמה קצרה שכתב למהדורה העברית המתרגם מרדכי שניאורסון, הוא מסביר את המאמץ שעשה כדי להגיע לנוסח עברי „מאוחר" אחרי שהמחבר הכניס שינויים ותוספות במהדורה האנגלית — וכך נוצרו למעשה שני נוסחים של היצירה.

מ. אבי־שלמה

ספרי ילדים

רמי דיצני, מה לא אמרו על רמי,
ציירה: אבנר כץ,
ספרי תבת לילדים בלי כינרת־זיבת
כתר, 1987.

רמי דיצני זכור לנו לטוב מסיפרו על הדודות הגדולות והחינניות. עכשיו כתב ופירסם עוד ספר משעשע ומבודח על רמי (שימו לבו רמי הגדול כותב לגן את כל הכינויים שהוטחו כנגד רמי הקטן), שאמרו עליו הבול. למעשה הספר הוא אוסף של כינויים בשפה אידית, כגון: שלומפר, שייגץ, שמוצניק, שנורל, שמענדריק וכו', ולצידם הסברים ענייניים וחינניים, וכמובן משעשעים של כל כינוי ובסוגריים, לעיתים, הערותיו — תגובותיו של רמי. אבנר כץ התגייס לאייר ספר נחמד זה באיורים הומוריסטיים בסגנון חדש שעדיין לא ראיתם כמוהו אצל צייר מוכשר זה: הלוקת דף חדשה המרתיכה את האיור המרכזי על ידי הערות שוליים תת־איוריות אחרות והכול מחוזק ומודגש בקו שונה, המעניק לספר כולו אחידות סגנונית ומבט פסידו־ילדותי. איזה אבא שיינער־בחור יהיה עד כדי כך פיין־שמעקר שיעשה פוליע־שטיקים ולא יקנה לילדו (שהוא בוודאי שעפסלה וגם שמשון ארגינבור) את הספר הזה (אם האבא יהיה שלימזל כזה שלא ימצא את הספר בחנות, אז חזקה על האמא (שיצאה נקיה מכל כינוי היבודלא־תיבה), שהיא תמצא ותקנה.

דבורה גילולה

תיאטרון

(המשך מעמוד 18)

אריאן מנושקין מיקמה את „תיאטרון השמש" שלה בבית־חרושת־לנשק נטוש.

אחד הפרקים היפים והיחודיים בספר עוסק במוסיקה. הוא מנסה להבין באיזו מידה זקוקים מחזאים לאלמנטים ולמוטיבים מוסיקליים. מה טיבו של הסימן המוסיקלי, סימן שלא ניתן לתרגמו לדברים ברורים (בניגוד ללבוש, לתפאורה), והוא סימן בעל השפעה רגשית יותר מאז ומתמיד היה שיתוף פעולה בין מחזאים לבין מוסיקאים. לפעמים שיתוף פורה, לעיתים בעייתי כמו בין מולייר ולולי, בין ברכט לבין קורט וייל ופול דסו.

בעשה כאן נסיון למיין ולקטלג את המוסיקה כחלק מן המצב הדרמטי, כמעברים, כיוצרת אווירה — דוגמת המוסיקה בסרט „הכריש", שהקדימה תמיד את הופעתו וסייעה ביצירת האימה אולי אפילו יותר מן המפלצת עצמה. יותר מורכבת ומעניינת היא המוסיקה כמוטיב דרמטיו החצוצרות המסייעות ביצירת סצינות הראווה בפתיחה ובסיום של „המלך ליר", המוסיקה במסע שגעונו, המוסיקה המרגיעה המחזירה אותו לעולם מתוקן ומסודר מחדש. המוטיב המנוגן על חליל ב„מות הסוכן" מתקשר עם התמטיקה של המחזה ועם המאוויים להצלחה, וכמובן השימוש האירוני במוסיקה שעשה ברכט במחזותיו.

אירוני לא פחות קיים ב„הם" — פרוייקט משותף ליהודים ולערבים בקבוצת התיאטרון „גוה צוק", בבימויו של ג'ד צייקין. ברגע מסויים במחזה, העוסק בקונפליקט היהודי־פלסטיני בזמן מלחמת לבנון, עומדים שלושה השחקנים הערבים ושרים את שירה של נעמי שמר „על כל אלה", השיר שהפך להימנון של יהודים־לאומיים ושורה מתוכו, „אל נא תעקור נטוע", שימשה כסיסמת המתנגדים לנסיגה מסיני. האירוניה החריפה כאשר הצעירים הפלסטינים שרו „השיבני ואשובה אל הארץ הטובה."

סטייה מן הקו הכללי של פרקי הספר הוא זה העוסק בבמאי, שהוא כמעט סיפורי באופיו. וזו נסיון להסביר את מלאכת הבמאי על־פי דוגמא מסורטת — שיחזור היסטורי של עבודת שני במאים גדולים, גורדון קרייג הסימבוליסט (1927־1966) והרוסי קונסטנטין סטניסלבסקי הריאליסט (1863־1938). שיתוף של שתי תפיסות אסתטיות כמעט קוטביות שהולידו את „המלט" המיוחד על במת התיאטרון האמנותי של מוסקבה בשנים 1908־1912. ההצגה לא זכתה לביקורות נלהבות, קרייג הציע לצופה להקשיב לטקסט בהצגה בה הבמה כמעט ריקה, התפאורה פשוטה ומופשטת, הג'סטות חסכוניות ומעטות, וכל זה היה בניגוד לתפיסה של התיאטרון הריאליסטי שבו בוצעה ההצגה. רעיונות אלה מומשו רק כעבור 60־70 שנה. ברקוב ביצע אותו לפני שבע־שמונה שנים, גם בארץ.

דוגמא לפער בין שני הבמאים ניתן למצוא בדיאלוג המשעשע שמצטט אוריין: „קרייג: אופליה צריכה להיות יפה וטפשה. סטניסלבסקי: מדוע, אם כך, היה המלט מאוהב בה? קרייג: הוא אהב רק את אופליה שבדמיונו... סטניסלבסקי: זאת נצטרך להסביר לקהל בהפסקות."

איך לקרוא

הספר הוא אקדמי, כאמור, אבל גם קורא לא־מיומן יוצא נשכר בבואו לקרוא מחזות ולהבין הצגות. לספר נילוות 33 תמונות, שהן חומר תיעודי חשוב להבנת טיעוני המחבר ולהמחשתם. לכל פרק מלווה ביבליוגרפיה עדכנית באנגלית, עברית, צרפתית וגרמנית, תוצר של שלושים שנות המחקר האחרונות בביקורות.

ארבעים

(המשך מעמוד 19)

תעלולי משרד־החוץ הישראלי, שמנע בכוח הקרנת סרט טלויזיה על הקהילה הארמנית בירושלים, את השגעונות הפולחניים המשתוללים במוסדות ציבור ישראליים (ראה, למשל, המאמר על הסינמטק בירושלים), אילון הוא פורטרטיסט נפלא של החברה כה הוא חי. הוא מבין אותה, הוא מכיר את המיתוסים שלה, את מינותיה האפלות ואת הארות שעוד נוגהים בה. ביסודו של דבר, הוא נוטה לפסימיות, והאוסף המופיע בספר זה מתדר אותה. הוא מביא מימרה גרמנית האומרת, שמה שאסור שיקרה, לא יתכן שיקרה — ואנו הרי יודעים שמה שאסור שיקרה קורה כאן בלי הרף, ועוד יקרה.

וזה ספר פנימי מאד. מי שלא חי כאן, מי שאינו דובר עברית, מסתובב ברחובות, שומע את שיחתם של חבריות, קולט את הויבראציות הסמויות שבדברים, לא יבין את המסר. וזה מסר עצוב, מסר של חלום ושיברו, של כאב־לב וחרדה. וזה גם מסר אוהב, מפרגן, מקווה — למרות הכל — לטוב.

ולכן, טוב עשתה הוצאת „עם עובד" שהוציאה אותו. חבל רק שהעריכה לא נעשתה ביתר דיקדקנות. טעויות הנופלות במאמר עיתונאי אינן צורמות בטעויות הנדפסות בין כריכות של ספר. כך, למשל, מוזר לקרוא ששדרת מליק באדיס אבבה נקראת „על שם בנם האגודתי של שלמה המלך ומלכת שבא" (עמ' 131), כאשר היא בלי ספק קרויה על שמו של הקיסר מנליק, הנחשב לאבי אתיופיה בעת החדשה. או שהחליה האמריקנית „אקסמלורר 10" „היתה חשבוע במרחק 280 שנות אור מכדור הארץ" (עמ' 288). למיטב ידיעתי, עוד לא הפריכו את האקסיומה המרעית שאי אפשר לו לגוף כלשהו לנוע במהירות גדולה ממהירות האור. גם תעתיקי השמות והמילים הספרדיות במאמר על ארגנטינה מן הראוי היה להוא אצל אדם היודע ספרדית, ולהסוך כמה טעויות מביכות. כשהמחבר הוא „יקה", מגיעה לו גם עריכה יותר קפדנית. אבל למרות הפגמים, זהו ספר מעניין, אפילו מרתק בחלקו, ומומלץ מאד לקורא העברי בימים אלה.

בבתי־הקולנוע

תל־אביב

אסתר
הסיציליאני
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש 7 ,9.45
חול 4.15 ,7.00 ,9.45

אורלי
מוכת ירח
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.15 ,9.30

בית ציוני־אמריקה
יופיו של החטא
חול 4.30 ,7.15 ,9.30
ימי ה, ו – 12, 10
מוצ"ש 7.15 ,9.30

בן־יהודה
חיזור גורלי
ימי ה, ו – 9.45 ,12.00
מוצ"ש 7 ,9.30
חול – 4.30 ,7.15 ,9.30

גת
שאלה של שפיות
ימי ה, ו – 10 ,12.15
מוצ"ש 7.30 ,9.45 ,12.00
חול 5 ,7.30 ,9.45

גורדון
בצידו של חלם קרב
מוצ"ש 7.30 ,9.30 ,11.45
חול 5 ,7.30 ,9.30
יום ה, 7.45 ,9.30

דקל
חשוד
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש וחול 7 ,9.30

דרייב אין
עבודה בעיניים
שישי 10.00
מוצ"ש וחול 7.15 ,9.30

הוד
עבודה בעיניים
ימי ה, ו – 12, 10
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול, 5

לימור חדש
עשבי פרא
ה, ו – 9.45 ,12.15
מוצ"ש 6.45 ,9.15
חול 4 ,6.45 ,9.15

פאר
דודו טופז
ת"א לוס אנג'לס
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש 7.30 ,9.30
חול 5 ,7.30 ,9.30

מוזיאון תל־אביב
עיניים שחורות

פאריס
יהושע יהושע
ימי ה, ו – 12, 10
שבת 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.15 ,9.30

חן 1
אימפרית השמש
שישי 10.00
מוצ"ש 9.40
יום ה 10.00
מעקב צמוד
חול – 5 ,7.25

חן 2
מעקב צמוד
ימי ה, ו – 10.00 ,12.15
מוצ"ש 9.50
אימפרית השמש
מוצ"ש 6.30
חול 3.30 ,6.30

חן 3
הקיסר האחרון
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש 6.30 ,9.35
חול 3.30 ,6.30 ,9.30

חן 4
תרגולים בחיזור
ימי ה, ו – 9.50 ,12.15
מוצ"ש 7.25 ,9.50
חול 7.25 ,9.50

חן 5
אי אפשר לקנות אהבה
ימי ה, ו – 9.55 ,12.15
מוצ"ש 7.25 ,9.50
חול 11 ,2 ,5 ,7.25 ,9.50

שחף
מוכת ירח
ימי ה, ו 9.45 ,12.00
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.15 ,9.15

תל־אביב
הנרדף
ימי ה, ו – 9.45 ,12.00
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.15 ,9.30

לב 1
חופשה בכפר
יום ה, 11.30 ,1.30 ,10 ,12.00
יום ו – 10 ,12.15
שבת 7.40 ,9.55
חול 2.5 ,7.40 ,9.55

לב 2
סובלנות
שבת 7.30 ,9.50
חול 2 ,5 ,7.30 ,9.50

לב 3
מלאכים בשמי ברלין
יום ה, 1.30 ,11.30 ,9.45 ,12.15
יום ו – 9.45 ,12.15
שבת, 7.20 ,9.00
חול 2 ,4.45 ,7.15 ,9.45

לב 4
מרטין גר
יום ה, 1.30 ,11.30 ,9.50 ,12.15
המבצר הנסתר
שישי 9.45 ,12.15

חיפה

חן
אי אפשר לקנות אהבה
יום ה 22.00
שישי 22.00
מוצ"ש 9.15 ,7.00
חול 9.15 ,7.00 ,4.30

פאר
שחיתות בגדול
יום ה, 10.00
שישי 10.00
מוצ"ש 9.15 ,7.00
חול 9.15 ,7.00 ,4.30

אורלי
יופיו של החטא
מוצ"ש וחול 9.15 ,7.00

רב אור 1
מעקב צמוד
יום ה, ו 22.00
מוצ"ש 9.15 ,6.50
חול 9.15 ,6.50 ,4.30
ברווז שווה מיליון
שישי ושבת 11.00 בבוקר

רב אור 2
הקיסר האחרון
יום ה, ו – 22.00
מוצ"ש 9.15 ,6.00
חול 8.15 ,5.00
הנער שידע לעוף
שישי ושבת 11.00 בבוקר

רב אור 3
החשוד
יום ה, ו 22.00
מוצ"ש 9.15 ,6.45
חול 9.15 ,6.45 ,4.30
שירת הדרום
שישי ושבת 11.00 בבוקר

אורה
הנרדף
יום ה, ו 22.00
מוצ"ש 9.15 ,7.00
חול 9.15 ,7.00 ,4.30
ז'אן דה פלורט
יום ה, 12.00
מנון
יום ה, 2.30

עצמון 1
עבודה בעיניים
יום ה, 24.00 ,22.00
שישי 10.15
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.15 ,7.00 ,4.30

עצמון 2
חיזור גורלי
חמישי 24.00 ,22.00
שישי 10.00
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.00 ,6.45 ,4.30

עצמון 3
ריקוד מושחת
חמישי 24.00 ,22.00
שישי 22.00
מוצ"ש 9.30 ,7.15
חול 9.15 ,7.00 ,4.30

רון
מוכת ירח
מוצ"ש 9.15 ,7.00
חול 9.15 ,7.00 ,4.30

גבעתיים

הדר
מוכת ירח
שישי 10.00
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.15 ,9.30

חולון

ארמון
דודו טופז ת"א לוס אנג'לס
מוצ"ש 7 ,9.15
חול 4.30 ,7 ,9.15
יום ה, 7.45 ,9.30

סבוי
חיזור גורלי
שישי 10.00
מוצ"ש 7.00 ,9.30
חול 4.30 ,7.30 ,9.30

מגדל
שאלה של שפיות
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש וחול 7.30 ,9.30

מתנ"ס קרית שרת סינמטק
לחישה רועמת
מוצ"ש 7.15 ,9.30
א, ב, ג

מועדון קולנוע לנוער
נווט מכוכב אחר
א, ב, ג 4.00
שבת 7.15 ,9.45

פתח תקוה

היכל 1
עבודה בעיניים
שישי 10.00
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 4.30 ,7.15 ,9.30
יום ה, 10, 8

היכל 2
חיזור גורלי
שישי 10.00
מוצ"ש 7 ,9.30
חול 4.30 ,7.15 ,9.30

היכל 3
הנרדף
שישי 10.00
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.30 ,9.50

עפולה

מופתרון
הזעקה לחופש
מוצ"ש וחול 9.00

בת־ים

עצמאות
הנרדף
שישי 10.00
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.30 ,9.30
יום ה, 8 ,10.00

הרצליה

חיכל
עבודה בעיניים
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.15 ,9.30

ראשל"צ

רון 1
מוצ"ש 6.30 ,8.30 ,10.00
חול 5 ,7.30 ,9.30
יום ה, 8 ,10

רון 2
מוכת ירח
מוצ"ש 6.30 ,8.30 ,10.00
חול 5 ,7.10 ,9.50
יום ה, 8 ,10

באר שבע

חן
עבודה בעיניים
שישי 10.00
מוצ"ש 7 ,9.15
חול 5 ,7.00 ,9.15

הבימה — התיאטרון הלאומי
מוצ"ש, 9.4
אנשים קשים: 20.30 – בית ספר לנשים –
בבאר־שבע: 21.00
מירלה אפרת –
בית החייל: 21.30

ירושלים

אדיסון
הנרדף
מוצ"ש 7.15 ,9.30
חול 4.30 ,7.00 ,9.30
יום ה, 8,10

אורגיל
אימפרית השמש
מוצ"ש 8.30
חול 5.30 ,8.30

עדן
עבודה בעיניים
מוצ"ש 7.30 ,9.30
חול 4.30 ,7.30 ,9.30
יום ה, 10, 8

מיטשל
חיזור גורלי
מוצ"ש וחול 7.15 ,9.30
יום ה, 8,10

סמדר
דמבו הפיל המעופף
שבת 11.00
חופשה בכפר
מוצ"ש 7.30 ,9.30
חול 7.30 ,9.30

רון
חשוד
מוצ"ש 7 ,9.15
חול 5 ,7.30 ,9.30

כפיר
מוכת ירח
מוצ"ש 7.30 ,9.30
חול 4.30 ,7.30 ,9.30
יום ה, 10, 8

בית אגרון
לאסי שובי הביתה
יום ה, 10.00
המלך והציפור
יום ה, 12.00
בשליחות קטלנית
יום ה, 14.00
האלמנה השחורה
יום ה, 16.00
טרזן נמלט מאזיקים
שבת 11.00
אקווס
שבת 13.00
דיינר – מיקי רורק
שבת 15.30
ישו כוכב עליון
שבת 17.45
החברים של אלכס
שבת 19.45
הטנגו האחרון בפריז – ברנרדו ברטולוצ'י
שבת 21.45
מל ברוקס – פרנקנשטיין הצעיר
שבת 24.00

תיאטרון ירושלים
תקוה ותחילה
שישי 14.30
מוצ"ש וחול, 7.15 ,9.30

רמת גן

אואזיס
שאלה של שפיות
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש 7.25 ,9.45
חול 5 ,7.25 ,9.45

לילי
ת"א לוס אנג'לס
ה, ו – 10.00
שבת 7.15 ,9.30
חול 5 ,7.15 ,9.30

רב גן 1
מעקב צמוד
ימי ה, ו – 10 ,12.15
מוצ"ש 7.30 ,9.50
חול 5 ,7.30 ,9.50

רב גן 2
אימפרית השמש
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש 6.30 ,9.30
חול 6.15 ,9.15

רב גן 3
ללא מוצא
ימי ה, ו – 10 ,12.15
מוצ"ש 7.30 ,9.50
חול 5 ,7.30 ,9.50

רב גן 4
הקיסר האחרון
ימי ה, ו – 10.00
מוצ"ש 6.30 ,9.30
חול 6.15 ,9.15

נתניה

שרון
ריקוד מושחת
מוצ"ש 7 ,9.15
חול 5 ,7 ,9.15

צוותא — לתרבות מתקדמת

„צוותא" חיפה

יום שני, 11.4.88 שעה 21.00 — המזרחן והעתונאי ד"ר אמנון קפליוק, ידבר על מדינת ערב ממבטו עין. מראיין העתונאי גבי זוהר.

מוצאי־שבת, 16.4.88 שעה 21.00 ערב עם דבורה חבקין. סיפור אישי ושירים מפרי עטה. בהשתתפות הפעילה של הקהל. מראיין הסופר והעתונאי יחזקאל המאירי.

„צוותא" ראשון־לציון

שבת, 9.4.88 שעה 11.00 בבוקר הצגה לילדים מגיל 3. „ארץ הפלאות של עליסה". בהצגה שירים וריקודים.

יום שלישי, 12.4.88 שעה 20.00 מופע ביידיש — אין דעם גראמטן מרזיקלישן שלאגרבהשתתפות השחקנים: ג'ניה פייארמן, יאשה איינשטיין, אלה לוטנברג, קובי בר, סביץ גולדרייך, בלה לוצ'אנו, נתן הכט ומיחו קורי.

ליל שבת, 15.4.88 שעה 22.00 „בחטא חשני". ערב רומנסות ספרדיות וקטעי פלמנקו. עם ניצה טרמין ובלדי אוליה.

יום ראשון, 17.4.88 שעה 19.00 ערב לזכר מרד גטו ורשה. אברהם כהן יספר על מרד גטו ורשה. תופיע מקהלת „סאמרוב" (40 זמרים וזמרות) בשירי פרטיזנים וישירו משירי המורדים בגטו.

„צוותא" רמת השרון

מוצאי־שבת, 9.4.88 שעה 21.00 ערב זמרה, נגינה ומחולות. „מארמנטות תרנספס לתיאטרון הבארוק" בהשתתפות: נייג'ל רוג'דס — טנור, מירי זינגר — צ'מבלו, מיכאל מלצר — חליל. אמירה מרוז ודוד רפופורט במחולות תקופתיים.

ליל שבת, 15.4.88 שעה 22.00 בשידור ישיר „מקום" עם רפי גינת. סיפורים שלא סופרו בתוכניות כלי־בוטק ובשידור חוקר. ...הוא גם ישיר.

מוצאי־שבת, 16.4.88 שעה 21.00 תיאטרון הקיבוץ מציג — „שוריציה הקטנה". בהשתתפות: רחל וולך, אלכס כרמון, יעקב פישסלר (פלשקה) עידו דוד רונא (טוטה), עינת סלעיוריץ.

„צוותא" ירושלים

שבת, 9.4.88 שעה 11.00 בבוקר קונצרט בוקר. צבי מניקר — צ'מבלו, רובי הוד — חליל, ינגנו יצירות מתקופת הבארוק הצרפתי והגרמני.

מוצאי־שבת, שעה 20.30 יוקרן הסרט — „סיפור בוינזה".

יום שני, 11.4.88 שעה 20.30 „המפתח חוזר לבעליו" מרצה — דפנה עמרם. האדם עם עצמו וכנגד עצמו. תפיסתה של תיראפיית הגשטאלט את המאם של אדם והוא וגירושם מגן העדן.

מוצאי־שבת, 16.4.88 שעה 20.30 יוקרן הסרט „שלושה אחים".

„צוותא" בבאר־שבע

ליל שבת, 15.4.88 שעה 21.00 בבית מועצת הפועלים — שורות מגיבור בהנחיית שלמה שבית. זמר אורח — רוני ידידיה

טלוויזיה

יום חמישי

(ב) בתרבויות מוחרות לקולוי שמיעה 09.00 עד כאן חדשות, קול ישראל. 09.05 שעה בשר. 09.15 אגדות עם לפסח. 09.20 מרפר נחמר. 09.45 הרפתקאות בגן חיות (פרק 25). 10.10 ספורט לגן. 10.15 השמלה האדומה. סיפור על משפחה אינדיאנית בקנדה. 10.40 שירים שאוהבים, תוצרת הארץ עם אריק איינשטיין. 13.15 עד כאן. חדשות, קול ישראל. 13.20 מהרוזת שירים ישראליים, בבצוע שלישיית אדלר. 13.35 תבודות סינדרלה, מרוזת על הסיפור. 15.00 מאה ציורים מפורסמים. 15.10 מפגש בראשית. פרשה שמיני, שיחות הקבוצה של הפרופסור רב רשל. 15.40 ותקווה בבודפשט, התזמורת הקאמרית הישראלית בהונגריה. 16.00 ערב חדש, מוסף לשבת. מנחה: דן מרגלית. 16.30 סנופי חוזר הביתה. סרט מצוייר באורך מלא. 17.30 יש לי סיפור. מעשה בחמישה אפונים. 18.00 קיצור החדשות (ערבית). 18.02 בירור חוץ לארץ עם כוכב הסמבה הברזילי, ג'ילברטו ג'יל. 18.30 אמנות (ערבית). 19.00 מפגש (ערבית). 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 מעשי נסים ונפלאות. בתכנית יוצגו תופעות הנחשבות לעל־טבעיות. חוקרים מן האוניברסיטה ידונו בתופעות האלה. בתכנית ישתתפו גם הקוסם פאוסט ועמי דיין המציג מופעי טלפתיה. מנחה: ירון לונדון. 21.00 חדשות. 21.15 חיים שכאלה — עם רות דיין (החלק הראשון. חלקה השני של התכנית יוקרן מחר, במוצאי החג). 22.20 סרט טלוויזיה. מכתבים למאהב אלמוני. שבוי מלחמה, נמלט עם חברו מן השבי. החבר מת בדרך, והשבוי נוטל לעצמו את זהותו. הוא נוסע לעיר ליאון ומציג את עצמו לפני הנערה שנהגה לכתוב לחברו מכתבי אהבה, בלי שהכירה אותו, עד שמופיעה אחותו של השבוי המת, והעלילה מסתבכת. 24.00 פסוקים לחג. חדשות הלילה.

ערוץ 2

18.30 קימבה, האריה הלבן. 18.55 מבחר סרטי דיסני. 20.00 סרט תיעודי על התיאטרון לילדים ולנוער. 19.00 שלום רוקדת, ריקודי עם ועמים. 20.30 זמר אביב בצוותא. 21.30 לקט שירים עבריים.

תורנות בתי־מרקחת

יום חמישי

בת־ים
עצמאות – בלפור 75
קופ"ח עין יהב 2 חולון

חולון
אהרון – הופיין 52, חולון

ירושלים
ד"ר בלום – המלך דוד 6

נתניה
מקסים – סלומון 2

פתח־תקוה
סופר פארם – שפירא 43

תל־אביב
שור – המלך ג'ורג' 54

חיפה
קופ"ח מכבי – יל"ג 6

רחובות

רעננה–כ"ס

שישי

בת־ים: עצמאות – בלפור 75
חולון: עצמאות – בלפור 75, בת־ים
ירושלים: הר הזיתים – הר הזיתים
נתניה: מקסים – סלומון 2
פתח־תקוה: מרכז השרון – אהרון קציר 40
תל־אביב: שור – המלך ג'ורג' 54
סיני – שד' ירושלים 70 יפו
חיפה: קרית אליעזר – כפר מאירהוף 6

שבת

בת־ים: מזור – חביבה רייק 20
חולון: הורי – סוקולוב 70
ירושלים: קופ"ח – מרטאה רוממה חמ"א 28 (שבת)
מודיעין – דרך בית לחם 82 (מוצ"ש)
נתניה: הדסה – הרצל 24
פתח־תקוה: עין גנים – חזון איש פ' גורדון
תל־אביב: שחר – פנקס 27 (מוצ"ש)
בריאות – המלך ג'ורג' 28 (מוצ"ש)
חיפה: מירון – הרצל 29

חוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
תל־אביב־יפו
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965
הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אישור להקלה לבניית הדר יציאה לגג במעקה החיצוני ברחוב יחזקאל מס' 27 גוש 6959 חלקה 118.
תיק בניין 3/214/027 בקשה מס' 87/588
בעל קרקע או בניין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אישור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדוייקת ומלפון.
ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון במני הועדה הנ"ל.
י. בכמי
סגן ראש העיריה
יו"ר ועדת המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו

7 באפריל 1977 — 7 באפריל 1988
התקווה: אותה הגברת באותה אדרת

אלופת ישראל, מכבי תל־אביב, זכתה בגביע האירופי הראשון שלה בדיוק לפני 11 שנים מול אלופה... איטלקית. האם תחזור התמונה הערב, ב־8.30 בגנט בגמר ה־31, מול טרסר מילאנו? ★ מאגי: נביא מתנה טובה לחג הפסח" ★ קליין: „הכל תלוי כיצד ישחק ג'מצ'י" ★ ג'מצ'י: „מספיק הפסדנו לטרסר" ★ מיקי: „הלוואי שיתמזל לי להניף את הגביע ★ בארלו על מקאדו: „טוב לשחק איתו מאשר נגדו" ★ שידור ישיר ברדיו ובטלוויזיה החמישיה: מוטי, דורון, קן, וילי וקווין

מיקי ברקוביץ
בתקווה שיחייך גם הערב

ישראל פז, שליחנו לגנט

פעמיים זכו טרסר מילאנו (1966, 1987) ומכבי תל־אביב (1977, 1981) בגביע אירופה לאלופות בכדורסל. הערב, ב־8.30 בגמר ה־31 מאז 1958, יתמודדו אלופות איטליה וישראל בפלאנדרס אקספורט בעיר הבלגית גנט. יהיה זה שיחזור של הגמר מהעונה שעברה בלוזאן, אז ניצחה טרסר 71:69.

המתח במחנה הישראלי גואה. לדברי מאמן מכבי תל־אביב, רלף קליין, תלוי הנצחון בגמר ביכולתו של דורון ג'מצ'י וזאת מההנחה שקווין מאגי וקן בארלו יעשו את שלהם.

כשנשאל קן בארלו, כוכב טרסר מילאנו בעונה שעברה וכיום במכבי ת"א, מה דעתו על בוב מקאדו האיש המסוכן של הקבוצה האיטלקית אמר בארלו: „יותר טוב לשחק בקבוצה איתו מאשר נגדו".

השביעי באפריל הוא יום המזל של מכבי ת"א. בדיוק באותו תאריך בשנת 1977, זכתה אלופת ישראל בפעם הראשונה בגביע האירופי כשגברה בגמר בבלגראד על קבוצה איטלקית אחרת — מובילג'ירג'י וארזה — 77:78. אולי יאיר ה־7 באפריל גם השנה את פניו למכבי ת"א?

שלושה שחקנים שהופיעו לפני 11 שנה בגמר ישחקו גם הערב: מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי המופיעים מאז בקביעות במכבי ת"א ודינו מנגין, אז במדי מובילג'ירג'י וכיום בטרסר מילאנו.

11 קבוצות זכו ב־30 ההופעות בגביע אירופה לאלופות. ריאל מדריד זכתה 7 פעמים; איגניס וארזה — 5; צסק"א מוסקבה — 4; א.ס.ק. ריגה — 3; זימנטל טרסר מילאנו 2; מכבי ת"א — 2; סקוליב קאנטו — 2; צ'יבונה זאגרב — 2; דינמו טבליסי — 1; בוסנה סארייבו — 1 ובאנקו רומא — 1.

מי יזכה בפעם ה־31? טרסר מילאנו היא הפייבוריטית וזו אולי סיבה טובה להאמין שמיקי ברקוביץ יניף הערב את גביע אירופה שכן פייבוריטיות לא תמיד זוכות, כמו שקרה למכבי ת"א נגד ריאל מאדריד ב־1980 בברלין ונגד סקוליב קאנטו ב־1982 בקלן.

בארלו: מקאדו גדול

מי שמכיר את טרסר מילאנו טוב יותר מכל אחד הוא כדורסלן מכבי ת"א, קן בארלו, שהצטיין בעונה שעברה את טרסר מילאנו לנצחון בגמר בלוזאן על... מכבי תל־אביב.

בארלו: „טרסר קבוצה טובה וחזקה מאד, עם שני שחקנים מצויינים כמו מקאדו ובראון. עלינו לעשות את הטוב ביותר כדי להצליח. אם נשחק באחריות — נוכל לנצח".

שאלה: איך הרגשתך האישית?

בארלו: „אין כאן עניין אישי. אני חייב לעשות כמיטב יכולתי. תלוי כיצד נוכל לשחק כתלכיד".

שאלה: האם יוכל מקאדו לקלוע גם 39 נקודות נגד מכבי ת"א, כמו נגד אריס?

בארלו: „מקאדו שחקן גדול. קשה לומר כיצד ניתן לעצור אותו. זה שחקן בעל קליעה מצויינת. טוב לשחק איתו מאשר נגדו. הוא מקצוען אמיתי ויודע את כל הטריקים".

רלף קליין מודאג שהמגרש אינו מהיר: „זה יתרון לאיטלקים, האיטיים יותר. הם אינם מתפשים את המהירות. הבעיה שלי כיצד להשתלט על הריבאונד. אני מאמין כי ניתן לעצור את מקאדו. הסכנה היא כבראון. אני מאד מקווה שמאגי לא יתפתה ויכנס לקרבות מגע עם מנגין".

שאלה: באיזו הגנה תנקטו?

קליין: „נתחיל באישית ואחר כך נעבור לאיזורית. אשב לפני המשחק עם קן בארלו המכיר היטב את טרסר ואז נחליט באיזו הגנה להתחיל. אם נתחיל באישית הרי ישחקו בחמישיה וילי סימס, דורון ג'מצ'י, מוטי דניאל, קווין מאגי וקן בארלו. אם נתחיל באיזורית נשחק עם החמישיה הרגילה וזו ליפין או מוטי ארואסטי במקום דניאל".

זה היה בעת הראיון אמש בתום האימון המסכם החליט קליין סופית על החמישיה והיא תכלול את מוטי ארואסטי, קן בארלו, קווין מאגי, דורון ג'מצ'י ווילי סימס.

מוסיף קליין: „פעמיים הפסדנו העונה נגד טרסר. הגיע הזמן שננצח. אין זה סוד כי חסר לנו גובה. אין לנו חומה כמו לשאר הקבוצות. יש לנו חומה עם מדרגות... אבל העובדה שאנו נמצאים בגמר מוכיחה כי כבר הפלנו חומות לרוב. הקבוצה מוכנה ואני מקווה שאלוהים יעזור".

עוד אמר מאמן מכבי ת"א: „במשחק גמר אין קבוצה טובה יותר. הכל יכול לקרות. למשחק כזה חוקים משלו. לדעתי, תלוי מאד כיצד ישחק ג'מצ'י".

קליין ציין לשבח את עוזרו יאיר שרון: „יש לי עכשיו עם מי להתייעץ, אינני בודד במערכה כמו קודם לכן".

מיהי הקבוצה מספר 1 בטורניר? קליין: „עדיין דעתי כי ברצלונה, שלא הגיעה לגנט, היא הטובה ביותר".

מיקי: רוצה להניף הגביע

מה אומר דורון ג'מצ'י על דבריו של רלף קליין כי מפתח הנצחון בידיו: „אנו רוצים מאד לנצח. זה מעבר לרצון לזכות בגביע. מספיק הפסדנו לטרסר מילאנו. אני מקווה שהפקנו את מלוא הלקחים מהגמר הקודם בלוזאן ונישם אותם עכשיו. נשתדל שלא לחזור על המישגים שעשינו אז".

הקפטן מיקי ברקוביץ: „הנפת הגביע תהיה חלק מעבודה קשה. גמר גביע אירופה תמיד הוא אירוע מרתק. הלוואי שיתמזל מזלי להניף את הגביע".

מי היית מעדיף מול מכבי בגמר: טרסר או אריס?

מיקי: „כיום לפני הגמר אין לי העדפה. פעמיים הפסדנו נגד טרסר ואני מקווה שעכשיו ניתן להפתיע אותם ולנצח".

קווין מאגי השיב בצורה מקורית: „נביא מתנה טובה לחג הפסח".

שמעון מזרחי, יו"ר מחלקת הכדורסל במכבי ת"א, ציין בקשר לידיעות שהגיעו מהארץ על חוגים דתיים התובעים לדחות את המשחק: „חזרנו בזמנו והודענו לפיב"א שהגמר נופל על חג שלנו. אבל תאריכים נקבעים זמן רב מראש. האם יכולנו לדעת כי מכבי ת"א תגיע לגמר? יש כאן עניין של זכויות שידור. 21 תחנות בתוכן, מארה"ב, ישדרו את המשחק. עשינו כל מאמץ שלא לפגוע ברגשות חרדתיים, אבל לא ניתן לעשות דבר. זה לא תלוי בקבוצה אחת, אלא במערכת אירגונית מסובכת".

מזרחי התריע במסיבת עיתונאים אמש שמכבי ת"א, על אף הישגיה הגדולים, לא זוכה לסיוע מספיק ממוסדות הספורט והממשלה.

יורם אוברקוביץ, יו"ר איגוד הכדורסל הנמצא בגנט בירך אמש את מכבי ת"א: „קבוצה זו שומרת על הכבוד הלאומי שלנו ולגבי הגמר יש רק קבוצה מנצחת אחת והיא מכבי ת"א".

האיש המחזיק בכדור — דינו מנגין — שיחק גם לפני 11 שנים בגמר גביע אירופה לאלופות נגד מכבי תל־אביב. אז הוא היה במדי מובלג'ירג'י וארזה ונוצח. נקווה שכך יהיה גם הערב. על מנגין תוטל הערב משימת השמירה על קווין מאגי שלנו. בתמונה שצולמה שלשום בחצי הגמר האירופי נראה מנגין מקדים את הקנדי של אריס סלוניקי ולצ'ר. מימין האיטלקי רוברטו פרמייר. אגב, מנגין בן 38 (תצלום: אי.פי.)

השחקנים

מכבי תל־אביב מס'	שם	גיל	גובה	טרסר מילאנו מס'	שם	גיל	גובה
4	סימס	30	1.93	4	בארניה	27	2.05
5	דניאל	25	1.96	6	אלדי	20	2.02
7	ארואסטי	34	1.88	7	פיטיס	19	2.01
9	ברקוביץ	34	1.91	8	ד'נטוני	37	1.90
10	ליפין	23	1.84	9	גוברנה	21	2.05
11	כץ	20	1.90	11	מנגין	38	2.04
12	ג'מצ'י	27	1.97	12	פרמייר	28	1.90
13	מאגי	29	2.03	13	ריקי בראון	29	2.07
14	איציק כהן	20	2.04	14	מונטקי	24	1.94
15	בארלו	24	2.06	15	בוב מקאדו	36	2.07

מאמן: רלף קליין
עוזר מאמן: יאיר שרון

מאמן: פרנקו קאזאליני

אוהבים את הפוזה הזו

גם ברודי ניצח בגנט

תורת נעוצת ציפתה לכמה מאות צופים באולם בגנט מאשר נבחרת כוכבי העבר של הוכשת הכניעה את כוכבי העבר של בלגיה — 58:105 (28:50).

הנציג הישראלי בנבחרת האירופית של ברודי שקופח בשיתופו ע"י המאמן סואריז רוביני, התעלה במחצית השניה בה קלע 8 סלי 3 נקודות ואף סיים את המשחק בסל האחרון. סך הכל קלע ברודי 15 נקודות.

את יתר הנקודות קלעו: בראבנדר 23, שולמן 18, סרג'י בלוב 14, ארשק 9, בריביירה 8, אלבקראס 4, לייק 4, כאורדיץ 2 ואסלת 2. משחק לא מחייב אך מאוד מהנה.

קאזאליני: מכבי אנדר־דוג

האיטלקים חוששים. מאמנם פראנקו קאזאליני אמר אתמול לעיתונאים: „למרות שכולם אומרים כי טרסר היא פייבוריטית אני סבור שמכבי ת"א חזקה ומנוסה ונצטרך להתייחס אליה כאמת מידה נכונה".

קאזאליני הוסיף: „אין אנו מופתעים שמכבי ת"א בגמר. היא מופיעה באנדר־דוג ואין לה מה להפסיד. זה מסוכן. לכן נעשה מאמץ עליון להתגבר. אינני חושש ששחקני יהיו עייפים. כאשר מגיעים למשחק גמר שוכחים את העייפות ורק רוצים לקחת את הגביע".

החמישיה האיטלקית הפותחת תורכב מדנטוני, פרמייר, בראון, מקאדו ומנגין.

במשחק ישפטו היוגוסלבי מבירת המועצות זייך מפולין.

במשחק מוקדם על המקומות 3־4 יפגשו ב־6.30 אריס סלוניקי ופרטיזן בלגראד.

בבית אחד עם יוון
יוגוסלביה ונורבגיה

כך עולה מהגרלת שיבוץ הטורניר הקדם אולימפי שנערכה אתמול בגנט ★ שתי הראשונות מכל בית תעלינה לבית הגמר

ישראל פז, שליחנו לגנט

נבחרת ישראל בכדורסל הוגרלה אתמול בגנט לבית ג', לדעתי הקשה ביותר, בטורניר הקדם אולימפי האירופאי בהולנד, בו יתמודדו 18 נבחרות על שלושה כרטיסים לסיאול.

הטורניר יתחיל ב־28 ביוני, אולם הבית הישראלי יפתח רק ב־30 ביוני.

ישראל הוגרלה לבית 1 עם נבחרתה החזקה של יוגוסלביה, אלופת אירופה יוון וכן עם נורבגיה.

יוגוסלביה ויוון הן יריבות ותיקות של ישראל: עם יוגוסלביה קיימנו 16 משחקים בהם ניצחנו ב־4 והפסדנו ב־12. עם יוון ערכנו 30 משחקים בהם ניצחנו ב־20, הפסדנו ב־9 ואחד סיימנו בתיקו.

הנבחרת הרביעית היא נורבגיה, עימה קיימנו משחק אחד וכמובן ניצחנו בו.

18 הנבחרות חולקו ל־4 בתים. בשני הבתים הראשונים יתמודדו חמש נבחרות והם יחלו את המשחקים ב־28 ביוני ובשני בתים נוספים ישחקו 4 נבחרות בכל בית והם יחלו ב־30 ביוני.

שתי הראשונות מכל בית יעפילו לבית גמר ושלוש המנצחות יסעו לסיאול.

תוכנית המשחקים

30 ביוני: יוגוסלביה — נורבגיה; יוון — ישראל.

1 ביולי: יוגוסלביה — ישראל; נורבגיה — יוון.

2 ביולי: יוגוסלביה — יוון; ישראל — נורבגיה.

לדעת מאמן הנבחרת בעתיד רלף קליין, זו הקבוצה הקשה ביותר מאחר ש„קיבלנו בבית גם את יוון וגם את יוגוסלביה".

שאר הבתים:

בית א': ספרד, הולנד, שבדיה, בריטניה ואירלנד.

בית ב': איטליה, גרמניה, פינלנד, תורכיה ודנמרק.

בית ד': ברית המועצות, צרפת, פולין ושוויץ.

כן הוגרלו המשחקים הקדם אולימפיים לנשים בהם אין ישראל משתתפת.

היוונים מוחים ומאיימים לא להופיע

יוון מוחה אתמול על השיבוץ בטורניר הקדם אולימפי. היוונים טענו — ובצדק רב — כי אלופי אירופה, היו צריכים להיות מדורגים בראש אחד הבתים.

בחוגר שהוצעו תקפו קשות את פיב"א ואף איימו שהם עלולים שלא להופיע לטורניר בהולנד.

● בטורניר מקרתגלת השל... משתתפות קבוצות ... ופיב"א, שיערך בין ה־21 ל־23 באוקטובר במדריד ישתתפו קבוצות בוסטון סלטיקס, ריאל מדריד, אלופת איטליה ואחת מ־8 הנבחרות בטורניר הקדם אולימפי בהולנד.

● ועדה מיוחדת של [illegible] התכנסה בגנט ודחתה את [illegible] ההולנדית להחליף שחקנים [illegible] בגביע אירופה בתנאים [illegible] כשלכלת אף החליט [illegible] לדיון נוסף מעד [illegible].

● בישיבת הגרלת [illegible] אולימפי בגנט הוחלט [illegible] פיב"א בורה סטנקוביץ, [illegible] שבאליפות העולם 1990 [illegible] ישתתפו כדורסלנים מקצוענים.

גביע הטוטו שוב של שמשון

מחזיקת הגביע הכניעה את בני יהודה 2:4 וזכתה ב־100 אלף שקלים ★ מחצית השערים נכבשו מהנקודה הלבנה ★ הטוב במגרש — נסים ברדה משמשון

משה רוזנברג

כדורגלני שמשון ת"א זכו אתמול, בפעם השניה ברציפות, בגביע הטוטו שניצחו במשחק רב שערים כדורי המרבבים התל־אביבי, את בני יהודה תל־אביב 2:4. שופט המשחק יצחק בן יצחק פסק במהלך המשחק על שלושה כדורי עונשין מ־11 מטרים.

אלפיים הצופים שהגיעו לאיצטדיון בפ"ת לא נהנו ממשחק משובח. היו בו רגעות רבות של שעמום. השמשונים גילו עדיפות, אם כי שחקני בני יהודה החזיקו יותר בכדור.

השחקן מספר 1 במגרש היה ללא ספק נסים ברדה בלם השמשונים. ברדה הותיק שימש תחנה אחרונה לחלוצי היריב הנרפים, היה מעוז ההגנה, תמך בהתקפה לא אחת ואף הבקיע שער.

בקישור השמשוני בלטו שלמה מזרחי ויגאל הלל. אבינועם עובדיה, שחקן הנבחרת, כמעט ולא הורגש אם כי הוא הבקיע שער „ומשר" כדור עונשין מ־11 מטרים.

בחוד השמשונים היו דקות טובות רק לגדעון דמתי הותיק.

מהעבר השני, בקבוצת בני יהודה ת"א, קשה לציין שחקן שבלט. שחקני ההגנה הירבו לשגות, הקישור כמעט ולא הורגש ואילו החלוצים דוד גורדנה, חזי שירזי והמחליף משה אייזנברג בוודאי יעדיפו לשכוח את משחק הנפל. במיוחד הרגיזו את הצופים אייזנברג שהחטיא שער ברקה ה־69 בצורה תמוהה. ברקה זו כבר חלף אייזנברג על פני השוער אבי חרר (גרוע) אבל מחמישה מטרים החטיא את ה־2:2 אייזנברג, בעט בדיוק למרכז השער שם, הרחיק את הכדור אורי כהן. איזו החטאה אומללה.

המשחק נפתח בלחץ של בני יהודה וכבר בדקה ה־2 החמיץ חזי שירזי כדור רוחב של אבינועם מליחי.

השמשונים שפתחו כנסיגה, עלו ליתרון בהתקפתם הראשונה במשחק. שלמה מזרחי, הסיט ברקה ה־15 כדור לאבינועם עובדיה שער או לא הורגש. עובדיה בבעיטת סיבוב מ־17 מטרים שילח את הכדור אל בין הזיבורים וקבע 0:1.

בני יהודה, בסידרת התקפות, הצליחו להשוות ברקה ה־28. היה זה דוד סלמן שבעט כדור עונשין מ־22 מטרים, הכדור פגע באחד משחקני החומה השמשונית, שינה כיוון וחדר לרשת — 1:1.

חולשת ההגנות של שתי הקבוצות הורגשה היטב ובדקה ה־37 עלתה שמשון ליתרון 1:2. יפתח לוי הגביה כדור קרן משמאל ונסים ברדה בעט מהאוויר לפינה השמאלית הנמוכה ופנימה. ברדה מיהר לבצע „סלטה" לקול תשואות הצופים.

בפתיחת המחצית השניה תקפו שחקני בני יהודה ללא הרף את שער שמשון אולם במקום לבעוט לשער העדיפו כניסה עם הכדור לרחבת היריב. שירזי אמנם ניסה לנגוח (51) אולם נגיחתו מקרוב, חמקה מעל למשקוף. אז הגיעה ההחמצה הגדולה של משה אייזנברג.

בעיצומן של התקפות בני יהודה, הגדילו השמשונים את יתרונם בהתקפה מתפרצת. אבינועם עובדיה, בפריצה לתוך הרחבה, נתפס בחולצתו ע"י גיא שרעבי והשופט הורה על הנקודה הלבנה (77). שלמה מזרחי המומחה לכדורי עונשין בעט לפינה השמאלית וקבע 1:3.

חלפו 5 דקות ורוני פרי, בלם בני יהודה, הכשיל את גדעון דמתי. השופט יצחק בן יצחק שוב פסק על בעיטת עונשין מ־11 מטרים. שלמה מזרחי, הפעם בבעיטה לפינה הימנית, קבע 1:4.

תוצאת המשחק נקבעה דקה לסיום ושוב מכדור עונשין מהנקודה הלבנה. משה אייזנברג שחדר לרחבה בין שני מגיני שמשון, נפל והשופט קבע (לעניות דעתי שלא בצדק) על כדור עונשין נוסף מ־11 מטרים. דוד סלמן בשערו השני במשחק צימק את התוצאה.

בסיום העניק אריה זייף, מנכ"ל המועצה להסדר הימורים בספורט את הגביע לקפטן השמשוני גדעון דמתי. יחד עם הגביע קיבל דמתי המחאה על סך 100 אלף ש"ח לפקודת שמשון.

שני צהובים שלף השופט במשחק לעברם של פרי מבני יהודה ועובדיה משמשון.

שמשון תל־אביב — בני יהודה 2:4 (1:2)

● איצטדיון הפועל פתח תקוה, 2000 צופים. שופט: יצחק בן־יצחק.

● שערים לשמשון: שלמה מזרחי (77, 82 בבעיטות עונשין מ־11 מטרים), אבינועם עובדיה (15) ונסים ברדה (37).

● שערים לבני יהודה: דוד סלמן (28 ו־89 בבעיטת עונשין מ־11 מטרים).

● השחקן המצטיין: נסים ברדה (שמשון).

● שמשון תל־אביב: חרר, הלוי (שוקרון), ברדה, א. כהן, רהרי, הלל, שמעונוב, עובדיה, מזרחי, דמתי (י. כהן), אוררי.

● בני יהודה: אסייאג, מליחי, פרי, שרעבי, עלו, סלמן, זקס, מנצור (קוסטיקה), א. חיים, גורדנה (אייזנברג), שירזי (איומירלי).

זוא לא ניחוש 14, לא ניחוש 13 אבל המחאה. שבין קפטן שמשון תל־אביב, גדעון דמתי (מימין) למ"מ יו"ר ההתאחדות לכדורגל עזריקם מילצ'ן (שני משמאל) היא בת 100 אלף שקלים בעקבות זכיית שמשון בגביע הטוטו לעונת 1988. משמאל נראה חיים צימר ולידו מילצ'ן, אריה זייף מנכ"ל המועצה להסדר הימורים בספורט. בגביע זכו השמשונים לאחר נצחון 2:4 על בני־יהודה במשחק הגמר שנערך אתמול בפתח־תקוה. (צילום: אריה קנפר)

כפר־סבא — מכבי נתניה 1:5. זוכרים?

זה היה בסיבוב הראשון בכפר־סבא. מחרתיים בנתניה ינסו מוליכי הטבלה לגמול ★ הפועל תל־אביב תשחק בשכונת התקווה אצל בני־יהודה השואפת להיות בפליי־אוף העליון כמו מכבי תל־אביב (משחק חוץ עם הפועל פתח־תקוה) ובית"ר ירושלים (משחק ביתי עם הפועל „צפרירים" חולון) ★ המוקד בתחתית: לוד — מכבי חיפה

● לאומית

יצחק ויסהוף

שני מחזורים לפני סיום משחקי הליגה הרגילה בכדורגל, מתרכז עיקר המאבק על הכרטיס השמיני לפליי־אוף העליון בכדורגל.

בית"ר ירושלים הניצבת כיום במקום ה־8 בטבלה תפגוש באיצטדיון בלומפילד את הפועל „צפרירים" חולון הנמצאת בקו עלייה. קבוצות המקום התשיעי והעשירי — מכבי ת"א ובני יהודה — מצפות למעידה ירושלמית. מכבי ת"א תצא למשחק חוץ קשה נגד הפועל פ"ת ואילו בני יהודה תפגוש בשכונה את הפועל ת"א, השניה בטבלה.

מוליכת הטבלה מכבי נתניה תארח במגרשה את השלישית בטבלה הפועל כפ"ס, משחק צמרת מעניין, מפגש מעניין נוסף צפוי בבירת הנגב ובו תפגוש הפועל ב"ש את בית"ר תל־אביב.

משחק תחתית בעל השלכות רבות למאבק נגד הירידה במשחקי הפליי־אוף התחתון יהיה בלוד. הפועל לוד שניצחה במחזור הקודם את בית"ר ירושלים תנסה לצבור עוד שלוש נקודות על חשבון מכבי חיפה הנמצאת מקום אחד מעליה בטבלה (12). האחרונה מכבי פ"ת תצא ל„קרב אבוד" באיצטדיון בלומפילד (1.30) נגד הרביעית בטבלה שמשון.

תחילת כל משחקי הליגה שיערכו בשבת ב־3.30, לבד מהמשחק שמשון — מכבי פ"ת (1.30).

● מוליכת הטבלה מכבי נתניה תנסה לגמול במגרשה הביתי להפועל כפר־סבא שניצחה אותה בסיבוב הראשון בתוצאה המדהימה 1:5. אולם מצבם של מחורי זאב ולצר אינו שפיר. הקבוצה סובלת מפצועים רבים כמו של הקשר בני לם והחלוץ שלום תקוה. אולם מכבי נתניה תופיע בכל זאת בהרכבה החזק כאשר המטרה תהיה לשמור על המקום הראשון, עזרה שתעניק לקבוצה הכנסות כספיות גבוהות במשחקי הפליי־אוף. הפועל כפ"ס שסיימה את משחקה נגד מכבי חיפה במחזור הקודם בתיקו 2:2 תבקש לא להפסיד גם במשחק בנתניה.

ישפוט: יצחק בן־יצחק.

● הפועל לוד, מעודדת מנצחונה המפתיע על בית"ר ירושלים תרצה לשחזר את ההישג גם נגד מכבי חיפה. שחקני לוד יודעים כי נצחון על מכבי חיפה בשבת יכול לשפר את סיכוייהם להינצל בסיום העונה. הם יסמכו על חלוצם יאיר סגרורי שהבקיע כמה משחקים העונה. מכבי חיפה המתקשה לנצח העונה, תהיה מרוצה אם תסיים את משחקה בתיקו. בסיבוב הראשון ניצחה חיפה 0:3.

ישפוט בני כהן.

● בית"ר ירושלים תשוב בשבת לאיצטדיון בלומפילד להצגה המרכזית. בה תפגוש את הקבוצה המצליחה של הפועל „צפרירים" חולון. הבית"רים המובלים מ„קרבות מילוליים" בתוך קבוצתם תלויים בשיפור כושרם של אורי מלמיליאן ואבי כהן, כושר טוב של שני שחקנים אלו יכולים להביא נצחון לקבוצה הבירה שתעשה כל מאמץ שלא לשמוט את המקום השמיני שיובילה לפליי־אוף העליון, חולון תבקש להמשיך ולרכב על גל ההצלחה ולהוסיף נקודות למאזנה. בסיבוב הראשון ניצחה בית"ר ירושלים 0:1.

ישפוט: יהושע לויה.

● מי שתמתין למעידה של בית"ר ירושלים תהיה מכבי ת"א המבקשת לתפוס מקום בשמיניה המובילה. לשם כך עליה גם לנצח את הפועל פ"ת במשחק חוץ, משימה כלל לא קלה. בסיבוב הראשון ניצחה מכבי ת"א 1:4. הפועל פ"ת ניצבת בטוחה במקום השישי בטבלה עם 35 נקודות אך שחקני הקבוצה מבקשים לשריין לעצמם עוד 3 נקודות כדי לא להיות מופתעים בסיום הליגה. משחק שקול שבו לא תפתיע אף תוצאה.

ישפוט: רחמים רינצי.

● לפני כעשרה ימים ניצחה בני יהודה את הפועל ת"א 0:1 במשחק חצי גמר גביע הטוטו. במשחק זה הורחק משה סיני, כוכב הפועל ת"א. בשבת באיצטדיון והוהבים בשכונת התקווה יבקשו חניכיו של יצחק שניאור לגמול ליריביהם. אולם בני יהודה שנוצחה בסיבוב המשחקים הקודם 0:1 בידי מכבי ת"א, תבקש להשיג נצחון שכן בקבוצה מאמינים שיש עדיין סיכויים להתברג אל בין 8 הראשונות. תיקו 0:0 כפי שהיה במשחק הראשון בין שתי הקבוצות לא יספק את חניכיו של דוד שוויצר.

ישפוט: עובדיה צבי.

● להפועל באר־שבע תהיה הזדמנות לבסס את מעמדה בין שמונה הראשונות כשתפגוש בשבת במגרשה את בית"ר ת"א שהבטיחה כבר מקום בפליי־אוף העליון. בית"ר שסיכמה השבוע עם מאמנה יצחק שום לעוד שתי עונות לא תרים ידיים בקלות. ומה השחקנים הטוב שיש לקבוצה זו יקשה את המלאכה על שחקני בירת הנגב. הבית"רים ינסו לשחזר את נצחונם מהסיבוב הראשון (1:2), אך הסבירות מורה על משחק שקול.

ישפוט: חיים ליפשיץ.

● המשחק הקל של המחזור צפוי להערך בהצגה המוקדמת באיצטדיון בלומפילד שבו תפגוש שמשון ת"א (4) את האחרונה מכבי פ"ת. שמשון שנוצחה במחזור הקודם 1:2 ע"י הפועל חולון תפגוש קבוצה שהשלימה עם ירידתה לליגה הארצית. במשחק הקודם בין שתי הקבוצות ניצחה שמשון 0:2 בפ"ת.

ישפוט: יוסף ריאבסקי.

בוני גינצבורג

● טבלה לאומית

(לאחר 24 מחזורים)

1.	מכבי נתניה	26־41	46
2.	הפועל ת"א	17־25	43
3.	הפועל כפ"ס	22־28	39
4.	שמשון ת"א	20־29	37
5.	בית"ר ת"א	21־30	35
6.	הפועל פ"ת	29־34	35
7.	הפועל ב"ש	15־18	34
8.	בית"ר י־ם	33־30	31
9.	מכבי ת"א	25־31	29
10.	בני יהודה	15־18	29
11.	הפועל חולון	23־20	27
12.	מכבי חיפה	28־27	26
13.	הפועל לוד	49־16	18
14.	מכבי פ"ת	36־12	12

משחקי המחזור ה־25

● הפועל לוד — מכבי חיפה.
● בית"ר ירושלים — הפועל חולון.
● שמשון ת"א — מכבי פתח־תקוה.
● הפועל באר־שבע — בית"ר תל־אביב.
● הפועל פתח־תקוה — מכבי תל־אביב.
● בני יהודה — הפועל תל־אביב.
● מכבי נתניה — הפועל כפ"ס.

ירושלים מול בת־ים, חיפה תארח את עמידר

הטבלה הארצית

(לאחר 24 מחזורים)

1.	הפועל ירושלים	27־48	53
2.	הפועל חיפה	14־26	51
3.	הפועל טבריה	31־49	47
4.	מכבי יבנה	25־27	36
5.	הפועל ר"ג	26־24	35
6.	הפועל חדרה	34־40	34
7.	מכבי שעריים	31־30	32
8.	הפועל יהוד	36־36	31
9.	מכבי יפו	22־21	31
10.	בית"ר נתניה	32־24	27
11.	הכח ר"ג	29־23	25
12.	הפועל בת־ים	32־25	24
13.	מ. רמת עמידר	38־24	23
14.	הפועל עכו	37־16	15

● ארצית

יצחק ויסהוף

שני מאבקי קצוות יערכו בשבת בליגה הארצית בכדורגל באשר מוליכת הטבלה הפועל ירושלים לה 53 נקודות תצא למשחק חוץ קשה בחולון שם תפגוש את הפועל בת־ים (12). השניה בטבלה הפועל חיפה תשחק בקרית חיים נגד מכבי רמת־עמידר (13). יהיו אלו שני משחקי המוקד במסגרת המחזור הלפני אחרון בליגה הארצית.

הפועל יהוד ומכבי יפו הנלחמות על הכרטיס השמיני לפליי־אוף העליון ישחקו במגרשן הביתי. יפו תפגוש את הפועל חדרה ואילו יהוד את מכבי יבנה.

תחילת המשחקים בליגה הארצית בשעה 3.30.

● לאחר הפסד ביתי 1:0 להפועל חיפה תבקש הפועל ירושלים להתאושש על חשבון הפועל בת־ים מתחתית הטבלה. שחקני בת־ים שייצבו את הרכבם לאחר שהמורחקים שבו לשחק לא ירימו ידיים בקלות. במשחק שיערך באיצטדיון הפועל חולון צפוי לסיכך מאבק מעניין. בסיבוב הראשון ניצחה ירושלים 1:2.

ישפוט: אריה זולף.

● הפועל חיפה תבקש להתקרב ואולי לחלוף את משחקי השבת, על פני הפועל ירושלים. לשם כך עליה לנצח את מכבי רמת עמידר. בסיבוב הקודם הצליחה לעשות זאת מחוץ לביתה. כל תוצאה, לבד מנצחון חיפאי תיחשב להפתעה.

ישפוט: דני קרן.

● מכבי יפו שנוצחה במחזור הקודם 1:3 בעכו תבקש להתאושש במגרשה על חשבון קבוצת הפועל חדרה, חדרה הנמצאת בכושר טוב עשויה לגרור את היפואים למשחק שאפתני. המסר: מכבי יפו עלול לסכך אותה בתוצאה. בסיבוב הקודם סיימו שתי הקבוצות בתיקו 2:2.

ישפוט: גבי פרץ.

● הפועל יהוד, השמינית בטבלה עם 31 נקודות, תשחק במגרשה עם מכבי יבנה (4). יהוד מסוגלת למתוק את ההפסד בסיבוב הראשון 0:3 ביבנה ולשפר את סיכוייה להימנות על 8 הראשונות.

ישפוט: סבי אלנקוה.

● דרבי רמת גני יהיה במגרש המכתש בגבעתיים ובו תפגוש הכח את הפועל ר"ג. כעור הכח נאבקת בתחתית, נמצאת הפועל ר"ג בצמרת והיא פייבוריטית לנצחון כמו בסיבוב הראשון (0:1).

ישפוט: אריה פרוסט.

● מכבי שעריים תשחק במגרשה עם קבוצת הצמרת של הפועל טבריה. שעריים הנמצאת במקום ה־7 תרצה להוכיח כי מקומה הוא בפליי־אוף העליון. אך לשם כך יהיה עליה לגבור על סוללת חלוצים מרשימה של הפועל טבריה שכבשו עד כה 49 שערים. במשחק הראשון ניצחה טבריה 1:3.

ישפוט: צבי שריד.

● הפועל עכו אחרונה בליגה הארצית. אולם קבוצה זו מעניקה קרבות קשים ליריבותיה ותעיד על כך מכבי יפו. שחקני עכו עשויים להוסיף עוד 3 נקודות למאזנם כשיפגשו בשבת במגרשם את בית"ר נתניה, שניצחה בסיבוב הראשון 0:4.

ישפוט: עמית קליין.

איינדהובן ובנפיקה מועמדות לגמר האלופות האירופי

זאת לאחר שסיימו את משחקי החוץ שלהן אתמול ללא הכרעה

המקסיקני הוגו סאנשז מניף את שתי ידיו ושואג לאחר שכבש שער יתרון לריאל מאדריד אמש בחצי גמר גביע אירופה לאלופות. היתרון של סאנשז נמחק על ידי פיליפס איינדהובן וריאל מאדריד התרחקה מהגמר האירופי. (תצלום: איי.פי)

אלופות

ריאל מאדריד נאלצה אמש להסתפק, על מגרשה, בתיקו 1:1 מול פיליפס איינדהובן ההולנדית, במשחק הראשון בחצי הגמר בגביע אירופה לאלופות.

את השער לריאל הבקיע הוגו סאנשז מבעיטת 11 מטר, כבר בדקה ה־6.

ארוארד לינסקנס השווה לאיינדהובן בדקה ה־20, לעיני 90,000 צופים באיצטדיון בארנאבאו הגועש.

תקוותיה של ריאל מאדריד להשיג יתרון ניכר לקראת המשחק השני, נגוזו.

יצוין כי בעיטת ה־11 מטר שהוענקה לספרדים, היתה מפוקפקת.

איינדהובן, הבקיעה בעונה הנוכחית 105 שערים בליגה בהולנד.

גם משחק חצי הגמר השני בין סטיאואה בוקרשט לבנפיקה ליסבון לא הוכרע — 0:0.

35 אלף צופים חזו במשחק שנערך בבוקרשט ומעניק מיקדמה ממשית לליסבון לקראת הגומלין בעוד שבועיים בפורטוגל.

תוצאות

אלופות
- ● ריאל מאדריד — פיליפס איינדהובן 1:1.
- ● סטיאואה בוקרשט — בנפיקה ליסבון 0:0.

מחזיקות
- ● מכלן — אטאלאנטה 1:2.
- ● אייאקס — מארסיי 0:3.

אופ"א
- ● ס.צ. בריז' — אספניול 0:2.
- ● לברקוזן — וורדר ברמן 0:1.

אייאקס בגמר המחזיקות

ניצחה בחוץ את מארסיי 0:3 ★ אוחנה כבש בנצחון מכלן על אטאלאנטה 1:2

מחזיקות

הקבוצה ההולנדית אייאקס שמה אתמול לאל את חלומה של הקבוצה הצרפתית מארסיי, והביסה אותה 0:3 במארסיי, במשחק הראשון של חצי הגמר בגביע מחזיקות הגביע.

לעיני 45,000 צופים הובקעו שלושת השערים ללא מענה, על ידי רוב ויטסח בדקות ה־12 ו־42, ועל ידי דניס ברגקאמפ דקה אחת לפני סיום המשחק.

הודות לכך אין כמעט ספק שבמשחק הגמר בטורניר זה, שיהיה ב־11 במאי בשטרסבורג, תופיע אייאקס.

במשחקה של מכלן עם אטאלאנטה האיטלקית כבש אלי אוחנה שער לטובת קבוצתו הבלגית מכלן כבר בדקה ה־7, ובכך תרם לנצחון הקבוצה בסיבוב הראשון של גביע מחזיקות הגביע.

במשחק נגד הקבוצה האיטלקית אטאלאנטה, ניצחה מכלן 1:2, אחרי 1:1 במחצית.

גלן סטרומברג מאטאלאנטה השווה 2 דקות לאחר שערו של אלי אוחנה, אולם פיט דן בור הבקיע שער שני לבלגים בדקה ה־83.

במשחק צפו 11,700 איש.

למעשה השיגה אטאלאנטה, קבוצה המשחקת רק בליגה השניה באיטליה, הישג מרשים, והיא מקווה כי תוכל להדביק את הפער של שער אחד במשחק השני של חצי הגמר.

אלי אוחנה הבקיע לאחר מסירה מקון סאנדרס, והיה זה שערו הרביעי במשחקי גביע מחזיקות הגביע האירופי.

מאמן מכלן אר דה מוס אמר על אטאלאנטה: "זו הקבוצה הטובה ביותר ששיחקנו נגדה עד היום".

נצחונות לבריז' ולברקוזן

קבוצתו של הישראלי רוני רוזנטל, ס.צ. בריז' מבלגיה, ניצחה אתמול את הקבוצה הספרדית אספניול 0:2 במשחק הראשון בין השתיים בחצי הגמר בגביע אופ"א.

בריז' הובילה במחצית 0:1 משער שכבש הקפטן יאן קולמאנס בדקה ה־42. השער השני לזכות הבלגים היה עצמי ונכבש על ידי חוסה גאלארט בדקה ה־74.

רוני רוזנטל לא פתח במשחק, אך הוחלף בדקה ה־64 את ל. ואן דר אלסט.

30,000 צופים חזו במשחק שנערך בבריז'.

בחצי הגמר השני נפגשו שתי קבוצות מערב־גרמניות ובאייר לברקוזן שהיתה מחות טובה ניצחה את וורדר ברמן 0:1 לאחר 0:0 במחצית.

חיים של דיווח מגרמניה על שער הנצחון שכבש אלויס ריינהארדט בדקה ה־61.

17 אלף צופים חזו במשחק.

חוזה גאלרט מאספניול נוגח במשחק קבוצתו אתמול בבריז' בגביע אופ"א שהסתיים בנצחון קבוצתו של רוני רוזנטל וחבריו — 0:2.

פלמנגו — אסטודיאנטס 0:3

קבוצת פלמנגו ריו עלתה לשלב הבא בגביע דרום אמריקה לאלופות בכדורגל, לאחר שגברה במשחק הגומלין על אסטודיאנטס להשלאמות מארגנטינה 0:3 (0:1).

המשחק הראשון נסתיים בתיקו 1:1.

את השערים הבקיעו לואיס הנריקה (4), רנאטו גאוצ'ו (72) ובבטו (88).

מארגנטינה לוורונה ב־2 מיליון דולר

קבוצת הכדורגל האיטלקית ורונה, שילמה לריבר־פלייט שני מיליון דולר עבור שחקנה קלאודיו קאניג'יה.

הכדורגלן הארגנטיני הוחתם לארבע שנים על ידי נשיא המועדון האיטלקי פרדינאנדו חיאמפאן.

זה השחקן הזר השלישי שיופיע בשורות ורונה. האחרים הם הדני פרבן אלקייר והגרמני תומאס ברטולד.

מיליון וחצי ליש"ט עבור וייטסייד

אלכס פרגוסון, מנהלה המקצועי של מנצ'סטר־יונייטד, מוכן לשחרר את הלוחם האירי הבינלאומי נורמן וייטסייד, תמורת מיליון וחצי עד שני מיליון לירות שטרלינג.

וייטסייד בן ה־22 עשה היסטוריה במשחקי גביע העולם בספרד ב־1982 בהיותו הכדורגלן הצעיר ביותר שהשתתף במשחקי הגמר במדי צפון אירלנד, בהיותו בן 16. הוא כבש עד כה 200 שערים לזכות קבוצת מנצ'סטר־יונייטד, בה החל את הקריירה שלו.

עוד נצחון לנבחרת הנוער

שרות "על המשמר"

נבחרת הנוער של ישראל בכדורגל השיגה אתמול נצחון נוסף באירופה. הישראלים, בהדרכת המאמן שלמה שרף, גברו בליכטנשטיין על הנבחרת המארחת — 1:2 לאחר יתרון 0:2 במחצית.

איציק זוהר, חלוץ מכבי יפו, ממשיך להפגין. אתמול כבש זוהר את השער הראשון לזכות ישראל. הבלם רן בן שמעון הבקיע מהנקודה הלבנה ורק במחצית השניה הצליחו המארחים לצמק את התוצאה.

בנבחרת הישראלית הורגשה עייפות רבה. למרות זאת הצליח מיכה צופין, מגן מכבי פ"ת, לבלוט מעל יתר השחקנים והוא, יחד עם זוהר, היו הבולטים במשחק.

היום תשחק ישראל נגד קבוצת הכוכבים שווייצרית וביום שני תשוב לישראל.

2 נצחונות לנבחרת הנוער

● כדורסל

שרות "על המשמר"

נבחרת הנוער של ישראל בכדורסל השוהה במחנה אימון ביוגוסלביה השיגה שני נצחונות על אלופת הנוער של יוגוסלביה, אולימפיה מלובליאנה.

במשחק שלשום ניצחה ישראל 73:95 (39:45) כשאמיר כץ קלע 25 נקודות, גיא גורס הוסיף 17 ואילו ערן ברנשטיין הוסיף 16 נקודות.

במשחק השני שהיה אתמול ניצחו הישראלים 78:104 (48:49) למרות שהקבוצה היוגוסלבית חיזקה עצמה בשחקן בוגר.

ישראל הציגה שמירה אזורית מצויינת ואמיר כץ היה שוב גיבור הנצחון כשקלע 21 נקודות. עוד הירבו לקלוע לישראלים מיקי הרמן 19, רב הרמן 17, קורן אמישה 17 וגיא גורס 10.

חברי המשלחת הישראלית מציינים את היחס החם אותו מעניקים להם המארחים מיוגוסלביה. היום תקיים הנבחרת משחק נוסף בעיר עטולה נגד קבוצה בוגרת.

גביע ראש עיריית חיפה למכבי מסל בשניות הסיום

יוסף גליזר

מכבי חיפה זכתה אמש בגביע ראש העיר אריה גוראל לאחר שגברה בדרבי מרתק והמכבמר על הפועל 96:97 (47:56). את סל הנצחון קלע גלן פלאורס 22 שניות מן הסיום.

על המשחק העיבה תקרית כאשר הפועל חיפה סירבה בסיום לעלות לטקס הענקת הפרסים ע"י ראש העיר וכן לאחר דקות אחדות של הסתערויות הוצגו למשטח הפרקט ואת מחאה על משפט שלטענתם קיפח אותם.

מכבי, למרות ששיחקה עם זר אחד בלבד, הוליכה ברוב שלבי המשחק בניצוחו של דורון שפע שקלע 35 נקודות, מהן 29 במחצית הראשונה.

● קלעו למכבי חיפה: שפע 35, פלאורס 23, גורדון 16, רוזנברג 8, שטיינהואר 6, אושיר 4, בורנע 3 ואולאי 2.

● קלעו להפועל חיפה: יוסטון 27, יוברט 18, וולס 17, קסקי 14, טסלר 11, ושמשוב 9.

שפטו אברהם וגל ושלום וולצר, לעיני 1,200 צופים, בהיכל הספורט ברוממה.

במשחק מוקדם ניצחו שופטי הכדורסל מחוז חיפה את עיתונאי הספורט של חיפה 16:18 (7:7).

ורון ומרנשטיין זכו באליפות הבינלאומית לנוער

● טניס

יצחק אשל

הטניסאי בועז מרנשטיין זכה אתמול באליפות הבינלאומית לנוער בטניס לאחר שניצח בגמר את רביב ויידנפלד 2:6, 5:7. התחרות היתה בבת־ים, בחסות ראש העיר והיא נושאת את שמו של יצחק דוביצקי ז"ל.

מרנשטיין חגג אתמול את חגו הגדול, הן נצחונו הראשון על רביב ויידנפלד במאבקים ביניהם הנמשכים מזה 8 שנים, הן את יום הולדתו ה־18 שחל שלשום והן את זכייתו ב־40 נקודות בדירוג העולמי לנוער.

מזה 8 שנים מהווים מרנשטיין ויידנפלד צמד כאשר תמיד היתה ידו של ויידנפלד בכל האליפויות הן לגילאי 10, 12, 14, 16 ו־18 על העליונה. מרנשטיין תמיד דורג במקום השני.

אתמול במשחק שנמשך כ־90 דקות הוא הצליח לשבור את המחסום הפסיכולוגי של עשרות ההפסדים ולזכות בנצחון המיוחל.

במערכה הראשונה הוליך מרנשטיין 1:2, 1:4 וניצח בסיום 2:6.

במערכה השניה התאושש ויידנפלד ואף הוליך 0:3 לאחר ששבר את חבטות הפתיחה של יריבו. מרנשטיין לא ויתר, הצליח במאמץ עילאי להשוות ואף להוליך 4:5 ולנצח בסיום 5:7.

בתואר לנערות זכתה ענת ורון שגברה על יעל סגל במשחק שנמשך שעתיים והיה המהפך ברוב שלביו 6:4, 2:6, 5:7.

בתואר לזוגות זכו השבדים מלמרינג וקריקשטיין שגברו על האנגלים קוקס וביוש 1:6, 2:6.

כ־600 צופים חזו במשחקי הגמר, כשהשופט הראשי הוא גבי דוביצקי.

בסיום המשחקים העניקו ראש עיריית בת־ים אהוד קנמון, נשיא איגוד הטניס מרדכי מאייר, נשיא הכבוד אברהם פייגר ויו"ר איגוד הטניס דוד הרניק את הפרסים לזוכים ולמנצחים.

המימון הכספי לקיומה של התחרות נתרם ע"י משולם ריקליס.

עמוס מנסדורף 16 בעולם

עמוס מנסדורף מדורג 16 השנה בדירוג העולמי עם 513 נקודות שצבר בשלושת החודשים הראשונים של השנה.

בראש צועד השבדי מאטס וילאנדר עם 2240 נקודות, לאחר שזכה בשני טורנירים גדולים — אוסטרליה וקי ביסקיין.

אחריו בוריס בקר עם 1668, ולאחר שזכה עד כה השנה רק בטורניר אחד באורלנדו, פלורידה.

תחליף להודו

יצחק אשל

קבוצת הטניס של הפועל צהלה גברה אתמול בשלב שמינית הגמר על הפועל־חולון 0:2 והעפילה לשלב רבע הגמר, שיתקיים היום אחר הצהריים.

איגוד הטניס קבע משחקי גביע המדינה בשלבים המתקדמים במסגרת מחזור טניס לגברים ולנשים.

היום אחר הצהריים החל, משעה 2, יתקיימו ברמת השרון משחקי רבע הגמר לגברים ובהדר יוסף לנשים.

מחר אחר הצהריים, החל משעה 2, יתקיימו משחקי חצי הגמר ובשבת החל משעה 2 משחקי הגמר.

הכניסה למשחקים אלה ללא תשלום וברמת השרון יחליפו משחקים אלה את המשחק שהיה מתוכנן בין ישראל להודו.

היום ברבע גמר גברים יתמודדו מכבי ת"א מול מכבי רחובות, מכבי ת"א ב' מול הפועל ת"א, אס"א מול הפועל צהלה ומכבי צפון מול מעוזו הכרמל.

מחר משחקי גביע דייויס

משחקי גביע דייויס בכל האזורים יחלו מחר ויסתיימו ביום ראשון, בשורק ישראל והודו לא יופיעו, בשל הוראת שנתן ראש ממשלת הודו.

המשחק המסקרן ב"בית העליון" ובכלל, יהיה בנורשפינג, כששבדיה מחזיקת הגביע, תארח את צ'כוסלובקיה, שהפסידה אשתקד לישראל.

צרפת עם הרכב מלא, תארח בקלרמון־פראן, את אוסטרליה שתופיע ללא כוכבה הגדול, פאט קאש, שויתר על השתתפותו למען חברתו הנורבגית, העומדת ללדת את ילדו השני באותה עת שיתקיימו המשחקים. קאש חפץ להיות נוכח בעת הלידה.

יוגוסלביה תארח בבלגראד את איטליה, שניצחה את ישראל בפלרמו, בעוד שהיוגוסלבים גברו באותה עת על הודו בניו־דלהי.

מערב גרמניה תארח בפרנקפורט את דנמרק המפתיעה.

במשחקי ההישרדות ב"בית העליון", תארח שווייץ בסנט גאלן את מכסיקו. ספרד את בראזיל במורסיה ופאראגוואי את ניו זילנד באסונסיון.

בחצי גמר בית 1 באיזור האמריקני, תארח אקוודור בגואייקיל, את ארגנטינה ופרו את ארה"ב בלימה.

במלייר־אוף של בית זה, תארח קנדה את צ'ילי בואנקובר.

בחצי גמר הבית השני באמריקה קובה — אורוגוואי בהוואנה, ג'אמייקה — ונצואלה בקינגסטון.

בשבת מירוץ מגידו הראשון

מירוץ מגידו הראשון יתקיים בשבת הקרובה בבוקר באיזור קיבוץ משמר העמק.

במירוץ זה עובר המסלול של 10 ק"מ באיזור בו נערכו לפני 40 שנה הקרבות לשחרור העמק ומשמר העמק.

במירוץ צפויה השתתפותם של רצים מהטובים בישראל אשר עבורם תשמש תחרות זו מבחן לתחרויות בינלאומיות בארץ ובחו"ל.

במקביל למירוץ תתקיים גם צעדת יערות מנשה המסורתית אשר אף היא במסלולים של 5 ו־10 ק"מ תעבור בנתיבי הקרבות לשחרור משמר העמק.

אטרקציה מיוחדת צפויה לאלפי המשתתפים שכן באותו מקום יתקיימו גם תחרויות סוסים ותצוגת כלבים.

בעיות פציעות לוימבלדון ולוטון

קבוצת וימבלדון המפתיעה במגרשה בליגה האנגלית לקובנטרי 1־2, אבל ראשת מנהלה מגיעה בשבירת רגלו של החלוץ המצויין, ג'ון פאשאנו. וימבלדון תשחק מחרתיים בחצי גמר הגביע האנגלי, נגד לוטון.

פאשאנו, שכבש העונה 20 שערים, נטש את השדה כבר בתקופה החמישית כשהוא צולע.

אם פאשאנו לא יהיה כשיר למשחק, יחליפו דייב סנוינלראסון בן ה־32, שכבר קודם לכן בשורות קריסטאל־פאלאס, דרבי, וססטון.

גם לוטון, שסיימה באותו ערב בתיקו 2־2 עם שפילד־וונסדיי מודאגת מפציעת שוערה המצויין, לס סילי, שנפגע במשחק הליגה נגד שפילד ובילה את הלילה בבית החולים, עקב פגיעה בירכו.

מנהלה של לוטון, ריי הארפורד, אמר, כי אינו יודע אם סילי יהיה כשיר למשחק. [illegible]

דקה 57 — 18:20 לחולון
דקה 60 — 20:21 לראשל"צ

בליץ ראשוני העניק נצחון על מכבי קרית־שרת/חולון ★ מכבי רחובות הפתיעה את מכבי נתניה

● כדוריד

יוסף חכם

קבוצת הכדוריד של הפועל ראשון לציון נאלצה אמש במשחקי המחזור ה־17 בליגה הלאומית, לעמול קשות על מנת לנצח במשחק חוץ את מכבי קרית־שרת/חולון 20:21.

שחקני קרית־שרת/חולון הוליכו שלוש דקות לסיום ביתרון 18:20.

● הפועל ראשון־לציון — מכבי ק"ש/חולון 20:21 (9:10).

אולם הפועל חולון. 400 צופים. שפטו שדה וצרוק. שערים לראשל"צ: ורד 9, קושניר 7, ה. דיין 4 ודין 1. לקרית שרת: ו. דיין 5, צילבון 4, גרינפלד 3, עינב 2, פישר 2, לובשטיין 1, מסלטון 1, וזהבה 1 ואלישקוב 1. (צחי ולצר)

● מכבי רחובות — מכבי נתניה 18:20 (8:8).

היכל הספורט העירוני ברחובות. 100 צופים. שפטו בוקר ווינגר. שערים למכבי רחובות: זיו 7, חיימוביץ 6, קיבץ 4, בלדר 2 ושמחי 2 ומלס 1.

הטבלה הלאומית

1.	מכ. ראשל"צ	17	280־430	32
2.	הפ. ראשל"צ	16	274־401	30
3.	הפ. רמת־גן	16	331־408	29
4.	מכבי נתניה	17	380־373	20
5.	הפ. רחובות	16	314־302	18
6.	מכ. רחובות	17	348־337	15
7.	מכבי חולון	17	331־299	14
8.	מכבי פ"ת	17	389־347	14
9.	הפועל פ"ת	16	330־309	13
10.	הפועל נוף ים	17	399־306	6
11.	הארזים ר"ג	17	418־320	6
12.	אלי הרצליה	16	382־295	1

1. למכבי נתניה: הרכון 6, דוואי 5, מטרוביץ 3, לימך 3 ופינקלשטיין 1. המצטיין במשחק היה איתי זיו. (תמור זוסי)

● מכבי פתח תקוה — אליצור הרצליה 20:23 (6:12).

אולם המתנ"ס ביהוד. 200 צופים. שפטו הרמן ופוקס. שערים למכבי פ"ת: מנדל 5, בכר 5, ע. רודוביץ 5, ברויאר 5, סקיסי 2 ומלקין 1. שערים לאליצור הרצליה: סיינוליבר 6, חג'ג' 3, הרטמן 5, מנדיל 2, מאייר 2 ומלס 1.

בשורות מכבי פ"ת הצטיינו יוסי ברויאר ונסים בכר. (שמעון קרדו)

● מכבי ראשון לציון — מכבי הארזים רמת גן 12:28 (8:13).

אולם מכבי ראשל"צ. 100 צופים. שפטו לבל וקעוס. ● שערים לראשל"צ: אוסלנדר 5, עמר 4, אילדיס 4, כנען 3, דרוקר 2, יוסיפוביץ 2, בשן 2, סגל 2, גיסין 2, מוכשוביץ 1 ופוטקו 1. ● להארזים ר"ג: מועלם 4, אפרת 2, סלר 2, ינצקי 1, אלינב 1 ופרי 1.

● הפועל רמת־גן — הפועל פתח תקוה 17:21 (6:12).

אולם האוניברסיטה ברמת אביב. 100 צופים. שפטו רוזנברג ווילכרצוויג. שערים להפועל ר"ג: סומך 9, ב. גנו 6, ולינגר 5 ומרזוכר 1. ● שערים להפועל פתח תקוה: אמיר 7, שיבי 4, אברמוביץ 2, חלותה 2, ולבינגר 1 וגולדרלכט 1.

למרות הרחקתו של שחקן הרמת־גנים יורם ולינגר בדקה ה־42 לא נישברה קבוצתו. בשורות האורחים מפתח תקוה הצטיין השוער הלאומי ישראל פלטה. (אבי כהן)

● הפועל רחובות — הפועל קודרים 18:20 (5:10).

אולם הפועל ברמת הכובש. 100 צופים. שפטו: זבצקי וגוטמן. ● שערים להפועל רחובות: משיח 9, כהן 7, טיקוצנסקי 2, ובולוון 1 ופנחס 1. ● להפועל נוף ים: אלמוסלינוס 10, מרמלשטיין 3, זייטרס 2, נאם 1 ופריקמן 1.

נותק קשר הרדיו עם המטוס הכוויתי החטוף, ואורותיו כבו

האיראנים הסכימו לתדלק את המטוס ● ידיעה של רשת סי.אן.אן על פריצה למטוס, התבררה כלא נכונה

אורי הורוביץ, רויטר, סי"צ

טהראן. — מגדל הפיקוח בנמל התעופה של משהד שבאיראן לא קיים עוד קשר אלחוט עם חוטפי המטוס הכווייתי, מאז השעה 22.45 אתמול בערב, מסרה סוכנות הידיעות האיראנית.

הקשר הופסק מאז סופק מזון למטוס. כן נמסר, כי כל האורות במטוס כבו. במטוס נמצאים עדיין 87 איש, כולל החוטפים.

שעת היעד עליה הודיעו חוטפי המטוס למילוי דרישותיהם, אתמול כ־10 בבוקר, עברה אולם הם טרם מימשו את איומיהם.

החוטפים, החמושים באקדחים ורימוני יד אמרו, לפי שידור רדיו טהראן, כי "לא נתחשב בשום לחץ המופעל עלינו ולא נחזור בנו מדרישותינו. הזמן אוזל. אין לנו אימון במו"מ המתנהל בקצב איטי".

בינתיים נמסר, כי המחבלים הסכימו להזיז את המטוס החטוף למקום אחר, כדי שלא יפריע למטוסים אחרים לנחות בנמל התעופה של משהד.

רשת סי.אן.אן. האמריקנית הודיעה אתמול, כי ידיעה שלה על פריצת כוחות של איראן למטוס, מקורה בטעות תרגום של הודעה איראנית.

יו"ר הפרלמנט האיראני, רפסנג'ני, טען אתמול שחטיפת המטוס הכווייתי הינה "מזימה" ושלמעשה סירבה איראן לבקשת החוטפים להנחית את המטוס באיראן אולם נענתה לבקשה כווייתית.

משלחת כווייתית הגיעה אתמול לעיר משהד, וקיימה מגעים עם האוראים האיראנים במקום.

המשלחת באה על פי בקשת אירן, לאחר שחוטפי המטוס השמיעו אולטימטום לממשלת כוויית, וחזרו על דרישתם לשחרר 17 אסירים המוחזקים בכוויית.

רופא אירני, שנכנס למטוס אמר בצאתו, כי ראה ארבעה חוטפים רעולי פנים וחמושים באקדחים, וציין כי מצב כל הנוסעים משביע רצון. הרופא הוסיף, כי במטוס אין אף אשה אחת. הוא נכנס למטוס על פי בקשת החוטפים, כדי לבדוק את מצב בריאותם של הנוסעים.

שגריר אירן בבריטניה אמר אתמול בערב, כי טהראן לא תעשה ויתורים לחוטפים כדי לשחרר כ־80 בני ערובה הנמצאים במטוס הנוסעים הכווייתי שהונחת באירן.

שעות ספורות לפני כן מסרה איראן, כי תתדלק את המטוס. רדיו טהראן מסר מפי פקידים ששמותיהם לא נקבו, "נספק דלק למטוס כדי למנוע תקרית או אסון כלשהם".

גם כוויית הבטיחה לבריטניה כי היא לא תעשה שום עיסקה עם חוטפי המטוס.

מקורות בכוויית זיהו אתמול את שלושת בני משפחת המלוכה הנמצאים במטוס. גבר ושתי נשים: הגבר הוא פאדיל חאלד אלסבאח ואחיותיו אבתיסאם ואנואר חאלד אלסבאח. מקורות דיפלומטים בכוויית אמרו כי השלושה הם בעלי קרבה רחוקה לאמיר, שייח' ג'אבר אלאחמד אלסבאח.

נוסע ירדני, תולה לב, ששוחרר על ידי החוטפים, מסר כי הטרוריסטים קשרו את ידי הנוסעים והושיבו אותם בחלק האחורי של המטוס.

"גרינגו": אפיל את משטרה של אקינו

רויטר, סי"צ

מאנילה. — הקולונל המתמרד גרגוריו הונאסאן, המכונה "גרינגו", שנמלט מאוניית כלא בשבת, איים אתמול להפיל את משטרה של הנשיאה קורזון אקינו בהפיכה צבאית.

בהודעה שנשלחה לסוכנויות הידיעות, קרא "גרינגו" לתומכיו בצבא הפיליפינים "לפעול בתעוזה". הוא מתכחש עתה להתחייבות שקיבל על עצמו בנובמבר שלא לנקוט ב"פעולות עוינות" נגד הנשיאה. "אנו מבטלים עתה אותה הצהרה" כתב. על אף איום זה הודיעה הנשיאה באמצעות דוברה, כי אין בכוונתה לבטל את נסיעתה לסין בשבוע הבא.

קרבות בין אמל לחיזבאללה — תושבי נבטיה נוטשים

אורי הורוביץ, רויטר, סי"צ

אתמול נמשכו זה היום השני ברציפות קרבות כבדים בין המיליציה השיעית "אמל" לבין אנשי חיזבאללה, הפרו איראניים, בדרום לבנון, וגרמו למותם של 16 בני־אדם ופציעתם של 50.

הקרבות היו בעיקר בעיר נבטיה ובפרבריה, בצור ובמערב ביירות.

ארגון "אמל" מסר כי אתמול לפנות בוקר פתח בהתקפה על סידיקין מדרום לנבטיה, שנכבשה על ידי אנשי חיזבאללה, ואנשיו הצליחו להשתלט על מרכז העיירה.

סבורים כי מספר ההרוגים והפצועים גבוה מן המספר שנמסר, שכן אנשי הסהר האדום והעיתונאים לא יכלו להיכנס לעיר. בשמי העיר נראו ענני עשן שחור של דליקות.

תושבים שברחו מנבטיה סיפרו כי נשארו בה רק לוחמים יריבים. "איש אינו מעיז לפתוח חלון. התחוללו בעיירה קרבות קשים שלא הפסיקו לרגע", סיפרו.

מנהיג החיזבאללה, השייח חוסיין פאדלאללה, קרא אתמול להפסקת הקרבות. הוא גינה בתוקף "מלחמת אחים זו, האסורה על פי האיסלם".

איש אמל ו־6 אנשי חיזבאללה נהרגו בקרבות בנבטיה, שפסקו לפנות ערב, לאחר התערבות האימאם של העיר ובעקבות הפגנה של התושבים.

אנשי אמל גם כבשו את שוקין והפגיזו את ג'יבשית, מאחז של חיזבאללה, ציינה המשטרה. המליציה גם כיתרה את שארקייה, שבה נמצא בסיס של שומרי המהפכה האירנים, ואת סידיקין, שבה מחזיקים אנשי חיזבאללה בית ספר דתי.

הקרבות התפשטו גם לעראב סאלים וחומין, שני כפרים בשולי רצועת הביטחון ולעיר צור. אנשי אמל הקימו מחסומי דרכים רבים באזור.

סין: הטילים שמכרנו לסעודים יסייעו להשכין שלום במזה"ת

רויטר, סי"צ

פקין. — הטילים שמכרה סין לערב הסעודית נועדו למטרות הגנה בלבד, ויסייעו להשכנת השלום במזרח התיכון, אמר אתמול שר החוץ הסיני וו סואקיאן, והוסיף כי סין מעוניינת לכונן יחסים דיפלומאטיים עם ערב הסעודית, ובכירה עדיין בממשלת טייוואן, "בהסדר האסטרי".

"הסעודים התחייבו להפעיל טילים אלה לצרכי הגנה עצמית בלבד" אמר וו, וגינה את ישראל על האיומים שהשמיעה בעקבות עיסקת הטילים.

עוד גילה השר הסיני, כי ערב הסעודית התחייבה שלא להעביר את הטילים לצד אחר, וכי טילים אלה אינם מצוידים בראשי חץ גרעיניים.

סין לא הודיעה כמה טילים נמכרו על ידה לערב הסעודית ובאיזה מחיר. מקורות בגוש הסובייטי אמרו כי הסינים סיפקו כ־12 טילים, בעלי טווח של כ־3,200 ק"מ.

בתשובה לשאלות עיתונאים הכחיש קסואקיאן את הידיעה כאילו מכרה סין נשק לאיראן למלחמתה עם עיראק. עם זאת הוסיף כי הן איראן והן עיראק יכולות היו לרכוש נשק מתוצרת סין בשוק הנשק הבינלאומי.

אתיופיה מפנה את ארגוני הסעד הבינלאומיים מאזורי הבצורת

הפינוי - "זמני, עד שהשטח יטוהר משודדים"

רויטר, סי"צ, איי.פי

אדיס אבבה. — אתיופיה הודיעה אתמול לכל ארגוני הסעד הבינלאומיים המעניקים מזון וסיוע לאוכלוסיה בשטחי הבצורת, הקשה במחוזות אריתריאה וטיגריי, כי עליהם לפנות את כל עובדיהם מן האזור, עקב הפעילות הגוברת של המורדים.

ההודעה באה שבוע לאחר שנשיא אתיופיה, מנגיסטו היילה מריאם, הודיע ברדיו כי כוחות הממשלה עומדים ב"קרבות קשים" עם המורדים באזורים אלה.

בהודעת הממשלה נאמר כי הפינוי הוא זמני "עד אשר השטח יטוהר משודדים והרגיעה תחזור".

סוכנויות הסיוע הזרות נתבקשו להעביר את פעולותיהן לידי ועדת הסעד והשיקום הממשלתית.

יום קודם לכן הודיעו ראשי החזית לשחרור טיגריי כי הם שולטים בכל המחוז, להוציא הבירה מקלה ושני בסיסים בדרום.

ארגון מורדים אחר "החזית לשחרור אריתריאה" הודיע כי פרץ את המצור שהטילו עליו כוחות הממשלה וכי לוחמיו כבשו בחזרה מספר ערים בצפון ומערב אריתריאה.

שחל חתם בארגנטינה על מזכר הבנה כלכלי

שירות "על המשמר"

שר האנרגיה והתשתית, משה שחל, חתם אתמול בארגנטינה על מזכר הבנה, הפותח למעשה את השוק הארגנטינאי ליצוא של חברות ישראליות.

המזכר שנחתם עם שר העבודות הציבוריות, רודולפו טרגיה, קובע ששתי המדינות יקימו מיד צוותים לבדיקת פרוייקטים משותפים בתחום האנרגיה וניצול מקורות מים.

השר שחל ונשיא ארגנטינה, ראול אלפונסין, חנכו אתמול תחנת כוח גיאותרמית ראשונה מסוגה בדרום אמריקה, שתוכננה והוקמה על ידי חברת "אורמת" הישראלית.

דוקאקיס גבר על ג'קסון בבחירות בויסקונסין

רויטר, סי"צ

מילווקי. — מושל מאסצ'וסטס, מייקל דוקאקיס, זכה במקום הראשון בין המתחרים על המועמדות לנשיאות ארצות־הברית במחנה הדמוקרטי, לאחר שגבר על המנהיג השחור ג'סי ג'קסון ברוב מפתיע, בבחירות המוקדמות שנערכו אתמול בויסקונסין.

לדעת משקיפים שיפר דוקאקיס את סיכוייו לזכות במועמדות מטעם מפלגתו.

לאחר שנמנו 75 אחוז מן הקולות, זכה דוקאקיס ב־47 אחוז, וג'קסון ב־29 אחוז. הסנטור מטנסי אלברט גור, זכה ב־17 אחוז מהקולות, והסנטור פול סיימון מאילינוי ב־5 אחוזים.

הצלחתו של דוקאקיס התקבלה בקורת רוח בקרב ראשי המפלגה הדמוקרטית, החוששים כי ג'קסון הוא שיזכה במינוי מטעם המפלגה, אך יובס על ידי ג'ורג' בוש, מועמד המפלגה הרפובליקנית, כיוון שהציבור האמריקני לא השתחרר עדיין מהדעות הקדומות כלפי השחורים, ולאור דעותיו ה"ליבראליות קיצוניות" של ג'קסון.

מסתמנת פשרה עם נורווגיה בפרשת המים הכבדים מ־59'

סי"צ

אוסלו. נורווגיה וישראל מתקרבות לפשרה לגבי הדרישה הנורווגית לבדוק את המים הכבדים שנמכרו ב־1959 לישראל ואשר לגביהם הועלתה האפשרות כי נוצלו ליצור נשק גרעיני — מסרו ביום אתמול עיתוני אוסלו.

אחרי מו"מ ממושך, מוכנה עתה נורווגיה לקבל הצעה ישראלית, לאפשר למומחים נורווגיים לבדוק מטען של מים כבדים באתר שאינו בדימונה, מסר העיתון "ארבאיידרבלאדט".

נורווגיה מכרה לישראל ב־1959 20 טונות של מים כבדים — חומר חיוני לייצור פלוטוניום — לפי הסכם, שהעניק לנורווגיה זכות בדיקה, כדי להבטיח שחומר זה ינוצל רק למטרות שלום.

אחרי האשמותיו של מרדכי ואנונו, דרשה נורווגיה לערוך ביקורת במפעל בדימונה, אולם ישראל דחתה את בקשתה, ומסרה כי אי אפשר לדעת היכן נמצאים מים כבדים אלה.

מלבד מתן רשות לבדיקה באתר האחר, מציעה ישראל לייצא־מחדש 20 טונות מים כבדים לנורווגיה, הודיע רדיו אוסלו. לדעתו של יועץ לשעבר של הוועדה הגרעינית האמריקאית, פרופ' גארי מילהולין, הצעה אחרונה זו פירושה, כי ישראל מצאה מקורות אחרים להשגת מים כבדים.

מילהולין מעריך, כי המים הכבדים של נורווגיה אפשרו לישראל לייצר יותר מ־100 פצצות.

בסוף חודש אפריל תבוא משלחת נורווגית לישראל, ותדון בהצעה הישראלית.

פרסום עיראקי של תמונת חייל שנפגע מגז (צילום: איי.פי.)

עיראק הראתה לעיתונאים 90 מחייליה שנפגעו מגז

רויטר, סי"צ

בגדאד. — עיראק הציגה אתמול בפני עיתונאים 90 חיילים, שלדבריה, נפגעו על ידי נשק כימי איראני ליד העיר חלבג'ה באזור הכורדי של עיראק ב־31 במארס.

זוהי תגובת עיראק להאשמות איראן כי עיראק הפעילה נשק כימי נגד הכורדים תושבי עיראק באזור חלבג'ה, וגרמה למותם של 5,000.

כתבים שנלקחו לבית חולים צבאי בבגדאד ראו 80 חיילים ו־10 קצינים, שטענו כי נפגעו על ידי נשק כימי איראני, וסיפרו כי פצצות הגז הוטלו על ידי מטוסים או נורו מתותחים.

עיראק ואיראן דיווחו אתמול על עשרות הרוגים, מירי הטילים על שתי הבירות ועל ערים נוספות וטענו כי ילדים רבים בין ההרוגים.

בהודעה צבאית עיראקית מבגדאד נאמר כי טיל איראני פגע בבית ספר יסודי בעיר הנמל אום קצר בדרום, ביום ג' ושלושה ילדים נהרגו, וכן נהרגו באותה התקפה 50 אנשים, ביניהם 41 ילדים ושתי מורות.

בהודעה העיראקית נאמר כי ארבעה טילים נורו אתמול בעת ובעונה אחת על מטרות בטהראן, בתגובה על התקפת טילים איראנים על בגדאד יום קודם לכן. כן נאמר בבגדאד כי מטוס עיראקי תקף מכלית על ליד מסוף הנפט האיראני באי לאראק, במרכז המפרץ הפרסי.

איראן הודיעה כי שלושה ילדים, ששיחקו בחצר בית חולים הם בין 16 האנשים שנהרגו בפגיעת טילים עיראקים בשכונות מגורים בטהראן אתמול.

רדיו טהראן הודיע כי כוחות צבא איראן ירו חמישה טילים לעבר בצרה שלשום בלילה.

איראן טענה כי 16 בני אדם נהרגו בהתקפות חיל האוויר העיראקי על שבע ערי שדה אחרות, ומטוס עיראקי אחד הופל מעל העיר עילאם, במערב איראן.

צוותא לתרבות מתקדמת

מאמי

פנטזיית רוק עם מזי כהן, אהוד בנאי ואריה מוסקונה
היום, 7.4 ב־22.15 ובחצות־ורבע, ביום ה', 14.4 ב־21.30. במוצאי־שבת, 9.4 ב־21.00 בקיבוץ ניר־דוד.

תיאטרון ומחול
"מארמונות חרנטנס לתיאטרון הבארוק" – היום, 7.4 ב־11.00; 8.4 ב־15.00.
"ברוורס" – שבת, 9.4 ב־20.30 ו־22.30; ב', 11.4 ב־20.30.
"האופטומיסט" – א', 10.4 ב־20.30.
"סולמות" – ג', 12.4 ב־20.30.
"מר טלוק או חולי היבשה" – ד', 13.4 ב־18.00.
"הכל בגן" – שישי, 15.4 ב־15.00.

בידור
"מאמי" – הערב, 7.4 ב־22.15 ובחצות ורבע, יום ה', 14.4 ב־21.30.
דני סנדרסון – שישי, 8.4 ב־22.00 ובחצות.

מוסיקה
שחרית: 11:11 – התזמורת הקאמרית הקיבוצית. מנצח: פייגין, סולן: עמנואל גרובר (צ'לו). מיצירות בוקריני, הנגמות ויוזדן. שבת, 9.4 ב־11.00.
"מפגשים 88" – רגעיות עמוס חדני – ג', 12.4 ב־22.30.

◆ בצוותא מוצגת תערוכתו של דב אוריר

מאות אלפים בטיולי החג בארץ, מהחרמון ועד אילת

נבון ורעייתו, בחדר בעלי המלאכה ב„חצרות האיכרים" (צילום: ישראל סאן)

אלפי מטיילים השתתפו אתמול בעשרות טיולים שנערכו במסגרת כנס הל"ה של החברה להגנת הטבע, באזור הגליל התחתון והעמקים.

דובר החברה להגנת הטבע מסר, כי מספר המטיילים שנרשמו לטיולים עלה על כל הציפיות, וחייב את החברה להערכות מיוחדת. חוגי הסיור של החברה להגנת הטבע אימצו ביום הכנס 200 ילדים מעולי אתיופיה, שהצטרפו לטיולים וערכו היכרות ראשונה עם נופי הארץ.

„חצרות האיכרים" בכפר תבור

אתר בשם „חצרות האיכרים", המשחזר שתי חצרות של איכרים מראשית ההתיישבות בכפר תבור, נחנך אתמול בכפר תבור בנוכחות שרים, חברי כנסת, ראשי ערים, ראשי מועצות ואורחים רבים ממשתתפי הכנס השנתי של החברה להגנת הטבע.

אורח הכבוד בטקס היה שר החינוך והתרבות, יצחק נבון. השר מסר, שלאחרונה הוא הקים ועדת מומחים, שתקבע תוכנית מחייב לביקור תלמידים באתרי ההתיישבות ברחבי הארץ. כדי להגביר את זיקת הנוער למולדתו ולהעמיק את החינוך לאהבת הארץ.

נבון ניצל את העובדה שבין המשתתפים בטקס חנוכת האתר היו ערבים רבים מהאזור, כדי להביע את הוקרתו לערביי ישראל על הדרך בה התנהל „יום האדמה" האחרון. לדבריו, היה זה יום בו הביעו ערביי ישראל את מחשבותיהם ורגשותיהם, אך יחד עם זאת „שמרו על סדר ונמנעו מאלימות תוך הפגנת בגרות ראוייה לציון ולשבח".

החרמון השחור

באתרי הנופש הצפוניים בולטת נוכחות מוגברת של קייטנים חרדים, שבעבר העדיפו לבקר בקברות צדיקים. בחרמון, למשל, ביקרו בימים האחרונים אלפי חרדים. גם בבניאס, תל דן חורשת טל ותוות דוברובין ביסוד המעלה ביקרו אלפי חרדים. טיולם של אלה מסתיים בדרך כלל בעלייה לקברות הצדיקים בצפת ומירון.

מאז יום א' ביקרו בגליל כ־200 אלף נופשים. לחרמון בלבד מגיעים מדי יום יותר מעשרת אלפים איש. השלג הכבד המצוי עדיין ברכבל העליון, מאפשר למטיילים לשחק ולגלוש.

כבישי הגליל הצרים והמפותלים, מתקשים לקלוט כמות כה גדולה של כלי רכב, ובמקרים רבים נוצרים פקקים לאורך של קילומטרים.

מעלות תשבון לחוף אגם

אתמול הונחה אבן פינה לאגם המלאכותי „מעלות הגליל", בתוך נחל מקיעין במורדות המזרחיים של העיירה מעלות. שר התיירות והמשפטים, שריר, ניצב על הטקס.

בהקמת האתר יושקעו 6.5 מיליון שקל במשך שלוש שנים, כשההשקעה הראשונית תסתכם במיליון וחצי שקל. במקום יהיה פארק בעל שתי שלוחות שהאחת תהיה מיועדת לפיקניקים והשנייה — תקשר בין אזור האגם לשמורת הטבע הסמוכה, בנחל כזיב.

בשטחים מסביב לאגם יוקמו מתקני נופש שונים, בתוכם מרכז ספורט אווירי, בריכות שחייה ומתקנים לפעילות מים. בקירבת מרכז הספורט ייבנו 200 יחידות מלון עממיות.

50 אלף באילת

גורמי התיירות באילת ערוכים לקליטת הגל השני של הנופשים והתיירים שיגיעו לקראת החג השני וסוף השבוע. צופים שיבקרו באילת בחג הפסח השנה כ־50 אלף תיירים ונופשים.

במעמקי הר סדום התגלה אגם קסום

אגם תת קרקעי התגלה בהר סדום. האגם מצוי בעומק של 64 מ' מתחת לפני הקרקע, וזהו האגם התת קרקעי השלישי שהתגלה לאחרונה באזור.

צוות מהמרכז לחקר מערות יצא לאחרונה עם קבוצת סקר למערה בהר סדום. הם נכנסו למערת הסרק צר בסלע החיצוני, המכסה את הר סדום, וגילו, שבמערה כה מגיע הסדק לסלע המלח שבמעבה ההר, הוא מתרחב ומתאים התוסף לסייר אנכי עמוק.

החוקרים גלשו במערכת פירים המצמודים זה בזה, וגילו אגם מים בעומק של 64 מטרים. הם צילמו את האגם בשחיה, שיכלו בו מדידות ואספו דגימות מים לבדיקה. מימדי האגם נבצע בשחיה ונמצא שאורכו 60 מטרים ועומקו יותר מקומה. אגם. החוקרים לא הגיעו לקרקעית האגם, והעומק המרבי עדיין נמדד.

האגם מצוי במערה, שרצפתה מכוסה שכבות מלח, עגליות ושקופות, שהתגבשו בעת שמפלס האגם היה גבוה יותר. על פני האגם מצויים קרומי מלח דמויי פטריות. המשקל הסגולי של מי האגם דומה לזה של מי ים המלח.

מושתל הלב עבר בשלום את סכנת השעות הראשונות שלאחר הניתוח

בצלאל עמיקם

מושתל הלב, יעקב גולדפרב ירד הבוקר לראשונה מאז השתלתו בחזור לב חדש, ממיטתו ויישב על כיסא. אתמול כבר הניע את גפיו, נשם ללא עזרת מכשירים, ואף הריח נשיקה לעברה של שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו, שבאה לבקרו ושוחחה עמו מעבר לזכוכית.

ראש צוות המנתחים בביה"ח „הדסה" בירושלים, פרופ' יוסף בורמן, אמר אתמול כי הסכנה המיידית של דחייה חריפה של הלב המושתל, חלפה. „השעות הראשונות, שהן קריטיות, כבר מאחורינו. מצבו של יעקב יציב, ואיננו שונה בהרבה ממצבו של כל חולה שעבר ניתוח לב פתוח."

עם זאת מציין פרופ' בורמן כי סכנת דחיית הלב המושתל, כדחיית כל איבר מושתל אחר, עודנה קיימת ויחלוף זמן ניכר עד הקליטה השלמה.

החולה נמצא במעקב צמוד בחדר ההתאוששות.

השתלת הלב היא השנייה שנערכה ב„הדסה", ורופאי בית החולים משבחים את שיתוף הפעולה עם ביה"ח רמב"ם, שרופאיו הוציאו את הלב מגוף הנפטר והחישו אותו, מוכן להשתלה, לירושלים.

פרופ' בורמן ושרת הבריאות, ברקע: יעקב גולדפרב, מושתל הלב. (צילום: יעל חשכל)

שתי הכליות שהושתלו — פועלות

הכליות שהוצאו מגופת תורם הלב והושתלו אצל חולי כליות תושבי חיפה ונהריה החלו לפעול — מסר אתמול מנהל המרכז הרפואי רמב"ם בחיפה, ד"ר משה רווה.

אחת מהכליות החלה לפעול תוך כדי ניתוח ההשתלה והאחרת החלה לפעול שעות מספר לאחר הניתוח. חולי הכליות מתפקדים בצורה נורמלית.

בתקופה הקרובה תיבחן מידת הקליטה של שתי הכליות.

הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב תכנון מקומי

בת־ים

הודעה לפי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשו לועדה המקומית לתכנון ולבניה בת־ים בקשות למתן הקלות בניה על:

1. חלקה מס' 254 בגוש 7138 הנמצאת ברח' שפירא 46. לפי תכנית מפורטת נמצאת החלקה באזור שיעודו מגורים ג'. מבקשים להתיר הקלה מתכנית 328 לעניין הנסיגה ממעקה הגג הפונה לצד הדרומי של הבנין באופן שהבניה תהיה בקו 0 במקום 1.20 מ'.

2. חלקה מס' 184 בגוש 7138 הנמצאת ברח' ענגון 32. לפי תכנית מפורטת נמצאת החלקה באזור שיעודו מגורים ג'. מבקשים להתיר הקלה מתכנית 328 לעניין הנסיגה ממעקה הגג הפונה לצד הצפוני באופן שהבניה תהיה בקו 0.90 מ' במקום 1.20 מ'.

3. חלקה מס' 87 בגוש 7134 הנמצאת ברח' בצלאל 46 לפי תכנית מפורטת נמצאת החלקה באזור שיעודו מגורים א'. מבקשים להתיר הקלה מתכנית 340 לעניין הנסיגה ממעקה הגג הפונה לחזר הצמיגות באופן שהבניה תהיה 0 במקום 1.20 מ' וכן הקלה לעניין תחזוקת הדיירים.

לכל מי שיש התנגדות מאיזה סיבה שהיא לבקשות הנ"ל, יגיש התנגדותו לועדה המקומית לתכנון ולבניה, תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.

אהוד קנטר, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה בת־ים

נבון: לא לפחד להמשיך לטייל

כתב „על המשמר"

שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, קורא לתושבי המדינה להמשיך ולטייל ברחבי הארץ ולא לפחד. השר נבון אמר את הדברים בכנס השנתי הל"5 של החברה להגנת הטבע, אתמול, למרגלות הר תבור.

לאחרונה מוצף משרדו של השר בפניות של הורים ומורים, השואלים אם להפסיק לטייל. „הטיולים ברחבי הארץ הם מאבני היסוד של מערכת החינוך גם בימים אלה, ויש להוציא לפועל את כל הטיולים המתוכננים", אמר שר החינוך.

ח"כ גיל: ריח של גזענות מהריב במזנון הטלוויזיה

יצחק שור

בעקבות דברים קשים שהטיח מנהל כוח אדם בטלוויזיה נגד כתב הטלוויזיה הערבית, פנה אתמול ח"כ יעקב גיל ליועץ המשפטי לממשלה, ותבע ממנו להתערב ולהבהיר לממשלה את מחויבותה לקיים את שלטון החוק.

לדברי גיל, הידרדרה רשות השידור למצב המסכן את הדמוקרטיה, משום שזה כשנה היא פועלת ללא מליאה וללא ועד מנהל. את התקרית שאירעה בטלוויזיה מכנה ח"כ גיל „השתלחות מנהל כוח אדם בעובד, מעשה שנודף ממנו ריח של גזענות" לפי „הארץ" מאתמול ביקש הכתב, רפיק חג' יחיא, כוס במזנון הטלוויזיה. על כך הגיב יעקב אורן: „זה מזנון של יהודים ואם זה לא מוצא חן בעיניך לך לכפר, תאכל שם. אתה מסוגל להרביץ וגם לזרוק אבנים".

שריר: אין פגיעה במעמד המבקר במינוי מליץ לבג"ץ

יהודה צור

שר המשפטים אברהם שריר דחה אתמול בתוקף את הביקורת שהטיחו חברי הכנסת לין ווירשובסקי על מינויו הקרוב של מבקר המדינה יעקב מלץ לשופט בבית המשפט העליון.

השר שריר, שבתפקידו כשר התיירות חנך אתמול את הרכבל המחודש של ראש הנקרה, טען שאין שום בסיס לביקורת שמטיחים נגד מינויו של מלץ לאחר שמילא את תפקידו כמבקר המדינה רק 14 חודשים.

„מה היה קורה אם הוא היה בתפקידו שלוש שנים, האם זה היה משנה משהו" שאל שריר והוסיף, כי להערכתו אין שום פגיעה במעמד מבקר המדינה במינויו של מלץ.

הוסר הלוט מאנדרטה לזכר שלושת הרוגי אוטובוס קמ"ג

„המסר" — גינוי הטרור ובעד השלום

שלי יחימוביץ'

„לא יודע מי אשם בזה, ואני לא יודע כלום מזה. רק שמעתי בטלוויזיה, שאמרו שהוא ישב אחרון והעבירו אותו להתחלה, ושם שבו ירו ראשון, וזה מה שאני יודע. עכשיו זה עוד כואב לי" — אמר אתמול תומר רם בן השמונה, בנו של ויקטור רם, בטקס הסרת הלוט מן האנדרטה לזכרם של מרים בן־יאיר, רינה שירצקי וויקטור רם, שנרצחו בידי מחבלים לפני חודש באוטובוס קמ"ג.

את האנדרטה, סלע כולת עם שטע שחור, על שלד דמוי שלד אוטובוס, הקים הפסל יצחק שמואלי, מעין חוד.

תנועת „שער — שכונות ועיירות פיתוח", יזמה את הטקס, והשתתפו בו בין השאר, ראש מועצת קרית מלאכי, יוסי נאגנו, וראש מועצת שדרות, עמיר פרץ.

מנהל „שער", אהרון כהן, אמר כי הטקס נושא מסר של גינוי הטרור ובעד השלום. „חשבנו שבמקום לשאת אומר של ... הטקס צריך פשוט להגיד — אנחנו מגנים את הטרור, אנחנו ... למנוע כל תהליך מדיני".

המשפחות שירצקי ובן־יאיר לא הגיעו לטקס. רק משפחתו הגיעה. בני משפחתו של ויקטור רם אמרו — „לא ידענו שזה ... אבל זה לא משנה, מי שמארגן דבר כזה, כל הכבוד לו".

מנסים להציל את רגלו של הגשש שנפצע ליד כפר יובל

כירורגים ואורתופדים מנסים, בטיפול רפואי משולב, להציל את רגלו הפגועה של חייל צה"ל, גשש בדואי, שנפגע ביום ג' בהיתקלות עם מחבלים ליד כפר יובל.

במרכז הרפואי רמב"ם בחיפה מאושפזים במחלקה הכירורגית הגשש הבדואי שנפצע ברגלו וחייל צה"ל שנפגע מרסיס בראשו.

מנהל המרכז הרפואי, ד"ר משה רווה, מסר כי שני החיילים, שנפגעו באורח בינוני, נותחו והחל שיפור קל במצבם.

רגלו של הגשש הושמה במקבע חיצוני, ועל פי התוצאות הראשונות נראה שיש סיכוי להצילה.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 8.4.1988

	היחידה	בנקנוטים: קניה	בנקנוטים: מכירה	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.7045	1.7258	1.7172
דולר אמריקאי	1	1.52	1.59	1.5533	1.5727	1.5638
מרק גרמני	1	0.91	0.96	0.9302	0.9418	0.9377
לירה סטרלינג	1	2.86	3.00	2.9156	2.9519	2.9419
פרנק צרפתי	1	0.26	0.28	0.2743	0.2777	0.2764
ין יפני	100	1.22	1.28	1.2407	1.2561	1.2510
גילדן הולנדי	1	0.81	0.85	0.8301	0.8404	0.8356
פרנק שווייצרי	1	1.11	1.16	1.1297	1.1438	1.1357
כתר שבדי	1	0.25	0.27	0.2639	0.2672	0.2654
כתר נורווגי	1	0.24	0.26	0.2485	0.2516	0.2502
כתר דני	1	0.24	0.25	0.2436	0.2467	0.2450
מרק פיני	1	0.38	0.40	0.3875	0.3923	0.3906
דולר קנדי	1	1.23	1.29	1.2512	1.2668	1.2621
דולר אוסטרלי	1	1.11	1.19	1.1501	1.1645	1.1579
ראנד דרום אפריקני	1	0.44	0.87	0.7308	0.7399	0.7340
פרנק בלגי	10	0.43	0.46	0.4450	0.4506	0.4480
שילינג אוסטרי	10	1.30	1.36	1.3246	1.3411	1.3337
לירה איטלקית	1,000	1.23	1.31	1.2572	1.2728	1.2639

מעצרים למיידה אבנים, למצית כלי רכב ולמשליך בקבוק תבערה

חמישה בני 12 מכפר בענה נעצרו כחשודים ביידוי אבנים על אוטובוס

יואב אביב ועתי"ם

שלושה קטינים מבקה אל גרביה הובאו אתמול לבית משפט השלום בחיפה כחשודים ביידוי אבנים. שניים מהם שוחררו בערבות, ואחד נעצר לחמישה ימים.

נציג המשטרה רס"ר מוסבח מולא טען, כי אחד הנערים, בן 16, זרק אבנים על מכוניות ביניהן מכונית צבאית ואוטובוס ממארב שהציב לצד הדרך. לטענתו, הנער עשה את מעשיו יחד עם נערים נוספים.

„תופעה זו מתרידה, והיא מהווה ניצוץ להבערת המצב בתחום הקו הירוק על רקע הזדהות עם ערביי השטחים." אמר נציג המשטרה, והוסיף כי המשטרה רואה את התופעה בחומרה על רקע אירועי השטחים.

שופט השלום החיפני כמאל חיר הורה לעצור את הנער לחמישה ימים להמשך חקירה, לאחר שנציג המשטרה אמר, כי הנער חשוד גם ביידוי בקבוקי תבערה, וכי הפרשה כולה הסתעפה עד מאוד בעקבות חקירתו של הנער.

שוחררו בערבות

נער אחר שהובא כחשוד, כי יידה אבנים שוחרר בערבות על סך 30 אלף ש"ח ללא התנגדות המשטרה.

נער נוסף בן 17 מבקה אל גרביה, שהוחשד על ידי המשטרה בהזדהות עם אירגון עויין ויידוי אבנים, שוחרר אף הוא בערבות על סך שלושים אלף ש"ח. נציג המשטרה סיפר כי הנער חשוד בכעשרים מקרים של ציור דגלי אש"ף, יידוי בקבוקי תבערה ואבנים. סניגורו של הקטין טען, כי המשטרה מגזימה, וכי כל זורקי בקבוקי התבערה כבר נעצרו. השופט החליט לשחרר את הנער בערבות לאחר עיון בחומר הראיות.

חשוד בהצתת כלי רכב

צעיר תושב טול כרם חשוד בשיגור מכתבי איום, בהצתת שלושה כלי רכב בכפר פרדיס ליד זכרון יעקב ובמסירת הודעה כוזבת למשטרה, שלפיה היה קרבן למעשה שוד.

הצעיר בן ה־17 הובא אתמול בפני שופט השלום החיפני כמאל חיר, שציווה על הארכת מעצרו לעשרה ימים.

בא כוח המשטרה טען בבית המשפט, כי הצעיר שיגר במרוצת החודש האחרון מכתבי איום לד"ר רודא שירא. כן טען בא כוח המשטרה, כי הצעיר הצית שלושה כלי רכב בכפר פרדיס, שאחד מהם שייך לד"ר רודא שירא. לטענת המשטרה הצית החשוד שני כלי רכב נוספים, וכדי להרחיק חשד ממנו התלונן במשטרה כאילו שלושה אלמונים תקפו אותו ואיימו עליו בסכינים.

החשוד אמר בבית המשפט „התכוונתי לשרוף מכונית אחת ונשרפו יותר".

נעצרו כחשודים ברגימת מכוניות

חמישה ילדים בני 12 מהכפר בענה שבגליל המערבי נעצרו אתמול בבוקר על ידי משטרת כרמיאל, כחשודים ביידוי אבנים על כלי רכב שנסעו בכביש כרמיאל־גילון.

כתב עתי"ם מוסר, כי בעל מכונית פרטית שמכוניתו נפגעה כתוצאה מיידוי האבנים הודיע על כך למשטרה, ששיגרה למקום ניידת.

משהבחינו בשוטרים, ניסו הילדים להמלט, אולם השוטרים דלקו אחריהם והצליחו ללכוד את חמישתם. הם נחקרו והודו לדברי המשטרה במעשים המיוחסים להם.

בן 12 חשוד בהשלכת בקבוק תבערה

ילד ערבי בן 12, תושב כפר בעמק זבולון, חשוד בהשלכת בקבוק תבערה על אוטובוס של אגד. הילד נעצר לפני כשבוע יחד עם שני צעירים מבני כפרו, החשודים בהשלכת בקבוקי תבערה על אוטובוסים של אגד, שעשו דרכם מנצרת לחיפה. בקבוקי התבערה הושלכו על האוטובוסים כשעה שנסעו ליד קיבוץ שער העמקים. הוא נעצר ל־6 ימים.

בא כוח המשטרה טען ביום ד' בבית משפט השלום בחיפה, כי יש בידי החוקרים ראיות לכאורה הקושרות את הילד להשלכת בקבוק התבערה.

מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז

לוח פעילות שבועית מה־9.4—13.4.88

חג שמח

יום שבת — 9.4

כנס אזורי של מפ"ם — חבל אשכול הדרום והנגב
יתקיים — במוסד החינוכי „מעלה הבשור"
בנושא: משבר ההתיישבות והנגב
פתיחה בשעה 9.30 בבוקר

סניף חולון — 19.30 — ח"כ גדי יציב — אסיפת חברים הגיגית־פוליטית
סניף יוקנעם — 19.30 — מפגש מימונה מסורתי — „בית פתוח", במתנ"ס

יום ראשון — 10.4

במרכז, שעה 10.00 — ישיבת דחופה של רכזי איזורים וסניפים גדולים להכנות הבחירות ונוהלי הבחירות
לקראת הוועידה הי"ס והלוקת רשימות בעלי זכות הבחירה

סניף חיפה — 10.00 — מזכירות מצומצמת של ותיקי התנועה
כפר יאסיף — 11.00 — חנן ארז — ביקורי חג
במרכז — 11.30 — מדור יוצאי רומניה
סניף חולון — 16.00 — סימה שווייצר — מפגש יוצאי ברה"מ
רעמת מ.ם. — 17.00 — משה סמולר — הנושא: „שואה וגבורה"
סניף בית ג'אן — 19.00 — מופארי סלאלחה — נוהל בחירות לוועידה
סניף ראשון־לציון — 19.00 — וולדי מורג — מזכירות סניף — נוהל בחירות לוועידה
סניף באר־שבע — 19.00 — מאיר דוג — מזכירות סניף — נוהל בחירות לוועידה
סניף בת־ים — 19.00 — אורי גרפית — מזכירות סניף — נוהל בחירות לוועידה
סניף חולון — 19.00 — משה מזרחי — מזכירות סניף — נוהל בחירות לוועידה
סניף חיפה — ועדת מרכזת — נוהל בחירות לוועידה
סניף נצרת — 19.00 — מזכירות סניף — נוהל בחירות לוועידה
סניף אשדוד — 19.00 — אילן רגב — ועדת בחירות — נוהל בחירות לוועידה
סניף פתח־תקווה — 19.00 — נחמיה מיכאלי — מזכירות סניף — נוהל בחירות לוועידה

יום שני — 11.4

יום עיון פוליטי — לחברות הקבה"א
יתקיים בשעה 8.30 בבוקר בבית הקבה"א
בהשתתפות: ח"כ גדי יציב; אריה יפה

פתח־תקווה, „מופת" — 20.00 — ח"כ אלעזר גרנות — ערב פוליטי לכיתות י"ב

יום שלישי — 12.4

בית הקבה"א — 9.00 — ח"כ גדי יציב — יום עיון לרכזי תרבות בנושא: ה"ו במאי
סניף רמת־גן־גבעתיים — 10.00 — סרט „אותה הארץ, אותם שמיים" — ליום הזכרון לשואה
יזרעאל, מכללה אזורית — 14.00 — ח"כ אמירה סרטני — סיום קורס גננות
קיבוץ מעגית — 17.00 — יודקס, מועדון וותיקי מעגית + וותיקי עין שמר
גבעת חביבה — 17.00 — ח"כ אלעזר גרנות — פתיחת תערוכת ציורים ערביים
גוש חלב — 18.30 — חנן ארז — אסיפת חברים
סניף ירושלים — 19.00 — נחמיה מיכאלי — מזכירות סניף — נוהל בחירות לוועידה
סניף הרצליה — 19.30 — אילן גילאון — דיון לקראת הוועידה בנושא: שלום וביטחון

יום רביעי — 13.4

במרכז — בשעה 13.00 — ישיבת מליאת מחלקת הארגון	במרכז — בשעה 9.30 — ישיבת מזכירות מורחבת של וותיקי התנועה

יד אליהו, מועדון ההסתדרות — 17.00 — משה סמולר — בנושא: השואה והגבורה
נתניה, בית רמז — 19.00 — דוד שטוקפיש — עצרת ליום השואה — לדוברי יידיש

איגוד מקצועי

סמינר פעילים בהסתדרות
יתקיים בגבעת חביבה ב־11—12.4.88
יום ב' — 11.4
10.00 — יוריא לבן — אינפורמציה ודיון — ריכוז הסיעה בהס'
10.45 — שולה שחר — פעילות נעמ"ת
11.30 — ח"כ אלעזר גרנות — עמדותיה המדיניות של מפ"ם
14.00 — גרשון זילב, דעיה רפיג — מצבה המשקי של חברת העובדים. דיון מקיף בהשתתפות חברינו במנהלת חברת העובדים
15.00 — פעולות נעמ"ת — בהשתתפות טובה נחומי, שולה שחר, צפורה צוקרמן, פעמה מפרורות, חנה קפליקוב
17.00 — חיים הברפלד — הערכות ההסתדרות להסכמי השכר בהשתתפות אפרים ז'ילוני, דב אלקנתי
יום ג' — 12.4
09.00 — דיפון בן ישראל, דוד בן אשר — הערכות אגף הארגון ומועצות הפועלים
11.00 — חנן ארז — מפ"ם לקראת ועידת המפלגה
14.00 — מוחמד יונס, לוטפי מואסי — ההסתדרות והמגזר הערבי
16.00 — פיזור

יום ראשון — 10.4

במרכז — 17.00 — נשע מן — תא עובדי מזון — הכנת רשימת מועמדים לוועידה
במרכז — 18.00 — מזכירות מועצת ועדי עובדים

יום רביעי — 13.4

במרכז — 17.00 — נשע מן — תא עובדי טקסטיל — הכנת רשימת המועמדים לוועידה

המניות החופשיות עלו השבוע ברבע אחוז

גלגלי הבורסה

אלחנן חורוביץ

במניות החופשיות היו אתמול ב־23 יותר עליות, מאשר ירידות, אף־על־פי שהיה בהן עודף היצע קטן. הביקושים להן הסתכמו ב־1.3 מיליון ש"ח וההיצעים — כ־1.4 מיליון ש"ח. שעריהן של 127 עלו, לעומת 104 שירדו, ו־183 שנשארו ללא שינוי. המחזור בהן היה קטן והסתכם ב־3.7 מיליון ש"ח.

במניות ההסדר היה עודף היצע של 1.4 מיליון ש"ח. ההיצעים בהן הסתכמו ב־2.2 מיליון ש"ח והביקושים התקרבו ל־800 אלף ש"ח. שעריהן של 7 עלו, לעומת 12 שירדו ו־7 שנשארו בלי שינוי. המחזור בהן הסתכם ב־2.9 מיליון ש"ח.

מדד המניות הכללי ירד אתמול ב־0.06%. המניות החופשיות עלו ב־0.05%, בעוד שמניות ההסדר ירדו ב־0.12%.

בסיכום השבועי עלו המניות החופשיות ברבע אחוז, בעוד שמניות ההסדר ירדו ב־0.03% בממוצע. העלייה הגדולה ביותר היתה השבוע במניות היפושי נפט וגז, שעלו ב־1.32% בממוצע.

בשוק איגרות החוב עלה המדד הכללי ב־0.24%. הממשלתיות הצמודות למדד המחירים לצרכן עלו ב־0.21% בממוצע. הנסחרות במט"ח עלו ב־0.27%. הצמודות לדולר מסוג „רמוך" עלו ב־0.14% ומסוג „גלבוע" — ב־0.39%. המחזור בשוק אג"ח התקרב אתמול ל־4.2 מיליון ש"ח.

מתחילת השנה עלה ערך השוק של הצמודות למדד ב־5.75% ושל הצמודות לדולר מסוג „רמוך" ב־6.44% ומסוג „גלבוע" — ב־4.48%.

במילוות קצרי מועד נעו התשואות השנתיות בין 14.95% ל־17.28%, תוך מחזור גדול של 56.9 מיליון ש"ח. המחזור השבועי במק"מ התקרב לרבע מיליארד ש"ח. הגדול במחזור מוסבר בציפיות לירידות נוספות בשיעורי־הריבית.

סל המטבעות ירד אתמול ב־0.05% ל־1.7172 ש"ח, בעוד ששער הדולר היציג עלה ב־0.15% ל־1.5638 ש"ח.

דולר נוסעים — 1.8464 ש"ח.

דולר שחור נע בין 1.68 ל־1.70 ש"ח.

במסחר רב צודי במניות לפני הצהריים עלו הסנה ב־0.7% ושופר־סל ב' ב־0.2%. לעומתן נעו הירידות בין 0.3% (חברה לישראל 1 וסי בי) ל־2.0% (עלית).

במסחר במניות בשערים משתנים אחרי הצהריים עלו 8 שערים, לעומת 9 שירדו ו־11 שנשארו בלי שינוי. העלייה הגדולה ביותר היתה ב־0.75% בדיסקונט השקי. הירידה הגדולה ביותר היתה ב־1.60% בנייר הדרה. המחזור הגדול ביותר היה 116 אלף ש"ח בים המלח.

במניות החופשיות בלטו ביותר העליות (כ־%) ברשון אופ' (11.1), ג'יקוב 1 (10.4), גבי הדר אופ' 1 (10.4). ב־10% עלו מולט ב' 05, רסקו מבכ', ציון החזקות 1, רים 1 וסקאנדיה. לעומתן היתה הירידה הגדולה ביותר ב־8.2% בירדן א'. רק שער אחד נרשם „קונים בלבד" (של רסקו רג') ורק שער 1 — „מוכרים בלבד" (של תרה).

במניות ההסדר שפירעון ב־1988 נעו עליות השערים בין 0.1% (דיסקונט א') ל־1.0% (דיסקונט ב). לעומתן נעו הירידות בין 0.1% (אי די בי רג', פועלים ש' ומ') ל־0.5% (מימון סהר 1). התשואות השנתיות נעו בין 1.58% (הפועלים מבכ') ל־11.67% (מימון וסחר 1), הפועלים ש' ומ' — 11.32%.

במניות ההסדר שפירעון ב־1989 עלתה אגוד ב־0.5%. לעומתה נעו הירידות בין 0.4% (אי די בי רג') ל־1.7% (כללי). תשואותיהן השנתיות נעו בין 4.89% (מזרחי מ') ל־7.05% (אי די בי בכ' א).

כמו ילדים בריאים

600 ילדים חולי סרטן ובני משפחתם, טסו בשמי הארץ ובילו בלונה פארק ב„יום של כיף", שאירגנו האגודה למלחמה בסרטן ועיריית תל אביב — יפו. „הטיסה במטוס, לא היתה מפחידה כמו „ספינת הפירטים" בלונה פארק" אמר אחד הילדים, „אבל נהניתי משניהם ומהופעת האמנים מאוד".

איש לא עצר בעל שתקף את אשתו באכזריות

עתי"ם

אשה שמצאה מקלט בבית לנשים מוכות בהרצליה, הוכתה אתמול על ידי בעלה, שארב לה ליד המקלט לעיני עוברים ושבים. האשה נחבלה קשות בכל חלקי גופה, והועברה חסרת הכרה לבית החולים מאיר בכפר סבא שם אושפזה במחלקה הכירורגית. בשעת מסירת הידיעה טרם נעצר הבעל. החשוד בתקיפה האכזרית. זעזוע והלם שררו במקלט לנשים מוכות בהרצליה בקרב 16 הנשים ו־16 הילדים המתגוררים שם בימים אלה.

אתי שחר, העובדת במקלט סיפרה לכתבת עתי"ם, כי האשה, בת 29 הגישה לפני יומיים תלונה במשטרת הרצליה, כי בעלה מאיים על חייה, והיא חרדה לשלומה ולשלום ילדיה.

אתמול בבוקר ביקשה מאחת הנשים השוהות במקלט להצטרף אליה לתא הטלפון הציבורי כדי לשוחח עם הוריה. ליד תא הטלפון הגיח לפתע בעלה כשבידו קרש בניין ממוסמר, והחל להכותה ללא הבחנה. אף אחד מהאנשים במקום לא ניגש לסייע ולא ניסה לעצור בידו.

רותי רוניק, מנהלת המקלט לנשים מוכות אמרה: „עד מתי יאטמו אוזניים ויחרישו נוכח הטרגדיות של נשים מוכות, שקול ועקתן עדיין לא טלטל את הארישות השוררת בקרב אנשי משטרה, למרות ריבוי מקרי האלימות המסתיימים באסון".

הוארך מעצרם של חשודים בחטיפה וסחיטת חובות

עתי"ם

„ניסיון לפתור בעיות כספיות בדרך של אלימות מבוערת, הפכה לצערי לנורמה במציאות הישראלית" אמרה אתמול חיה חפץ שופטת בית־משפט השלום בתל־אביב, בהחלטתה להאריך ב־11 ימים את מעצרם של חיים ברק (48) תושב תל אביב וחיים לביא (36) תושב בת־ים. השניים חשודים בעבירות של סחיטת כספים בכוח, חטיפת אדם וכליאתו, ובתקיפה בנסיבות מחמירות.

באי־כוח המשטרה מפקח עמי מלול אמר בביהמ"ש, כי ביום ה־31 במרס, בשעות הבוקר, חטפו שני החשודים את יחזקאל אביבי, הכניסוהו בכוח לרכב, והובילו אותו לביתו של אחר מהם. שם כלאו אותו במשך 4 שעות, היכו אותו מכות נמרצות באמצעות אלה. כל זאת, במטרה להוציא ממנו כספים, שלטענתם הוא חייב לאחר מהם.

מפקח מלול ציין עוד, כי החשוד חיים לביא איים על חייו של הנחטף אביבי, וכן על חיי בני משפחתו. „המדובר בעבירה חמורה ביותר, ושיחרורם של החשודים יחבל קשות בחקירה הנמצאת בראשיתה ועלול להביא לתיאום גירסאות ולהשפעה על המתלונן שנחטף ע"י החשודים" טען נציג המשטרה בבקשתו לעצור את השניים ל־15 יום. הוא ציין עוד, כי בכוונת המשטרה לאתר עדים נוספים.

שני החשודים הכחישו בביהמ"ש את העבירות המיוחסות להם.

הטרמפיסטית ירדה — והשודדים עלו

עתי"ם

טרמפיסטית שימשה פיתיון לשוד מתוכנן וצ'קים.

תלמיד ישיבת רכסים, שליד כפר חסידים, התלונן אור ליום אתמול במשטרת זבולון, כי בהיותו בחיפה אסף לרכבו הפרטי טרמפיסטית, שביקשה להגיע לאזור הקריות. בדרך הבחין במכונית „סוסיתא" העוקבת אחריו. בהגיעו לשדרות ירושלים בקריית ים ירדה הצעירה מהרכב, ולפתע הגיחו מתוך החשכה שני צעירים ממכונית ה„סוסיתא". הם תקפו אותו ושדדו ממנו את ארנקו, שהיו בו 1,000 ש"ח במזומנים, צ'קים ותעודות זיהוי.

זכו בפיס

בהגרלות רבי־פיס של מפעל הפיס מס' 14/88 שהתקיימה ביום 6/4/88 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 250,000.00 + 16,668.00 ש"ח זכה המספר 427564.
בסך 15,000.00 + 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־27564.
בסך 1500.00 + 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־7564.
בסך 150.00 + 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־564.
בסך 15.00 + 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־64.
בסך 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב־ 4 ,8 ,9.

לחברתנו רחל טל ובני משפחתה

משתתפים בצערכם במות האם

מתילדה קפון ז"ל

ההלוויה היום, יום חמישי, 7.4.88, בשעה 13.00 בקיבוץ מרחביה

קיבוץ מרחביה